



T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KAMBIYO SENETLERİNDE CİRO

Dilan CAN BAYHAN

20906001

Danışman
Prof. Dr. Ali AYLI

Diyarbakır 2023

T.C.

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

KAMBIYO SENETLERİNDE CİRO

Dilan CAN BAYHAN

20906001

Danışman

Prof. Dr. Ali AYLI

Diyarbakır 2023

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “Kambiyo Senetlerinde Ciro” adlı tezin/projenin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin/projemin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

07/06/2023

Dilan CAN BAYHAN

İmza

ÖN SÖZ

Kambiyo senetlerinin ciro ile devredilmesi ticari hayatta geniş yer kaplayan bir uygulama olduğundan önem arz etmektedir. Ticari güvenin sağlanması ve ticarete kolaylık sağlanması için kambiyo senetlerinin tedavülünü sağlayan ciro kavramının her yönüyle ayrıntılı olarak incelenmesi önem kazanmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda kambiyo senetlerinin devrini sağlayan ciro kavramı, detaylı bir şekilde inceleme konusu yapılmak istenmiştir. Giro kavramının, hem doktrindeki hem de uygulamadaki görünümü incelenip, her açıdan boşluklara yer tanımaksızın ve aynı zamanda bir bütün içinde değerlendirilmesi istenmiştir.

Giro kavramı, emre yazılı senetlerin devrini sağlayan bir işlem olduğu için çok geniş kapsamlıdır. Bu nedenle çalışma konumuz, kambiyo senetlerinde ciro kavramı olarak sınırlandırılmıştır. Cironun uygulamada en çok yer bulan görünümünün kambiyo senetleri olması da çalışma konumuzu kambiyo senetlerinde ciro kavramı olarak belirlememize neden olmuştur. Bu amaçlarla poliçe, bono ve çek açısından ciro kavramı doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları ışığında inceleme konusu yapılmıştır.

Tez çalışmamın her aşamasında yardımlarını ve desteğini esirgemeyip yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Ali Ayli'ye saygı ve minnetimi sunmak isterim. Bu süreçte her zaman yanımda olup beni cesaretlendiren eşime ve arada bir uyuyarak tezimi bitirmeme yardımcı olan canım oğluma sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum. Ve son olarak bu dünyada asla hakları ödenmeyecek olan annem ve babama çalışmamı ithaf ediyorum.

Dilan Can Bayhan

Diyarbakır, 2023

ÖZET

Ciro kavramı, emre yazılı senetlerin devredilmesini sağlayan bir işlemdir. Kambyo senetleri kanunen emre yazılı senetler olduklarından tedavülleri uygulamada yaygın olarak ciro yoluyla yapılmaktadır.

Çalışmamızda kambyo senetlerinde ciro kavramı incelenmektedir. Çalışmamızda ilk olarak genel olarak kambyo senetleri kavramı inceleme konusu yapılmıştır.

İkinci bölümde çalışmamızın ana konusu olan ciro kavramının genel özellikleri incelenmiştir. Cironun tanımı, hukuki niteliği, şekli, cironun yapılabileceği süre ve ciroda kişiler titizlikle inceleme konusu yapılmıştır.

Çalışmamızın son bölümünde farklı ayrımlar yapılarak ciro türlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda şekline göre ciro türleri olan tam ciro ve beyaz ciro ve konusuna göre ciro türleri olan temlik cirosu, tahsil cirosu ve rehin cirosu kavramları ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışmamızda, çalışma konumuz ile ilgili doktrindeki farklı görüşler ve teorik tartışmalar özellikle ayrıntılı olarak incelenmek istenmiştir. Bunun yanı sıra çalışma konumuzun uygulamadaki yansımaları görmek amacıyla Yargıtay kararlarına da geniş yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kambyo senedi, ciro, tahsil cirosu, temlik cirosu, rehin cirosu

ABSTRACT

Endorsement is a transaction that enables the transfer of promissory notes. Since bills of exchange are promissory notes by law, their circulation is commonly done by endorsement in practice.

In our study, the concept of endorsement in bills of exchange is examined. In our study, first of all, the concept of bills of exchange was examined.

In the second part, the general features of the concept of endorsement, which is the main subject of our study, are examined. The definition of the endorsement, its legal nature, form, the period during which the endorsement can be made and the persons in the endorsement have been meticulously examined.

In the last part of our study, different distinctions are made and types of endorsement are given. In this context, the concepts of full endorsement and white endorsement, which are types of endorsement according to their shape, and collection endorsement, assignment endorsement, pledge endorsement, which are turnover types according to the subject, are examined in detail.

In our study, different views and theoretical debates in the doctrine related to our study subject were examined in detail. In addition, in order to see the reflection of our study subject in practice, the decisions of the Supreme Court are given wide coverage.

Keywords: Bill of exchange, endorsement, collection endorsement, assignment endorsement, pledge endorsement

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMBIYO SENETLERİNİN DEVRİ

1.1. GENEL OLARAK KAMBIYO SENEDİ.....	3
1.2. KAMBIYO SENETLERİNİN TÜRLERİ.....	4
1.2.1. Poliçe.....	4
1.2.2. Bono.....	5
1.2.3. Çek.....	6
1.3. KAMBIYO SENETLERİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ	7
1.3.1. Kanunen Emre Yazılı Senetlerdir.....	7
1.3.2. Bir Alacak Hakkını İçerirler	8
1.3.3. Sıkı Surette Şekle Bağlıdırlar	8
1.3.4. Müteselsil Sorumluluk İlkesi Geçerlidir.....	9
1.3.5. Soyut Senetlerdir	9
1.3.6. Kurucu Senetlerdir	11
1.3.7. İmzaların Bağımsızlığı İlkesi Geçerlidir	11
1.3.8. Kamu Güvenine Sahiptirler	11
1.3.9. Kambiyo Senedine Özgü Takip Usulüne Tabidirler	12
1.3.10. Uluslararası Nitelik Taşırlar	13
1.4. KAMBIYO SENETLERİNİN DEVRİ	13

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK CİRO

2.1. CİRONUN TANIMI	15
2.2. CİRONUN HUKUKİ MAHİYETİ.....	24

2.2.1. Havale Teorisi.....	24
2.2.1.1. Teorinin Eleştirileri	26
2.2.2. İcap Teorisi	26
2.2.2.1. Teorinin Eleştirileri	27
2.2.3. Şart Teorisi	28
2.2.3.1. Teorinin Eleştirileri	29
2.2.4. Modern Görüşler.....	29
2.3. CİRONUN ŞEKLİ	30
2.3.1. Ciro Senet Üzerine Yapılmalıdır	31
2.3.2. İmza El Yazısı ile Atılmalıdır	34
2.3.3. Ciroda Tarih ve Adres.....	36
2.3.4. Cironun Kayıtsız ve Şartsız Olması.....	37
2.3.5. Kısmi Ciro	38
2.3.6. Cironun Çizilmesi.....	40
2.4. CİRODA KİŞİLER.....	45
2.4.1. Ciranta.....	45
2.4.2. Ciro Edilen	52
2.5. CİRONUN ZAMANI.....	58
2.6. CİRONUN İŞLEVLERİ.....	66
2.6.1. Temlik İşlevi.....	66
2.6.2. Teşhis İşlevi	70
2.6.2.1. Düzgün Ciro Zinciri	73
2.6.2.2. Şekli ve Maddi Hak Sahipliği.....	79
2.6.2.3. İyi Niyetle İktisap.....	83
2.6.3. Teminat İşlevi	86
2.6.3.1. Sorumsuzluk Kaydı	91
2.6.3.2. Cironun Yasaklanması	92
2.6.3.3. Rehin Cirosunun Teminat İşlevinin Olup Olmaması Sorunu	95

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CİRONUN TÜRLERİ

3.1. ŞEKLİNE GÖRE CİRO TÜRLERİ	100
3.1.1. Tam Ciro	100
3.1.2. Beyaz Ciro.....	101

3.1.2.1. Şekli	101
3.1.2.2. Hükümleri.....	104
3.2. KONUSUNA GÖRE CİRONUN TÜRLERİ	110
3.2.1. Temlik Ciro su.....	110
3.2.2. Tahsil Ciro su	112
3.2.2.1. Özellikleri.....	114
3.2.2.2. Hamilin Hakları ve Yükümlülükleri	116
3.2.2.3. Tahsil Ciro sun da Defiler	120
3.2.2.4. Tahsil Ciro sun un Sona Ermesi	121
3.2.2.5. Örtülü Tahsil Ciro su.....	122
3.2.3. Rehin Ciro su	126
3.2.3.1. Özellikleri.....	128
3.2.3.2. Hamilin Hakları ve Yükümlülükleri	133
3.2.3.3. Rehin Ciro sun da Defiler	135
3.2.3.4. Senedin Vadesi ile Rehinli Alacağın Vadesinin Farklı Olması	136
3.2.3.5. Rehin Ciro sun un Sona Ermesi	139
3.2.3.6. Örtülü Rehin Ciro su.....	141
SONUÇ	144
KAYNAKÇA	159

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Ç.K.	: 5941 sayılı Çek Kanunu
dpn.	: dipnot
E.	: Esas
ETTK	: 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
f.	: Fıkra
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
İİD	: İcra İflas Dairesi
İİK	: 2128 sayılı İcra ve İflas Kanunu
K.	: Karar
m.	: Madde
No.	: Numara
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
vs.	: vesaire
Yarg.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

GİRİŞ

Günümüzde ticari hayatta para yerine sıklıkla kambiyo senetleri kullanılmaktadır. Kambiyo senetleri her ne kadar ödeme veya kredi aracı olarak nitelendirilse de en önemli özelliği borcun ödeneceğini garanti altına almasıdır. Kambiyo senetleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'da poliçe, bono ve çek olarak düzenlemiştir. Kambiyo senetleri, ticari hayattaki önemi sebebiyle kambiyo senetlerine has devir usullerine tabi tutulmuştur. Kambiyo senetlerinin en önemli devir usulü 'ciro'dur. Buna göre kambiyo senetleri ciro ve zilyetliğin geçirilmesi ile devredilebilmektedirler.

Ciro kavramı, kambiyo senetlerinde senedin içerdiği hakkı devir, tahsil veya rehin amacıyla devretmeye yönelik yapılan soyut ve yazılı bir irade beyanıdır. Ciro, senetten doğan hakların devrini sağlamak, bu hakkın tahsilini sağlamak veya hakkı rehnetmek amacıyla yapılabilmektedir. Ciro, senedin içerdiği hakkın devrini sağlamasının yanı sıra senet hamilinin teşhisini sağlamakta ve ayrıca senedin kabul edilmesini veya ödenmesini de garanti altına almaktadır.

Kambiyo senetlerine ilişkin hükümler poliçe üzerinden düzenlenmiştir. Buna göre TTK 681-690 maddeleri arasında poliçenin devredilmesi ve ciro ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Bono ve çek açısından ise bu hükümlere atıf yapılmak suretiyle kabul edilmiştir.

Çalışmamızda öncelikle kambiyo senetleri kavramı üzerinde durulmuş ve poliçe, bono ve çek hakkında genel olarak bilgi verilmiştir. Çalışmamızın ikinci kısmında genel olarak ciro kavramı üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda cironun tanımı ve özellikleri açıklanmış ardından cironun hukuki mahiyeti ile ilgili farklı görüşlere yer verilmiştir. Daha sonra cironun şekli inceleme konusu yapılmış ve bu başlık altında ciroda tarih ve adres, cironun kayıtsız ve şartsız olması, kısmi ciro ve cironun çizilmesi başlıkları ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ciroda kişiler başlığı altında ciranta ile ciro edilen hakkında bilgi verilmiş ve sonrasında cironun zamanı konusuna yer verilmiştir. Bu bölümde son olarak cironun işlevleri konusu incelenmiştir. Cironun işlevleri konusunun cironun türleri başlığı altında her ciro için ayrı olmak üzere bölünerek incelenmesi yerine bir bütün olarak inceleme konusu

yapılması tercih edilmiştir. Bu kapsamda cironun temlik işlevi, teşhis işlevi ve teminat işlevi kendi içinde ciro türleri açısından da ayrı ayrı değerlendirilerek ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışmamızın son bölümünde cironun türlerine yer verilmiştir. Cironun birçok tasnif biçimi olsa da çalışmamızda şekil yönünden ve yapılaş amacı yönünden yapılan tasniflere yer vermiştir. Şekil yönünden ciro, beyaz ciro ve tam ciro olarak sınıflandırılmaktadır. Yapılış amacı yönünden ciro ise temlik cirosu, tahsil cirosu ve rehin cirosu olarak ayrılmaktadır. Cironun türlerinin özellikleri, hükümleri ve doğurduğu sonuçlar Yargıtay kararları ve doktrindeki görüşlere de yer verilerek ayrıntılı olarak inceleme konusu yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMBIYO SENETLERİNİN DEVRİ

1.1. GENEL OLARAK KAMBIYO SENEDİ

Kambiyo senetleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nın kıymetli evrak kitabının dördüncü kısmında 670 ve 823. Maddeleri arasında düzenlenmiştir. Kanunumuzda kambiyo senetleri poliçe, bono ve çek olarak sayılmıştır¹.

Kaynak İsviçre Borçlar Kanununda kambiyo senetleri, poliçe(gezogener Wechsel) ve bonoyu(eigener Wechsel) kapsamaktadır. İsviçre hukuk sisteminde çek kavramının kambiyo senetlerinin dışında bırakılmasına rağmen Türk hukukunda çek kavramının kambiyo senetleri başlığı altında kabul edilmesiyle Türk hukuku, kaynak İsviçre hukukundan ayrılmıştır. Bu kapsamda Türk hukukunda kambiyo senetleri kavramı, kaynak İsviçre hukukundan farklı olarak kendine özgü bir niteliğe sahip olmaktadır². Fransız hukukunda da “Effets de Commerce” terimi varant için de kullanılır. Bu nedenle kambiyo senetleri kavramı, Türk hukuk sistemine özgü bir anlam taşır. Bazı yazarlar “kambiyo senedi” kavramı yerine “ticari senet” kavramını kullanmayı tercih etmektedirler³.

Terminoloji olarak “kambiyo” kelimesinin kökenine bakacak olursak, anlam olarak kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nda kullanılan “Wechsel” kelimesinin karşılığı olmasına karşın, köken olarak İtalyanca “cambiaie, cambio” kelimesinden gelmektedir⁴. “Cambio” kelimesi İtalyanca değişim, değiştirme, değiş tokuş anlamına gelmektedir. Tarih içerisinde kambiyo kelimesi, bir ülkenin parasının bir başka ülke parası ile değiştirilmesi görevi gören senetlere denilmiştir. İlk olarak XII. Yüzyılda rastlanan kambiyo senetleri başlangıçta, ticaret için yabancı ülkelere giden

¹ Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul 2021, s. 123; Ali Bozer ve Celal Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 10. Baskı, Ankara 2021, s. 63; Hasan Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, Ankara 2021, s. 118.

²Reha Poroy ve Ünal Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, Vedat Kitapçılık, 21.baskı, İstanbul 2013, s. 127; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 117.

³ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 128.

⁴ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 118.

tüccarların yanlarında nakit para taşımanın zorluklarını gidermek ve gittikleri ülkenin para birimine duyulacak ihtiyacı karşılamak için kullanılmıştır⁵.

Kanunumuzda kambiyo senetleri başlığı altında ilk olarak poliçeye yer verilerek poliçe (TTK m. 671 - m. 775) ile ilgili hükümler detaylı bir şekilde düzenlenmiş ardından bono (TTK m. 776 - m. 779) ve çek (TTK m. 780 – m. 823) ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. TTK’da poliçenin ayrıntılı düzenlenmesine rağmen bono ve çeke daha az yer verilmekle atıf yapılmak suretiyle niteliğine uyduğu oranda poliçeye uygulanacak hükümlerin bono ve çek hakkında da uygulanacağı düzenlenmiştir⁶.

1.2. KAMBYO SENETLERİNİN TÜRLERİ

Kambiyo senetleri kanunda poliçe, bono ve çek olarak sayılmıştır.

1.2.1. Poliçe

Poliçe, senedi düzenleyen, diğer bir kişi olan muhataba, poliçede adı yazılan lehtar emrine senette yazılı miktarın ödenmesi emrini verdiği, senette poliçe kelimesini içeren, çifte yetki veren bir havale niteliğindedir. Poliçe ile senedin devredildiği kişiye senedi ibraz ederek ödemeyi talep etme, senet borçlusuna da kayıtsız şartsız ödeme yetkisi verilir⁷.

Poliçe kanunda ayrıntılı olarak TTK 671-775 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Kanun koyucu kambiyo senetlerini düzenlerken poliçeyi esas alarak ayrıntılı düzenleme yapmış, diğer kambiyo senetleri için poliçe hükümlerine atıfta bulunmuştur⁸.

⁵ Abuzer Kendigelen ve İsmail Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul 2021, s. 123.

⁶ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 123; Tuğçe Soydal Çınar, “**Kambiyo Senetlerinde Bedelsizlik**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019, s. 13.

⁷ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 71; Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya, **Kıymetli Evrak Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014, s.100; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 129; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 139; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 124.

⁸ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 139.

Poliçenin kanunda düzenlenmiş zorunlu şekil şartlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Buna göre “poliçe” kelimesi, bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havale, muhatabın adı, lehtar, düzenlenme tarihi ve düzenleyenin imzası zorunlu şekil şartlarıdır. Bu unsurların herhangi birinin bulunmaması durumunda senet, poliçe niteliği kazanmaz. Düzenlenme yeri ve ödeme yeri, eksikliği başka bir unsurun yardımı ile giderilebilir unsurlardır. Bunların başka bir unsur yardımıyla tamamlanamaması durumunda yine şekil şartlarından yoksun olduğu için poliçe geçersiz sayılır. Vade unsuru ise zorunlu olmayan şekil şartıdır. Vade yazılmaması durumunda poliçe, görüldüğünde vadeli kabul edilir⁹.

Poliçede düzenleyen, muhatap ve lehtar olmak üzere üç taraf bulunmaktadır. Düzenleyen, poliçeyi düzenleyen ve imzalayan kişidir. Muhatap poliçenin esas borçlusudur. Muhatap poliçeyi kabul ederek kambiyo ilişkisine dahil olur. Lehtar, poliçenin kendisi adına düzenlendiği, poliçe bedelinin ödenmesi gereken kişidir. Lehtar poliçeyi saklayarak vadede bedelin ödenmesini talep edebileceği gibi poliçeyi devrederek tedavüle de çıkarabilir. Poliçe emre yazılı bir senet olduğundan dolayı ciro ve senet zilyetliğinin devri ile devredilir¹⁰.

1.2.2. Bono

Bono, poliçe ve çek gibi üçlü bir havale ilişkisi içermemekte, düzenleyen ve lehtar olmak üzere ikili bir ilişkiden meydana gelmektedir. Bono, düzenleyenin lehtara kayıtsız şartsız bir ödeme vaadinde bulunduğu, senet metninde “bono” veya “emre yazılı senet” kelimesinin yer aldığı bir emre yazılı senettir¹¹. Bono, poliçeden farklı olarak bir tür havale değil, bir ödeme vaadidir. Bonoyu düzenleyen, lehtara veya lehtarın bonoyu devrettiği kişiye belirli bir bedeli ödemeyi vaat eder. Bonoda esas borçlu düzenleyendir¹².

⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 133; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 139.

¹⁰Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 129; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 139.

¹¹ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s.185; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 129; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 251; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 123.

¹²Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 281; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 123.

Bono, TTK. 776-779 maddeleri arasında sadece dört maddede düzenlenmiştir. Kanun koyucu bono hakkında uygulanacak poliçe hükümlerine geniş bir liste şeklinde yollama yapmıştır (TTK m. 778)¹³.

Bononun kanunda öngörülen zorunlu şekil şartlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Buna göre bonoda “bono” veya “emre yazılı senet” kelimesi, bir bedeli kayıtsız ve şartsız ödeme vaadi, lehtar, bononun düzenlendiği tarih ve bonoyu düzenleyenin imzası zorunlu şekil şartlarıdır. Bu unsurların herhangi birinin bulunmadığı senet, bono niteliği taşımaz. Bononun düzenlendiği yer, ödeme yeri ve vade ise zorunlu olmayan şekil şartlarıdır. Bu unsurların yokluğu senedin bono niteliğini etkilemez¹⁴.

1.2.3. Çek

Çek, düzenleyenin, çek hesabının bulunduğu banka olan muhataba, lehine çek düzenlenen lehtar veya çeki devralan hamil hesabına kendi adına belirli bir bedeli ödeme, yetkili hamile de çek bedelini muhataptan tahsil etme yetkisi veren bir emre yazılı senettir. Çek de poliçe gibi düzenleyen, muhatap ve lehtar olmak üzere üçlü bir ilişki barındırdığından nitelikli bir havaledir. Ancak poliçeden farklı olarak çekin muhatabı yalnızca bir banka olabilir. Çek kanunen emre yazılı bir kambiyo senedir¹⁵.

Çekin, kanunda öngörülmüş zorunlu şekil şartlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Buna göre “çek” kelimesi, kayıtsız şartsız belirli bir bedel, ödeyecek kişi olan muhatabın ticaret unvanı, düzenlenme tarihi, düzenlenme yeri ve düzenleyenin imzası çekin zorunlu şekil şartlarıdır. Bu unsurlardan birinin

¹³Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 158; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 251.

¹⁴Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 282; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 162; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 252; Talih Uyar, **İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri**, Şafak Basım, 2. Baskı, Manisa, s. 5.

¹⁵Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 230; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 286; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 233; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 291; Ali Ayli, **Çek Hukukunda Muhatabın Yükümlülükleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 10; Ali Ayli ve Mehmet Üçer, “Çekte Bedelsizlik İddiası ve Açılabilir Dava”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 23, Sayı: 39, Yıl: 2018, s. 416; Ali Ayli ve Didem Yardımcıoğlu, “Çekte Düzenleme Tarihi ve Önemi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 16, Özel Sayı 2014, Basım Yılı: 2015, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ’e Armağan, s. 3196.

bulunmaması durumunda senet, çek sayılmaz ve havale olarak kabul edilir. Ödeme yeri ise çekin zorunlu olmayan unsurudur¹⁶.

Çek, TTK 780- 818 maddeleri arasında düzenlenmiştir. TTK’da çek için özel hükümler düzenlenmiş, geri kalan konular için poliçe hükümlerine atıf yapılmıştır. Ayrıca 5941 sayılı Çek Kanununda (ÇekK) çekin düzenlenmesi, kullanımı, karşılıksız çıkması, çek defterlerinin içerikleri ile diğer yükümlülüklerle aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar ile ilgili özel hükümler düzenlenmiştir¹⁷.

Çek, poliçe ve bonodan farklı olarak bir ödeme aracıdır. Çekin amacı ödeme kolaylığı sağlaması ve nakit hareketlerinin önlenmesidir. Bu nedenle çek, görüldüğünde ödenir ve kısa ibraz sürelerine sahiptir. Çekin sadece bir ödeme aracı olması sebebiyle Fransız ve İsviçre doktrini çeki, kambiyo senedi olarak kabul etmez¹⁸.

1.3. KAMBYO SENETLERİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

Kambiyo senetleri olan poliçe, bono ve çekin her birini birbirinden ayıran kendine özgü özellikleri olsa dahi kambiyo senedi olma vasıflarından dolayı bazı ortak özellikleri bulunmaktadır.

1.3.1. Kanunen Emre Yazılı Senetlerdir

Kambiyo senetleri, kanunda emre yazılı senetler olarak düzenlenmişlerdir. Bu nedenle kambiyo senetleri senet üzerinde açıkça emre yazıldığını belirten bir ifade bulunmasa dahi emre yazılı senet sayılırlar. Aynı şekilde kambiyo senetleri, belli bir kişinin adına düzenlense dahi yine de emre yazılı senet sayılırlar¹⁹.

¹⁶Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 295; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 283; Ayli ve Yardımcıoğlu, “Çekte Düzenleme Tarihi ve Önemi”, s. 3200; Ali Ayli, **Çek Hukukunda Muhatabın Yükümlülükleri**, s. 32.

¹⁷Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 294; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 275; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 285.

¹⁸Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 134; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 285.

¹⁹Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 126; Hakan Yıldırım. “**Kambiyo senetlerinde rehin ciro**su”, (Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2021, s. 14; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 65; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 119.

Kambiyo senetleri, emre yazılı senet olduklarından dolayı ciro ve senet zilyetliğinin devri ile devredilirler. Senedi düzenleyen, senet üzerine “emre yazılı değildir” veya buna benzer bir ifade eklerse eğer senet, nama yazılı senet haline gelir. Bu durumda kambiyo senedi alacağın temlik hükümlerine göre devredilir²⁰.

Police ve bono nama ve emre düzenlenebilirken hamiline düzenlenemez. Çek ise emre, nama veya hamiline düzenlenebilir²¹.

1.3.2. Bir Alacak Hakkını İçerirler

Kambiyo senetleri nitelikleri gereği bir alacak hakkı içerirler. Kambiyo senedine konu olan hak, alacak hakkıdır. Kambiyo senetlerinin içerdiği alacak hakkının konusu “para” olduğundan dolayı kambiyo senetleri, para senetlerinin en tipik örneğidir²².

Police, bono ve çek belli bir bedelin ödenmesini konu edindiği için para alacağı dışındaki başka bir alacağı konu edinemezler²³.

1.3.3. Sıkı Surette Şekle Bağlıdır

Kambiyo senetleri sıkı sıkıya şekle bağlı senetlerdir. Kambiyo senetlerinin nasıl düzenlenmesi gerektiği kanunda açıkça düzenlenmiştir. Kambiyo senetlerinin kanunda düzenlenen şekil şartlarından birini bile bulundurmaması durumunda senet, kambiyo senedi niteliği taşımaz. Senedin kambiyo senedi niteliği taşıması için kanunda öngörülen zorunlu şartlara uygun olarak düzenlenmesi gerekir²⁴.

Kambiyo senetlerinin bu kadar sıkı şekil şartlarına tabi tutulmasının sebebi, kambiyo senetlerinin en çok kullanılan senetler olması nedeniyle alışveriş güvenliğinin korunmasıdır. Kambiyo senetlerinin şekline ilişkin hükümler sebebiyle

²⁰ Yıldırım, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su”, s. 15.

²¹ Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 65; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, s. 119; Yıldırım, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su”, s. 15.

²² Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 64; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, s. 118; Yıldırım, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su”, s. 15.

²³ Yıldırım, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su”, s. 16.

²⁴ Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*, s. 40; Yıldırım, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su”, s. 16; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 65; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, s. 118; Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Arslan Kaya, N. Füsün Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021, s. 105.

senedin bir kambiyo senedi olup olmadığı, ne tür bir kambiyo senedi olduğu, kambiyo senedi üzerinde yer alan kayıtların ne anlama geldiği, bunların senedin kambiyo senedi niteliğini etkileyip etkilemediği gibi hususlar kolaylıkla tespit edilebilir²⁵.

1.3.4. Müteselsil Sorumluluk İlkesi Geçerlidir

Kambiyo senetlerinde, senet üzerinde imzası bulunan herkes hamile karşı müteselsil olarak sorumludur. Senette muhatabın veya düzenleyenin senet borcunu ödememesi durumunda hamil, senet üzerinde imzası bulunan diğer kişilere başvurabilir. Poliçede asıl borçlu olan muhatap, bonoda düzenleyen ve bu kişiler lehine aval verenler ile poliçe, bono ve çekte düzenleyen, lehtar, cirantalar ve bu kişiler lehine aval verenler, senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden müteselsil olarak sorumludurlar²⁶.

Senet hamili, borçlanmadaki sıralamaları önemsenmeksizin borçluların birine, birkaçına veya hepsine borcun tamamı için dava açabilir veya takibe başlayabilir. Hamil, borçluların birine veya birkaçına başvurması sebebiyle diğerlerine karşı olan başvuru hakkını kaybetmiş olmaz²⁷.

1.3.5 Soyut Senetlerdir

Kambiyo senetleri sebepten soyut(mücerret) senetlerdir²⁸. Kambiyo senetlerinin, bir bedelin kayıtsız ve şartsız ödenmesine dair havale veya ödeme vaadini içermesi, soyutluğun kanuni tanımıdır²⁹.

²⁵ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 125.

²⁶Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 126; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 66; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 119; Mehmet Şirin Erdoğan, “Kambiyo Senetlerinde İyi Niyetli Hamilin Korunması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 1999/2, s. 371.

²⁷ Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**su”, s. 16; Erdoğan, “Kambiyo Senetlerinde İyi Niyetli Hamilin Korunması”, s. 371.

²⁸ Kambiyo senedinin mücerretliğinin hukuki dayanağı TBK m. 18’de yer almaktadır. Buna göre borcun sebebini içermemiş olsa dahi borç ikrarı geçerlidir. (Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 92).

²⁹ Muhammet Can Karıksız, “Teminat Amacıyla Düzenlenen Kambiyo Senetleri ve Soyutluk İlkesi”, **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:26, S:2, Aralık 2022, s. 683.

Kambiyo senetlerinin soyut olması esasında iki anlama gelir. İlk olarak kambiyo senetleri, temelinde yer alan borç ilişkisinden bağımsızdırlar. Bu durum kambiyo senetlerinin temelinde bir hukuki ilişki olmadığı anlamına gelmez. Kambiyo senedi düzenlenmesinin mutlaka bir hukuki sebebi vardır ancak bu sebep senet üzerinde gösterilmemektedir³⁰. Buna göre kambiyo senedinin geçerliliği veya varlığı temel borç ilişkisinin geçerliliği veya varlığına bağlı olmadığı gibi kambiyo senedinden temel ilişkinin ne olduğu veya tipi de anlaşılmaz³¹.

Kambiyo senedinin soyut olmasının ikinci anlamı, senette yer alan hakkın “tipsiz” olmasını ifade eder. Buna göre senetteki hak, hiçbir dogmatik kategoriye dahil değildir. Biraz daha açacak olursak, poliçe, bono ve çekte yer alan hak satım, navlun ya da ortaklık sözleşmesi gibi bir sözleşmeden doğmamıştır ve onunla bağlı değildir³².

Kambiyo senedi düzenlenmesi ile senedin düzenlenmesine neden olan hukuki ilişkiden bağımsız yeni bir hak doğar. Bu hak, temel ilişkiden bağımsız olduğu için temel ilişkinin kurallarına tabi olmaz. Kambiyo senetleri yeni bir borç ilişkisi yarattığından dolayı temel ilişkide var olan veya sonradan meydana gelen bozukluklar kambiyo senedinin geçerliliğini etkilemez. Bu kapsamda temel ilişkiden doğan defiler hamile karşı ileri sürülemez³³.

Kambiyo senetlerinin soyut olmasının bir diğer sonucu, senet bedelini talep hakkının alt ilişkiden bağımsız olarak devredilebilmesidir³⁴. Buna göre kambiyo senedinin tarafların dışında üçüncü bir kişiye devredilmesi durumunda senedi devralan üçüncü kişi, asıl alacağın da sahibi olmaz. Aynı şekilde asıl alacağın bir başka kişiye temlik edilmesi durumunda üçüncü kişi, kambiyo senedinin sahibi olmaz³⁵.

³⁰Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 35; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 17; Bozer, Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 65; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 92; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 119.

³¹ Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 126.

³² Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 36.

³³Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 35; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 17; Karıksız, “**Teminat Amacıyla Düzenlenen...**”, s. 685.

³⁴ Karıksız, “**Teminat Amacıyla Düzenlenen...**”, s. 684.

³⁵ Karıksız, “**Teminat Amacıyla Düzenlenen...**”, s. 685, 686.

1.3.6. Kurucu Senetlerdir

Kambiyo senetlerinde, senedin içerdiği hak, kambiyo senedinin düzenlenmesi ile doğar. Kambiyo senetlerinin temelinde mevcut bir borç ilişkisi ve bu ilişkiden doğan bir alacak bulunmaktadır. Ancak bu alacak hakkı adi alacak hakkıdır. Kambiyo senedinin düzenlenip lehtara verilmesi ile temel alacak hakkından bağımsız bir kambiyo alacağı oluşur³⁶.

1.3.7. İmzaların Bağımsızlığı İlkesi Geçerlidir

Kambiyo senetlerinde imzaların bağımsızlığı ilkesi geçerlidir. Sebepten soyutluk ilkesinin bir sonucu olarak kambiyo senedinin temel ilişkiden bağımsız olmasının yanı sıra her bir taahhüt diğer taahhütlerden bağımsız olacağı için imzaların birbirinden bağımsız olduğu ilkesi geçerlidir. Buna göre senet üzerine atılan her imza birbirinden bağımsızdır ve sadece imzayı atan kişiyi bağlar. Bu durumda senet üzerindeki imzanın, borçlanma yeteneği olmayan kimseye ait olması, sahte veya hayali kişilere ait olması veya herhangi bir nedenden dolayı adına imzalanan kişiyi bağlamayan nitelikte olması sebebiyle geçersiz olması halinde senet üzerindeki diğer imzaların geçerliliği bu durumdan etkilenmeyecektir (TTK m. 677)³⁷.

İmzaların bağımsızlığı ilkesi aynı zamanda beyanların bağımsızlığı anlamına da gelmektedir. Buna göre her beyan birbirinden bağımsızdır ve sadece kendi sahibini bağlar. Beyanlardan birinin geçersiz olması diğer beyanların veya kambiyo senedinin geçerliliğini etkilemez³⁸.

1.3.8. Kamu Güvenine Sahiptirler

Kambiyo senetleri kamu güvenine sahip senetlerdir. Kambiyo senetlerinin kamu güvenine sahip senetler olması, iyi niyetli üçüncü kişilerin, senette yer alan hakkın, senet üzerindeki yazıya uygun bir şekilde var olduğuna dair güvenlerinin

³⁶ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 126; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**su”, s. 19.

³⁷Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 128; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**su”, s. 21; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 65; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 119.

³⁸ Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**su”, s. 22.

hukuken korunmasını ifade eder. Buna göre iyi niyetli üçüncü kişiler, senette yer alan hususların doğruluğuna ve geçerliliğine ve senette yer almayan hususların ise bulunmadığına dair güvenceye sahip olmaktadır³⁹.

Kambiyo senetleri, kamu güvenine sahip senetler oldukları için senedi devralan kişi, hem devredenin yetkisi hem de senedin içeriği açısından korunur. Senedi devralanın, devredenin yetkisi açısından korunması, devredenin yetkili olduğunun devralan tarafından kabulünün, devralana kanunen tanınmış bir güvence olması anlamına gelmektedir. Senedi devralanın senedin içeriği açısından korunması ise devralanın, devraldığı hakkın var olduğuna dair güveninin korunması anlamına gelmektedir⁴⁰.

Kamu güvenine sahip olmayan senetlerde senedi devralanın, senet metnine ve senedi devredenin tasarruf yetkisine dair güveni korunmadığından dolayı senedin hamiline karşı, kendinden kaynaklanmayan ve kendinden önceki kişilere yöneltilebilecek defiler ileri sürülebilir. Emre ve hamiline yazılı senetler, kamu güvenine sahip senetlerken nama yazılı senetler alacağın temlik ile devredildiğinden dolayı kamu güvenine sahip değildir⁴¹.

1.3.9. Kambiyo Senedine Özgü Takip Usulüne Tabidirler

Kambiyo senetleri, yalnızca poliçe, bono ve çek için düzenlenmiş özel hükümlere tabidirler. 2128 sayılı İcra İflas Kanununun (İİK) 167- 176/b hükümleri arasında kambiyo senedine özgü takip usulü düzenlenmiştir. Buna göre kambiyo senedine özgü haciz ve kambiyo senedine özgü iflas yolu olmak üzere iki takip yolu düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile kambiyo senetlerinin diğer para alacaklarından farklı olarak daha hızlı bir şekilde paraya çevrilme imkanı getirilmiştir⁴².

³⁹Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 126; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 23.

⁴⁰ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 48.

⁴¹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 48; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 24.

⁴² Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 66; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 24.

Alacaklı, kambiyo senedine bağlı olan alacağı için kambiyo senedine özgü takip usulüne başvurmak zorunda değildir. Genel hükümlere göre de alacağını tahsil etmek için başvurabilir⁴³.

1.3.10. Uluslararası Nitelik Taşırlar

Kambiyo senetleri uluslararası niteliğe sahiptirler. Bu nedenle ulusal sınır tanımaksızın hızla devredilebilme özelliği taşımaktadırlar. Kambiyo senetlerinin uluslararası ticarete sıklıkla kullanılması nedeniyle ülkelerin farklı mevzuatları arasında bir birlik sağlama ihtiyacı doğmuştur. Bu nedenle kambiyo senetlerine ilişkin ihtilafların çözümlenmesi amacıyla La Haye ve Cenevre Anlaşmaları imzalanmıştır⁴⁴.

1.4. KAMBIYO SENETLERİNİN DEVRİ

Kambiyo Senetlerinin devri usullerinden en önemlisi ve uygulamada en çok yer bulanı cirodur. Ciro ve senet zilyetliğinin devri ile emre yazılı senetlerin devri gerçekleşmektedir⁴⁵. Kambiyo senetleri, bunun yanı sıra alacağın temliki, miras, kanun hükmü (TTK m. 679⁴⁶, 702/3⁴⁷, 742/1⁴⁸), cebri icra usulleriyle, iyi niyetle (TTK m. 686/2⁴⁹) veya beyaz ciro devredilmişse anlaşma ve zilyetliğin devri ile de devredilebilmektedir⁵⁰.

⁴³ Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 25.

⁴⁴ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 67; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 120; Yıldırım, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 26.

⁴⁵ Fırat Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Yetkin Yayınları, 24. Baskı, 2020, s. 101; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 172.

⁴⁶ “MADDE 679- Düzenleyen, poliçenin kabul edilmemesinden ve ödenmemesinden sorumludur. Düzenleyen, kabul edilmeme hâlinde sorumlu olmayacağını şart edebilir de ödenmemeden sorumlu olmayacağına ilişkin kayıtlar yazılmamış sayılır.”

⁴⁷ “MADDE 702/3- Aval veren kişi, poliçe bedelini ödediği takdirde, poliçeden dolayı lehine taahhüt altına girmiş olduğu kişiye ve ona, poliçe gereğince sorumlu olan kişilere karşı poliçeden doğan haklarını iktisap eder.”

⁴⁸ “MADDE 742- Araya girerek ödemede bulunan kişi, lehine ödemede bulunduğu kişiye ve poliçeden dolayı ona borçlu olan kişilere karşı poliçeden doğan hakları iktisap eder. Ancak, poliçeyi yeniden ciro edemez.”

⁴⁹ “MADDE 686/2- Poliçe herhangi bir suretle hamilin elinden çıkmış bulunursa, birinci fıkrada yazılı hükümlere göre hakkı anlaşılan yeni hamil, ancak poliçeyi kötüniyetle iktisap etmiş olduğu veya iktisabında ağır bir kusur bulunduğu takdirde o poliçeyi geri vermekle yükümlüdür.”

⁵⁰ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 101; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 172.

Emre yazılı senetlerin devri, ciro ve zilyetliğin devri yoluyla gerçekleşmektedir. Bazı durumlarda, senedin emre yazılı olma niteliğinin değişmesi halinde senet alacağın temlik hükümlerine tabi olmaktadır. Örnek olarak bir kambyo senedinin üzerine “emre değildir” veya buna eş bir ifade yazılması ile senet nama yazılı şeklinde düzenlenirse kambyo senedi, yazılı temlik beyanı ve senedin zilyetliğinin devri ile devredilir⁵¹. Kambyo senetlerinde, vadeden sonra, ödememe protestosundan veya bu protestonun çekilebileceği süreden sonra yapılan devirler de alacağın temlik hükmündedir⁵². Poliçede vadeden önce yapılan devir ciro, vadeden sonra yapılan devir alacağın temlik hükümlerine tabi olmaktadır⁵³.



⁵¹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 172.

⁵² Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 102.

⁵³ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 102.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK CİRO

2.1. CİRONUN TANIMI

Ciro kelimesi, köken olarak İtalyanca devretmek anlamına gelen “girare” kelimesinden türemiş olan “giro” kelimesinden gelmektedir⁵⁴. Bazı ülkelerde ciro kavramı için “indossament”⁵⁵ kelimesi kullanılmaktadır. Bu kelime de yine İtalyanca “sırtlamak” anlamına gelen “indossamento” kavramından türetilmiştir⁵⁶. Bu terim oluşturulurken cironun, senedin arkasında yer alması ve devir niteliği olmasından yola çıkıldığı söylenebilir⁵⁷.

Doktrinde cironun farklı tanımları yapılmaktadır. Doktrindeki baskın görüşe göre⁵⁸ göre ciro, emre yazılı senetlerden doğan hakların bir başkasına devir, rehin veya bu hakların tahsilini sağlamak amacıyla yapılan yazılı bir irade beyanıdır. Ertekin/Karataş’a⁵⁹ göre ciro, emre yazılı senetlerde oluşan hakkın üçüncü kişilere devri işlemidir. Poroy/Tekinalp’e⁶⁰ göre, kanunda özel olarak düzenlenmiş, emre yazılı senetlerde senedin içerdiği hakkı devretmeye yönelik yazılı ve soyut bir irade beyanıdır. Kendigelen/Kırca’ya⁶¹ göre ciro, bonodan doğan hakların başka bir kişiye devrini sağlamak amacıyla yapılan senet hamilinin yazısı ile tespit ve imzasıyla teyit ettiği bir irade beyanıdır. Ülgen/Helvaci/Kaya/Ertan⁶²’a göre ciro, emre yazılı senetlerde, senedin içerdiği hakkı devretmeye yönelik yazılı bir irade beyanıdır.

⁵⁴Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 201; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 102; Hayri Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, Eskin Matbaası, İstanbul, 1990, s.124.

⁵⁵ Ciro kavramı, Alman Hukuku’nda “indossament”, Fransız Hukuku’nda “endossement”, İngiliz Hukuku’nda “indorsement” olarak ifade edilmektedir.

⁵⁶ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 102; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 124.

⁵⁷ Abdullah Revaha Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 5.

⁵⁸Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 172; Mahmut Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 2021, s. 251; Abdülhamit Oğuzhan Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s. 27; Sami Karahan, Zekeriyya Arı, Hayri Bozgeyik, Tahir Saraç, Mücahit Ünal, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Mimoza Yayınları, 2. Baskı, 2014, s. 231.

⁵⁹ Erol Ertekin ve İzzet Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, Turhan Kitabevi, 3. baskı, Ankara 1998, s. 349.

⁶⁰ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 179.

⁶¹ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 201.

⁶² Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 171.

Bozer/Göle⁶³ ciro kelimesini, yazılı bir devir beyanı olarak tanımlamakta, emre yazılı poliçelerin devrinin yazılı bir irade beyanı olan cironun yanı sıra senet zilyetliğinin devri ile gerçekleştiğini belirtmektedir. Öztan⁶⁴, senedin devrinin gerçekleşmesi için senet üzerindeki mülkiyet hakkının yanı sıra senetteki alacak hakkının da devrinin sağlanması gerektiğini ve bu iki işlemi bir araya getiren kavramın ciro olduğunu belirtmektedir. Eriş⁶⁵, ciro kavramı ve ciro etmek kavramını birbirinden ayırarak ciro kavramını, alacaklının senedi bir başkasına devretmesi ve senedin arkasına yazı yazılıp imzalanması olarak, ciro etmek kavramını ise ticari senedin arkasına gerekli yazının yazılması olarak tanımlamıştır. Domaniç'e⁶⁶ göre ciro, biri, lehine yapılan şahsa senet bedelini, ya kendi veya cirantası nam ve hesabına tahsile, diğeri ise senet borçlusunun bu bedeli ödemesi yönelik olmak üzere, çifte yetki ve borç bahşeden, açık veya örtülü yazılı bir beyandır. Şimşek'e⁶⁷ göre ciro, hamilin, senet üzerindeki haklarını bir başkasına devretmek amacı ile senedi imzalamasıdır. Karayalçın'a⁶⁸ göre ciro, poliçeden doğan hakları bir başkasına devretmek amacı ile senet hamilinin yazı ile tespit ve imzası ile teyit ettiği bir beyandır. Hirsch⁶⁹, cironun yalnızca kabza salahiyet verdiğini, senette mündemiç hakkın devrini sağlamadığını belirtmektedir. Senette mündemiç hakların devrinin gerçekleşmesi için senet zilyetliğinin devredilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Doktrinde ciro kavramı için yapılan tanımlar değerlendirildiğinde en çok dikkat çeken husus bazı yazarların, cironun senetteki hakkın devir, rehin veya tahsiline yönelik yapıldığını belirtip cironun teşhis, temlik ve teminat fonksiyonlarını esas almasına rağmen bazı yazarların, cironun senetteki hakkın devrine yönelik yapılan bir irade beyanı olduğunu belirtmeleriyle cironun sadece temlik fonksiyonunu esas almalarıdır. Kanaatimizce cironun sadece temlik fonksiyonunun esas alınması, cironun çeşitlerinden olan tahsil cirosu ve rehin cirosunu kapsamadığı için sınırlı bir tanım olmakta ve genel olarak ciro kavramını karşılayamamaktadır.

⁶³ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 102.

⁶⁴ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 101.

⁶⁵ Gönen Eriş, **Kıymetli Evrak**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2016, s. 320.

⁶⁶ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 125.

⁶⁷ Edip Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 71.

⁶⁸ Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, Güzel İstanbul Matbaası, 3. Baskı, Ankara 1964, s. 99.

⁶⁹ Ernst Hirsch, **Ticaret Hukuku Dersleri**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1946, s. 474.

Ciro tanımı yapılırken dikkat çeken bir başka husus bazı yazarların, ciro kavramını, yazılı bir irade beyanı olarak tanımlamalarının yanında bazı yazarların, ciroyu senedin arkasına yazılan bir irade beyanının yanı sıra senedin zilyetliğinin devredilmesi olarak tanımlamalarıdır. Kanaatimizce cironun senedin devrine yönelik yazılı bir irade beyanı olmasının yanı sıra senedin zilyetliğinin devredilmesini de kapsamı olarak tanımlanması kanunda, ciro ve zilyetliğin devri işlemlerinin birbirinden ayrı işlemler olarak düzenlenmesine aykırı olmaktadır. Ciro ve zilyetliğin devri işlemleri her ne kadar birbirlerini tamamlayıcı işlemler olsalar da iki farklı işlem olduklarının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ciro tanımının, genel olarak ciro kavramını kapsamı ve hukuki niteliğine de uygun olması gerekmektedir. Bu nedenle bizim benimsediğimiz tanıma göre ciro, emre yazılı senetten doğan hakların devredilmesine, rehnedilmesine veya tahsiline yönelik senet üzerinde imza ile açıklanan yazılı bir irade beyanıdır.

Kanunda ciro kavramı, poliçe üzerinde düzenlenmiş ve diğer emre yazılı senetler bakımından poliçenin cirosuna atıf yapılmıştır⁷⁰. Kanunda düzenlendiği üzere ciro ve zilyetliğin geçirilmesi ile senetten doğan bütün haklar devrolur (TTK m. 684)⁷¹. Bu nedenle esas olarak ciro kavramı, temlik cirosu⁷² olarak düzenlenmiştir. Cironun diğer çeşitlerinden olan tahsil cirosu (TTK m. 688) ve rehin cirosuna (TTK m. 689) ayrı maddelerde yer verilmiştir⁷³.

Ciro, senet borçlusuna, senedin hamiline senetten doğan borcu ödemek, senet hamiline ise senedin borçlusundan senetteki alacağı tahsil etmek yetkisini vermektedir. Bu yönden ciro, hukuken yetki veren bir havale niteliğindedir⁷⁴. Ancak ciro tek başına senet üzerindeki hakkın devrini sağlamamaktadır. Senetteki hakkın

⁷⁰ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 171.

⁷¹ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 102.

⁷² Rehin cirosu ve tahsil cirosu kavramları kanunda yer almasına rağmen temlik cirosu kavramı kanunda yer alan bir kavram değildir. Bu kavram, kambiyo senetlerinden doğan hakların devrini sağlayan ciroyu tanımlamak için doktrin ve yargı kararları ile oluşturulan bir adlandırmadır. (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 201)

⁷³ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 201.

⁷⁴ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 172; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 202; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 102.

devrinin tamamlanması için senet zilyetliğinin devrinin de sağlanması gerekmektedir⁷⁵.

Türk hukukunda, senetteki hakkın devrinin gerçekleşmesi için ciro ve zilyetliğin devri işlemlerinin iki ayrı işlem olarak tamamlanması gerektiği görüşü hakimdir. Buna göre, ciro kavramı ile senet üzerinde yer alan yazılı irade beyanı anlaşılmakta, zilyetliğin devri işlemi ise ciroyu tamamlayan ayrı bir işlem olarak tanımlanmaktadır⁷⁶. Nitekim kanunda da senedin devrinin ciro ve zilyetliğin devri⁷⁷ yolu ile gerçekleştiği düzenlenmiştir (TTK m. 681/1, 648/2). Kanunda senedin devrinin gerçekleşmesi için senet üzerindeki zilyetliğinin devrinin şart olduğu ve bunun yanı sıra emre yazılı senetlerde ciro yapılmasının da gerekli olduğunun belirtilmesiyle ciro ve zilyetliğin devri kavramları, ayrı işlemler olarak tanımlanmıştır (TTK m. 647/1-2)⁷⁸.

Bununla birlikte mehzaz hukuk sistemlerinde ciro kavramı, senet üzerindeki yazılı irade beyanı ile senet zilyetliğinin devri işlemlerinin bütününe kapsamaktadır. İsviçre hukukunda (İsv. BK m. 1001) ve Alman hukukunda (Alm. Kamb. SK 11) senedin ciro ile devredileceği düzenlenmiş, senedin zilyetliğinin devri kavramından söz edilmemiştir⁷⁹.

Kambiyo senetlerinde, hak ve senet bir bütün olduğundan dolayı ayrı ayrı devredilemezler. Senedin devredilmesiyle birlikte üzerindeki hak da devredilmiş sayılmaktadır. Bu nedenle senedin zilyetliğinin devredilmesiyle birlikte ciro işleminin de yapılması gerekmektedir. Poliçenin zilyetliğinin devri veya ciro işlemlerinin tek başına yapılması halinde poliçenin devri söz konusu olmaz. Poliçenin hamilinin, poliçenin zilyetliğini devretmeksizin poliçe üzerindeki hakkı

⁷⁵ Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 202.

⁷⁶ Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 202.

⁷⁷ Maddenin eski halinde “teslim” kavramı yer alırken yapılan değişiklikle “zilyetliğin geçirilmesi” kavramı kullanılmıştır. Çünkü mehzaz kanun İsv. BK m. 968 (2)’nin Almancasında “teslim” anlamına gelen “Übergabe” yerine “geçirme, nakil” anlamına gelen “Übertragung” kavramı kullanılmıştır. (Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 196)

⁷⁸ Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 202.

⁷⁹ TTK m. 681 gerekçesi.

protokol veya sözleşme ile devretmesi durumunda poliçe devredilmiş sayılmayacak, poliçenin temelinde bulunan hukuki ilişkiden doğan hak devredilmiş olacaktır⁸⁰.

İsviçre hukukunda, cironun soyut mu yoksa illi mi olduğu hususunda farklı görüşler olsa dahi Türk hukukunda, cironun soyut olduğu görüşü hakimdir. Buna göre, senedin düzenlenmesiyle birlikte senet üzerindeki hak, senedin düzenlenmesine sebep olan temel borç ilişkisinden bağımsız bir şekilde doğmaktadır. Bu durumda senedin devri geçerli bir hukuki sebebe dayanmasa bile, devir gerçekleşecek ve devralan mülkiyeti kazanacaktır⁸¹. Emre yazılı senetlerin tedavül ettiği sürece temel ilişkiden doğan hakların talep edilememesi, kambiyo senetlerinin kamu güvenine mazhar senetler olması, senetteki görünüşe güven ilkesi cironun soyut bir tasarruf olduğunu göstermektedir⁸². Ciro, soyut bir tasarruf olduğundan dolayı ciro eden, kendinin senet dolayısıyla sahip olduğu hakları değil senetten doğan hakları devretmektedir⁸³. Bu nedenle senedi devralan kişi kendi cirantasının defilerini kullanamamaktadır. Bununla birlikte senedi devreden ve devralan kişi arasındaki temel ilişkiden kaynaklanan defiler, senedi daha sonra devralan üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez⁸⁴.

Ciro işlemi bir devren iktisap biçimidir. Ciro işlemi ile senetten doğan bütün haklar⁸⁵ devredilir. Bu durumda ciro eden, kendi sahip olduğu hakları değil senetten doğan hakları devretmekte, ciro edilen de ciro edenin sahip olduğu hakları değil senetten doğan hakları devralmaktadır⁸⁶. Bu nedenle ciro edenin temel ilişki

⁸⁰ Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 320.

⁸¹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 176.

⁸² Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 176.

⁸³ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 251.

⁸⁴ Elif Sayıcı, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2019, s. 50; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 173.

⁸⁵ Senetten doğan haklardan maksat, senet ile borç altına girmiş olan düzenleyen, ciranta ve avalistlere yöneltilebilecek bütün kambiyo senedi talepleri (sebepsiz zenginleşme (TTK m. 732), kabule arz (TTK m. 694), ödeme için ibraz (TTK m. 708), başvuru (TTK m. 713), kanunen senet üzerine konulabilecek kayıtları koyma (sorumsuzluk kaydı (TTK m. 685/1), ciro yasağı (TTK m. 685/2), kabule arz zorunluluğu ve yasağı (TTK m. 692/4), masrafsız iade (TTK m. 722) vd), ve takip yoluyla geçerlilik kazanan bütün haklar (senedin iptalini isteme (TTK m. 651)) ve hakları koruyan ve ileri sürülmesini sağlayan işlemlerdir (protesto (TTK m. 714), ihbar (TTK m. 723)) (Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 232)

⁸⁶ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 174; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 179; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 232.

nedeniyle sahip olduğu tazminat, cezai şart ve teminat gibi hak ve talepler, ciro edilene intikal etmez⁸⁷.

Kanunda ciro kavramı, poliçenin cirosu olarak düzenlendiğinden poliçenin cirosu kavramı bütün emre yazılı senetler için geçerli olmaktadır. Bu nedenle poliçenin cirosu ve ciroya ilişkin yapılan bütün açıklamalar, kanunen emre yazılı senetlerden olan poliçe, bono, çek⁸⁸ ile nama yazılı pay senetleri ve diğerk tüm emre yazılı senetler için geçerli olmaktadır⁸⁹.

Emre yazılı senet, belirli bir şahsın adına düzenlenmekle beraber senedin düzenlendiğı kişi ile bu kişiye takip eden kişilerin senedi ciro yoluyla devredebildiğı senettir⁹⁰. Emre yazılı senetler, kanuni ve iradi emre yazılı senetler olmak üzere ikiye ayrılır. Kanuni emre yazılı senetler, kanunda emre yazılı olarak düzenlenmiş senetlerdir. Bu senetler, emre yazılı olarak düzenlenmeseler dahi ciro yoluyla devredilirler. Bu senetlerin, nama yazılı hale getirilmesi için senet metninde “emre yazılı değildir” veya buna benzer menfi bir kaydın bulunması gerekir. Kanunen emre yazılı senetlerin başında kambiyo senetleri olan poliçe, bono ve çek gelir. Bununla birlikte makbuz senedi ve varant da kanunen emre yazılı senetlerdendir. Çünkü kanunda bu senetlerin emre yazılı olmasalar dahi ciro yoluyla devredilecekleri düzenlenmiştir (TTK m. 838/1)⁹¹.

Nama yazılı pay senetleri de ciro ve zilyetliğin geçirilmesi ile devredilirler (TTK m. 490)⁹². Kanunda, anonim şirketlerde pay senetlerinin nama veya hamiline

⁸⁷ Ülgen ve diğerkleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 174.

⁸⁸ Ciro kavramı her ne kadar poliçenin cirosu olarak düzenlenmişse de çekin devri ve cirosuna ilişkin TTK 788-793’te özel hükümler öngörölmüşür. Ancak yine de bu hükümlerin büyük kısmı poliçenin devrine ilişkin hükümlerin tekrarı niteliğı taşımaktadır. (Abuzer Kendigelen, **Çek Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul 2019, s. 221)

⁸⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 172.

⁹⁰ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 69; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 21.

⁹¹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 69; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 21; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 35.

⁹² Soner Altaş, **Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 257; Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2012, s. 579; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 69; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 35; Mehmet Bahtiyar, Nihat Taşdelen, Levent Biçer, Esra Hamamcıoğlu, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Beta Basım, İstanbul 2022, s. 20; Sami Karahan ve Mücahit Ünal, **Şirketler Hukuku**, Mimoza Yayınları, 2. Baskı, Konya 2013, s. 720; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, Dora Yayın, 9. Baskı, Bursa 2013, s. 547; Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin

olarak çıkarılabileceği düzenlenmiştir (TTK m. 484/1). Bu nedenle anonim şirketlerde emre yazılı pay senedi çıkarılamayacağı söylenmektedir. Bununla birlikte kanunda, nama yazılı pay senetlerinin ciro ile devredileceği düzenlenmiştir (TTK m. 490/2). Bu hüküm nedeniyle doktrinde baskın görüş, nama yazılı pay senetlerinin kanunen emre yazılı senet olduğu yönündedir⁹³. Yargıtay da 27.02.1967 tarihine vermiş olduğu karar⁹⁴ dışında diğer kararlarında, nama yazılı pay senetlerinin niteliğini belirtmese de devrinin ciro veya temlik beyanı ve senet zilyetliğinin geçirilmesi yolu ile gerçekleştiğini belirtmiştir⁹⁵.

İradi emre yazılı senetler, kanunen emre yazılı olmasa dahi “emrine” kaydına yer vermek suretiyle emre olarak düzenlenebilecek senetlerdir. Bu senetlerin ciro yoluyla devredilebilmesi için senet metninde düzenlenen kişinin ismini takiben “emre”, “emrine”, “emrühavalesine” gibi açıkça emre yazılı olduğuna dair bir ifade yazılarak düzenlenmesi gerekir. İradi emre yazılı senetler başlıca, konişmento (TTK m. 1228), taşıma senedi (TTK m. 857/1), deniz ödöncü senedi, emre yazılı havale (TTK m. 826) ve emre yazılı ödeme vaadidir (TTK m.830)⁹⁶.

Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku II**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 142; Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II**, Adalet Yayın, 2. Baskı, s. 1590.

⁹³ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 69; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 35; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 20; Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, s. 579; Bilgili ve Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, s. 547; Poroy ve diğerleri, **Ortaklıklar Hukuku II**, s. 142; Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II**, s. 1590.

⁹⁴ “TTK’nun 416. Maddesinde yazılı senetlerin ciro ile devrolunabileceğine dair konulan kural ile Ticaret Kanunu’nun 559. Maddesindeki genel kaideden uzaklaşmış, adeta nama yazılı hisselerin devri ayrı hükümlere bağlanmış gibi görünmekte ise de, gerçekte bir ayrılık ve 55. Maddedeki prensipten başka bir kurala bağlanmış söz konusu değildir. Zira, 416. Maddede geçen ciro deyiminin emre yazılı bir senetteki hakkın devralana naklini sağlayan hukuki bir işlem ve geçerlilik şartı anlamında değil ... devre ilişkin yazılı irade beyanının devredilecek nama yazılı senet arkasına da yazılabileceği manasında kullanılmış yanlış bir kelime olduğundan şüphe yoktur.” Yarg. E: 1966/2607, K: 1968/1191, T: 27.02.1967 (Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 20.)

⁹⁵ “Yargıtay’ın yerleşmiş uygulamasına göre de, nama yazılı pay senetlerini devri için temlik beyanı veya senedin arkasında tam bir cironun yapılması ayrıca senet üzerindeki zilyetliğin devri ve teslimi gerekli ve yeterli kabul edilmektedir.” Yarg. 11. HD. E:2016/870, K: 2016/9035, T: 22.11.2016 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 03.04.2023)

Benzer yönde: Yarg. 11. HD. E:2019/596, K:2020/3733, T:01.10.2020; Yarg. 11. HD. E: 2016/2256, K: 2016/3000, T: 17.03.2016; Yarg. 11. HD. E:2014/17655, K: 2015/12486, T: 24.11.2015 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 03.04.2023); Yarg. HGK E: 77/11-922, K: 78/978 T: 22.11.1978; Yarg. 11. HD. E:4965, K:5248, T: 04.12.1981; Yarg. 11. HD. E: 8279, K: 6039, T: 06.11.1989 (Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 20); Yarg. HGK. E: 1977/11-922, K: 1978/978, T: 22.11.1978; Yarg. 11. HD. E: 1999/646, K: 1999/3116, T: 22.04.1999; Yarg. 11. HD. E: 2006/8112, K: 2007/10405, T: 09.07.2007 (Altaş, **Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku**, s. 258)

⁹⁶ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 69; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 23; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 34.

Kanunda, bazı senetlerin emre düzenlenemeyecekleri belirtilmiştir. Buna göre ipotekli borç senedi ve irat senedinin kanunda nama veya hamiline yazılı olabileceği belirtildiğinden emre olarak düzenlenemezler (TMK m. 914). Rehinli tahviller de emre yazılı olarak düzenlenemezler (TMK m. 930)⁹⁷. Bununla birlikte anonim şirket pay senetleri, varlığa veya ipoteye dayalı menkul kıymetler, katılma intifa senedi, kar ve zarar ortaklığı belgeleri de emre düzenlenemezler⁹⁸.

2.2. CİRO ve ALACAĞIN DEVRİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Kambiyo senetlerinin devir usullerinden biri de alacağın devridir. Alacağın devri, alacağın, devreden ile devralan arasında yapılan bir sözleşme ile devreden mal varlığından devralanın mal varlığına geçirilmesidir⁹⁹. Ciro ise genel olarak, senetten doğan hakkın devredilmesi için yapılan bir yazılı irade beyanıdır. Bu nedenle teknik anlamda ciro olarak geçerli olmayan bir işlemin alacağın devri olarak geçerli olması mümkündür¹⁰⁰. Ciro ve alacağın devrini karşılaştırmak gerekirse eğer;

- Alacağın devri, genel hükümlere tabi alacak ile nama ve emre yazılı senetlerin devir biçimidir. Ciro ise emre yazılı senetlerin bir devir biçimidir¹⁰¹.

- Alacağın devri, senet üzerine veya senetten ayrı olarak bir kağıt üzerine yapılabilir¹⁰². Ciro ise senet üzerine veya senede bağlı “alonj” adı verilen kağıt üzerine yapılır. Ciro, alacağın temlikine göre daha sıkı şekil şartlarına sahiptir¹⁰³.

⁹⁷ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 70; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 23.

⁹⁸ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 70.

⁹⁹ Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2**, Vedat Kitapçılık, 10. Bası, İstanbul 2013, s. 547; Haluk Nami Nomer, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 13. Bası, Beta Basım, İstanbul 2013, s. 371; Kemal Dayınlarlı, **Borçlar Kanununa Göre Alacağın Temliki**, Dayınlarlı Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2000, s. 54; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin Yayınları, 23. Baskı, Ankara 2018, s. 1252; Hüseyin Hatemi ve Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, Vedat Kitapçılık, İstanbul , s. 375; Pierre Tercier, Pascal Pichonnaz, Murat Develioğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 517; Ahmet Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan Kitabevi, 15. Baskı, s. 770; Safa Reisoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Beta Yayın, 18. Baskı, İstanbul 2006, s. 401 .

¹⁰⁰ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 166.

¹⁰¹ Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 68; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 190; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 86.

¹⁰² Oğuzman ve Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2**, s. 553.

¹⁰³ Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 69; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 190; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 166; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 86.

- Alacağın devrinde, alacağın devredildiğine dair irade beyanının ve alacağın devredildiği kişinin yer alması gerekir¹⁰⁴. Ciroda ise devir beyanının veya devredilen kişinin gösterilmesi gerekmez¹⁰⁵.

- Alacağın devri, alacağı devreden kişinin sahip olduğu bütün hakları devreder¹⁰⁶. Ciro ise devredenin sahip olduğu hakları değil, senetten doğan hakları devreder¹⁰⁷. Alacağın devri, devredenin sahip olduğu hakların devrini sağladığı için borçlu, devredene karşı sahip olduğu kişisel defileri alacağı devralana karşı da öne sürebilir¹⁰⁸. Ciroda ise borçlu, önceki hamillere karşı sahip olduğu kişisel defileri, devralana karşı öne süremez¹⁰⁹.

- Alacağın devrinde, devrin yapılabileceği süre sınırı bulunmamaktadır. Ciro ise ancak protestonun yapılabileceği sürede veya protestonun yapılmasına kadar yapılabilir. Bu süreden sonra yapılan ciro alacağın temlik hükmünde olur¹¹⁰.

- Alacağın devrinde, temel ilişki nedeniyle sahip olunan teminat, cezai şart gibi ferî haklar devralana intikal eder¹¹¹. Ciroda ise ferî haklar ciro edilene intikal etmez¹¹².

- Alacağın devrinde, alacak kısmi olarak devredilebilir. Ciro ise kısmi olarak yapılamaz. Kısmi ciro batıldır¹¹³.

- Alacağın devrinde, devir ivazlı yapılmamışsa devredenin garanti yükümlülüğü bulunmadığı gibi borçlunun ödeme gücünden de sorumlu değildir¹¹⁴.

¹⁰⁴ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 190; Doktrindeki diğer görüşe göre alacağın devrinin devir beyanı veya devredilenin yer almadığı beyaz imza şeklindeki bir imza ile beyaz alacağın devri olarak yapılması mümkündür. (Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 167; Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 66)

¹⁰⁵ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 190; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 167.

¹⁰⁶ Oğuzman ve Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2**, s. 563.

¹⁰⁷ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 190.

¹⁰⁸ Oğuzman ve Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2**, s. 574.

¹⁰⁹ Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 70; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 190; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s.87.

¹¹⁰ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 167; Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 73; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 88.

¹¹¹ Oğuzman ve Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2**, s. 564.

¹¹² Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 191.

¹¹³ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 191.

¹¹⁴ Oğuzman ve Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2**, s. 577.

Ciroda ise cironun teminat işlevi nedeniyle devreden, senedin kabul edilmemesinden veya ödenmemesinden sorumludur¹¹⁵.

- Alacağın devrinde, alacağın birden fazla devredilmesinde devreden, sadece alacağı devrettiği kişiye karşı sorumludur. Ciroda ise cironun teminat işlevi gereği her ciranta ve senet borçlusu, hamile karşı müteselsilen sorumludur¹¹⁶.

- Alacağın devrinde, alacağın birden fazla devredilmesi durumunda hamilin hak sahipliği birbirini takip eden yazılı devir beyanları ile olur. Burada maddi olarak gerçek hak sahipliği gerekir. Ciroda ise yetkili hamil, düzgün ciro zinciri ile tespit edilir. Düzgün ciro zinciri için şekli olarak hak sahipliği için yeterlidir¹¹⁷.

- Alacağın devrinde, alacak üzerinde tasarruf yetkisi bulunmayan kişi alacağı devredemez. Bu nedenle alacağın devrinde maddi olarak hak sahibi olmayan kişiden iyi niyetle iktisap mümkün değildir. Ciroda ise şekli olarak yetkili hamil maddi anlamda gerçek hak sahibi olmasa dahi bu kişiden iyi niyetle iktisap geçerlidir¹¹⁸.

2.2. CİRONUN HUKUKİ MAHİYETİ

Ciro, kambiyo senetlerinin en önemli devir şeklidir. Ciro işlemi ve senet zilyetliğinin devredilmesi ile senet ve senet üzerindeki bütün haklar devredilmektedir. Cironun hukuki mahiyetine ilişkin doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlar; havale teorisi, icap teorisi, şart teorisi ve modern teoridir.

2.2.1. Havale Teorisi

Kambiyo senetlerinde senedi düzenleyen veya muhatap, senedin lehtarına veya lehtarın gösterdiği bir başka kişiye senet bedelini ödemekle mükelleftirler. Ciro işlemi ile, senedin lehtarı, senet bedelinin ödeneceği kişiyi tespit etmektedir. Bu

¹¹⁵ Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 71; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 191; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 168; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 88.

¹¹⁶ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 191.

¹¹⁷ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 191; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 168.

¹¹⁸ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 191; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 168.

nedenle ciro işlemi, ikinci bir havale niteliği taşımaktadır¹¹⁹. Buradaki ilk havale, poliçe ilişkisidir¹²⁰. Yapılan ikinci havale işlemi ile senet bedelini ödemekle yükümlü olan senedi düzenleyen veya muhatap, senet bedelini, senedi düzenleyen tarafından tespit edilen lehtara değil, lehtarın ciro yoluyla senedi devrettiği senet hamiline yapmakla yükümlü olur¹²¹. Yapılan her ciro işlemi ile havale işlemi tekrar edilir¹²².

Poliçede senedi düzenleyenin, senedin lehtarına muhatabın ödemeyi havaleye uygun bir şekilde yapacağını garanti etmesi gibi, ciro işleminde de lehtar, senedi ciro yoluyla devrettiği kişiye karşı garanti mükellefiyeti altına girmektedir¹²³. Bu nedenle ciro, nitelikli bir havaledir. Cironun nitelikli bir havale olması dolayısıyla senedi ciro yoluyla devralan hamile senet bedelini senet borçlusundan tahsil, senet borçlusuna da senedi ciro yoluyla elinde bulunduran hamile senet bedelini ödeme yetkisi verilmektedir¹²⁴.

Havale teorisine göre poliçe alacağı ciro edilene ciranta tarafından devredilmemekte, alacak hakkı aslen ciro edilen üzerinde doğmaktadır. Bu durumda ciro edilen alacak hakkını aslen iktisap ettiğinden cirantanın halefi değil yeni bir havale alacaklısı konumundadır. Bu nedenle cirantaya karşı ileri sürülen defiler ciro edilene karşı ileri sürülememektedir¹²⁵.

Ciranta, alacak hakkını devretmediğinden dolayı alacaklı konumunu korumasına rağmen senet elinde bulunmadığı için bu hakkını kullanamayacaktır. Ancak muhatabın senet bedelini ödememesi halinde cirantanın senet bedelini ödemesi durumunda ciranta, senedi tekrar elinde bulunduracağından eski haklarına

¹¹⁹Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 15; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 28; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 179.

¹²⁰Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172.

¹²¹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 102; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 15; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 29; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 179.

¹²²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 15.

¹²³Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 15; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 29.

¹²⁴Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 103; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 29.

¹²⁵Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 16.

kavuşacaktır¹²⁶. Bu durumda cirantanın eski hakları tekrar canlanacağından ciranta senedi devretmeseydi cirantaya karşı ileri sürülebilecek defiler, tekrar aynı şekilde ileri sürülebilecektir¹²⁷.

2.2.1.1. Teorinin Eleştirileri

Havale teorisi, görüşler arasında en eskisi ve en çok taraftar toplayanıdır. Havale teorisi konuyu daha basite indirgeyerek açıklamıştır. Ancak havale teorisi, senedi ciro yoluyla elinde bulunduran hamilin, senedi düzenleyene, muhataba ve kendinden önceki cirantalara yöneltebileceği talep hakkına ne ölçüde ve nasıl sahip olduğu meselesine tatmin edici bir açıklama yapamamaktadır¹²⁸. Çünkü ciro edilene havale yapılmış olması, ciro edenin herhangi bir hakkının ciro edilene intikal etmesi için yeterli değildir¹²⁹.

Kanunda düzenlendiği üzere ciro işlemi ve senedin zilyetliğinin devri ile senetten doğan bütün haklar ciro edilene devredilmektedir. Havale teorisi, senet üzerindeki hakkın aslen iktisap edildiğini savunduğu için kanun ile bağdaşmamaktadır¹³⁰.

2.2.2. İcap Teorisi

İcap teorisi, havale teorisinin eksiklerini gidermek için ortaya çıkmıştır. Havale teorisi, yalnızca bir havale işlemi ile ciro edilenin senet borçlularına karşı nasıl olup da talep hakkına sahip olabildiğini açıklayamamaktaydı. İcap teorisi, bu eksikliği gidermekte ve havale teorisini tamamlamaktadır¹³¹.

¹²⁶Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 16.

¹²⁷Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 16.

¹²⁸Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 29; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180.

¹²⁹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 103; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 29.

¹³⁰Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 29; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180.

¹³¹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 103; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 17; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 30.

İcap teorisine göre, senedi düzenleyen de dahil olmak üzere senedi imzalayan herkes, senedi elinde bulunduran hamile karşı sorumlu olacaklarına dair icapta bulunmakta, senet hamili de bunu zımnen kabul etmektedir¹³². Bu durumda senedi ciro ile devralan hamil, senetle ilgili hakları ciro yoluyla cirantadan kazanmamakta, bu haklar poliçede imzası bulunan borçluların icabına uygun şekilde hamilin şahsında doğmaktadır. Senet hamili, senetten doğan hakları devren değil aslen kazanmaktadır. Bunun sonucunda ciro eden, senet ile ilgili hakları ciro edilene devretmediği için kendi haklarına sahip kalmakta ancak senedin zilyetliğine sahip olmadığı için bu hakları kullanamamaktadır¹³³. Diğer bir deyişle ciro eden, senedi ciro etmesine rağmen ciro edilen ile birlikte hak sahibi olarak kalmakta ancak senet elinde bulunmadığı için bu hakkını kullanamamaktadır. Ancak hamilin müracaat hakkını kullanması ile ciro edenin ödemede bulunması ve senedin ciro edene geçmesi halinde ciro eden, önceki cirantalara karşı haklarını kullanma imkanı kazanır¹³⁴.

2.2.2.1. Teorinin Eleştirileri

İcap teorisi, ciro ve senedin zilyetliğinin devri ile senetten doğan hakların devrolunacağı hususuyla bağdaşmamaktadır. Çünkü kanuna göre senedin teslimi ile senet devren iktisap edileceğinden senetten doğan haklar da devrolunacaktır¹³⁵. İcap teorisinin senetten doğan hakların aslen iktisap edildiğini kabul etmesi kanuna aykırı düşmektedir¹³⁶.

İcap teorisi, senette başvuru borçlusunun ödeme yapmasıyla kendinden önceki borçlulara karşı müracaat hakkını kullanması hususunu da açıklayamamaktadır¹³⁷. İcap teorisi cirantanın, senedi ciro ile devretmesine rağmen

¹³²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104; Gencer, **Kıymetli Evrakta Giro Kavramı**, s. 17; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Giro**, s. 30; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180.

¹³³Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104; Gencer, **Kıymetli Evrakta Giro Kavramı**, s. 17; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Giro**, s. 30; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180.

¹³⁴Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Giro**, s. 30; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180.

¹³⁵Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Giro**, s. 30.

¹³⁶ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Giro**, s. 30.

¹³⁷ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104.

senetten doğan haklarını muhafaza ettiğini belirtmesine rağmen kanuna göre senedin ciro edilmesi ile senet alacaklısı değişeceğinden ve ciranta cirodan sonra senet alacaklısı olarak kalmayacağından kanuna aykırı düşmektedir. Cirantanın, muhatabın senet bedelini ödememesi üzerine bedeli ödemesi ile kendinden önceki borçlulara karşı müracaat hakkını kullanması, icap teorisinin belirttiği üzere alacaklı konumunu koruduğu için değil, kanun gereğince senet zilyetliğini tekrar kazandığı için olmaktadır¹³⁸.

2.2.3. Şart Teorisi

Şart teorisine göre, ciro eden ciro edilene senedi, bozucu şarta bağlı olarak devreder. Buna göre ciro eden, ciro edilene senedi devrederken müracaat hakkının kullanılması halinde senet bedelini kendisinin ödeme şartı ile devretmektedir¹³⁹. Senedin ödenmemesi veya kabul edilmemesi durumunda bozucu şart gerçekleşmekte ve senet, cirantaya geri dönmektedir¹⁴⁰. Şart teorisine göre ciranta, senet üzerindeki haklarını ciro edilene bozucu şarta bağlı olarak devretmekte, kendisi de hakkını geciktirici şarta bağlı olarak korumaktadır¹⁴¹.

Bu teorinin amacı, ciro edenin müracaat hakkının kullanılması ile senedi ödemesi halinde eski hukuki durumuna sahip olmasını sağlamaktır¹⁴². Bu yolla, müracaat hakkının kullanılması durumunda ortaya çıkabilecek problemlere dogmatik açıdan uygun çözümler bulmak istenmektedir¹⁴³. Şart teorisi senetten doğan hakların aslen değil devren iktisabını kabul etmektedir¹⁴⁴.

¹³⁸ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 31.

¹³⁹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180.

¹⁴⁰ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 18; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 180.

¹⁴¹ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 31.

¹⁴² Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 172; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 31; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 18.

¹⁴³ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104.

¹⁴⁴ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 173; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 18.

2.2.3.1. Teorinin Eleştirileri

Şart teorisi, cironun kayıtsız ve şartsız yapılması gerektiği hükmüyle (TTK m. 682/1) bağdaşmamaktadır¹⁴⁵. Ciro işlemi ile tarafların, Borçlar Hukuku anlamında gerçek bir şart üzerinde anlaştıklarına dair iradelerine dayanak bulunmamaktadır¹⁴⁶. Şart kavramının, somut hal ve şartlara göre her olayda taraflar tarafından belirlenmesi gerekirken şart teorisi, somut olayda hal ve şartlara göre değil her ciro işleminde gündeme gelecek şekilde tasarlanmıştır¹⁴⁷.

Şart teorisi, Borçlar Kanunu anlamında taraflar arasında bir şart üzerinde anlaşma bulunmadığından dolayı suni bir yapıya sahip olduğu gerekçesiyle de eleştirilmektedir. Müracaat borçlusu, senet üzerindeki hakkı, tarafların anlaşması ile değil, kanun gereğince geçerli bir ödeme yapması ile kazanmaktadır¹⁴⁸.

2.2.4. Modern Görüşler

Modern görüşe göre ciro işlemi, alacağın temlik ve teslim işlemleri gibi hukuki devir işlemlerinden biridir. Buna göre ciro işlemi ile senedi devralan kişi, hiçbir şarta bağlı olmaksızın senet üzerindeki hakkı iktisap etmektedir¹⁴⁹. Ciro işlemi neticesinde ciro edilen hak sahibi olmakta, cirantanın hakkı son bulmaktadır. Müracaat işlemi ile senet bedelini ödeyen ciranta, senetten doğan hakkı tekrar iktisap etmektedir. Ciro işlemi ile senet üzerindeki haklar aslen değil, devren iktisap edilmektedir¹⁵⁰.

Modern görüşe göre, ciranta ciro edilene senet üzerindeki hakkı TTK m. 687’de düzenlenen ölçüler içinde kalmak şartıyla devretmektedir. Bu maddeye göre senet borçlusu doğrudan ilişkide bulunduğu şahsa karşı ileri sürebileceği defileri, doğrudan ilişkisinin bulunmadığı senet alacaklısına karşı ileri süremeyecektir¹⁵¹.

¹⁴⁵Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 173; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104.

¹⁴⁶ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 104.

¹⁴⁷ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 173.

¹⁴⁸ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 32.

¹⁴⁹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 105; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 18.

¹⁵⁰ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 32.

¹⁵¹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 105; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 18; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 33.

Şahsi defiler, hamil ile borçlu arasındaki ilişkiden kaynaklandığı için senet alacağına bağlı değildir. Şahsi defilerin senet alacağına bağlı olmaması sebebiyle, müracaat hakkı kullanıldığında, senet bedelini ödeyen cirantaya karşı, bu cirantadan sonra gelenlere karşı sahip olunan defiler ileri sürülemez¹⁵². Bu durumda ciro edilenin hukuki durumu cirantadan farklı olabilmektedir. Bu nedenle ciro işlemi alacağın temlikinden farklılaşmaktadır. Ancak protesto düzenlenmesinden veya hakkı koruyucu işlemlerin yapılmasından sonra yapılan ciro işlemi alacağın temliki ile aynı sonucu vermektedir¹⁵³.

Kanaatimizce ciro kavramının hukuki mahiyetini en iyi açıklayan teori modern teoridir. Kanunda ciro işlemi ile senet üzerindeki hakların devredileceği düzenlenmekle cironun hakların devren iktisabını sağladığı kabul edilmesine rağmen havale ve icap teorilerinin aslen iktisabı kabul etmesi kanuna aykırı düşmektedir. Kanun gereğince cironun kayıtsız ve şartsız yapılması gerektiği düzenlendiğinden cironun şarta bağlı yapıldığını kabul eden şart teorisi de kanuna aykırı düşmektedir. Modern teori, cironun senet üzerindeki hakkın kayıtsız şartsız devredilmesini sağladığını belirttiği için daha sağlam hukuki gerekçelere dayanmaktadır.

2.3. CİRONUN ŞEKLİ

Ciro, senedin arka yüzüne (TTK m. 683/1) veya senede bağlanmış bulunan “alonj” adı verilen bir kağıt üzerine (TTK m. 683/1) veya suret üzerine (TTK m. 746/3) ciranta tarafından el yazısı ile imza atılarak yapılan bir hukuki işlemidir¹⁵⁴.

¹⁵² Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 33.

¹⁵³ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 105.

¹⁵⁴ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 174; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 177; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 102; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 107; Mehmet Bahtiyar, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Beta Yayın, 16. Baskı, İstanbul 2018, s. 76; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 326; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234; Oğuz İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998, s. 69; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 100; Seza Reisoğlu, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, 3. Baskı, Ankara 2003, s. 161; Mertol Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, İmaj Yayınevi, Ankara 2015, s. 86; Mustafa Çeker, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Orion Kitabevi, Ankara 2007, s. 99; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

Cironun mutlaka senet üzerinde, yazılı şekilde yapılması ve cirantanın el yazısıyla atılmış imzasını içermesi gerekmektedir¹⁵⁵.

2.3.1. Ciro Senet Üzerine Yapılmalıdır

Ciro mutlaka senet üzerine yapılmalıdır. Senet üzerinden kasıt senedin ön veya arka yüzü veya “alonj” adı verilen eklenti veya senedin suretidir. Cirantanın senet dışında herhangi bir belgede yaptığı ciro işlemi geçersizdir¹⁵⁶.

Ciro, senedin ön veya arka yüzüne yapılabilir¹⁵⁷. Cironun senedin hangi yüzüne yapılacağına dair kanunda açıklık bulunmamaktadır. Uygulamada ve doktrinde, cironun senedin arka yüzüne yapılacağı genel olarak kabul görmektedir. Tam cironun senedin ön yüzüne yapılmasına engel bulunmamakla beraber beyaz ciro, senedin ön yüzüne yapılamaz¹⁵⁸. Beyaz cironun ancak senedin arkasına veya alonj üzerine yapılabileceğine dair kanunda düzenleme bulunmaktadır (TTK m. 683/2). Sadece imza atılarak yapılan beyaz cironun, aval ile karıştırılabileceğinden senedin ön yüzüne yapılamayacağı konusunda görüş birliği bulunmasına rağmen, “ödeyiniz” ve benzeri ifadelerle yapılan beyaz cironun senedin ön yüzüne yapılabileceği konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır¹⁵⁹.

Senedin arkasına atılan imzalar için ciro karinesi geçerlidir. Senedin arkasına ne amaçla atıldığı belli olmayan imzalar ciro sayılmaktadır. Bu nedenle senedin

¹⁵⁵Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 181; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 69; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

¹⁵⁶Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 107; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 221; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 26; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 58; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 351; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

¹⁵⁷Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 326; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 58; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 86; Çeker, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 99.

¹⁵⁸Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104; Bahtiyar, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 326; Hüsnü Turanlı, “Türk Hukukunda Alonj”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, Cilt: 3 Sayı:1, 2017, s. 124; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

¹⁵⁹Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. “3.1.2. Beyaz Ciro”

arkasına aval yapılacaksa “aval içindir” ve benzeri bir ifade ile belirtilmesi gerekmektedir¹⁶⁰.

Ciro işlemi, “alonj” üzerinde de yapılabilir. Alonj, senedin arka yüzünün devamı sayılan bir eklentidir¹⁶¹. Alonjun nasıl yapılacağı, şekli, sayısı, ebatı, üzerinde nelerin yazılacağı konusunda kanunda düzenleme bulunmamaktadır¹⁶². Senede eklenmiş olan ve üzerinde imza bulunan her kağıt alonj olarak nitelendirilemez. Yargıtay, alonjun nasıl yapılması gerektiğini vermiş olduğu bir kararda¹⁶³ açıklamıştır. Buna göre alonj ile senet arasında iradi bağ bulunmalıdır. Bu durum senet için alonj yoluyla özel olarak işlem yapıldığının özel olarak belirtilmesiyle sağlanacaktır. Alonju imzalayan kişinin, alonj üzerindeki miktarı ödemeyi kabul ettiğini gösteren ve senet eki niteliğindeki alonj olduğu iradesini de belirten bir yazı yazması ve imzalaması gerekmektedir. Alonjun senetle olan maddi bağını göstermek için alonj ve senede birlikte denk gelecek şekilde bir beyan veya

¹⁶⁰ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

¹⁶¹ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 105; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 58; Turanlı, “Türk Hukukunda Alonj”, s. 122.

¹⁶² Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 105.

¹⁶³ “TTK’da alonj ile ilgili bir tanım yapılmamakta, ancak 6102 sayılı TTK’nın 683/1 maddesinde alonju oluşturacak belgenin kağıt olması gerektiği belirtilmiştir. Alonju oluşturan kağıdı, diğer kağıtlardan ayıracak en önemli özellik alonjun, eklendiği senet ile arasındaki güçlü bağdan doğmaktadır. Bu bağ, hem maddi bir bağ hem de iradi bir bağ olmalıdır. Alonj ile senet arasındaki maddi bağ, alonjun senetten tahrifat yapılmadıkça ayırlamayacak nitelikte senede sıkıca bağlanmasıdır. Alonj ile senet arasındaki iradi bağ ise, senede bağlanacak alonj üzerine söz konusu senet için alonj yoluyla işlem yapıldığının özel olarak belirtilmesiyle sağlanır. Yani alonju imzalayarak taahhüt altına giren kişinin, taahhüdünü bu kağıdın senetdeki miktarı ödemeyi üstlendiğini gösteren ve senedin eki niteliğindeki alonj olduğu iradesini de belirterek yazması ve imzalaması gerekir. Senetten başka bir kağıt olan alonjun senetle olan bağını sağlamak için her iki kağıt parçasına denk gelecek şekilde bir beyan veya imza ya da alonj üzerine senedin ayırt edici özelliklerini yazmak gibi değişik yöntemlerle iki ayrı kağıt parçasının iradi olarak birleştirildiğinin gösterilmesi gerekir (Bakınız: Fırat Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 1997, s. 348; Vural Seven, “Kambiyo senetlerinde (Poliçe, Bono ve Çek) “Alonj””, *İzmir Barosu Dergisi*, Ocak 2017, s. 55-76; Hüsnü Turanlı, “Türk Hukukunda Alonj”, *TFM* 2017; 3(1), s. 123). Alonjlu bir çek hukuk muhakemesi açısından bir belgedir. O halde bu belge HMK’nın 199. maddesinde belirtildiği gibi uyumsuzluk konusu vakıayı ispata elverişli olmalıdır. HMK’nın 207. maddesinde; senette çıkıntı, kazıntı ve silinti varsa ve ayrıca onaylanmamışsa bunların inkârı halinde göz önünde tutulamayacağı ve bu durum senedin geçerliliğine etkili olacak nitelikte ise senedin kısmen veya tamamen hükümsüz sayılabileceği düzenlenmiştir. Bu maddenin manasından hareketle bir kişinin bir belgeden hukuken sorumlu olabilmesi için belge ile o kişi arasında sorumluluğu doğurmaya elverişli uygun bir nedensellik bağı bulunması gerektiği söylenebilir.” Yarg. 11. HD E:2020/5300, K:2020/868, T:04.02.2021 (lexpera.com.tr e.t. 03.04.2023).

imza atılması veya alonj üzerine senedin ayırt edici özelliklerinin yazılması gibi yöntemlerle iki belgenin iradi olarak birleştirildiğinin gösterilmesi gerekmektedir¹⁶⁴.

Doktrinde de alonj ile senet arasında maddi bir bağın yanı sıra iradi bağın da bulunması gerektiği savunulmaktadır. Alonj ile senet arasındaki maddi bağ, alonjun senede bir daha ayrılamaz şekilde bağlanmasını ifade etmektedir. Alonjun senetten tahrifat yapılmadan ayrılamayacak şekilde bağlanması gerekmektedir¹⁶⁵. Alonj ile senet arasındaki iradi bağ ise alonju imzalayan kişinin kağıda alonj olduğu iradesiyle imza atması ve bu iradeyle kağıdı senede eklemesi şeklinde ifade edilmektedir¹⁶⁶. Bu irade, alonj üzerine açıkça yazılması gibi açık bir irade olabileceği gibi senet ve alonj üzerine atılan imza veya kaşenin alonjun ek yerine ve senede birlikte denk getirilmesi şeklinde yapılması gibi örtülü bir irade de olabilir. Bu durumda imzalı bir kağıdın yalnızca senede maddi olarak eklenmesi o kağıdı alonj yapmayacaktır. İmzanın kağıda alonj oluşturma iradesi ile atılması gerekmektedir¹⁶⁷.

Alonj, senedin arka yüzünün devamı niteliğinde olduğundan dolayı alonj üzerinde yapılan işlemler, hukuken senet üzerinde yapılmış gibi hüküm doğurur. Senedin arka yüzüne yapılabilecek işlemler alonj üzerinde de yapılabilir. Alonj üzerine tam veya beyaz ciro, aval veya kabul beyanı konulabilir. Ancak aval ve kabul beyanının geçerli olabilmesi için tıpkı senedin arka yüzüne yapıldığında olduğu gibi aval kaydını belirten “aval” ve kabul kaydını belirten “kabul” kelimelerinin yer alması gerekir. Alonj üzerine atılan tek imza beyaz ciro hükmündedir, aval veya kabul beyanı olarak kabul edilemez¹⁶⁸.

¹⁶⁴ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208.

¹⁶⁵ Vural Seven, “Kambiyo Senetlerinde Alonj”, **İzmir Barosu Dergisi**, 2017, s. 61.

¹⁶⁶ Seven, “Kambiyo Senetlerinde Alonj”, s. 62.

¹⁶⁷ Alonj üzerinde imzası bulunan kişinin imzayı, alonj iradesiyle atmadığını ileri sürmesi durumunda kambiyo senedi ilişkisinden lehine hak çıkaran taraf olan senet hamilinin bu hususu ispat etmesi gerekmektedir. Davacı senet hamilinin, alonj üzerindeki imzanın alonj olduğu iradesiyle atıldığını yani maddi bağın yanı sıra iradi bağın da bulunduğunu ispatlayamaması durumunda imzayı atan kişinin sorumluluğu bulunmayacaktır. Senede bağlı bir kağıda atılan imzanın alonj iradesiyle atılmadığına yönelik iddia, senet metninden anlaşılan senetteki taahhüdün geçersizliğine ilişkin bir defi oluşturur ve iyi niyetli olup olmadığına bakılmaksızın herkese karşı ileri sürülebilir. (Seven, **Kambiyo Senetlerinde Alonj**, s. 68.)

¹⁶⁸ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 105.

Ciro, senet sureti veya nüshaları üzerinde de yapılabilir (TTK m. 746/3)¹⁶⁹. Maddi senedin birden fazla olması durumunda bunun senet metninde gösterilmesi gerekmektedir. Nüshanın senetle bağlantılı olduğunun, nüshalara sıra numarası konulması ve metne yazılması suretiyle yapılması gibi senet metninden anlaşılması zorunlu tutulmuştur¹⁷⁰. Birden fazla nüsha bulunmasına rağmen nüshalar aynı borcu ifade eder¹⁷¹.

Senet sureti, senedin hamili tarafından çıkarılan senedin kopyasıdır (TTK m.746). Suret üzerinde senet aslında yer alan bütün kayıtlar aynen yer almalı ve nerede son bulunduğu senet üzerinde gösterilmelidir. Ciro, senet sureti üzerinde yapılabilir. Suret üzerinde yapılan ciro, senet aslının üzerinde yapılan cironun hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bu şekilde senet aslı güvenli bir biçimde saklanırken, senet sureti de senedin devrini sağlar¹⁷².

2.3.2. İmza El Yazısı ile Atılmalıdır

Ciro için atılacak imzanın el yazısı ile olması gerekmektedir¹⁷³. Mekanik herhangi bir araç veya elle yapılan, onaylanmış bir işaret veya resmi bir şahadetname kullanılarak yapılan ciro geçerli değildir (TTK m. 756/2)¹⁷⁴. Sadece mühür veya mahaniki bir alet kullanılarak yapılan imza geçerli değildir¹⁷⁵. Ancak bunların yanı sıra imza da atılması halinde ciro geçerli olur¹⁷⁶. Elektronik imza kullanılarak yapılan ciro da geçerli değildir¹⁷⁷.

¹⁶⁹Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 177; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 27.

¹⁷⁰Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 28; Seven, **Kambiyo Senetlerinde Alonj**, s. 62.

¹⁷¹Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 28.

¹⁷²Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 29.

¹⁷³Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 177; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 223; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 24; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

¹⁷⁴Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 223; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 326; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

¹⁷⁵Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 177.

¹⁷⁶Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 179.

¹⁷⁷Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 25.

Ciro üzerindeki imzanın el yazısı ile atılması gerektiği kuralının istisnası seri halinde çıkarılan senetlerdir. Seri halinde çıkarılan senetler, özellikle pay senetleri, faksimile imza ile imzalanabilir¹⁷⁸. Bununla ilgili olarak TBK m. 15/2’de, “*İmzanın el yazısı dışında bir araçla atılması, ancak örf ve âdetçe kabul edilen durumlarda ve özellikle çok sayıda çıkarılan kıymetli evrakın imzalanmasında yeterli sayılır.*” Şeklinde düzenleme bulunmaktadır.

Yargıtay, parmak basma suretiyle yapılan imzanın HMK m. 206 hükmü gereğince tasdik edilmesi durumunda geçerli olacağı görüşündedir¹⁷⁹. Doktrinde bir kısım yazar ise parmak basma suretiyle atılan imzanın usulen tasdik edilmiş olsa dahi TTK m. 756/2 ye göre geçersiz olacağı görüşündedir¹⁸⁰.

Yargıtay bir başka kararında da borçlunun ad ve soyadını el yazısı ile yazması suretiyle attığı imzanın geçerli olabilmesi için borçlunun, ad ve soyadını yazarken imza atmayı amaç edinmesi gerektiğini belirtmiştir¹⁸¹.

Ciro üzerindeki imzanın geçerli olabilmesi için el yazısı ile atılması gerekmesine rağmen ciro şerhinin el ile yazılması gerekliliği yoktur. Ciro şerhi herhangi bir vasıta ile yazılabilir¹⁸².

Görme engellilerin yapmış olduğu cironun geçerli olması için talep etmeleri halinde şahit gerekmektedir. Görme engellilerin böyle bir taleplerinin bulunmaması durumunda el yazısı ile atmış oldukları imza geçerlidir¹⁸³.

Ciro, vekil veya ticari temsilci tarafından da yapılabilir. Vekilin veya ticari vekilin ciro yapabilmesi için özel yetkisinin olması gerekir. Ticari temsilcinin ciro

¹⁷⁸ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 25.

¹⁷⁹ Yarg. 12. HD. E: 2000/769, K:2000/9089, T: 01.06.2000 (Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 223)

¹⁸⁰ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 223; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

¹⁸¹ “818 sayılı BK’nun 14. (6098 s.k.m.15.) maddesine göre ise, imzanın, borç altına girenin el yazısıyla atılması zorunludur. El yazısı ile atılacak imzanın şekli konusunda yasada hüküm bulunmamaktadır. Kişi, kendisine özgü belli karakterleri içeren sembolleri belirterek imza atabileceği gibi, ad ve soyadını bizzat el yazısı ile yazmak suretiyle de imza atabilir. Ancak borçlu, ad ve soyadını yazarken imza atmayı amaç edinmelidir.” Yarg. 12. HD. E: 2014/32833, K: 2015/4052, T:26.02.2015 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

¹⁸² Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256.

¹⁸³ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 25; Ali Ayli, “Çekte Düzenleyenin İmzasının Şekli, Yeri ve Önemi”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 16, Sayı: 2, Temmuz 2017, s. 238.

yapabilmesi için ise özel bir yetkisinin olması gerekmez, kanun gereğince bu yetkiye zaten sahiptir. Cironun, vekil veya ticari temsilci tarafından yapılması durumunda cironun geçerli olabilmesi için imzanın ciranta veya temsilcisi tarafından atılması gerekmektedir¹⁸⁴.

2.3.3. Ciroda Tarih ve Adres

Ciro üzerinde tarih ve yerin yazılmasına gerek yoktur¹⁸⁵. Cironun üzerine cironun yapıldığı tarihin yazılması gerekmemekle beraber cironun üzerine yazılan tarih, ciro zincirinin daha kolay tespit edilmesine yardımcı olabilir¹⁸⁶. Cironun ne zaman yapıldığını belirlemek ve cirantanın ciro yapıldığı tarihte ehliyetli olup olmadığını saptamak konusunda da ciroya tarih yazılmasının faydası bulunmaktadır¹⁸⁷. Cironun tarihsiz yazılması durumunda adi karine gereğince cironun, ödememe protestosunun düzenlenmesi için gereken sürenin geçmesinden önce yapıldığı kabul edilir (TTK m. 690/2). Bu bir adi karine olduğundan dolayı aksi ancak yazılı belgelerle ispat edilebilir¹⁸⁸.

Kambiyo senetlerinde ciro şerhine tarih atılması konusunda zorunluluk bulunmamasına rağmen kanunda makbuz senediyle varant üzerinde yapılan ciro üzerinde tarih bulunması zorunluluğu düzenlenmiştir. Buna göre makbuz senediyle varantın ciro yoluyla devredilmesi halinde ciro şerhinin tarihi de içermesi gerekmektedir¹⁸⁹.

Ciro üzerinde cirantanın adresinin de yer alması gerekmez. Ancak ciroda cirantanın adresinin yazılmış olması TTK m. 723'te öngörülen ihbar

¹⁸⁴ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 60.

¹⁸⁵ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 178; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 208; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 326; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 183; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 89.

¹⁸⁶ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 178; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

¹⁸⁷ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

¹⁸⁸ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 86.

¹⁸⁹ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 41; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

yükümlülüğünün yerine getirilmesine yardımcı olabilir¹⁹⁰. Ciro şerhinde adres bulunmaması veya adresin okunamaması durumunda cirantaya ihbar yapılamayacak olup ciro zincirinde bu cirantadan önce bulunan cirantaya ihbar yapılacaktır¹⁹¹.

2.3.4. Cironun Kayıtsız ve Şartsız Olması

Cironun kayıtsız şartsız olması gerekmektedir. Şarta bağlı olarak yapılan ciro, geçersiz olmaz ancak o şartlar yazılmamış sayılır (TTK m. 682/2)¹⁹².

Cironun kayıtsız ve şartsız olması gerektiği kuralının bazı istisnaları bulunmaktadır. Kanunda bazı kayıtların geçerli olarak ciroya eklenebileceği düzenlenmiştir. Cirantanın sorumsuzluğuna (TTK m. 685/1), ciro yasağına (TTK m. 685/2), ibraz süresine (TTK m. 704/1), protestodan muafiyet kaydına (TTK m. 722/1), araya girme suretiyle ödeyecek kişinin gösterilmesine (TTK m. 734) dair kayıtlar geçerli bir biçimde ciroya eklenebilir¹⁹³.

- Ciro yasağına göre ciranta, poliçeyi bir daha ciro edilmemek şartıyla ciro edebilir (TTK m. 685/2)¹⁹⁴. Ciro yasağı, emre yazılı senedin nama yazılı olmasına sebep olan bir kayıt olduğundan senet ciro edilemez ancak alacağın temliki hükümlerine göre devredilebilir. Ciro yasağı ile devredilen senet ciro edilirse, ciranta sonradan gelenlere karşı sorumlu olmaz¹⁹⁵. Bununla birlikte ciranta, senedi devrettiği kişiye karşı sorumlu olmaya devam eder¹⁹⁶.

¹⁹⁰Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 178; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 234.

¹⁹¹ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 60.

¹⁹²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 174; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 179; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 209; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 107; Bahtiyar, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 122; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 224; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 324; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 182; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 235; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 69; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 103; Çeker, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 99; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

¹⁹³ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 209; Bahtiyar, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76.

¹⁹⁴ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 107; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 235.

¹⁹⁵Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 107; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 235.

¹⁹⁶ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 235.

- Ciranta ciroya, ibraz süresine ilişkin kayıtlar ekleyebilir. Buna göre görüldüğünde ödenecek bonodaki bir yıllık süreyi kısalttığını belirtebilir (TTK m. 704/1)¹⁹⁷.
- Ciranta, kabul için ibrazı düzenleyen tarafında yasaklanmamış poliçenin kabulü için ibrazı şart koşabilir (TTK m. 692/4)¹⁹⁸.
- Ciranta, poliçenin kabule arz sürelerini kısaltabilir (TTK m. 693/3)¹⁹⁹.
- Ciranta, poliçenin ödenmeme veya kabulünden sorumlu olmayacağını da şart koşabilir (TTK m. 685/1)²⁰⁰. Bu durumda lehtar veya ciranta, poliçenin ödenmemesinden dolayı ciro ettikleri kişi dahil olmak üzere hiç kimseye karşı sorumlu olmaz²⁰¹.
- Ciranta, protestodan muafiyete ilişkin kayıtlar koyabilir (TTK m. 722)²⁰².
- Düzenleyen, cirantalar veya aval verenlerden her biri, poliçeyi kabul edecek veya ödeyecek kişinin gösterilmesine dair kayıt ekleyebilirler (TTK m. 734/1)²⁰³.

2.3.5. Kısmi Ciro

Kısmi ciro geçersizdir (TTK m. 682/2)²⁰⁴. Kambiyo senetlerinde hak ve senet ayrılmaz bir bütün olduğundan hakkın devri ve ileri sürülmesi ancak senedin zilyedi olmakla mümkün olabilir. Bu nedenle senedin içerdiği hakkın bölünüp bir

¹⁹⁷ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

¹⁹⁸Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 107; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

¹⁹⁹ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

²⁰⁰Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 108; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

²⁰¹Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257.

²⁰² Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

²⁰³ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

²⁰⁴Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 174; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 107; Bahtiyar, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 122; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 224; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 324; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 40; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 182; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 70; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 103; Çeker, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

kısımının devri veya muhafazası ile bir başkasına devri mümkün olamayacağından kısmi ciro geçersiz sayılmıştır²⁰⁵.

Kısmi ciro durumunda yalnızca kaydın değil, doğrudan cironun geçersizliği söz konusu olmaktadır²⁰⁶. Bu yönüyle kısmi ciro, şarta bağlı cirodan farklıdır. Şarta bağlı ciroda şart geçersiz, ciro ise geçerli olmaktadır. Kısmi ciroda ise doğrudan ciro geçersizdir. Bu nedenle kısmi ciroya dayanan kişi hamil olamaz, senede dayalı takip yapamaz, dava açamaz²⁰⁷.

Cirantanın senet üzerindeki miktarın bir kısmını devrettiğine dair beyanıyla yapmış olduğu ciro, kısmi ciro olduğundan geçersizdir²⁰⁸. Birden fazla lehtar bulunan senedin sadece bir veya birkaç lehtar tarafından ciro edilmesi ve tamamının buna katılmaması halinde de kısmi ciro söz konusu olduğu için ciro geçersizdir²⁰⁹. Bununla birlikte birden fazla lehtar veya cirantası bulunan ciroda, bunlardan birinin hakkını diğerlerine ciro etmesi geçerli kabul edilmektedir²¹⁰. Çünkü kısmi cironun batıl sayılması senet üzerindeki hakkın, senet zilyetliği teslim edilmeksizin devredilemeyeceği gerçeğine dayanır. Müşterek maliklerden birinin senedi bir diğerine ciro etmesi durumunda ise senet üzerindeki hak bölünmemekte, senetteki hak bütün olarak ciro edilip devredilebilmektedir²¹¹. Senet bedelinin bir kısmının ödenmesi durumunda da borcun ödenen kısmı sona erdiğinden ödenmeyen kısma ilişkin hakkın devri mümkün olmaktadır²¹².

²⁰⁵ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 209; Bahtiyar, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 122; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 224; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 40; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 182; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 70; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

²⁰⁶ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 209; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

²⁰⁷ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236.

²⁰⁸ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 209; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 224; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 40.

²⁰⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 179; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 209; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 224; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 40; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 353.

²¹⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 210; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 225; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 324; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 40; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 70.

²¹¹ İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 70

²¹² Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 210; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 225

2.3.6. Cironun Çizilmesi

Çizilmiş cirolar, yazılmamış hükmündedir (TTK m. 686/1). Cironun çizilmesi için üzerinin çizilmesi veya karalanması yeterlidir²¹³. Cironun kazılması, silinmesi veya bantla kapatılması da cironun çizilmesi hükmündedir²¹⁴²¹⁵. Doktrinde bazı yazarlar, cironun çizilmesi sonucunu doğurabilmesi için ayrıca imzalanması gerektiği görüşündedirler. Çizme işleminin yetkili hamilin imzası veya parafı ile onaylanması ile cironun yazılmamış hükmünde sayılacağını belirtmektedirler²¹⁶. Doktrindeki bir başka görüş ise bunun da bir adım ötesine geçerek, kanun koyucunun, cironun çizilmesi kavramından cironun yetkili hamili tarafından iptal edilmesini kastettiğini belirterek çizme işleminin, hamil tarafından açıkça onaylanarak yapılması durumunda yasal sayılacağını belirtmektedir. Buna göre çizme işlemi, meşru hamil tarafından çizme iradesini gösteren imzası ile onaylanarak saydam bir biçimde yapılmalıdır²¹⁷. Yargıtay, cironun çizilmesi sonucunu doğurabilmesi için üzerinin çizilmesi veya karalanmasının yeterli olduğu görüşündedir²¹⁸.

Ciroyu, senedin haklı hamili çizebilir. Doktrindeki bir kısım yazar bunu, senedin meşru hamil konumundaki cirantası olarak tanımlamaktadır²¹⁹. Bir başka kısım ise, senet üzerindeki ciroyu çizmekle kendi hak sahipliğinde değişikliğe neden

²¹³ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 258; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 61; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 236; Kadir Baş, “Kambiyo Senetlerinde Çizilmiş Cironun Hüküm ve Sonuçları”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt 26, Sayı 1, Haziran 2020, s. 280; Çeker, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

²¹⁴Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 180; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 258; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 61; Baş, “Kambiyo Senetlerinde Çizilmiş Cironun Hüküm ve Sonuçları”, s.280.

²¹⁵ Yargıtay, cironun üzerine iptal kaşesi vurulması veya iptal yazılmasının da cironun çizilmesi anlamına geleceğini kabul etmektedir. (Yargıtay 12. HD, E:2018/9624, K:2018/1716, T11.02.2019; Yargıtay 11. HD, E:2020/2492, K:2020/4136, T:10.20200) (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211)

²¹⁶ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 108.

²¹⁷ Ersin Çamoğlu, “Çizilmiş Cironun Hukukî Sonuçları”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 35, Sayı: 2, Haziran 2019, s. 11.

²¹⁸ “Mahkemece toplanan deliller doğrultusunda, 6102 Sayılı TTK’nun 686/1 ve 790 maddeler gereğince çekte çizilmiş cironun yazılmamış sayılacağı, çek arkasında ciranta imzası bulunan davacı borçlunun isim ve imzasının karalanmak suretiyle çizildiği, bu çizme işlemi sebebiyle davacı cirosunun yazılmamış sayılacağı ve davacı borçlunun çek bedelinden sorumlu olmayacağı gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne...” Yarg. 19. HD., E. 2014/4959, K. 2014/7936, T: 24.04.2014 (lexpera.com.tr e.t. 10.04.2023)

²¹⁹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175.

olmayan kişinin, ciroyu çizme yetkisine sahip olduğunu belirtmektedirler²²⁰. Bir başka görüş ise yetkili hamilin, çizme işleminin kendi hak sahipliğine olumlu diğer cirantaların hak sahipliğine olumsuz etkide bulunmayacağı kişi olduğunu belirtmektedir²²¹.

Ciroyu çizme yetkisine sahip olmayan kişinin, ciroyu çizip kendini şeklen meşru hamil haline getirmesi durumunda, çizme işlemi senet üzerine yapılmış tahrifat olarak değerlendirilir²²². Senet üzerindeki ciroyu silerek kendini şeklen hak sahibi haline getiren hamil kötü niyetli hamildir. Senedi kötü niyetli hamilden devralan ve hamilin kötü niyetli olduğunu bilen veya bilebilecek durumda olan kişiler de kötü niyetli olarak kabul edilir²²³.

Cironun yanlışlıkla çizilmesi durumunda, iyi niyetli üçüncü kişilerin hakkı korunur ve ciro çizilmiş sayılır. Ancak senet üzerindeki bir cironun hamil tarafından yanlışlıkla çizilmesi durumunda hamil, ciro zinciri bozulsa dahi maddi hukuka göre yetkili hamil olarak kalmaya devam eder ve cironun yanlışlıkla çizildiğini senet borçlularına karşı ileri sürebilir²²⁴.

Ciro zincirine göre şeklen yetkili görünen hamil, karine olarak maddi hukuk yönünden de yetkili kabul edilir. Ancak bu karinenin aksi de söz konusu olabilir. Şekli hak sahipliğine göre hak sahipliğinin belirlenmesinde cironun çizilmesi durumunda, kimin çizdiği veya çizmeye yönelik geçerli bir iradenin olup olmadığı önemli olmayıp düzgün ciro zincirine uygun olan hamil yetkilidir. Maddi hukuk yönünden hak sahipliğinin belirlenmesinde, cironun yetkili bir kişi tarafından ve şartlara uygun olarak çizilmiş olması gerekir²²⁵. Senet borçlusunun, ödemeyi yaparken ciro zincirindeki imzaların geçerliliğini araştırma yükümlülüğüne sahip olmaması nedeniyle cironun çizilmesi hukuka aykırı olarak yapılmış olsa dahi ciro

²²⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 210.

²²¹ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 258.

²²² Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 258; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 182.

²²³ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260.

²²⁴ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 259.

²²⁵ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 259.

zincirine göre hamil olan kişiye yapmış olduğu ödeme geçerli kabul edilerek, borçlunun borcundan kurtulduğu kabul edilir²²⁶.

Cironun çizilmesi işlemi, cirodan dönme, cironun sadeleştirilmesi ve geriye ciro durumlarında yapılmaktadır. Cirodan dönme durumunda, senedin meşru hamili konumunda olan her ciranta, kendi yapmış olduğu ciroyu, senedi teslim etmeden önce çizebilir²²⁷. Yetkili hamil, bu şekilde ciroyu kısmen veya tamamen iptal edebilir, tam ciroyu beyaz ciroya temlik cirosunu tahsil cirosuna çevirebilir²²⁸. Ciro zincirinde sadeleştirme yapılması amacı ile de senedi ödemiş olan ciranta, kendi cirosunu ve kendinden sonra gelen cirantaların cirosunu çizme yetkisine sahiptir (TTK m. 727/2)²²⁹. Ciro zincirinde ödeme yapan cirantadan sonra gelen cirantalar, ödeme yapılması nedeniyle sorumluluktan kurtulurlar. Ciro zincirinde sorumluluktan kurtulan bu cirantaların yer almaya devam etmesi karışıklığa yol açabileceğinden ciro zincirinde sadeleştirme yapılarak cironun çizilmesi yetkisi kanunda düzenlenmiştir²³⁰. Geriye ciroda, senedin hamili, senedi kendi cirantasına veya kendinden önceki herhangi bir cirantaya ciro etmektedir. Senedi geriye ciro yoluyla devralmış olan yeni hamil, senet üzerindeki kendi cirosunu ve kendinden sonra gelen ciroları çizebilir²³¹.

Çizilen cironun, ciro zincirini bozan bir ciro olması durumunda senedi elinde bulunduran hamil, şeklen yetkili hamil sayılacaktır. Senedi elinde bulunan hamile yapılan cironun çizilmiş olması durumunda ise hamil, yetkisiz hale gelecektir²³². Lehtarın cirosunun çizilmesi durumunda ciro zinciri sonraki tüm cirantalar için

²²⁶ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 259.

²²⁷ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 258; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 182.

²²⁸ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 108; Çamoğlu, “Çizilmiş Cironun Hukukî Sonuçları”, s.13.

²²⁹ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 258; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 182; Çamoğlu, “Çizilmiş Cironun Hukukî Sonuçları”, s. 13.

²³⁰ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Çamoğlu, “Çizilmiş Cironun Hukukî Sonuçları”, s.13.

²³¹ Çamoğlu, “Çizilmiş Cironun Hukukî Sonuçları”, s.15.

²³² Baş, “Kambiyo Senetlerinde Çizilmiş Cironun Hüküm ve Sonuçları”, s.283.

bozulacaktır²³³. Lehtarın senet üzerinde birden fazla cirosunun bulunması durumunda ise lehtarın ilk cirosunun çizilmesi, lehtarın sonraki cirosundan sonra zincirin düzgün hale gelmesi sonucunu doğuracaktır. Bu durumda lehtarın çizilen cirosu ile sonraki cirosu arasındaki cirantaların senede dayalı talepte bulunma hakları kalmayacaktır²³⁴.

Bazı durumlarda ise cironun çizilmesi ciro zincirini etkilememektedir. Lehtarın birden fazla cirosu bulunması durumunda iki cirosu arasındaki cirantaların cirosunun çizilmesi ciro zincirini bozmaz. Bunun yanı sıra lehtar ile senedi tam ciro ile devralan cirantaların yapmış olduğu beyaz ciro dışındaki beyaz ciroların çizilmesi ciro zincirini etkilemez²³⁵.

Senedi rehin veya tahsil cirosu ile elinde bulunduran hamil, senet üzerindeki haktan feragat etme yetkisi bulunmadığı için, ciro zincirini bozacak veya bazı cirantaları sorumluluktan kurtaracak şekilde ciroları çizemez. Senedi rehin veya tahsil cirosu ile elinde bulunduran hamil senedi ancak, cirantanın lehtar olması veya cirantasına yapılan cironun tam ciro olması halinde cirantasının yapmış olduğu rehin veya tahsil cirosunu çizme yetkisine sahiptir²³⁶.

Tam cironun kısmen çizilmesi durumunda farklı ihtimaller bulunmaktadır. Cironun zorunlu unsuru olan imzanın çizilip ciro şerhinin çizilmemesi cironun tamamen çizilmesi sonucunu doğurur²³⁷. Tam ciroda, ciro şerhinin çizilip imzanın çizilmemesi ihtimalinde ise cironun geçerliliği hususunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Doktrindeki bir görüşe göre, tam ciroda, ciro işleminin çizilip imzanın çizilmemiş olması durumunda ciro çizilmiş olacağından yazılmamış hükmünde olacaktır. Bu durumda tam ciroda imza çizilmemiş olsa dahi beyaz ciro sayılmaz²³⁸. Örnek olarak “Fatma Konuk’a ödeyiniz. İmza Ali Akın” şeklinde yapılmış bir tam

²³³ “Lehtarın cirosu çizilmiş ise, ciro zincirinin koptuğunun kabulü gerekir. Le bir çeke dayanılarak borçlu aleyhine takip yapılamaz.” Yarg. 12. HD. E: 2013/12449, K:2013/16336, T: 29.04.2013 (Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 325); Baş, “Kambiyo Senetlerinde Çizilmiş Cironun Hüküm ve Sonuçları”, s.283.

²³⁴ Baş, “Kambiyo Senetlerinde Çizilmiş Cironun Hüküm ve Sonuçları”, s.283.

²³⁵ Baş, “Kambiyo Senetlerinde Çizilmiş Cironun Hüküm ve Sonuçları”, s.284.

²³⁶ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 258.

²³⁷ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 63.

²³⁸ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 179; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 237; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 71.

ciroda “Fatma Konuk’a ödeyiniz” kısmının çizilip “İmza Ali Akın” kısmının çizilmemiş olması durumunda çizilme işleminin tüm ciroyu kapsadığı kabul edilerek ciro yazılmamış sayılır. Cirolar üzerinde çizme oyunları yapılarak cirantanın iradesi dışında sonuçlar elde edilmesine sebebiyet verebileceğinden ve kötü niyetli hamillere senedi bu şekilde beyaz ciro ile devralma imkanı yaratabileceğinden dolayı cironun çizilip imzanın çizilmemiş olması durumunda, cironun çizilmiş sayılıp geçersiz hale gelmesi gerekmektedir. Cirantanın çizmiş olduğu ciroyu tekrar imzalaması halinde, kötü niyetli olarak çizme işleminin yapılması söz konusu olamayacağından cironun beyaz ciro olarak kabul edilmesi gerekir. Burada ciranta ilk yapmış olduğu ciroyu çizdiği için ciro geçersiz hale gelecek, ciroyu tekrar imzalaması ile beyaz ciro yapmış olacaktır²³⁹.

Doktrinde bir başka görüşe göre, cirantanın kendi yapmış olduğu tam ciroda, ciroyu beyaz ciro haline getirmek için ciro işlemini çizip imzayı çizmemesi halinde imza beyaz ciro olarak geçerli olacaktır²⁴⁰²⁴¹. Senedin ön yüzünde yer alan ciroda, cironun çizilip imzanın çizilmemiş olması halinde imza, düzenleyen lehine aval olarak geçerli olacaktır²⁴².

Yargıtay bazı kararlarında, tam ciroda cironun çizilip imzanın bırakılması halinde, cironun tümü yazılmamış sayılacağından dolayı bunun beyaz ciro olarak kabul edilmeyeceği görüşündedir²⁴³. Yargıtay bir başka kararında ise tam ciro olarak düzenlenen bir cironun ciro şerhinin çizilip imzanın çizilmemesi durumunda imzanın

²³⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 179.

²⁴⁰ Poroy/Tekinalp konuyla ilgili görüşlerini belirtirken öncelikle ciro eden kişinin, yapmış olduğu tam ciroyu beyaz ciro haline getirmek için ciro şerhini çizip imzayı çizmemesi durumunda beyaz cironun kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Hemen sonrasında ise cirantanın ciro şerhini çizip imzayı çizmemesi durumunda çizilmenin bir bütün olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtip cirolar üzerinde çizme oyunları ile cirantaların iradeleri dışında sonuçlar elde edilebileceğini ve bu durumun cironun sahihliğine hanel verebileceğini belirterek tam aksi bir görüş beyan etmiştir. (Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 183)

²⁴¹ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 63; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 179; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 62.

²⁴² Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 63.

²⁴³ Yarg. 12. HD, E:979/3473, K:979/3664, T: 08.03.1979 (Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 180)

iptal edilmediği için geçerliliğini koruduğunu ve cironun beyaz ciro olarak geçerli olduğu kararını vermiştir²⁴⁴.

Bizim görüşümüze göre de cironun çizilip imzanın çizilmemiş olması durumunda, kötü niyetli hamillere fırsat yaratmamak ve cironun güvenilirliğini korumak için cironun çizilmiş olarak kabul edilip yazılmamış sayılması gerekmektedir. Aksi durum cironun yetkili hamil tarafından çizilip çizilmediği, cironun hamilin iradesine uygun çizilip çizilmediği gibi sorunlar doğuracaktır.

2.4. CİRODA KİŞİLER

Ciroda senedi devreden ve devralan açısından farklı durumlar söz konusudur. Ciroda kişiler, ciroyu yapan kişi olan ciranta ve ciro yapılan kişidir.

2.4.1. Ciranta

Ciranta, ciro işlemini yaparak senet üzerinde tasarrufta bulunan kişidir²⁴⁵. Ciro, gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılabilir. Senedi ciro yoluyla devreden kişinin ehliyetli olması gerekmektedir. Sözleşme ile borçlanmaya ehil olan kimse kambiyo senedi ile borçlanmaya ehildir (TTK m. 670). Bu nedenle ehliyete ilişkin genel hükümler burada da uygulanacaktır. Senedi ciro yoluyla devreden kişinin ehliyetinin, senedin ciro edildiği anda değil, senet zilyetliğinin devredildiği anda olması gerekmektedir²⁴⁶. Medeni hakları kullanma ehliyeti olmayan kişilerin yapacağı ciro geçersiz olacaktır. Bu durum mutlak defî olup herkese karşı ileri

²⁴⁴ “TTK.nun 702. maddesi hükmüne göre çizilmiş cirolar yok hükmündedir. Somut olayda, hamiline düzenlenmiş çekte ilk cironun N.A. tarafından yapıldığı bu cironun alt kısmına “BEDELİ TAHSİLDİR” “Akbank TAŞ. Manavgat şb./Antalya” yazıldığı daha sonra cironun altına ilave olarak yazılan bu kısım üzerine “İPTAL” yazıldığı görülmüştür. Görüldüğü gibi hamil Akbank’ın adını yazarak cirosunu tam ciro halinde düzenledikten sonra sadece tam ciroyu ihtiva eden Akbank ismini iptal ederek cirosunu beyaz ciro haline dönüştürmüştür. Bu durumda hamilin ciro imzası iptal edilmediğinden varlığını korumaktadır. Burada iptal edilen kısım yalnızca çek bedelinin tahsil edilmesi için Akbank’a yapılan tahsil cirosunun iptalidir. Şayet hamil kendi cirosunu iptal etmek istese idi cirosu üzerine iptal yazısını yazması gerekirdi. Kendi cirosunu iptal etmediğinden ve bu ciroda beyaz ciro olmakla bu ciroya dayanarak alan ve bankaya ibraz ettiği anlaşılan takip alacaklısı Mehmet Arslan yetkili hamildir.” Yarg. 12. HD. E: 2009/30453, K: 2010/2721, T: 09.02.2010 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 04.04.2023)

²⁴⁵Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 73; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 34; Firuze Aydın, **“Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro”**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Antalya 2020, s. 47.

²⁴⁶ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 73.

sürülebilir. Ancak ehliyetsiz cirantanın yapmış olduğu ciro, imzaların bağımsızlığı ilkesi gereğince senetteki diğer imzaların geçerliliğini etkilemez²⁴⁷.

Tüzel kişilerde ciro, yetkili organ tarafından yapılır. Tüzel kişi adına yapılmış olan cironun imzası, yetkili organın imzası değilse veya temsilcisi tarafından atılmamışsa tüzel kişi sorumlu olmaz²⁴⁸. Birden fazla şirket yetkilisi olması durumunda ciro üzerinde hepsinin imzasının bulunması gerekir. Aksi halde ciro geçerli olmaz. Vekilin ciro yapabilmesi için vekaletnamesinde özel yetki olması gerekir. Ticari temsilcinin ise ciro yapabilmek için özel yetkiye ihtiyacı yoktur²⁴⁹.

Adi şirkette, sözleşme veya alınan bir karar ile şirketi temsilen bir yönetici veya temsilci atanmamışsa eğer, şirketin bütün ortakları şirketi idare ve temsile yetkilidirler. Bu durumda ortakların biri, diğerlerini temsilen kaşesini (X ve ortakları) kullanarak ciro yapabilir. Şirket ortaklarının tamamı bu cirodan dolayı sorumlu olurlar²⁵⁰.

Senedi yetkisi olmaksızın imzalayan kişi, senet bedelinden dolayı bizzat sorumlu olur. Bu kişinin senet bedelini ödemesi halinde, temsil olunanın haklarına sahip olur. Ancak temsil olunan işlemi onaylarsa eğer, ciroya bağlı hak ve işlemler temsil olunan üzerinde doğar²⁵¹.

Senet üzerinde ilk ciro, lehtar tarafından yapılır²⁵². İlk ciranta lehtardır²⁵³. Lehtar senedi herhangi bir üçüncü kişiye ciro ederek devredebilir veya devretmeyerek poliçe bedelini muhataptan talep edebilir²⁵⁴.

²⁴⁷ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 39.

²⁴⁸ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 107; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 37; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 73.

²⁴⁹ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 60; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 352.

²⁵⁰ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 37.

²⁵¹ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 82.

²⁵² Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 157; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 105; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 106; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 238; Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 203; Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, Dora Yayınları, Bursa 2012, s. 780; Murat Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, Yayılım Yayıncılık, İstanbul 1998, s. 125; Filiz Berberoğlu Yenipınar, **Uygulamada Çek Davaları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 92; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 93.

Senet üzerinde ilk ciroyu lehtarın yapması gerekse de uygulamada buna aykırı bir biçimde ilk ciroyu lehtarın yapmadığı durumlar görülmektedir.²⁵⁵ Ciro zincirinde lehtarın cirosunun bulunmaması durumunda ciro zinciri kopmuş sayılır²⁵⁶. Ancak ciro zincirinde lehtarın cirosu yer alıyorsa, ilk ciroyu lehtarın yapmamasına rağmen ciro zincirinin bozulup bozulmayacağına dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Doktrindeki bir görüş, ilk ciroyu lehtar dışındaki birinin yapmasının ciro zincirini bozmayacağı yönündedir²⁵⁷. Buna göre ilk ciroyu lehtarın yapmaması durumunda, ciro zincirinde lehtarın imzası bulunuyorsa eğer, lehtarın cirosundan önceki cirolar geçersiz sayılır. Ciro zinciri lehtarın cirosundan sonra başlar. Lehtarın cirosundan sonra senedi devralanlar bakımından ciro zinciri düzgün sayılır²⁵⁸.

Bununla ilgili olarak uygulamada düzenleyenin senedi düzenleyip teslim etmeden önce ayrıca bir de ciroladığına rastlanmaktadır. Bu durumda düzenleyenin yapmış olduğu ciro, senet metnindeki bedelin ödenmesine dair havale beyanının yinelenmesi niteliği taşıdığı için bir fonksiyonu bulunmamaktadır. Bu nedenle ilk ciroyu düzenleyenin yapmasının, ciro zincirini koparmayacağı ve ilk ciroyu lehtar yapar ilkesinden ayrılmanın mümkün olduğu kabul edilmektedir²⁵⁹.

²⁵³ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 73.

²⁵⁴Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 105; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 157.

²⁵⁵ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 22.

²⁵⁶ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 238.

²⁵⁷ Bu yönde; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 226; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 585, Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 204; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 98.

²⁵⁸Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 238; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 204; Fırat Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Turhan Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 1997, s. 585.

²⁵⁹Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 226; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 585; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 98.

Bahtiyar/Taşdelen/Biçer/Hamamcıoğlu, ilk ciroyu lehtarın yapması gerektiği ilkesini, mantık ve yorum kuralları çerçevesinde şekle bağlılık ilkesine dayanarak bazı istisnalar getirilebileceğini düşünmektedir. Bu kuralın mutlak olarak kabul edilmemesi gerektiğini ve istisnai durumlarda ciro zincirinin düzgün olduğunun kabulünün gerektiğini belirtmektedir. Bu kapsamda, düzenleyenin senedi lehtara ciro ederek teslim etmesi ve ilk cironun düzenleyenin cirosu olmasının, sonraki cironun lehtarın cirosu olması şartıyla, ilk ciroyu lehtarın yapması gerektiği kuralına aykırılık oluşturmadığını belirtmektedir. (Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 98)

Bunun yanı sıra uygulamada, senet henüz lehtara teslim edilmeden senet arkasına düzenleyen dışındaki kişilerce imza atılmasına da rastlanmaktadır. Özellikle düzenleyen bir ticari şirket olması durumunda şirket yetkilileri, senetten sorumlu olduklarını belirtmek amacıyla bu yola başvurabilmektedir. Doktrindeki görüşe göre bu durumda da ciro zinciri bozulmaz. Ciro zincirinde lehtarın da yer almasından dolayı lehtardan önce yapılan cirolar geçersiz sayılır²⁶⁰.

Doktrindeki diğer görüş, ilk ciroyu lehtarın yapmamış olması durumunda ciro zincirinin düzensiz olacağını belirtmektedir²⁶¹. Buna göre, lehtarın cirosunun ilk ciro niteliğinde olmadan ciro zincirinin ortalarında yer alması durumunda, senedin şeklen yetkili hamilinin tespiti mümkün olmayacağından hiç kimseye ödeme yapılmaması gerekmektedir²⁶².

Yargıtayın konuyla ilgili farklı yönde kararları bulunmaktadır²⁶³. Yargıtay bazı kararlarında, ilk ciroyu lehtarın yapmaması durumunda ciro zincirinin kopacağı ve lehtar dışındaki cirantaların senede dayalı bir hak talep edemeyecekleri görüşündedir²⁶⁴.

Yargıtayın konuyla ilgili genel eğilimi ise, bu durumda ilk ciro lehtarın cirosu olmamasına rağmen sonraki cirolarda lehtarın bulunmasından dolayı işlemin ayakta

²⁶⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 204.

²⁶¹ Bu yönde; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 115.

²⁶² Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 115.

²⁶³ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kararlarında, ilk ciroyu lehtarın yapmamış olması halinde, ikinci ciroyu lehtar yapmış olduğu için ilk cironun yok hükmünde sayılıp hamilin yetkili hamil olacağı görüşündedir. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi ise kararlarında, ikinci ciro lehtara ait olsa bile senedin ilk cirantası lehtar olmadığı için, ciro zinciri kopuk sayılıp, hamilin yetkili hamil olmadığı sonucuna varmıştır.

²⁶⁴ “Bonoda ilk cironun lehtara ait olması zorunludur. Ciroların birbirine bağlı olması, her şeyden önce, ilk cironun lehtar tarafından yapılmasıyla mümkündür. İlk ciro lehtara ait değilse, ciro zinciri düzensiz demektir. Ancak lehtarın cirosundan sonra senedi devralan hamiller, yetkili hamil olurlar.

...

Somut olayda takibe dayanak bonoda lehtarın dava ve takip dışı, keşidecinin şikayetçi ... olduğu, bononun arka yüzünde ilk cironun takip alacaklısı ...'ya ait ve lehtarın cirosunun alacaklının cirosundan sonra olduğu, senet arkasında senedin lehtardan alacaklıya geçtiğine dair bir ciro bulunmadığı anlaşılmıştır. Kambiyo senetlerinin sıkı şekil şartlarına bağlı olma özelliği gereğince, takibe dayanak yapılan bonoda, ilk cironun, lehtar tarafından yapılmadığı görüldüğünden alacaklının yetkili hamil olmadığının kabulü gerekir.” Yarg. 12. HD., E: 2021/1411, K: 2021/7149, T: 30.6.2021 (lexpera.com.tr. e.t. 02.04.2023)

Benzer yönde kararlar: Yarg. 19. HD. E: 2010/5759, K: 2010/13198, T: 24.11.2010 (Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 361); Yarg. 19. HD., E: 2012/2918, K: 2012/18227, T: 03.12.2012; Yarg. 19. HD., E: 2011/11436, K: 2012/3677, T: 07.03.2012; Yarg. 19. HD., E: 2018/107, K: 2018/5920, T: 20.11.2018 (lexpera.com.tr. e.t. 02.04.2023)

tutulması yönündedir. Buna göre lehtarın cirosundan önceki cirolar geçersiz sayılacak, ciro zinciri lehtarın cirosundan sonra başlamış sayılacaktır. Lehtarın cirosundan önceki cirolar yok sayılacağından lehtarın kendinden önce gelen cirantalara başvurma hakkı bulunmaz. Yargıtay bu durumda ciro zincirinin bozulmayacağı ve hamilin yetkili hamil olacağı görüşündedir²⁶⁵.

Yargıtay, ciro zincirinde lehtarın cirosunun bulunmaması durumunda ise ciro zincirinin kopmuş olduğu yönünde hemfikirdir²⁶⁶.

Konuyla ilgili bizim görüşümüz, senedin ilk cirantasının lehtar olmaması durumunda, ciro zincirinde lehtarın imzası bulunuyorsa eğer, ciro zincirinin kopmuş sayılmaması yönündedir. Buna göre, lehtarın cirosundan önce gelen cirolar geçersiz sayılmalı ve ciro zinciri düzgün olarak lehtarın cirosundan sonra başlamalıdır. Kambiyo senetlerinde şekilcilik kuralının mantık kuralları çerçevesinde değerlendirilmesi ve işlemin ayakta tutulmasına yönelik yorum yapılması gerekmektedir. Bu nedenle ciro zincirinde lehtardan önce atılan imzaların ciro zincirini bozmaya yönelik atılmadığı ve sonrasında gelen lehtarın cirosunun ciro

²⁶⁵ “TTK.nun 690. madde göndermesi ile aynı yasanın 598. maddesi uyarınca ilk cironun lehtara ait olması zorunlu olduğundan, lehtarın cirosu olmaksızın yapılan cirolar geçersiz olup, geçerli bir ciro olmadığından takip alacaklısı lehtarın senet arkasında ciroları bulunan muteriz borçluları takip hakkı yoktur. Kaldı ki yapılmış bir cirosu olsa dahi kendisinin sorumlu olduğu kişiler hakkında takip yapamayacağı yasa gereğidir. Lehtarın cirosundan önce başka ciro yapılması halinde, daha sonra lehtarın cirosunun bulunması durumunda, lehtarın cirosundan önceki cirolar yok sayılır. Lehtarın cirosundan sonra senedi devralan hamiller, yetkili hamil olurlar. Ancak cirosu yok sayılanlar yönünden takip hakları bulunmaz.” Yarg. 12. HD. E: 2012/10571, K: 2012/28191, T: 27.9.2012 (lexpera.com.tr. e.t. 02.04.2023)

“Çekin emre yazılı veya belirli bir kişi lehine düzenlenmesi halinde ilk cironun lehdara ait olması gerekir. Lehdarın cirosundan önce başka ciro yapılması halinde, daha sonra lehdarın cirosunun bulunması durumunda, lehdarın cirosundan önceki cirolar yok sayılır. Lehdarın cirosundan sonra senedi devralan hamiller, yetkili hamil olurlar. Ancak cirosu yok sayılanlar yönünden takip hakları bulunmaz. Öte yandan, çek lehdarının her zaman keşideciyi takip hakkı mevcut olup, çek cirolar görmüş olsa bile lehdarın keşideciyi takip edebilmesi için geriye dönüş cirosu gerekmez.” Yarg. 12. HD., E: 2011/13084, K: 2011/29886, T: 21.12.2011 (lexpera.com.tr. e.t. 02.04.2023)

Benzer yönde kararlar: Yarg. 12. HD. E:32985/K:6695, T:23.03.2015; Yarg. 12. HD. E: 10571/K:28191, T: 27.09.2012 (Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 334); Yarg. 12. HD. E:2005/256, K:2005/3761, T:25.02.2005 (Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 228); Yarg. 12. HD E: 2017/2618, K:2017/6776, T: 27.04.2017) (Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 200); Yarg. 12. HD. E: 2005/256, K:2005/3761, T: 25.02.2005; Yarg. 12. HD, E: 2016/19381, K: 2017/11051, T: 20.09.2017; Yarg. 12. HD, E:2012/15790, K:2012/32804, T:13.11.2012; Yarg. 12. HD., E: 2015/15790, K: 2015/30366 ,T: 3.12.2015; Yarg. 12. HD., E: 2014/8767, K: 2014/10942, T: 15.4.2014; Yarg. 12. HD., E: 2011/31163, K: 2011/31403, T: 28.12.2011 (lexpera.com.tr. e.t. 02.04.2023)

²⁶⁶ Yarg. 12. HD. E:2012/19986, K:2012/37189, T:11.12.2012; Yarg. 12. HD. E: 8578/ K:12726, T:13.06.2005; Yarg. 19. HD. E:1918/ K:5311, T:18.03.2014 (Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 348, 358, 361)

zincirini başlatmaya yönelik bir imza olduğu dikkate alınmalı ve ciro zincirinin bozulmayacağı kabul edilmelidir.

Senet üzerinde, ciro zincirinde ilk imzanın lehtar tarafından değil üçüncü bir kişi tarafından atılması durumunda bu imzalara sorumluluk yönünden bir anlam yüklenip yüklenmeyeceği hususu doktrinde tartışmalıdır. Doktrindeki bir görüş, senet arkasına lehtarın cirosunun üzerine atılan imzanın garanti amacına yönelik beyaz ciro olduğu yönündedir²⁶⁷.

Konu ile ilgili Alışkan ve Cankat, lehtarın cirosundan önceki ciroların geçersiz sayılmaması gerektiğini, garanti cirosu olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Buna göre lehtardan önce senede imza atarak garanti cirosu yapmış olan cirantalar, kendinden sonra gelenlere karşı sorumlu olurlar²⁶⁸.

Konuyla ilgili doktrindeki bir başka görüş, düzenleyenin kendi emrine keşide ettiği senetteki ciro zincirindeki ilk imzanın garanti amacına yönelik beyaz ciro olarak nitelendirilmesinin, bu kişinin lehtar konumunda olmaması ve kendisine ciro yapılmaması nedeniyle kendisine karşı sorumluluk altına giren kimsenin bulunmaması ve bu nedenle ciro zincirindeki bu kişiye başvurulması halinde ödeme yaptıktan sonra kambyo senedine mahsus hiçbir hukuki imkana sahip olmayacağı ve kimseye başvuramayacağı nedeniyle çözümü güç sorunlara neden olacağını belirtmektedir. Burada atılan imzanın, düzenleyen lehine bir teminat sağlamak amacı taşımasından dolayı aval olarak nitelendirilmesinin daha doğru olduğunu belirtmektedirler²⁶⁹.

Senette lehtar dışında ciro zincirine atılan ilk imzanın garanti cirosu veya aval olarak kabul edilmesi durumunda, bu kişiler de senedin ödenmemesi nedeniyle başvuru borçlusu olarak kabul edilecek ve ödeme yaptıkları takdirde lehine taahhütte bulundukları senet borçlularına rücu edebileceklerdir²⁷⁰.

²⁶⁷Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 226; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 204; Alışkan ve Cankat, “Teori ve Uygulamada Kambyo Senedinin...”, s. 48.

²⁶⁸ Murat Alışkan ve Rifat Cankat, “Teori ve Uygulamada Kambyo Senedinin Arka Yüzüne Lehtarın Cirosundan Önce Atılan İmza (Şeklindeki Garanti Cirosu)”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 16, Sayı: 2, Temmuz 2017, s. 48.

²⁶⁹ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 227.

²⁷⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 204.

Konuyla ilgili doktrindeki bir başka görüş ise ilk ciroyu lehtarın yapmamış olması ihtimalinde lehtardan önce yapılan cirolar geçersiz sayılacağından sorumluluklarının doğmayacağı yönündedir. Buna göre, lehtarın cirosundan sonra gelen cirantalar, cirosu geçersiz sayılanları takip hakkına sahip olmazlar²⁷¹.

Yargıtayın konu ile ilgili görüşü, lehtar dışındaki bir kişinin bir kişinin senet arkasında ve ciro zincirinde bulunmayan imzasının, aval kaydı taşııyorsa eğer herhangi bir hüküm doğurmayacağı yönündedir. Yargıtay, bu nedenle bu kişinin sorumluluğuna gidilmeyeceğini kabul etmektedir²⁷².

Sonraki ciroları senedin yetkili hamilleri yapar²⁷³. Cironun şeklen yetkili hamili, senedi düzgün bir ciro zinciri ile elinde bulunduran kişidir. Senedi düzgün bir ciro zinciri ile elinde bulunduran kişi, senedi ciro yapma yetkisine sahiptir. Senedin şeklen yetkili hamili olmasa dahi, maddi hukuka göre halefiyet yoluyla devralan kişi de senedin yetkili hamilidir. Buna göre, miras, şirketlerin bölünmesi, birleşmesi gibi nedenlerle maddi hukuka göre hak sahibi olan kimse, hak sahipliğini kanıtlaması ile yetkili hamil olur ve senedi ciro edebilir²⁷⁴.

Senede birden fazla kişi hamil olabilir. Bu kişiler senede alternatif olarak (A veya B'ye ödeyiniz) hamillerse, her biri senedi tek başına ciro edebilir. Bu kişiler senede müşterek olarak (A ve B'ye ödeyiniz) hamillerse, senet ancak cironun müşterek olarak imzalanmasıyla devredilebilir²⁷⁵. Bu durumda hamillerden birinin

²⁷¹ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 238.

²⁷² “Takip dayanağı bononun incelenmesinde alacaklının lehdar olduğu, bononun arkasında ise alacaklı lehdarın cirosundan önce borçlu.... AŞ. nin ve daha sonra borçlu ... ve geçerli bir aval bulunmadığı gibi, lehdarın cirosundan önce yapılan ciroda yok hükmünde sayılacağından, alacaklının kambiyo senetlerine mahsus yol ile müşterek borçluyu takip hakkı yoktur.

O halde, İİK.nun 170/a-2. maddesi gereğince bu husus icra mahkemesince re'sen nazara alınarak takibin iptaline karar verilmesi gerekirken protesto keşide edilmediği gerekçesi ile takibin iptaline karar verilmesi isabetsiz ise de iptal kararı sonucu itibari ile doğru olduğundan onanması gerekmektedir.” Yarg. 12. HD., E: 2009/19405, K: 2009/19624, T: 20.10.2009 (Alışkan ve Cankat, “Teori ve Uygulamada Kambiyo Senedinin...”, s. 32)

Benzer yönde kararlar: Yarg. 19. HD. E: 2003/9816, K:2003/1007, T: 04.02.2003 (Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 228)

²⁷³Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 106; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 350; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 34; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206.

²⁷⁴ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. “2.6.2.2. Maddi ve Şekli Hak Sahipliği”.

²⁷⁵Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 107; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 238; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 37

tek başın yapmış olduğu ciro kısmi ciro sayılır ve geçersizdir²⁷⁶. Senedin miras yoluyla devralınması halinde terekedeki senedin cirosunun, miras ortaklığına bir mümessil tayin edilmemişse eğer mirasçıların tamamı tarafından yapılması gerekmektedir²⁷⁷.

2.4.2. Ciro Edilen

Ciro, üçüncü bir kişiye yapılabileceği gibi muhataba, düzenleyene veya ciranta, avalist gibi poliçe ile borç altına girmiş kişilerden birine de yapılabilir. Bu kişiler poliçeyi yeniden ciro ederek devredebilirler²⁷⁸. Senet üzerinde muhataba, düzenleyene veya poliçeyle borç altına girmiş olan ciranta ya da avaliste yapılan ciro, geriye ciro olarak adlandırılır²⁷⁹.

Ciro, poliçeyi kabul etmiş olsun veya olmasın muhataba yapılabilir²⁸⁰. Cironun muhataba yapılması durumunda senet bir süre tedavülden çıkmış olmaktadır. Senedin muhataba ciro yapılarak devredilmesiyle muhatap, hem alacaklı hem de borçlu durumunda olacaktır. Kanun gereğince alacaklı ve borçlu sıfatları aynı kişi üzerinde birleştiğinde borç sona ermektedir (TBK m. 135/1). Ancak poliçe

²⁷⁶Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 238; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 37; “Somut olayda, takibe konu bononun... ve ... Limited Şirketi lehine düzenlendiği, bono tedavüle sokulurken her iki lehtar tarafından cironun yapılması gerekirken, sadece lehtarlardan biri olan ... Ltd.Şti. tarafından ciro edildiği görülmektedir.

Bu durumda; TTK'nun 682/2. maddesinde belirtilen şekilde kısmi ciro yapılmış olmakla, yapılan bu ciro bátil olup, ciro silsilesi kopuktur. Takip dayanağı bonoya ilişkin olarak lehtarlardan birinin cirosu bulunmadığına göre, takip alacaklısı ... yetkili hamil olarak değerlendirilemez.” Yarg. 12. HD., E: 2016/23998, K: 2017/15060, T: 4.12.2017 (lexpera.com.tr e.t. 01.04.2023).

²⁷⁷Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 157; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 107; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 238; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 37.

²⁷⁸Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 157; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 106; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 107; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 22; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 183; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 239; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 205; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 38; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 781.

²⁷⁹Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 84; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 40.

²⁸⁰Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 106; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 158; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 183; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 50; Aydın, “Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro”, s. 51.

açısından bu kurala bir istisna getirilmiştir. Poliçede, alacaklı ve borçlu sıfatları birleştiğinde borç sona ermemektedir. Muhatap, dilerse poliçeyi yeniden ciro ederek tedavüle çıkarabilir²⁸¹. Bu durumda muhatap, poliçenin kısmen veya tamamen ödenmemesinden hem muhatap olarak hem de ciranta olarak sorumlu olacaktır²⁸².

Poliçenin ödenmemesi veya kabul edilmemesi nedeniyle kendisine ciranta sıfatıyla başvurulmuş muhatabın, kendinden önceki cirantalara başvurup başvuramayacağı sorunu gündeme gelmektedir. Poliçenin ödenmemesi veya kabul edilmemesi nedeniyle başvurulup ödeme yapan muhatap, kendinden önceki cirantalara rücu edemeyecektir. Çünkü poliçeyi kabul etmiş olan muhatap, başvurma borçlusu olduğundan, düzenleyenin ciranta olarak başvurduğu cirantalar, sonradan tekrar düzenleyene müracaat edebileceklerdir. Ancak muhatap, poliçeyi kabul etmemesi durumunda başvurma borçlusu olmayacaktır. Bu durumda, poliçenin kabul edilmemesi veya ödenmemesi nedeniyle ciranta olarak kendisine başvurulmuş ve ödeme yapmışsa kendisi de önceki cirantalara başvurabilir²⁸³.

Çeklerde bu durum söz konusu olmamaktadır. Çekte, muhatap bankaya yapılan ciro makbuz hükmündedir. Çekte kabul yasağı bulunması ve çekin yalnızca ödeme amacıyla muhataba ibraz edilebileceği nedeniyle muhatabın tekrar ciro yaparak çeki tedavüle sokması engellenmek istenmiştir²⁸⁴. Bu nedenle TTK m. 789'da düzenlendiği üzere çekte muhatabın cirosu batıldır. Çekte kabul yasağı kuralı gereğince, muhatabın, kabul gibi sorumluluğunu doğuracak herhangi bir kambiyo taahhüdüne girmesi engellenmiştir. Çekte muhatabın cirosuna izin verilseydi eğer, muhatabın ciranta olması nedeniyle, müracaat borçlusu olarak sorumluluğunun

²⁸¹Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 106; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 183; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 73.

²⁸²Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 106; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 73.

²⁸³Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 158.

²⁸⁴Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 229; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 87; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 51; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 366; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 313; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1143; Rabiye Yaman, "Çekin Ciro ve Hukuki Sonuçları", **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt: 8, Sayı: 85, Eylül 2013, s. 73; Ömer Özkan ve Elmas Güner, "Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri", **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı:32, Eylül-Ekim 2012, s. 10; Seza Reisoglu, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, s. 171.

doğması söz konusu olurdu. Bu nedenle çekte muhatabın cirosuna izin verilmemiştir²⁸⁵.

Muhatap lehine yapılan ciro makbuz hükmündedir (TTK m. 789/4)²⁸⁶. Bu durumda çek muhataba, yalnızca ödeme amacıyla ibraz edilebilir. Muhatap banka, kendine ciro edilen çeki, ancak ödemiş olduğu çek bedelinin makbuzu niteliğinde bir delil olarak kullanabilir. Bu düzenleme, muhatabın cirosunun batıl olduğu kuralı ile bağlantılıdır. Çünkü muhataba yapılan cironun makbuz hükmünde sayılması ile muhatabın, çeki tekrar ciro yapabilmesine engel olunmuştur. Bu nedenle muhatabın cirosunun batıl olduğuna dair düzenleme yapılmasaydı bile muhatap lehine yapılan cironun makbuz hükmünde olduğunun kabul edilmesi, çekin tekrar ciro yoluyla devrini engelleyecekti²⁸⁷. Çekte muhataba yapılan cironun makbuz hükmünde sayılması, çek bedelinin ödendiğine dair bir karine oluşturur. Bu ciroya rağmen çek bedelinin ödenmediği, hamil tarafından iddia ve ispat edilebilir²⁸⁸.

Muhatabın çek üzerinde lehtar olarak gösterilmesi durumunda da yine muhatap, çeki ciro ederek kambiyo ilişkisine dahil olamaz. Muhatabın yaptığı ciro geçersiz olur²⁸⁹. Ancak muhatap, kendine ciro edilen bir çeki alacağın temliki veya birleşme gibi bir külli halefiyet yoluyla iktisap edebilir. Muhataba yapılan ciro yasağı sadece temlik cirosu için söz konusudur. Muhataba tahsil cirosu ile çek devredilebilir²⁹⁰.

Çekte, muhatabın cirosuna izin verilmemiş ve muhatabın cirosu batıl sayılmıştır (TTK m. 789/2). Ancak muhatap bankanın birden fazla şubesi bulunması

²⁸⁵Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 51; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1143.

²⁸⁶Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 229; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 87; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 51; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 366; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 313; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1144; Yaman, “Çekin Cirosu ve Hukuki Sonuçları”, s. 73; Özkan ve Güner, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, s. 10; Seza Reisoğlu, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, s. 171.

²⁸⁷Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 87; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 51.

²⁸⁸ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 228; Özkan ve Güner, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, s.10.

²⁸⁹ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 232; Özkan ve Güner, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, s.11.

²⁹⁰ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 233.

durumunda muhatap şubeden başka bir şubeye yapılan ciro geçerli olmaktadır²⁹¹. Muhatap bankanın başka şubesi lehine yapılan cironun geçerli olması nedeniyle bu şubenin çeki tekrar cirolayabileceğine dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Doktrindeki bir görüşe göre, banka şubesi, kendisine ciro edilen bu çeki normal bir ciro ile iktisap ettiği için tekrar ciro yapabilme hakkına sahip olmalıdır²⁹². Buna göre banka şubesi bu çeki, çekin üzerine keşide edildiği şube dışındaki herhangi bir gerçek veya tüzel kişiye ciro yapıp devredebilir²⁹³.

Doktrinde hakim olan görüşe göre, banka şubesi, kendine ciro edilen çeki, üçüncü kişilere tekrar ciro etme hakkına sahip değildir. Bu görüşe sahip olan yazarlar da çeki ödeyen banka şubesinin, muhatap şubeye ciro edip edemeyeceğine dair farklı görüşler öne sürmüşlerdir. Buna göre bir kısım yazara göre²⁹⁴, çek bedelini ödeyen banka şubesi ödemeyi, muhatap şubeden provizyon alarak yapmıştır. Muhatap şubede çekin karşılığının bulunmaması halinde kendinden önceki cirantalara başvurma hakkına sahiptir. Ancak bu şubenin çeki, tekrar cirolayıp muhataba dahi devretmesi mümkün değildir²⁹⁵. Muhatap bankanın herhangi bir şubesine ibraz, ödeme için ibraz yerine geçeceğinden, bankanın herhangi bir şubesine yapılan ciro, makbuz hükmündedir²⁹⁶.

Bununla ilgili diğer görüş ise, çek bedelini ödeyen şubenin çeki, muhatap şubeye ibraz edebileceği ve makbuz hükmünde bir ciro yapabileceği yönündedir²⁹⁷. Buna göre muhatap şube dışındaki bir şubeye yapılan ciro makbuz hükmünde

²⁹¹Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 366; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 228; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 89; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 313; Özkan ve Güner, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, s.11; Seza Reisoğlu, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, s. 173.

²⁹² Bu yönde; Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Cirosu**, s. 135; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 598.

²⁹³ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 52; Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Cirosu**, s. 135.

²⁹⁴ Bu yönde: Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 368; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1146; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 313.

²⁹⁵ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 313; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 90; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1146.

²⁹⁶ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 90; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 368; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1146.

²⁹⁷ Bu yönde: Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 231; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 91; Özkan ve Güner, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, s.10; Seza Reisoğlu, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, s. 173.

değildir. Ancak bu ciro, normal bir cironun cirantaya sağladığı imkanları sağlayamayacaktır. Çünkü, çeki devralan muhatap banka şubesi, bu çeki ancak ödeme amacıyla üzerine çek çekilen şubeye ibraz edebilecektir. Bu nedenle ancak makbuz hükmünde sayılabilecek bir ciro yapabilir, üçüncü kişiler lehine yapacağı bir ciro TTK m. 789/2 uyarınca geçersiz olacaktır²⁹⁸.

Yargıtay da konu ile ilgili kararında, lehtar durumunda olsa bile muhatap bankanın çeki devredemeyeceğini, devrederse eğer bu ciroya dayanarak çeki devralan kişinin yetkili hamil olamayacağını belirtmiştir²⁹⁹.

Konuyla ilgili bizim görüşümüz de bankanın muhatap şube dışındaki bir başka şubesinin çeki tekrar cirolayamayacağı ve tedavüle sokamayacağı yönündedir. Çünkü cirolanan banka şubesi farklı olsa dahi, banka şubeleri arasında genel olarak bağlantı bulunmaktadır. Bu nedenle çekin, bankanın muhatap dışındaki bir şubesine cirolanması da makbuz hükmünde sayılmalıdır. Çünkü hamil çeki bankanın herhangi bir şubesine ödeme için ibraz edebilir. Bize göre bu şube, muhatap banka şubesine dahi çeki cirolayıp devredemeyecektir. Zaten muhatap bankanın başka bir şubesinin çek bedelini ödemesi halinde bu şube, muhatap şubeden çek bedelini her zaman tüzel kişi teorisi çerçevesinde isteyebilir.

Muhataba yapılan ve makbuz hükmünde olan cironun yalnızca tam ciro mu olabileceği yoksa beyaz cironun da bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüş, muhataba yapılan cironun makbuz hükmünde sayılabilmesi için tam ciro olması gerektiğini savunmaktadır³⁰⁰. Buna göre kanunda “muhatap lehindeki ciro” ifadesi kullanıldığından cironun muhatap lehine ciro olarak kabul edilmesi mümkün olmayacaktır³⁰¹. Doktrindeki diğer görüş ise muhataba yapılan cironun tam ciro olabileceği gibi beyaz ciro da olabileceği yönündedir³⁰². Buna göre,

²⁹⁸ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 231; Özkan ve Güner, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, s.10.

²⁹⁹ Yarg. 12. HD., E:1984/9138, K:1984/25, T:03.12.1984; Yarg. 12. HD. E:1994/9138, K:1994, 12511, T:03.12.1994 (Seza Reisoğlu, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, s. 173)

³⁰⁰ Bu yönde: Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1145; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 231.

³⁰¹ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 88; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 1145; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 231.

³⁰² Bu yönde; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 88; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 367.

çekin ödenmek üzere bankaya ibrazı halinde hamilin çekin üzerine adı ve soyadını yazıp imzalaması ve muhatap bankanın “ödenmiştir” kaydı eklemesi, zaten bunun muhatap lehine bir ciro olduğunu ve makbuz hükmünde olduğunu gösterecektir³⁰³.

Police, düzenleyene de ciro edilebilir³⁰⁴. Düzenleyene yapılan ciroda police, tedavüle çıkmamış gibi olur. Düzenleyen, poliçenin son borçlusu olduğu için düzenleyene ciro yapılması durumunda alacaklı ve borçlu sıfatları birleşmektedir. Düzenleyen, poliçeyi ciro ederek tekrar tedavüle çıkmasını sağlayabilir³⁰⁵. Bu durumda düzenleyen, poliçenin kısmen veya tamamen ödenmemesinden dolayı hem düzenleyen hem de ciranta sıfatıyla sorumlu olur³⁰⁶. Senedin kabul edilmemesi veya ödenmemesi halinde ciranta olarak düzenleyene başvurulması ihtimalinde düzenleyen de kendinden önceki cirantalara başvurup başvuramayacağı sorunu gündeme gelmektedir. Bu durumda cirantalar düzenleyene, sonradan tekrar düzenleyen sıfatı ile rücu edebileceklerinden dolayı “geri vermesi gereken bir şeyi talep eden kimse kötü niyetle hareket etmiş olur” kuralı söz konusu olur³⁰⁷. Burada düzenleyen, daha sonra iade etmekle yükümlü olduğu bir meblağı talep eden kimse konumunda olacaktır. Bu nedenle poliçenin düzenleyene ciro edilip, düzenleyen tarafından ciro edilerek tekrar tedavüle çıkarılması durumunda poliçenin

³⁰³Gencer, *Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı*, s. 88; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 367.

³⁰⁴Ülgen ve diğerleri, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 2014, s. 158; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*, s. 185; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 106; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, s. 183; Coşkun, *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 263; Hacıömeroğlu, *Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro*, s. 40; Aydın, “*Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro*”, s. 50.

³⁰⁵Ülgen ve diğerleri, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 2014, s. 158; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 156; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, s. 183; Coşkun, *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 263; Hacıömeroğlu, *Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro*, s. 40; Aydın, “*Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro*”, s. 50.

“Şu halde, lehdarın düzenleyene ciro, ayrıksı bir hüküm bulunmadığından, lehdar üzerinde alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesine ve buna bağlı olarak lehdarın düzenleyene ciro etmekle kambiyo ilişkisinden kaynaklanan borcunun sona ermesine engel teşkil etmez. Esasen, düzenleyene lehdar tarafından yapılan cirodan sonra düzenleyenin çekteki konumu lehdara keşide etmeden önceki durumuna döneceği ve keşide tarihinin lehdarın cirosundan sonra çekin ikinci kez tedavüle çıkarılırken yapıldığına ilişkin davacı iddiasına davalı yanca açıkça karşı çıkılmadığından, artık lehdarın çekin müteselsil sorumluluk zinciri içinde yer alması ve giderek hamilin lehdara karşı müracaat hakkını kullanabilmesi mümkün değildir (bkz. Yargıtay 12. HD., 06.06.2013 tarih ve 2013/12196-21206 sayılı kararı). Bu husus senet metninden anlaşılabilir olmakla çeke sonradan hamil olanlara karşı da ileri sürülebilir niteliktedir.” Yarg. 11. HD. E: 2020/6296, K: 2021/5337, T: 23.06.2021 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 03.04.2023)

³⁰⁶Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 106; Hacıömeroğlu, *Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro*, s. 40.

³⁰⁷Ülgen ve diğerleri, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 2014, s. 158.

ödenmemesi veya kabul edilmemesi nedeniyle kendisine başvurulduğu takdirde düzenleyen, kendinden önce gelen cirantalara ve lehtara³⁰⁸ rücu edemeyecektir³⁰⁹.

Senet, senette borç altına girmiş olan ciranta veya avalistlere de ciro edilebilir³¹⁰. Senedin cirantaya tekrar ciro edilmesi durumunda mükerrer ciro veya geriye ciro söz konusu olur³¹¹. Senedin ciro zincirindeki bir cirantaya sonradan tekrar ciro edilmesi durumunda senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden dolayı başvurulmuş cirantanın, hangi cirantalara rücu edebileceği sorunu gündeme gelmektedir. Bu durumda poliçenin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden dolayı başvurulmuş ciranta, kendisinin iki cirosu arasındaki cirantalara müracaat edemeyecek, ilk cirosunun üzerindeki cirantalara başvurabilecektir³¹². Örneğin senedi lehtar C1'e, C1 C2'ye, C2 C3'e, C3 H'ye, H tekrar C2'ye ciro ederse eğer, senedin başvurulmaması halinde C2'e başvurulduğunda C2, C3 VE H'ye rücu edemeyecektir. Çünkü C3 ve H'ye karşı kendisi de sorumludur. Bu durumda düzenleyen, lehtar ve C1'e başvurabilir.

2.5. CİRONUN ZAMANI

Senet, lehtarın cirosu ile tedavüle çıkar. Bu nedenle ilk ciro lehtar tarafından yapılır. Ciro, senet lehtara verildiği andan itibaren yapılabilir³¹³.

³⁰⁸ “Çek, keşideci tarafından lehtar lehine düzenlenip, keşide edildikten sonra, lehtar tarafından tekrar keşideciye ciro edilmesi halinde, keşidecinin 6102 sayılı TTK'nun 788. maddesi koşullarında yeniden çeki tedavüle çıkararak ciro etmesi durumunda, ikinci tedavülden önceki lehtarın sorumluluğu kalmadığından, lehtar hakkında takip yapılamaz. Bu durumda, keşideci ile takip alacaklısı hamil arasında sorumluluk vardır. Zira keşideci, çeki yeniden tedavüle çıkarmakla, lehtar adına keşide etmeden önceki durumuna döndüğünden lehtarın sorumluluk zinciri içinde yer alması mümkün değildir.” Yarg. 12. HD. E: 2016/7337, K: 2016/25464, T: 15.12.2016 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>)

³⁰⁹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2014, s. 158; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 183; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 40.

³¹⁰ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 183; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 264; Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206.

³¹¹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 264; Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206.

³¹² Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 183; Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206.

³¹³ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 401; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 66.

Ciro, vadeden önce yapılır³¹⁴. Kural olarak cironun vadeden önce yapılması gerekir. Çünkü senedin tedavülü normal olarak vadeye kadar olmalıdır³¹⁵. Kural olarak cironun vadeden önce yapılması gerektiği için Yargıtay, tarihsiz cironun vadeden önce yapılmış olduğunu kabul etmektedir³¹⁶.

Vadeden sonra yapılan ciro da geçerlidir. Vadeden sonra yapılan ciro, vadeden önce yapılan bir cironun hükümlerini doğurur. Ancak ödememe protestosunun çekilmesinden veya bu protestonun çekilmesi için öngörülen sürenin geçmesinden sonra yapılan ciro, alacağın temlik hükmündedir (TTK m. 690/1)³¹⁷. Vadeden sonra yapılan ciro, doktrinde “gecikmiş ciro” olarak adlandırılır³¹⁸. Gecikmiş ciro, senedin kambiyo senedi olma özelliğini kaldırmaz³¹⁹. Vadeden sonra yapılan cironun alacağın temlik hükmünde olması emre yazılı senedin, nama yazılı senet olmasına yol açmaz³²⁰.

³¹⁴Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 180; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 109; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 81.

³¹⁵Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 180; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 81; Mehmet Şirin Erdoğan, “Kambiyo Senetlerinde İyi Niyetli Hamilin Korunması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 1999/2, s. 375; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 784.

³¹⁶Yargıtay 2 . HD. E: 92/7603, K: 93/623, T: 04.02.1993; (Erdoğan, “Kambiyo Senetlerinde İyi Niyetli Hamilin Korunması”, s. 375)

³¹⁷Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 180; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 109; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 109; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 244; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 401; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 69; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 81; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 101; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 784; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 95.

³¹⁸Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 180; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 109; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 244; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 69; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 81; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 95.

³¹⁹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 109; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260.

³²⁰Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 109; Gecikmiş cironun alacağın temlik hükümlerine tabi olması sebebiyle senedin devir bakımından nama yazılı senet haline geldiğini savunan yazarlar da bulunmaktadır. (Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 71; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 82)

Ödememe protestosunun çekilebilmesi için kanunda öngörülen süre vadeden sonra iki iş günüdür (TTK m. 714/3). Aksi takdirde, hamil başvuru hakkını kaybeder. Bu süre geçirilmeden yapılan ciro geçerli olur ve cironun bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur³²¹. Bu sürenin geçirilmesinden sonra yapılan ciro, alacağın temlik hükmünde olur. Ödememe protestosunun çekilebilmesi için gereken süre dolmadan protesto çekilmesi ihtimalinde de protestonun çekildiği andan sonra yapılan cirolar alacağın temlik hükmünde olur³²².

Örnek ile açıklayacak olursak eğer; vadesi 17.04.2023 tarihi olan bir senette, ödememe protestosunun çekilebileceği süre 19.04.2023 günü, gün bitimine kadardır. Eğer bu senette ödememe protestosu çekilmemişse eğer hamil, 19.04.2023 gün bitimine kadar senedi cirolayıp bir başkasına devredebilir. 20.04.2023 tarihinden itibaren hamilin yapacağı ciro, alacağın temlik hükmünde olacaktır. Bu senet için ödememe protestosu 18.04.2023 tarihinde çekilmişse eğer bu günden sonra hamilin cirosu, alacağın temlik hükmünde olacaktır.

Belirli bir günde, düzenlenme gününden belirli bir süre sonra veya görüldükten belirli bir süre sonra vadeli senetlerde, ödeme gününü izleyen iki iş günü içinde ödememe protestosunun çekilmesi gerekir. Protesto çekildikten veya ödeme gününü izleyen iki iş günü geçtikten sonra yapılacak cirolar, alacağın temlik hükmünde olur³²³.

Görüldüğünde ödenecek senetlerin, görüldüğünde ödenmesi gerekir. Bu senetler için ödememe protestosunun çekilebilmesi için öngörülen iki günlük süre geçerli değildir. Bu durumda görüldüğünde ödenecek senedin, ibraz edildiğinde

³²¹Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 181; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 109; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 401; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 68.

³²²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 181; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 109; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 401; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 68.

³²³Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 110; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 68.

ödenmesi, ödenmemesi durumunda ödememe protestosu çekilmesi gerekmektedir³²⁴. Görüldüğünde ödenecek senetlerde senet hamilinin, bir yıllık ibraz süresi içinde senedi tekrar tekrar ibraz etme hakkı vardır. Senet hamili, ödenmeme halinde ödememe protestosu çekerek başvurma hakkını kullanabilir. Bir yıllık süre içinde başvurma hakkı kullanılmazsa eğer başvurma hakkı düşer. Bu durumda senet hamili ödememe protestosu çekmediği sürece, bir yıllık süre içinde senedi cirolayıp devredebilir. Senet hamilinin senedi ibrazı sonucu senedin ödenmemesi durumunda, ödememe protestosu çekmesi ile bu tarihten sonra, senet hamilinin bir yıllık süre içinde ödememe protestosu çekmemesi durumunda da bir yıllık sürenin bitimi ile yapacağı ciro alacağın temlik hükmünde olur³²⁵. Burada bir yıllık süre bittikten sonra ödememe protestosu çekilmesi için verilen iki iş günlük süre söz konusu olmaz. Ancak bir yıllık sürenin son gününün resmi tatile denk gelmesi durumunda süre, resmi tatili takip eden ilk iş gününde sona erer³²⁶.

Çekte vade olmadığından dolayı ciro, protesto çekilmesi veya buna eş bir işlemin yapılması anına kadar veya en geç ibraz süresinin sonuna kadar yapılabilir. Çekte ödenmeme durumu poliçe ve bonodan farklı olarak takas odası veya muhatap banka tarafından ibraz tarihi belirtilerek yazılan bir beyan ile de yapılabilir. Bu nedenle ibraz süresi içinde ödenmeme protestosu çekildikten veya buna eş bir işlem yapıldıktan sonra yapılan ciro, gecikmiş ciro olur ve alacağın temlik hükümlerine tabidir³²⁷.

Hamiline yazılı çekin bankaya ibraz edilmesinden sonra elden bir başkasına devredilmesi durumunda devir geçersiz olur. Hamiline yazılı çekin bankaya

³²⁴Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 110; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 68.

³²⁵Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 175; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 110; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 68.

³²⁶Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 110; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 68.

³²⁷Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 68; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 81.

ibrazından sonra çek, ancak alacağın temlik hükmünde olan ciro işlemi ile devredilebilir³²⁸. Yargıtay da içtihatında bu yönde karar vermiştir³²⁹.

Ödememe protestosu düzenlendikten veya ödememe protestosu düzenlenmesi için gereken sürenin geçmesinden sonra yapılan ciro, alacağın temlik hükmünde olduğundan, senedi devredene karşı öne sürülebilecek kişisel defiler, senedi devralana karşı da ileri sürülebilecektir³³⁰. Cironun alacağın temlik hükmünde olmasının neticesi olarak cironun teminat işlevi ortadan kalkar. Bundan sonra yapılacak cirolar da alacağın temlik hükmünde olur³³¹. Gecikmiş ciroda, senedi devreden cirantaya karşı öne sürülebilecek defiler, senedi alacağın temlik hükümlerine göre devralan hamile karşı öne sürülebilecektir. Ancak düzenleyenin veya senette sorumluluk altına giren kişilerin, her türlü kişisel defilerini hamile karşı öne sürmeleri mümkün değildir. Cironun fonksiyonları gereği, ciro zincirinde yer alan kişilerle olan ilişkilerden kaynaklanan defiler, yalnızca kendi aralarında öne sürülebilir³³². Bununla birlikte alacağın temlikinden farklı olarak kıymetli evrakta senedin teslimi ile ödeme yapıldığından, devreden cirantaya, senet teslim alınmaksızın iyi niyetle ödeme yapıldığına dair defî hamile karşı öne sürülemez³³³.

Yargıtay da içtihatlarında vadeden sonra yapılan cironun alacağın temlik hükmünde olduğunu kabul etmiştir. Bu nedenle senedin ön ve arkasından anlaşılan defiler ile kişisel defilerin devralana karşı da ileri sürülebileceğine karar vermiştir³³⁴. Yargıtay, içtihatlarında lehtara karşı öne sürülebilecek defilerin, senedi gecikmiş ciro ile devralan hamile karşı da öne sürülebileceği şeklinde ifadeye yer vermektedir. Senedi gecikmiş ciro ile devreden cirantanın lehtar olması durumunda Yargıtayın

³²⁸ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 181.

³²⁹ Yarg. 12. HD. E: 2011/9674, K:2011/26463, T:05.12.2011 (Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 181).

³³⁰ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 176; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 245; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 70.

³³¹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 176.

³³² Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 220; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 245.

³³³ Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 220; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 245.

³³⁴ “Böyle olunca TTK’nun 602. maddesi gereğince vadeden sonraki ciro alacağın temlik sonuçlarını doğuracağından senedin kambiyo senedi niteliğini etkilemez ise de; borçlu, Borçlar Kanunu’nun 167. maddesi uyarınca temlik edene karşı ileri sürülebileceği defileri temellük edene karşı da ileri sürebilir. O halde, senet arkasında yazılı olanların dışında, borçlunun lehtara ödeme yapıldığını gösteren diğer makbuz ve belgeler hamile karşı da ileri sürülebilecektir.” Yarg. 12. HD. E: 2005/ 759, K: 2005 / 4497, T: 04.03.2005 (<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> e.t. 10.04.2023)

ifadesi doğru olmaktadır. Ancak senedi lehtar dışındaki bir cirantanın gecikmiş ciro ile devretmesi durumunda lehtara karşı öne sürülebilecek defiler senedi devralan kişiye karşı öne sürülemez. Bu durumda, senedi gecikmiş ciro ile alacağın temliki hükümlerine göre devralan kişiye, senedi devreden kişiye karşı öne sürülebilecek defiler yöneltilebilir³³⁵.

Poliçe ve bono açısından bu kural geçerliyse de çek açısından gecikmiş ciroda cirantaya karşı öne sürülebilen kişisel defilerin, ciro edilene karşı da öne sürülebileceğine dair doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Buna göre çekin muhatap bankaya ibraz edilmesiyle ödenmeme durumunun çek üzerinde tespitinden sonra çekin ciro edilmesi halinde, bu ciro alacağın temliki hükmünde olur ve ciro edilene karşı da kişisel defiler öne sürülebilir. Ancak çekin kanuni ibraz süresi geçtikten sonra ciro edilmesi durumunda kişisel defilerin ciro edilene karşı öne sürülebileceğine dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır³³⁶.

Doktrinde bir görüş, çekte ibraz süresinin geçmesinden sonra yapılan ciroda ciro edilene karşı şahsi defilerin öne sürülemeyeceğini belirtmektedir³³⁷. Buna göre, çekin ibraz süresi geçtikten sonra muhatap bankaya ibraz edilmesi durumunda, düzenleyen çekten caymamışsa eğer muhatap banka çek bedelini ödeyip ödememe konusunda serbesttir. Bankanın çeki ödemesi durumunda muhataba, ödememesi durumunda hamile karşı sorumluluğu olmaz. İbraz süresi geçmiş olmasına rağmen düzenleyenin çekten caymadığı ihtimalinde, çekin bankaya ibrazı ile bankanın çek bedelini ödemesi durumunda çek, makbuz hükmünde olacağından kambiyo senedi niteliğini kaybeder. Bu durumda düzenleyenin, çeki ibraz süresinden sonra ciro eden cirantasına karşı sahip olduğu kişisel defileri çeki tahsil eden hamile karşı öne süremeyeceğini belirtmektedirler³³⁸.

³³⁵ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 246.

³³⁶ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182.

³³⁷ Bu yönde; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182.

³³⁸ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182.

Doktrindeki bir diğer görüş ise çekin ibraz süresinden sonra ciro edilmesi durumunda, çek hamiline karşı kişisel defilerin öne sürülebileceğini belirtmektedir³³⁹.

TTK m. 793/1'de çekin protesto düzenlenmesinden, aynı yönde bir belirlemeden veya ibraz süresinin geçmesinden sonra yapılan cironun alacağın temliki hükmünde olduğu düzenlenmiştir. Kanundaki bu açık düzenlemeye karşın, Pulaşlı'nın ibraz süresi geçtikten sonra çekin ciro edilmesi durumunda alacağın temliki hükümlerine göre şahsi defilerin öne sürülemeyeceğini öne sürmesine katılmamaktayız. Kanundaki açık düzenleme nedeniyle, çekte ibraz süresi geçtikten sonra yapılan gecikmiş ciroda, çeki devredene karşı öne sürülebilen şahsi defilerin devralana karşı da öne sürülebileceği görüşündeyiz.

Gecikmiş cironun tam ciro olarak mı yapılacağı yoksa beyaz ciro olarak da yapılabilip yapılamayacağı konusunda kanunda düzenleme bulunmadığından doktrinde farklı görüşler öne sürülmüştür. Doktrinde, kanunda gecikmiş ciro için normal cirodan farklı bir düzenleme getirilmediğinden gecikmiş cironun, tam cironun yanı sıra beyaz ciro olarak da yapılabileceği kabul edilmektedir³⁴⁰.

Ödememe protestosu çekilmesi için gereken sürenin geçmesinden veya protestonun çekilmesinden sonra yapılan cironun alacağın temliki hükümlerine tabi olduğu kanunda düzenlenmişse de kabul etmeme protestosu ve ödememe protestosunun sonuçları aynı olmasına rağmen kabul etmeme protestosu ile ilgili kanunda düzenleme yapılmamıştır. Doktrinde bir görüşe göre, olumlu çözüme gitmek gerekir ve kabul etmeme protestosu çekildikten sonra yapılan ciroyu da alacağın temliki hükümlerine tabi tutmak gerekir³⁴¹. Çünkü kabul etmeme protestosu çekildiğinde artık ödememe protestosu çekilmesine gerek olmamaktadır³⁴².

³³⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 244

³⁴⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 220; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 244; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 571.

³⁴¹ Bu yönde: Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184.

³⁴² Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260.

Gecikmiş ciro, türüne göre temlik, tahsil veya rehin işlevini yerine getirmeye devam eder. Ciro zincirini oluşturur ve hamili teşhis eder³⁴³. Bununla birlikte gecikmiş ciro, cironun teşhis işlevine tam anlamıyla sahip değildir. Gecikmiş ciro, TTK 686/1 gereğince şeklen meşru hamilin teşhisine ve buna bağlı hukuki sonuçları doğurmaya devam eder. Ancak gecikmiş ciro, TTK m. 686/2'nin sağladığı olanaktan yoksun olacak ve alacağın temliki hükmünde bir gecikmiş ciroyla maddi anlamda hak sahibi olmayan birinden senedin iyi niyetle iktisabı mümkün olmayacaktır³⁴⁴.

Gecikmiş ciro, alacağın temliki hükmünde olduğundan, tedavül güvenliğinden ve emre yazılı kıymetli evraka ilişkin defî sisteminden yararlanamaz. Bu ciro, TTK m. 686/2 gereğince iyi niyetle iktisabın korunmasını sağlamaz³⁴⁵. Senedi gecikmiş ciro ile devralan hamil, devredene kaşı kambiyo hukukunun vermiş olduğu müracaat imkanını kullanamaz, ancak genel hükümlere dayanarak tazminat talep edebilir³⁴⁶. Gecikmiş ciro, teminat fonksiyonuna sahip değildir³⁴⁷.

Senedi gecikmiş devralan hamilin hak sahipliğinin tespitinde, normal ciroya ilişkin hükümler uygulanır. İlk gecikmiş ciroyu yapan kişinin, son normal ciro yapılan kişi olması gerekir. Protesto çekilmeden önce yapılan son normal ciro beyaz ciro ise, protestoyu tanzim eden kişinin, ilk gecikmiş ciroyu yapan kişi olmasıyla ciro zincirinin bütünlüğü korunabilir. Bununla birlikte ilk gecikmiş ciroyu yapan kişinin, protesto çekilmesinden sonra müracaat borçlusu olarak senet borcunu ödeyen kişi olması da mümkündür. Düzenleyen tarafından protesto çekilmeden önce yapılan bir beyaz ciro, senedi protestodan sonra devralan kişinin hak sahipliğinin tespiti için yeterli değildir. Senedin ikinci bir ciroyla, senedi protestodan sonra devralan kişiye

³⁴³Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 69.

³⁴⁴Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 221; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 249.

³⁴⁵Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 184; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 245; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260.

³⁴⁶Öztaş, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 572.

³⁴⁷Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 220; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 69.

verilmesi gerekir³⁴⁸. Gecikmiş ciro ile senedi devralan kişiler, normal ciro ile senedi iktisap etmiş kişilerden ayrı bir grup oluştururlar³⁴⁹.

Gecikmiş cironun alacağın temlik hükmünde olması nedeniyle cironun yapıldığı tarihin belirlenmesi de önem kazanmaktadır. Ciro üzerinde tarih atılması zorunluluğu yoktur³⁵⁰. Ciro üzerinde tarih bulunması durumunda ispat açısından sorun yaşanmaz. Ancak ciro üzerinde tarih yazılmamışsa kanunda, tarihsiz cironun, protesto çekilmesi için öngörülen sürenin geçmesinden önce yapılmış sayıldığı düzenlenmiştir (TTK m. 690/2). Aksini iddia eden kişinin bunu kanıtlaması gerekir³⁵¹.

2.6. CIRONUN İŞLEVLERİ

Ciro, emre yazılı senetlerin devir şekli olduğu için alacağın temlikinden farklıdır. Cironun temlik, teşhis ve teminat işlevleri vardır. Cironun temlik işlevi, ciro ve senet zilyetliğinin devri işlemi ile senetten doğan hakların ciro edilene devrini sağlamaktadır. Cironun teşhis işlevi, ciro zincirinden yetkili hamilin teşhisi imkanı sağlamaktadır. Cironun teminat işlevi ise, ciro işlemi ile senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden sorumlu olunacağı sonucunu doğurur.

2.6.1. Temlik İşlevi

Cironun ilk işlevi, ciro ve zilyetliğin geçirilmesi işlemi ile senetten doğan hakların devrini sağlamaktır³⁵². Ciro işlemi ile senette mündemiç olan alacak hakkı

³⁴⁸Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 573; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 70.

³⁴⁹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 573; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 70.

³⁵⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. “2.3.3. Ciroda Tarih ve Adres”.

³⁵¹Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 182; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 185; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 219; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 110; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 240; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 260; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 573.

³⁵²Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 214; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 111; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 188; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 177; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 248; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 185; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 334; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 129; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 267; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 90; Gencer, **Kıymetli**

ciro edilene devredilir. Cironun temlik işlevi kanunda şu şekilde düzenlenmiştir; “*Ciro ve zilyetliğin geçirilmesi ile policeden doğan bütün haklar devrolunur*” (TTK m. 684/1)

Senetten doğan hakların devri için ciro ve zilyetliğin naklinin bir arada bulunması gerekir³⁵³. Tek başına senedin ciro edilmesi, senetten doğan hakların devri sonucunu doğurmaz. Senedin ciro edilmeksizin zilyetliğinin devri de senetteki hakları devretmez. Bu nedenle ciro ve zilyetliğin devri işlemlerinin birlikte yapılması gerekmektedir³⁵⁴.

Cironun temlik işlevi, temlik cirosu için geçerlidir. Rehin ve tahsil cirosu, senetteki hakkın devrini sağlamadığı için cironun temlik işlevine sahip değildir³⁵⁵.

Cironun temlik işlevi, emre yazılı senetlerin tedavül kabiliyetlerini artırmaktadır. Ciro yapılmaksızın, senedin mülkiyetinin devri söz konusu olabilmektedir. Tarafların anlaşması ve zilyetliğin geçirilmesi ile senedin mülkiyeti devredilebilmektedir. Ancak bu durum, senette mündemiç olan haklar bakımından alacağın temliki hükümlerini doğurur. Bu nedenle ciro işlemi, senette mündemiç olan hakların devri bakımından önem göstermektedir³⁵⁶.

Cironun temlik işlevi gereğince, senetten doğan haklar ciro edilene devredilir³⁵⁷. Buna göre ciro işlemi ile, cirantanın sahip olduğu haklar değil, senetten doğan haklar devredilir. Ciro işlemi, senedin doğmasına neden olan veya ciranta ile ciro edilen arasındaki temel ilişkiden doğan alacağın değil, yalnızca senetteki

Evrakta Ciro Kavramı, s. 110; Halil Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 3. Bası, s. 111; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 75; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 108; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 90; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 785; Erkul Bulut, “**Çekin Ciro**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010, s. 35.

³⁵³Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 248; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 185; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 11; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 108.

³⁵⁴ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 185; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 112; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 108.

³⁵⁵ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 250.

³⁵⁶Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 580; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 89; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 111.

³⁵⁷ Ayrıntılı açıklama için bkz: dipnot 86.

mündemiç olan alacağın devrini gerçekleştirir³⁵⁸. Bu nedenle ciro işlemi ile senedi devralan hamil, kendinden önceki hamillerin ayıplarından bağımsız bir talep hakkına sahip olur. Burada söz konusu olan halefiyet, ciro edilenin kendinden önceki borçluların haklarına değil, senetten doğan alacak hakkına halefiyettir. Bu nedenle bilerek borçlunun zararına yapılan hareketler hariç senetten anlaşılmayan defiler senedi devralana karşı ileri sürülemez³⁵⁹. Örneğin, kişisel defiler³⁶⁰, cirantanın şahsına karşı ileri sürülebilecek muvazaa, hukuki ayıp, irade bozuklukları gibi nispi defiler iyi niyetli hamile karşı ileri sürülemez. Senedi devralan hamil, cirantadan daha kuvvetli ve etkili bir hakka sahip olmaktadır³⁶¹.

Senetten anlaşılan defiler ve senedin hükümsüzlüğüne dair defiler ise herkese karşı ileri sürülebilir³⁶². Örneğin, şekil eksikliği, sahtelik, ehliyetsizlik, temsil yetkisinin olmaması, cirantanın teminat yükümlülüğünü kaldıran kayıtlar gibi defiler mutlak defi olduğu için her senet alacaklısına karşı ileri sürülebilir³⁶³.

Cironun temlik işlevi gereğince, senedi düzgün bir ciro zincirine dayanarak elinde bulunduran ciro edilen, senet önceki hamilin elinden ne şekilde çıkmış olursa olsun, senedi kötü niyetle iktisap etmemiş veya iktisabında ağır kusurlu

³⁵⁸ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 214; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 111; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 109.

³⁵⁹Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 248; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 185; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 90; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 109.

³⁶⁰ Kambiyo senedinin ciro yolu ile faktoring şirketine devredilmesi durumunda borçlu, düzenleyen veya ciranta ile arasındaki şahsi defileri faktoring şirketine karşı ileri süremez. Bununla birlikte düzenleyen, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun m. 9/2 hükmünde faktoring şirketlerinin, mal veya hizmet satışından doğmuş bir fatura ile tevsik edilemeyen alacakları devralamayacakları ve tahsilini üstlenemeyecekleri düzenlendiği için çeki düzenleyen, kendine başvuran faktoring şirketine karşı almak için anlaşmasına rağmen alamadığı bir mal veya hizmet karşılığında düzenlediği çeki, alacağı faktoring şirketinin fatura veya benzer bir belgeyle tevsik edememesi nedeniyle çek bedelini temellük edemeyeceğini öne sürebilir. (Necat Azarkan, "Faktoring İşlemi Çerçevesinde Çeki Ciro ile Temlik Alan Üçüncü Kişiye Karşı Şahsi Defilerin Sürülmesi", **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 22, Sayı: 36, Yıl: 2017, s. 101).

³⁶¹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 185.

³⁶² Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 248; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 186; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 109.

³⁶³ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 186.

bulunmadıkça senedi geri vermeye mecbur edilemez³⁶⁴. Burada iyi niyetli hamilin iktisabı korunmuştur³⁶⁵.

Cironun geçerliliğinin, temlik işlevini etkileyip etkilemeyeceği hususunda doktrinde farklı görüşler vardır. Doktrinde bir görüş, ciro işleminin, temlik işlevini yerine getirmesi için hukuken geçerli bir ciro olması gerektiğini söylemektedir³⁶⁶. Buna göre ciro zincirinin kopuk olması durumunda, senetten doğan haklar, kopmadan sonraki kişilere geçmez³⁶⁷.

Doktrindeki diğer görüş, ciro zincirinin kopuk olmasının, cironun temlik işlevini etkilemeyeceğini belirtmektedir³⁶⁸. Buna göre ciro zincirinde kopukluk olması halinde, kopukluğun meydana geldiği noktadan sonraki ilk cironun maddi hukuk bakımından hak sahibi olması durumunda, kopmadan sonraki cirolar da temlik işlevini yerine getirir³⁶⁹. Bununla birlikte ciro zinciri kopmuş ve kopukluktan sonraki ilk ciro maddi olarak hak sahibi olan kişi tarafından yapılmamışsa bu ciro, temlik ve teminat fonksiyonuna sahip değildir³⁷⁰.

Konuyla ilgili bizim görüşümüz de ciro zincirindeki kopukluğun, ciro edilenin maddi olarak hak sahibi olması durumunda, cironun temlik işlevini etkilemeyeceği yönündedir. Çünkü şekli olarak hak sahibi olmayan kişinin, maddi olarak hak sahibi olması durumunda senedi ciro edebileceği ve bu cironun temlik işlevini yerine getireceği görüşündeyiz. Bu nedenle miras veya birleşme gibi yollarla maddi hak sahibi olan kişiler, şekli olarak hak sahibi olmasalar dahi, cironun temlik

³⁶⁴Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 188; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 249; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 580; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 111; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 75.

³⁶⁵ Konuyla ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. “2.4.1. Ciranta”.

³⁶⁶ Bu yönde: Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 111; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359.

³⁶⁷Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 111; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 90; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 123.

³⁶⁸ Bu yönde; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 188; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 250; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 123.

³⁶⁹Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 188; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 250; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 123.

³⁷⁰ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 250.

fonksiyonu geçerli olacak ve senedi ciro yoluyla devralan hamiller senetten doğan hakları iktisap edeceklerdir.

Cironun temlik işlevinin gereği olarak, senedi ciro yoluyla devralan hamil senedi, tekrar aynı şekilde devredebilir³⁷¹.

Hamiline yazılı çeklerde ciro, temlik işlevine sahip değildir. Hamiline yazılı çeklerin devri ciro ve zilyetliğin devrinin yanı sıra ciroya gerek olmaksızın anlaşma ve zilyetliğin devri ile de gerçekleştirilebilir. Hamiline yazılı çeklerde, çekin zilyetliğinin devredilmesiyle birlikte senetten doğan haklar da devredilmiş olur. Bu nedenle gerekmemesine rağmen yapılan ciro işlemi devrin geçerliliğini ekilemez³⁷².

2.6.2. Teşhis İşlevi

Cironun ikinci işlevi, hak sahibini teşhis imkanı sağlamasıdır³⁷³. Ciro, senedin yetkili hamilini tanıma ve tanıtmaya işlevine sahiptir³⁷⁴. Ciro işleminin, sadece senet üzerindeki hakkın devredilmesi değil, senedin kim tarafından ve kime devredildiğini belirleme işlevi de vardır³⁷⁵. Cironun teşhis işlevi, temlik, rehin ve tahsil cirolarında bulunmaktadır³⁷⁶.

Bu durum kanunda şu şekilde düzenlenmiştir;

“Bir poliçeyi elinde bulunduran kişi, son ciro beyaz ciro olsa da kendi hakkı müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşıldığı takdirde, yetkili hamil sayılır. Çizilmiş cirolar bu hususta yazılmamış hükmündedir. Bir beyaz ciroyu diğer bir ciro

³⁷¹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 111; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 91.

³⁷²Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 124; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 91.

³⁷³Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 111; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 339; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 92; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 114; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 75; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 106; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 90; Bulut, **“Çekin Ciro”**, s. 37.

³⁷⁴Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 114; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 75; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 90.

³⁷⁵Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 250.

³⁷⁶Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 362.

izlerse son ciroyu imzalayan kişi, poliçeyi beyaz ciro ile iktisap etmiş sayılır.” (TTK m. 686/1)³⁷⁷

Senedi, düzgün bir ciro zinciri ile elinde bulunduran kişi senedin meşru hamilidir. Senedin meşru hamili, düzgün bir ciro zincirine dayanarak hak sahibi olduğunu kanıtlar. Bu durum cironun teşhis işlevini göstermektedir³⁷⁸.

Senedi, kendi hakkı müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşılan hamilin elinde bulundurması şekli olarak hak sahipliğine karine oluşturur³⁷⁹. Şekli olarak hak sahipliği karinesinin uygulanması için, “senedi elinde bulundurmak” ve “hakkı birbirine bağlı cirolardan anlaşılmak” şartlarının yerine getirilmesi gerekir. Bu karinenin aksinin ispatı mümkündür. Burada ispat yükü, senet borçlusunun üzerindedir. Senet borçlusunun, hamilin maddi olarak hak sahibi olmadığını ispat etmesi gerekir³⁸⁰.

Cironun teşhis işlevinin hem senedin hamili hem de senet borçlusu açısından birtakım sonuçları bulunmaktadır. Buna göre cironun teşhis işlevi gereğince, düzgün bir ciro zinciri ile senedi elinde bulunduran hamil, senedi herhangi bir ispata gerek olmaksızın devredebilir veya senetteki hakkı ileri sürebilir. Cironun teşhis işlevinin bir diğer sonucu, senet borçlusunun, hile veya ağır kusuru olmadıkça, şeklen yetkili hamile ödeme yapmakla borcundan kurtulmasıdır. Buna göre borçlu, düzgün bir ciro zincirine dayalı olarak talepte bulunan hamile, maddi olarak hak sahibi olup olmadığını araştırma yükümlülüğü bulunmaksızın vadesinde ödeme yaparak

³⁷⁷ Kanunda yer alan “müteselsil” ve “birbirine bağlı” ifadeleri aynı anlamı taşıdığı için eleştirilmektedir. Kanun gerekçesinde “müteselsil” ifadesinin kesintiye uğramamış, “birbirine bağlı” ifadesinin ise bir ciro zincirini ifade ettiği belirtilerek eleştirilen bu ifade korunmuştur. (Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 186).

³⁷⁸ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 178; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 250; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 214; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 363; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 129; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 339; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 124; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 106; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 786; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 98.

³⁷⁹ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 112; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 186; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 113; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 363; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 129; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 93; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 125; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 98.

³⁸⁰ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 112; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 93.

borcundan kurtulur³⁸¹. Borçlunun, ciro zincirindeki imzaların geçerliliğini araştırma yükümlülüğü bulunmasa dahi ciro zincirinin şeklen düzgün olup olmadığını inceleme yükümlülüğü bulunmaktadır³⁸². Borçlunun ödeme yaparak borcundan kurtulabilmesi için hile ve ağır kusurunun³⁸³ bulunmaması gerekir³⁸⁴. Borçlunun, senedi ibraz eden hamilin şeklen hak sahibi görünse dahi yetkili hamil olmadığını bilmesine ve bunu ispatlayacak imkana sahip olmasına rağmen, senet bedelini ödemesi halinde hile yapmış sayılır. Borçlunun, gerekli dikkat ve özeni gösterseydi eğer, senedi ödeme için ibraz eden hamilin yetkili hamil olmadığını bilebilecek ve bunu ispatlayacak kanıtlara ulaşabilecek durumda olmasına rağmen bunu yapmadan senet bedelini ödemesi halinde de ağır kusurlu sayılır³⁸⁵.

Cironun teşhis işlevinin bir başka görünümü, şekli olarak hak sahibi olup da maddi olarak hak sahibi olmayan hamilden iyi niyetle senedi devralan hamilin iyi niyetinin korunması hususunda karşımıza çıkar. Buna göre senedi düzgün bir ciro zinciri ile devralan hamil, senet önceki hamilin elinden ne suretle çıkmış olursa olsun, iktisabında kötü niyetli veya ağır kusurlu değilse iktisabı korunur. Bunun nedeni cironun teşhis işlevi nedeniyle düzgün ciro zincirine güven ilkesi gereğidir³⁸⁶.

Hamiline yazılı çekin, teşhis işlevi yoktur. Hamiline yazılı çek ciro ile devredilebileceği gibi anlaşma ve zilyetliğin devri ile de devredilebilir. Bu nedenle çekin devri için gerekmeğe dahi yapılan ciro geçerlidir ancak bu ciro çeki, emre yazılı çek haline getirmez. Bu nedenle hamiline yazılı çek bir veya birkaç defa cirolansa dahi, ciroya gerek olmaksızın senet zilyetliğinin devri ile devredilebilir. Burada çeke zilyet olma durumu, çek üzerindeki hakka sahip olunduğuna dair karine

³⁸¹Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 251; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 216; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 363; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 95; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 107.

³⁸²Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 236; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 95.

³⁸³ Senedin iyi niyetle iktisabı için “senedi kötü niyetle iktisap etmemiş olmak” ve “ağır kusurlu olmamak” şartları aranmıştır (bkz. “2.6.2.3.İyi Niyetle İktisap”). Senet borçlusunun senet bedelini ödemekle borcundan kurtulabilmesi için “hile” ve “ağır kusur” şartları aranmasıyla senet borçlusu açısından senedin iyi niyetle iktisabına göre daha hafif bir dikkat ve özen yükümlülüğü öngörülmüştür.

³⁸⁴Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 251; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 216; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 95; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 130.

³⁸⁵Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 96; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 130.

³⁸⁶ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 216.

oluşturur. Bu nedenle, hamile yazılı çek üzerinde hak sahibi olduğunun tespiti açısından düzgün bir ciro zinciri aranmaz. Ciro işlemi, hamile yazılı şek açısından, hak sahipliğinin ispatı için önem arz etmediğinden teşhis işlevine sahip değildir³⁸⁷.

2.6.2.1. Düzgün Ciro Zinciri

Hamilin, şekli olarak hak sahibi olduğuna dair karinenin uygulanması için senedi, birbirine bağlı ve müteselsil cirolarla yani düzgün bir ciro zinciri ile elinde bulundurması gerekir. Düzgün bir ciro zinciri, her ciroda cirantanın bir önceki ciroda kendine ciro edilen kimse olması demektir. Bir diğer anlatımla, müteselsil ve birbirine bağlı cirolar düzgün ciro zinciri oluşturur³⁸⁸. Ciro silsilesi hamile kadar gelmelidir³⁸⁹.

Ciro zincirinin düzgün bir şekilde birbirini takip etmesinin incelenmesinde dış görünüme bakılır. Dış görünüm olarak cirolar birbirini zincirleme bir şekilde takip ediyorsa ciro zinciri düzgün anlamına gelmektedir³⁹⁰.

- Düzgün ciro zincirinin ilk şartı, ilk cirantanın lehtar olmasıdır³⁹¹³⁹². İlk ciroyu lehtarın yapmaması durumunda ciro zinciri düzensiz demektir³⁹³.

³⁸⁷ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 97.

³⁸⁸ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 178; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 112; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 187; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 251; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 215; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 129; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 126; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

³⁸⁹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192.

³⁹⁰ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 178; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 112; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 339.

³⁹¹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; (Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 113); Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 187; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 251; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 200; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 115; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 215; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 129; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 126.

³⁹² Lehtarın cirosu, ilk ciro niteliğinde olarak senedin arka yüzünde en altta veya en üstte olabilir. Lehtarın cirosunun ilk ciro niteliğinde senedin en altında bulunması durumunda diğer cirolar, en alttan en üste doğru geçerli olarak sıralanmış olabilir. (Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 115).

³⁹³ Konuyla ilgili ayrıntılı açıklama için bkz, “2.4.1. Ciranta”.

Düzenleyen: Ahmet Akın

Lehtar: Ayşe Kalmaz

Sinem Yavaş’a ödeyiniz. (İmza, Burak Kalıp)

Hasan Söylemez’e ödeyiniz. (İmza, Sinem Yavaş)

Bu senette, İlk ciroyu yapan kişi lehtar olmadığı ve ciro zincirinde lehtarın imzası bulunmadığı için ciro zinciri düzensizdir.

- Düzgün ciro zincirinin ikinci şartı, sonraki cirolarda, her cironun bir önceki cironun ciro edileni tarafından imzalanmış olması gerektiğidir. Ciro yapan cirantanın, bir önceki tam ciroda lehine ciro yapılan kişi olması gerekir. Bu durum cironun, “müteselsil ve birbirine bağlı” olması anlamına gelmektedir³⁹⁴.

Düzenleyen: Ahmet Akın

Lehtar: Ayşe Kalmaz

Sinem Yavaş’a ödeyiniz. (İmza, Ayşe Kalmaz)

Hasan Söylemez’e ödeyiniz. (İmza, Mustafa Bakan)

Bu senette, Mustafa Bakan’ın senedi yerde bulup cirolaması ihtimalinde, bir önceki cironun ciro edileni bir başkası olduğu için ciro zinciri kopmuştur.

- Düzgün bir ciro zincirinde son cironun hamilin adına yapılmış olması veya beyaz ciro olması gerekmektedir. Son cironun beyaz ciro olması ciro zincirini bozmaz³⁹⁵. Son cironun beyaz ciro olması durumunda senedi elinde bulunduran hamil şeklen yetkili hamil sayılır³⁹⁶.

³⁹⁴Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 113; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 187; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 251; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 200; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 215; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 129; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 127.

³⁹⁵Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 113; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 254; Kendigelen ve Kırca,

Düzenleyen: Ahmet Akın

Lehtar: Ayşe Kalmaz

Sinem Yavaş'a ödeyiniz. (İmza, Ayşe Kalmaz)

Hasan Söylemez'e ödeyiniz. (İmza, Sinem Yavaş)

Ödeyiniz. (İmza, Hasan Söylemez)

Burada son ciro, beyaz ciro olarak yapıldığı için ciro edilen kişi ciro zincirinde yer almamaktadır. Beyaz ciro ile senet, hamiline gibi tedavül edeceğinden, senedi elinde bulunduran her hamil yetkili hamil sayılmaktadır.

- Ciro zincirinde beyaz ciro, ciro zincirini koparmaz. Bir beyaz ciroyu bir başka ciro izlemesi durumunda son ciroyu imzalayan kişi, senedi beyaz ciro ile almış sayılır. Bir başka deyişle, beyaz cirodan sonra senet tekrar ciro edilip yeni bir seri oluşturulmuşsa, beyaz ciro ile senet, serinin ilk cirantasına ciro edilmiş sayılır³⁹⁷. Ancak bu durumda hamilin kötü niyetli veya ağır kusurlu olmaması gerekir³⁹⁸.

Düzenleyen: Ahmet Akın

Lehtar: Ayşe Kalmaz

Sinem Yavaş'a ödeyiniz. (İmza, Ayşe Kalmaz)

Ödeyiniz. (İmza, Sinem Yavaş)

Hasan Söylemez'e ödeyiniz. (İmza, Mustafa Bakan)

Bu senette, ciro zincirindeki beyaz ciro nedeniyle ciro zinciri kopmuş görünmektedir. Çünkü ciro zincirinin düzenli olması için ciranta Mustafa Bakan'ın

Kıymetli Evrak Hukuku, s. 215; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 127.

³⁹⁶ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188.

³⁹⁷ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 113; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 254; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 200; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 114; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 131; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 127.

³⁹⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 193.

bir önceki cironun ciro edileni olması gerekirken, Mustafa Bakan, bir önceki ciro beyaz ciro olduğu için bu cironun ciro edileni değildir. Beyaz ciro ile devralınan senet, hamiline gibi tedavül ettiği için herhangi bir kişinin eline geçmesi ve ciro yapılması ciro zincirini bozmaz.

- Çizilmiş cirolar, yazılmamış sayılır. Ciro zincirinin düzgün olup olmadığının tayininde çizilmiş cirolar dikkate alınmaz. Ciro zincirinde kopukluk olması durumunda, zinciri bozan cironun çizilmesiyle kopukluk düzeltilebilir³⁹⁹.

Düzenleyen: Ahmet Akın

Lehtar: Ayşe Kalmaz

Sinem Yavaş'a ödeyiniz. (İmza, Ayşe Kalmaz)

~~Hasan Söylemez'e ödeyiniz. (İmza, Sinem Yavaş)~~

Burak Kalıp'a ödeyiniz. (İmza, Sinem Yavaş)

Burada, Sinem Yavaş, senedi Hasan Söylemez'e ciro edip teslim etmemişse, sonradan Burak Kalıp'a ciro edip teslim etmesi durumunda, Hasan Söylemez'e yapmış olduğu ciroyu çizmesiyle ciro zincirindeki kopukluk düzeltilmiş olur.

- Cirolar, birbirine bağlı olsa dahi, senedin önceki cirantalardan birinin eline geçmesi durumunda bu kişi, şeklen hak sahibi olamaz. Bu kişinin, şeklen yetkili hamil olabilmesi için senedi geriye ciro ile devralması gerekmektedir⁴⁰⁰.

³⁹⁹Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 179; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 193; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 113; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 187; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 253; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 115; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 215; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 131; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270.

⁴⁰⁰ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 113.

Düzenleyen: Ahmet Akın

Lehtar: Ayşe Kalmaz

Sinem Yavaş'a ödeyiniz. (İmza, Ayşe Kalmaz)

Hasan Söylemez'e ödeyiniz. (İmza, Sinem Yavaş)

Burak Kalıp'a ödeyiniz. (İmza, Hasan Söylemez)

Sinem Yavaş'a ödeyiniz. (İmza, Burak Kalıp)

Bu senette, senedin eski ciranta Sinem Yavaş'ın eline geçmesi durumunda yetkili hamil olabilmesi için senedi ciro zincirindeki gibi geriye ciro ile devralması gerekir.

- Rehin cirosu, senedi rehnanın şekli olarak hak sahipliğini gösterir. Rehin cirosundan sonra yapılan cirolar tahsil cirosu olduğundan dolayı rehnanın şeklen hak sahipliği hususunu etkilemez⁴⁰¹.

- Senet hamilinin, tahsil cirosu yaptıktan sonra, bir başka kişiye de temlik cirosu yapabilmesi mümkündür. Cirantanın, bir kişiye tahsil cirosu yaptıktan sonra bir başka kişiye temlik cirosu yapması ciro zincirini bozmaz⁴⁰². Cirantanın, ciro edilene birden fazla ciro yapması da ciro zincirini bozmaz. Aynı kişinin, aynı kişiye birden fazla ciro yapması, aynı havalenin tekrarı niteliğinde olduğundan dolayı ciro zincirini bozmaz⁴⁰³.

- Ciro zincirinde hayali veya yetkisiz kişilerin yer alması ciro zincirini bozmaz⁴⁰⁴. Ciroda şeklen imza bulunması yeterlidir. Cirodaki imzalardan birinin sahte olması, diğer cirantaların imzaların geçerliliğini ve düzenleyenin

⁴⁰¹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 113; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270.

⁴⁰²Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 127.

⁴⁰³Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270.

⁴⁰⁴Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 192; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 114; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 215; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270.

sorumluluğunu etkilemez⁴⁰⁵. Bu nedenle, ciro zincirinde imzaların gerçek olup olmadığı araştırılmaz⁴⁰⁶.

- Senedin son hamil tarafından değil de hamilin halefi olan kişi tarafından ciro edilmesi durumunda bu kişinin, halefiyetini belgeyle kanıtlaması gerekir. Şekli olarak hak sahibi olmayan kişinin senedi devralması halinde ciro zincirinde kopukluk olmaması için maddi olarak hak sahibi olduğunu belgelendirmesi gerekir⁴⁰⁷.

Düzenleyen: Ahmet Akın

Lehtar: Ayşe Kalmaz

Sinem Yavaş'a ödeyiniz. (İmza, Ayşe Kalmaz)

Hasan Söylemez'e ödeyiniz. (İmza, Burak Kalıp)

Bu senette, ciro edilen Sinem Yavaş, bir sonraki cironun cirantası olmadığı için şeklen ciro zinciri kopmuş görünmektedir. Bu durumda bir sonraki cironun cirantası olan Burak Kalıp'ın senedi halefiyet yoluyla Sinem Yavaş'tan devraldığını belgelemesi halinde ciro zinciri düzgün sayılır.

Ciro zincirinin düzgün olup olmadığının tespitinde ciro şerhinde tarih bulunup bulunmaması da önem arz etmektedir. Ciro şerhine tarih yazılması zorunluluğu yoktur. Uygulamada da genelde ciro şerhinde tarih yer almaz. Ciro şerhinde tarih yer almıyorsa, ciro zincirinin düzgün bir şekilde birbirini takip etmemesi durumunda ciroların hangi sırayla yapıldığının tespiti sorun oluşturmaktadır. Buna göre ciro şerhinde cironun yapıldığı tarih yer almıyorsa cironun yapıldığı tarihi belirlemek amacıyla destekleyici kayıtlara bakılabilir. Bu amaçla ticari defterler veya banka kayıtlarının incelenmesiyle, cironun yapıldığı tarih ispatlanabilir. Veya bilimsel ve teknik yöntemlerle de cironun yapıldığı tarihin belirlenmesi mümkün

⁴⁰⁵ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 186.

⁴⁰⁶Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 113; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 215.

⁴⁰⁷Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 114; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 253; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 116; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 216; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270.

olabilir. Cironun yapıldığı tarih konusunda ihtilaf varsa ve cironun tarihi belirlenemiyorsa ciro zincirinin kopmuş olduğu kabul edilir⁴⁰⁸.

Ciro zincirinde kopukluk varsa hamil, yetkili hamil olmaz⁴⁰⁹. Ciro zincirinde kopukluk olması durumunda, kopukluktan sonraki ciranta açısından maddi hukuk yönünden geçerli bir halefiyet durumu yoksa, sonraki cirolar geçersiz olur. Kopukluktan sonraki ciroların temlik ve teminat işlevleri bulunmaz. Ciro zinciri kopuk olduğu için sonraki cirantaların iyi niyeti de korunmaz⁴¹⁰.

Ciro zinciri bozukluk olması durumunda lehine senet keşide edilen lehtar bu durumdan etkilenmez. Yargıtay da, senet arkasındaki ciro zinciri bozuk olsa dahi lehtarın, senedi elinde bulundurduğu sürece düzenleyeni takip edebileceği yönünde karar vermiştir⁴¹¹.

2.6.2.2. Şekli ve Maddi Hak Sahipliği

Şekli olarak hak sahibi olmayan kişinin yaptığı cironun ciro zincirinde kopukluğa neden olmaması için maddi olarak hak sahibi(halefiyet) olması gerekmektedir. Bu durumda senedi elinde bulunduran hamilin şekli ve maddi hak sahipliği hususuna değinmek gerekmektedir. Maddi hukuk açısından senedin hak sahibi olan kişi, senedi hukuka uygun olarak iktisap eden kişidir. Senedin maddi hak sahibi senetteki alacak hakkına sahip olan kişidir⁴¹².

Senette hak sahibi olarak görünen kişi ise senedin şekli hak sahibidir⁴¹³. Senedin şekli hak sahibi, düzgün bir ciro zincirine göre senet içeriğinden hak sahibi olduğu anlaşılan ve senedi elinde bulunduran kişidir⁴¹⁴.

⁴⁰⁸ Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 94.

⁴⁰⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 187.

⁴¹⁰ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 196; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 114.

⁴¹¹ Yarg. 12. HD., E:1999/8441, K:1999/8765, T:28.06.1999 (Seza Reisoğlu, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, s. 165)

⁴¹² Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 106; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 350; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 74; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 34.

⁴¹³ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 106; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 350; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 34.

⁴¹⁴ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 74; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 34; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 214.

Şekli ve maddi hak sahipliği her zaman bir arada bulunmaz. Bir kişi şekli olarak hak sahibi olduğu halde maddi hak sahibi olmayabilir. Mesela, beyaz ciro ile ciro edilmiş bir senedi bulan kişi şekli olarak yetkili hamil olmasına rağmen maddi olarak hak sahibi değildir⁴¹⁵.

Beyaz ciro ile ciro edilmiş bir senedi bulan veya senet hamilinin iradesi dışında elinden alan kişi, şekli olarak hak sahibi görünmektedir. Bu durumda şeklen yetkili görünen kişi, maddi hukuk bakımından hak sahibi olmasa bile borçluya başvurup ödeme talep edebilir veya senedi ciro yoluyla devredebilir. Şekli hak sahipliği, maddi hak sahipliğinin göstergesi olarak hukuki bir görünüm yarattığı için, üçüncü şahıslar bu duruma güvenebilirler. Şeklen hak sahibi olan kişinin, maddi olarak da hak sahibi olduğu inancıyla senedi devralan iyi niyetli hamilin iktisabı geçerlidir⁴¹⁶. Bu kişinin senedi ciro yoluyla devretmesi durumunda senedi iyi niyetle devralan yeni hamilin iktisabı korunur ve yetkili hamil sayılır⁴¹⁷. Senet elinden rızası dışında çıkan eski hamil, senedi kötüniyetle alarak senette maddi olarak hak sahibi olmamasına rağmen şekli olarak hak sahibi olan kişiye istihkak davası açarak senedin iadesini talep edebilir. Ancak senet elinden rızası dışında çıkan eski hamil, kötü niyetli bu kişiden senedi iyi niyetle devralan yeni hamile karşı istihkak davası açamaz⁴¹⁸.

Bunun aksi de mümkün olabilir. Bir kişi, maddi olarak hak sahibi olduğu halde şekli olarak hak sahibi olmayabilir. Mesela, senedin miras yoluyla devrinde mirasçı, senet üzerinde yetkili hamil olarak görünmemesine rağmen maddi olarak hak sahibidir⁴¹⁹. Ticari şirketlerin birleşmesi veya bölünmesi, bir işletmenin aktif ve

⁴¹⁵Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 106; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 350; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 75; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 35.

⁴¹⁶Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 214; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 35.

⁴¹⁷Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. “2.6.2.3. İyi Niyetle İktisap”.

⁴¹⁸Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 214.

⁴¹⁹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 106; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 350; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 74; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 35.

pasifleriyle devralınması veya senedin alacağın temlik ile edinilmesi durumlarında da maddi ve şekli hak sahipliği farklılık gösterir⁴²⁰.

Senet üzerinde maddi hak sahibi olup da şekli olarak hak sahibi olmayan kişi, senedi ciro edemez⁴²¹. Çünkü senet üzerinde maddi olarak hak sahibi olan kişinin hak sahipliği görünmediği için araştırılması gerekmektedir. Bu durum da kıymetli evrakın yapısına ve amacına uygun değildir⁴²². Bu kişinin yapacağı ciro, temlik işlemi olarak değerlendirilebilir⁴²³. Buna göre amacı dolaşım olan senetlerde maddi hukuk yönünden hak sahibi araştırılmaz, ciro zincirinin düzenli olması esastır⁴²⁴. Ancak halefiyet bulunması hali bunun istisnasını oluşturmaktadır⁴²⁵. Buna göre, poliçe hukuku dışında kalan bir halefiyet durumunda, şeklen hak sahibi olmayan kişinin de senedi ciro yoluyla devredebileceği kabul edilmektedir⁴²⁶.

Ciro zincirinde kopukluk varsa, kopukluktan sonraki ilk ciroyu maddi hukuk bakımından hak sahibi olan kişinin yapması durumunda, bu kişinin maddi hak sahipliğini ispat etmesi ile kopan zincire maddi hukuk bakımından yetkili olma köprüsü kurulmuş olur. Bu durumda ciro zincirindeki kopukluk, maddi olarak hak sahibi olan kişinin bunu ispatı ile giderilmiş olur. Bu kişi yetkili hamil olur. Senedi ciro edebilir, muhataptan ödeme talebinde bulunabilir, protesto çekebilir veya müracaat hakkını kullanabilir. Ciro zincirinde bu tür kopma ve köprü kurma işlemleri

⁴²⁰Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 74.

⁴²¹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 106; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 75; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 35.

⁴²² Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 35.

⁴²³Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2010, s. 106; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 263; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 75; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 35.

⁴²⁴ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 75.

⁴²⁵ Doktrinde eski hakim görüş, miras, birleşme gibi geçerli bir halefiyet olsa dahi maddi olarak hak sahibi olan kişilerin, şekli olarak hak sahibi olmadıkları takdirde senedi ciro edemeyecekleri yönündeydi. Buna göre kambyo senetlerinin amacı dolaşım olduğu için maddi yönden haklılık araştırılmaz. Ciro zincirinin kopmasından sonra yapılan cirolar geçersizdir. (Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 194)

⁴²⁶Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 564; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 36.

birden fazla olabilir⁴²⁷. Ciro zincirinde bu tür bir kopma olması halinde sonraki cironun temlik ve teminat işlevleri vardır⁴²⁸.

Doktrinde, maddi hak sahipliğinin cüzi halefiyeti kapsayıp kapsamayacağı konusunda da farklı görüşler bulunmaktadır⁴²⁹. Bununla ilgili doktrindeki bir görüşe göre, mirasçılardan birlikte senedi devredebilmeleri gibi külli halefiyet durumunda ciro yapılabilecekken, senedin alacağın temliki ile devralınması durumunda senet ciro yoluyla devredilemeyecektir⁴³⁰. Buna göre alacağın temliki yoluyla devralınan bir senette cironun defileri engelleme fonksiyonu ortadan kalkmış olduğu için tekrar kurulması mümkün olamayacağından ciro edilemeyecektir⁴³¹.

Doktrinde genel kabul gören görüş, ister külli halefiyet yoluyla ister cüzi halefiyet yoluyla olsun senette maddi hukuk bakımından hak sahibi olan hamilin, şeklen hak sahibi olmasa dahi senedi ciro yoluyla devredebileceği yönündedir⁴³². Külli halefiyet ve cüzi halefiyet arasında ciro zincirini bozmak açısından bir fark bulunmamaktadır. Halefiyetin geçerli olduğu ispatlanabiliyorsa ciro zincirindeki boşluk doldurulmuş sayılacak ve sonrasında yapılan cirolar geçerli olacaktır⁴³³.

Yargıtay, senedin miras yoluyla devri durumunda mirasçıların yetkili hamil sayılacaklarını kabul etmektedir. Buna göre Yargıtay, şekli olarak hak sahibi olmasalar dahi mirasçılık nedeniyle maddi olarak hak sahibi olduklarından dolayı mirasçıların yetkili hamil sayılacağı ve ciro yapabileceği görüşündedir⁴³⁴. Ancak Yargıtay, temlik, birleşme veya bir borçlar hukuku sözleşmesiyle geçiş hakkında görüşünü henüz açıklamamıştır.

⁴²⁷Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 195; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 285.

⁴²⁸Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 195; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 285.

⁴²⁹Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 76.

⁴³⁰Bu yönde: Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 781

⁴³¹Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 78; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 781.

⁴³²Bu yönde; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 564; Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 127.

⁴³³Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 76; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 564; Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 127.

⁴³⁴Yarg. 12. HD. E:5923/ K:8598, T: 20.04.2008 (Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 363)

Konuyla ilgili bizim görüşümüz, senet üzerinde cüzi veya külli halefiyet farketmeksizin maddi hak sahibi olan kişilerin şekli olarak hak sahibi olmasalar dahi senedi ciro yoluyla devredebilecekleri yönündedir. Aksi durumda, senedi miras yoluyla devralan mirasçılar gibi senet üzerinde maddi hak sahibi olan kişiler, bu haklarını kullanamayacaklarından mağduriyet yaşanacaktır. Bu durumda bizce maddi hak sahipliğinin ispatlanabilmesi, ciro yapılabilmesi sonucunu doğurmalıdır. Sırf senedin tedavül gücünün artmış olması için hak kayıpları yaşanmasına neden olunmasının doğru olmadığı görüşündeyiz.

2.6.2.3. İyi Niyetle İktisap

Senet üzerinde şekli hak sahibi olup maddi hak sahibi olmayan bu kişinin yapacağı ciro ile senedi devralan kişinin iktisabı ise, senedi kötü niyetle iktisap etmedikçe veya iktisabında ağır kusur bulunmadıkça geçerli sayılır⁴³⁵. Bu durum TTK m. 686/2’de *“Poliçe herhangi bir suretle hamilin elinden çıkmış bulunursa, birinci fıkra yazılı hükümlere göre hakkı anlaşılan yeni hamil, ancak poliçeyi kötüniyetle iktisap etmiş olduğu veya iktisabında ağır bir kusur bulunduğu takdirde o poliçeyi geri vermekle yükümlüdür.”* şeklinde düzenlenmiştir⁴³⁶. Senedin iyi niyetle iktisap edilebilmesi için senedin tedavül süresinin sona ermemiş olması gerekmektedir⁴³⁷.

Buna göre düzgün ciro zinciri ile şeklen yetkili kişiden yapılan iktisap, iyi niyet kurallarına uygun olarak yapılması şartı ile korunmuştur. Senedin herhangi bir şekilde eski hamilin elinden çıkması durumunda, senedi düzgün ciro zinciri ile elinde bulunduran yeni hamil, senedi kötü niyetle iktisap etmediği veya iktisabında ağır

⁴³⁵ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 206; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 249; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 179; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 114; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 238; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 95; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 129.

⁴³⁶ Kanunun lafzının belirsiz olması sebebiyle bu madde eleştirilmektedir. Bu maddeye göre iyi niyetli hamil, senedi geri verme yükümlülüğünden kurtulmanın yanı sıra senet mülkiyetini ve senetten doğan hakkı da kazanmaktadır. Bu durum TMK m. 989’dan farklılaşmaktadır. TMK gereğince, iyi niyetli hamile eşyanın bedeli ödenmek suretiyle taşınır davası açılıp eşyanın iadesi istenebilmektedir. Emre yazılı senetlerde ise, şeklen hak sahibi olan iyi niyetli hamil, senet malikin elinden rızası dışında çıkmış olsa dahi iyi niyetli ve ağır kusurlu olmadığı müddetçe senedi iade etmek yükümlülüğünde değildir. (Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 112; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188)

⁴³⁷ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 595; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 270.

kusur bulunmadığı takdirde senedi geri vermekle yükümlü değildir⁴³⁸. Kanun maddesinde yeni hamilin senedi, “kötü niyetle iktisap etmesi” veya “iktisabında ağır bir kusur bulunması” halinde geri istenebileceği düzenlenmiştir. “Kötü niyetle iktisap etmek” ten kasıt, senedin önceki hamilin elinden rızası dışında çıktığını bilmemek veya bilecek durumda olmamaktır. Buna göre, senedin devrine ilişkin anlaşmanın olmadığını veya anlaşmadaki eksikliği veya sakatlığı senedin devri sırasında bilen veya bilebilecek durumda olan kişi kötü niyetli sayılır⁴³⁹. “İktisabında ağır bir kusur bulunması” ifadesinden kasıt ise senedi devralırken olağan özeni göstermemektir⁴⁴⁰. Buna göre senedin iktisabı sırasında dikkat ve özen yükümlüğünü hiçbir şekilde yerine getirmeyen hamil, ağır kusurlu sayılır. Hamilin, çok az bir dikkatle olsa dahi, senedin devrindeki kusuru görebilecek durumda olması ağır kusurlu olduğunu göstermektedir⁴⁴¹.

Burada senedi devralan kişinin, cirantanın kimliğini incelemesi sorunu ortaya çıkmaktadır. Senedi kötü niyetle ele geçiren kişi, kendini yetkili hamil olarak göstermek için son cirantanın imzasını taklit ederek senedi kendine ciro edebilir veya kendini son ciroda adı yazan ciranta gibi tanıtabilir. Bu kişinin kendini son ciranta gibi tanıtmayı ihtimalinde cirantanın kimliğinin incelenmesi önem kazanmaktadır⁴⁴². Senedi devralan, senedi devralırken, senedi imzalayan kişinin senedin gerçek hamili olup olmadığını öğrenmek için cirantanın kimliğini incelemelidir. Ciro edilenin, senedi devreden kişinin, imzanın gerçek sahibi olduğunu belirlemesi için kimliğini inceleme yükümlülüğü vardır. Ancak bu yükümlülük çok sıkı ölçülerle ve yüksek

⁴³⁸Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 179; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 188; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 113; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 114; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 254; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 95.

⁴³⁹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 115; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 95.

⁴⁴⁰Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 188; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 113; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 95.

⁴⁴¹ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 115.

⁴⁴² Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 122.

düzeyde olmamalıdır. Örnek olarak, sahte kimlik ile devir halinde devralanın kazanımı korunmalıdır⁴⁴³.

Kanun maddesinde yer alan "poliçenin herhangi bir suretle hamilin elinden çıkması" ifadesi ile poliçenin, hamilin elinden rızası dışında çıkması kastedilmektedir. Buna göre, senedin çalınması, hamilin elinden tehdit veya hile ile alınması, kaybedilmesi veya rıza ile ancak devri sakatlayan hukuki olgularla devredilmesi gerekmektedir. TTK m. 686/2'de bahsedilen elden çıkma kavramı, TMK m. 989'da düzenlenen elden çıkma kavramından farklıdır. TTK gereğince elden çıkma kavramı, kayıp, çalıntı, irade dışı zilyetliğin kaybının yanı sıra senedin geçerli bir devir sözleşmesi olmaksızın bir başka kişinin eline geçmesini de kapsamaktadır⁴⁴⁴. Bu şekilde iktisap edilen bir senedi sahte ciro ile devralan yeni hamil, senedin çalındığını veya hile ve tehdit ile alındığını veya bulunduğunu veya sakat bir işlemle alındığını bilmiyorsa veya bilebilecek durumda değilse veya ağır kusuru yoksa hamilin bu iktisabı korunur ve senedin mülkiyeti ile senetten doğan hakları iktisap eder. Buna göre, senet elinden rızası dışında çıkan eski hamil, senedi iyi niyetle iktisap eden yeni hamile senedin geri verilmesi için istihkak davası açamaz⁴⁴⁵. Örnek olarak, senedi C1'den çalarak imzasını taklit etmek suretiyle kendine ciro eden C2, senedi, bu durumu bilmeyen ve bilecek durumda olmayan ve ağır kusuru bulunmayan C3'e ciro ve zilyetliğin nakli ile devrederse, C3 düzgün bir ciro zinciri ile senedi devraldığından dolayı senedin mülkiyetini kazanır.

Senedi iyi niyetle iktisap eden cirantadan devralan hamil ise kötü niyetli olsa dahi iktisabı korunur. Buna göre senedi iyi niyetle iktisap eden ciranta, senedin mülkiyetini ve senetten doğan hakları kazandığı için, senedi düzgün ciro zinciri ile devrettiğinde ciro edilen, senedin önceki hamilin elinden rızası dışında çıktığını bilse dahi iktisabı korunur⁴⁴⁶. Yukardaki örneğe ek olarak, düzgün bir ciro zinciri ve iyi niyetle senedin mülkiyetini kazanıp hak iktisap eden C3, senedin eski malikin

⁴⁴³Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 191; Gencer, **Kıymetli Evrakta Giro Kavramı**, s. 122; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Giro**, s. 96.

⁴⁴⁴Gencer, **Kıymetli Evrakta Giro Kavramı**, s. 114; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 115; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 238; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Giro**, s. 95.

⁴⁴⁵Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 189; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 238.

⁴⁴⁶Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 189; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268; Gencer, **Kıymetli Evrakta Giro Kavramı**, s. 122.

elinden rızası dışında çıktığını bilen C4'e ciro ve zilyetliğin nakli ile senedi devrederse eğer C4, senedi düzgün bir ciro zinciri ile ve meşru hamil olan C3'ten devraldığından kötü niyetli olsa dahi iktisabı korunur.

Senedin ehliysiz bir kişiden iyi niyetle devralınması halinde ise TMK m. 15'teki genel ilke gereğince, ayırt etme gücüne sahip olmayan kişilerin fiilleri hukuki sonuç doğurmayacağından devir geçerli olmaz⁴⁴⁷. Ehliysiz olan kişi, senedi iyi niyetle devralan kişiye, senedin iadesi davası açabilir veya ehliysizliğini TTK m. 827'ye dayanarak defi olarak ileri sürebilir⁴⁴⁸.

Senedin temsil veya tasarruf yetkisi olmayan bir kişi tarafından ciro edilip devredilmesi durumunda ise senedi iyi niyetle devralan kişinin kazanımı korunur. Yetkisiz ciranta, tescil edilmemiş olsa veya azledilmiş olsa bile ciro edilenin iyi niyeti korunur ve senedin iadesi istenemez. Ancak burada TTK m. 678 gereği, yetkisiz cirantanın sorumluluğu söz konusu olur⁴⁴⁹.

Poliçenin sakat geçirim sözleşmesi ile devredilmesi durumunda, bu kişiden iyi niyetle senedi devralan kişinin iktisabı korunur. Senedi devralan kişi, cirantanın meşru hamil olduğuna güvendiği için iyi niyeti korunur. Geçirim sözleşmesinin sakat olduğunu bilmeyen hamilin de iyi niyeti korunur. Buna göre C1 senedi rehnettiğini düşünerek ancak rehin ibaresi koymadan temlik cirosu ile C2'ye devrettiğinde, C2 iyi niyetli ise senedi temlik cirosu ile devralmış olur⁴⁵⁰.

2.6.3. Teminat İşlevi

Cironun üçüncü işlevi teminat işlevidir. Buna göre ciranta, kendisinden sonra gelenlere ve hamile karşı senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden sorumludur⁴⁵¹. Cironun teminat işlevi kanunda şu şekilde düzenlenmiştir; “*Aksi şart*

⁴⁴⁷ Doktrinde, iyi niyetli kişinin, ehliysiz olan kişiden iyi niyetle hak iktisap edebileceğini savunan bir görüş de bulunmaktadır. Bu görüşte yazarlara göre, iyi niyetli hamilin ehliysiz olan kişiden senet devralması halinde devir geçerli olur ancak ehliysiz olan kişinin sorumluluğu doğmaz. (Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 114)

⁴⁴⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 190.

⁴⁴⁹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 190.

⁴⁵⁰ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 191; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 268.

⁴⁵¹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 179; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 255; Poroy ve

edilmedikçe, ciranta poliçenin kabul edilmemesinden ve ödenmemesinden sorumludur. (TTK m. 685/1)”

Cironun teminat işlevi gereğince her ciranta, kendisinden sonra gelen senette hak sahibi olan kişilere karşı senedin kabul edileceğini ve ödeneceğini kabul etmektedir⁴⁵². Senedin ciro yoluyla devredilmesi durumunda her ciranta, cironun teminat işlevi nedeniyle, aynı düzenleyen gibi müracaat borçlusu olarak sorumluluk altına girer⁴⁵³. Bu nedenle senedin her ciro edilmesi ile başvuru borçluları arasına bir yenisi katılır ve senedin ödeneceğine dair güven arttığından senedin tedavülü kolaylaşır⁴⁵⁴. Cironun teminat işlevi nedeniyle ciro zincirinde bulunanlar, kendinden önce gelenlere karşı alacaklı kendinden sonra gelenlere karşı borçlu durumuna girerler⁴⁵⁵⁴⁵⁶.

Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 197; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 217; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 362; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 271; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 99; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 116; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 107; Nuri Erdem, “Kambiyo Senetlerinin Teminat Amacıyla Ciro Edilmesi: Garanti ve Rehin Ciro su”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 1, 2021, s. 130; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 91; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 787; Erkul Bulut, “Çekin Ciro su”, s. 40; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 99.

⁴⁵²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 180; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 255; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 599; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 787.

⁴⁵³Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 599.

⁴⁵⁴Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 132; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 99.

⁴⁵⁵Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 362; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 599.

⁴⁵⁶Ciro zinciri içerisindeki cirantaların cironun garanti işlevi nedeniyle alacaklı veya borçlu durumunda olmalarını açıklayan üç farklı görüş vardır. Bir görüşe göre, sadece hamil değil, diğer cirantalar da alacaklı konumundadır. Senedin ödenmemesi nedeniyle başvuru cirantanın senet bedelini ödemesiyle alacak hakkı tekrar canlanmaktadır. Buna göre ciranta senedi ciro edip devretmekle alacaklılık sıfatı sona ermemekte, taliki şarta bağlı olarak alacaklılığı devam etmektedir. Başvurma nedeniyle senet bedelini ödeyip senedi geri alan cirantanın, eski ve taliki şarta bağlı olan alacağı talep edilebilir bir alacak haline dönüşür.

Diğer görüş, konuyu açıklamak için “beklemece hak” kavramını kullanmaktadır. Buna göre ciranta senedi ciro ederken, senedi iktisap ederken sahip olduğu beklemece hakkını muhafaza eder. Ciranta başvurma nedeniyle müracaat alacaklısına ödemede bulunduğu anda sahip olduğu beklemece hak, kendinden önce gelenlerden zararını talep etme hakkı sağlar.

Konuyla ilgili bir diğer görüş ise, ciro işlemi ile talep hakkının kayıtsız şartsız devredildiğini belirtmektedir. Buna göre senedin ciro edilmesi ile devralan kişi devredenine yerine geçmekte ve devredeninin alacaklı sıfatı sona ermektedir. Her devir işleminde yeni bir alacak hakkı doğmamakta, alacak hakkının sahipleri değişmektedir. (Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 600)

Poliçenin, muhatap tarafından kabul edilmemesi veya ödenmemesi durumunda, kanunda düzenlenen süreler içinde hamilin protesto çekerek kendinden önce gelen cirantalara başvurma hakkı bulunmaktadır⁴⁵⁷. Başvurma hakkının temeli cironun teminat işlevidir⁴⁵⁸. Cirantanın cironun teminat işlevi nedeniyle sorumluluğu ikincil niteliktedir⁴⁵⁹. Senette imzası bulunan lehtar ve cirantaların tümü senedin kabul edilmemesi veya ödenmemesinden dolayı hamile karşı müteselsil borçlu sıfatıyla sorumlu olurlar. Bu durumda hamil, borçlanma sıralarına bağlı olmaksızın bu kişilerin herhangi birine, bazılarına veya hepsine başvurma hakkına sahiptir⁴⁶⁰. Hamilin başvurması sebebiyle senet bedelini ödeyen ciranta da kendinden önce gelen cirantalara başvurma hakkına sahiptir. Ciro zincirinde, senet bedelini ödeyen cirantadan önce gelen cirantalar, müteselsil borçlu sıfatıyla senet bedelini ödeyen cirantaya karşı sorumlu olurlar. Ciro zincirinde birden fazla imzası bulunan ciranta, ilk cirosu ve son cirosu arasındaki cirantalara başvuramaz. Çünkü iade etmekle yükümlü olacağı bir alacağı talep edemez⁴⁶¹. Asıl senet borçluları olan düzenleyen, kabul eden muhatap, bunların avalistleri ve onlar lehine araya girerek edenler de senet bedelini ödemişlerse cirantaya başvuramazlar⁴⁶².

TTK m. 725'te cirantanın sorumluluğunun kapsamı düzenlenmiştir;

“Hamil başvurma yoluyla;

a) Poliçenin kabul edilmemiş veya ödenmemiş olan bedelini ve şart kılınmışsa işlemiş faizi,

b) Vadenin gelmesinden itibaren işleyecek faizi,

c) Protestonun ve hamil tarafından tebliğ olunan ihbarların giderleriyle diğer giderleri ve

⁴⁵⁷ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188.

⁴⁵⁸ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 180.

⁴⁵⁹ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 134.

⁴⁶⁰ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 362; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 134; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 101.

⁴⁶¹ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 135; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 102.

⁴⁶² Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 102.

d) Poliçe bedelinin binde üçünü aşmamak üzere komisyon ücretini, isteyebilir.”

Başvurma nedeniyle senet bedelini ödeyen cirantanın talep edebilecekleri de TTK m. 726’da düzenlenmiştir;

“Poliçe bedelini ödemiş olan kişi kendisinden önce gelen borçlulardan;

a) Ödemiş olduğu tutarın tamamını,

b) Ödeme tarihinden itibaren bu tutarın faizini,

c) Yaptığı giderleri ve

d) Poliçe bedelinin binde ikisini aşmamak üzere komisyon ücretini, isteyebilir.”

Teminat işlevi, senedin hukuka uygun bir şekilde ciro ve devri ile başlar ve muhatap tarafından ödeme yapılınca kadar devam eder. Teminat işlevi zamanasını veya hakkı koruyucu işlemlerin yapılmaması nedenleriyle sona erer. Muhatap tarafından ödeme yapılmaması halinde başvuru hakkının kullanılması söz konusuysa, başvuru borçlusunun ödeme yapmasıyla da sona erer⁴⁶³. Senedin vadesinden sonra protesto çekildikten veya protesto çekilmesi için öngörülen sürenin geçmesinden sonra yapılan ciro, alacağın temlik hükmüne tabi olduğundan dolayı teminat işlevi bulunmaz⁴⁶⁴.

Cironun teminat işlevi hem beyaz ciroda hem tam ciroda bulunmaktadır. Cironun teminat işlevinin bulunması için şeklinin önemi yoktur. Cironun teminat işlevinin bulunması için cirantanın senedi cirolayıp imzasını atması yeterli ve gereklidir⁴⁶⁵. Maddi olarak sahibi olmayıp şekli olarak hak sahibi olan cirantanın yapmış olduğu cironun da teminat işlevi bulunmaktadır. Bu nedenle maddi olarak

⁴⁶³Öztaş, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 116; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 99.

⁴⁶⁴Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 133; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 99.

⁴⁶⁵Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 188; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 255; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 133; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 99.

hak sahibi olmasa dahi şekli olarak senet üzerinde geçerli cirosu bulunan cirantanın, senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden dolayı sorumluluğu bulunur⁴⁶⁶. Aynı şekilde şekli olarak hak sahibi olmasa dahi maddi olarak hak sahibi olduğu için senedi ciro yaparak devreden cirantanın yapmış olduğu cironun da teminat işlevi bulunmaktadır. Şekli olarak hak sahibi olmayan ancak maddi olarak hak sahibi olan cirantanın, senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden dolayı sorumluluğu bulunur⁴⁶⁷. Hem şekli olarak hem maddi olarak hak sahibi olmayan kişinin cirosu ise sorumluluk doğurmaz ve teminat işlevi yoktur. Bu ciro, ciro zincirini kopardığından dolayı sonra gelenlerin iktisabı geçerli olmaz⁴⁶⁸.

Ciro zincirinde bulunmamasına rağmen senedi teminat amacıyla imzalayan kişi de senedin muhatap tarafından kabul edilmemesinden veya ödenmemesinden dolayı sorumlu olur⁴⁶⁹.

Cironun teminat işlevinden kaynaklanan başvurma hakkı, kanunun bu hakkı poliçede düzenlemesi ve bono ve çek açısından poliçe hükümlerine atıf yapması sebebiyle sadece kambiyo senetlerinde bulunmaktadır. Bu nedenle cirosu kabil olan diğer senetlerde kural olarak başvurma hakkı bulunmamaktadır⁴⁷⁰. Ancak varant için başvurma hakkının bulunduğu dair kanunda açık düzenleme bulunmaktadır (TTK m. 846)⁴⁷¹.

Cironun teminat işlevi, kanuni veya iradi olarak ortadan kaldırılmış veya sınırlandırılmış olabilir. Gecikmiş ciro, alacağın temlik hükümlerine tabi olduğu için

⁴⁶⁶Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 603; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 99.

⁴⁶⁷Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 197; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 603; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 99.

⁴⁶⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 197.

⁴⁶⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189.

⁴⁷⁰ Cironun teminat işlevinin bulunmadığı senetlere, makbuz senedi, konişmento ve taşıma senedi örnek olarak verilebilir. Nama yazılı hisse senetleri de ciro yoluyla devredilmesine rağmen teminat işlevine sahip değildir. (Karahana ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 255)

⁴⁷¹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 180; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 198; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 272; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 132.

teminat işlevine sahip değildir. Müracaat hakkının düştüğü durumlarda da cironun teminat işlevi bulunmamaktadır⁴⁷².

Cirantanın iradi olarak, yapmış olduğu cironun teminat işlevini sınırlama veya tamamen ortadan kaldırma imkanı bulunmaktadır⁴⁷³. Ciranta, kendinden sonra gelen kişilere karşı olan sorumluluğunu sınırlandırmak veya ortadan kaldırmak için iki yola başvurabilir;

2.6.3.1. Sorumsuzluk Kaydı

Ciranta, senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden sorumlu olmayacağına dair sorumsuzluk kaydı koyabilir⁴⁷⁴. Cirantanın, cirosuna “teminatsız”, “sorumsuz” ve benzeri ifadeler kullanarak sorumsuzluk kaydı koyması durumunda, kendinden sonra gelen kişilere karşı olan sorumluluğu ortadan kalkar. Bu durumda, senedi ciro ettiği kişi dahil olmak üzere sorumsuzluk kaydı koyan cirantadan sonra gelen kişiler, bu cirantaya başvuramazlar. Senedin hamili, senedin kabul edilmemesi veya ödenmemesinden dolayı sorumsuzluk kaydı koyan ciranta dışındaki imza sahiplerine başvurabilir⁴⁷⁵. Düzenleyen de senedin kabul edilmemesinden dolayı sorumlu olmayacağına dair sorumsuzluk kaydı koyabilir. Ancak düzenleyen, senedin ödenmemesinden dolayı sorumlu olmayacağına dair sorumsuzluk kaydı koyamaz. Düzenleyenin senedin ödenmemesinden sorumlu olmayacağına dair koymuş olduğu kayıt, yazılmamış sayılır⁴⁷⁶.

⁴⁷² Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256.

⁴⁷³ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 217; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 362; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 337.

⁴⁷⁴ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 180; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 197; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 217; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 116; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 272; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 108; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 91; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 788; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 99.

⁴⁷⁵ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 217; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 788.

⁴⁷⁶ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 197; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 113; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 362; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 271; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 91.

Doktrinde cirantanın, TTK m. 685/2 çerçevesinde senet üzerine, senedin ödenmemesinden dolayı senet bedelinin belirli bir kısmından sorumlu olacağına dair kayıt koyabileceği görüşü bulunmaktadır⁴⁷⁷.

2.6.3.2. Cironun Yasaklanması

Ciranta, senedin tekrar ciro edilmesini yasaklayabilir (TTK m. 685/2)⁴⁷⁸. Ciranta, cirosuna “bu senet ciro ile devredilemez”, “cirosu yasaktır”, “ciro edilemez” gibi ifadeler koyarak senetteki sorumluluğunu sınırlar⁴⁷⁹. Cirantanın, senedin tekrar ciro edilmesini yasaklaması senedin tekrar ciro edilmesine engel değildir. Cirantanın koymuş olduğu bu kayıt, senedin kambiyo senedi vasfını etkilemediği gibi nama yazılı hale de getirmez. Ciro yasağına rağmen yapılan ciroların, temlik, teşhis ve yasak koyan ciranta dışında teminat işlevi bulunur⁴⁸⁰. Bu durumda, senedin tekrar ciro edilmesi halinde, senedin ciro edilmesini yasaklayan ciranta, senedi ciro ettiği kişiden sonra gelenlere karşı sorumlu olmaz⁴⁸¹. Ciranta, sadece senedi ciro ettiği kişiye karşı sorumlu olur.

⁴⁷⁷ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 217; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 272.

⁴⁷⁸ Senedin kabul edilmemesi veya ödenmemesinden dolayı sorumlu olunmayacağına dair sorumsuzluk kaydı ile ciro yasağı arasındaki fark ciro edilen kişiye karşı olan sorumluluktur. Senedin sorumsuzluk kaydı ile devredilmesi durumunda ciranta, ciro edilene karşı sorumlu olmazken senedin tekrar ciro edilmesinin yasaklanması halinde ciranta, ciro edilene karşı sorumlu olmaktadır. Bu nedenle kanun koyucunun ciro yasağı imkanı getirmesinin amacı cirantanın sadece senedi ciro ettiği kişiye karşı sorumlu olma isteğinin bulunmasıdır. Cirantanın sadece senedi devrettiği kişiye karşı sorumlu olma isteği bu durumdan dolayı menfaati bulunmasından kaynaklanabilir. Buna göre ciranta, ciro edilene karşı sahip olduğu bir kişisel defiyi öne sürme imkanını muhafaza etmek istediği için senedin ciro edilmesini yasaklamış olabilir. Bu nedenle doktrinde bir görüş, cirantanın senedin ciro edilmesini yasaklamasının ancak ciro edilene karşı sahip olduğu kişisel defileri öne sürebilmek amacını taşıdığı ve bu nedenle kanundaki bu düzenlemenin senedin tekrar ciro edilmesi halinde cirantanın kendi ciro ettiği kişi dışındaki kimselere karşı sorumlu olmayacağı şeklinde değil, bu kişilere karşı da senedi devrettiği kişiye karşı sahip olduğu kişisel defileri öne sürebileceği şeklinde anlamak gerektiğini savunmaktadır. Doktrindeki bu görüş, cirantanın sırf sahip olduğu kişisel defileri öne sürmek için ciro yasağı getirmesinin mümkün olmayacağından dolayı eleştirilmektedir. (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 218)

⁴⁷⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 218; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 788.

⁴⁸⁰ Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 271.

⁴⁸¹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 180; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 197; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 218; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 271; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 108.

Senedin tekrar ciro edilmesini yasaklayan cirantadan sonra senedi ciro ile iktisap eden kişiler, senedin ödenmemesi veya kabul edilmemesinden dolayı ciroyu yasaklayan cirantaya karşı başvurma hakkını kullanamazlar⁴⁸². Cirantanın koymuş olduğu ciro yasağı kaydı ciro zincirini bozmaz ve düzenleyenin, lehtarın ve diğer cirantaların teminat vecibelerini etkilemez⁴⁸³. Örnek olarak C1, senedi ciro edilemez kaydı ile C2'ye devretmişse, C2'nin senedi C3'e ciro yapıp devretmesi durumunda C1'in C3'e karşı sorumluluğu bulunmaz. Ancak senedi C2'ye ciro yapıp devrettiği için bu cirosu sebebiyle C1'in C2'ye karşı sorumluluğu bulunur.

Düzenleyenin senedi düzenlerken senet üzerine eklediği “ciro edilemez” veya “cirosu yasaktır” kaydının hukuki sonucunun ne olduğuna dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki hakim görüşe göre, düzenleyenin senet üzerine koyduğu ciro yasağı kaydı, bir menfi emre kaydı niteliğindedir ve senedi nama yazılı hale getirir. Düzenleyenin, senedin ciro edilmesini yasaklayarak lehtara vermesi durumunda, senedin ciro edilebilme imkanı kalmaz. Buna rağmen, senedin ciro edilmesi durumunda, alacağın temlik hükümlerine tabi olur⁴⁸⁴. Konuyla ilgili Kendigelen'in yapmış olduğu ayrıntılı açıklamada, cirantanın aksine düzenleyenin yapmış olduğu ciro yasağı kaydına ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmasa bile ciranta gibi düzenleyenin de yapmış olduğu ciro yasağı kaydının, senedin tedavülünü engellemediğini ancak düzenleyenin ciro edilen kişilere karşı sorumluluktan kurtulmasına imkan sağladığını, bu nedenle de şahsi defilerini senedi devralan kişilere karşı ileri sürebileceğini belirtmiştir⁴⁸⁵.

Doktrindeki diğer görüş, düzenleyenin senedin üzerine koymuş olduğu ciro yasağı kaydının, menfi emre kaydının bu şekilde yazılmaması ve düzenleyenin amacının da senedi nama yazılı hale getirmek olmaması nedenleriyle, bu kaydın

⁴⁸²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 180; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 189; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 256; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 116.

⁴⁸³ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 116.

⁴⁸⁴ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s.107; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 116; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 155; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 272; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 235; Fatih Bilgili, “Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Bonoda "Ciro Edilemez" Kaydına İlişkin 2007/202 No.lu Kararı Üzerine Bir Değerlendirme”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Cilt: 21, Sayı: 78, Eylül 2008, s. 33; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 117; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 87; Alışkan, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, s. 121; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 99.

⁴⁸⁵ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 155.

senedi nama yazılı hale getirmeyeceği ve kaydın geçersiz olup yazılmamış sayılması gerektiğini belirtmektedir. Buna göre düzenleyenin amacının senede sorumsuzluk kaydı eklemek olduğunu belirtmektedirler⁴⁸⁶. Düzenleyenin senede koymuş olduğu ciro yasağı kaydı, düzenleyen ile lehtar arasındaki hukuki ilişkiye dayanır. Feri zilyet olan lehtar, devrin temel amacı olan senedi tahsil ettikten sonra düzenleyene iade etmesi gerekirken buna aykırı olarak senedi bir başkasına devrederse eğer güveni kötüye kullanma suçu oluşmuş olur⁴⁸⁷.

Soykan'ın konu ile ilgili görüşü, düzenleyenin koymuş olduğu ciro yasağı kaydının bir menfi emre kaydı olmadığı, düzenleyenin iradesinin senedi nama yazılı hale getirmek değil senedin tedavül etmesini engellemek olduğu, lehtar ile düzenleyenin senedin devredilmemesi hususunda anlaştıklarını ve senede koyulan ciro edilemez kaydı ile bunu üçüncü kişilere göstermek ve senedin geri alınmasını kolaylaştırmak olduğu yönündedir. Düzenleyenin yazmış olduğu "ciro edilemez" kaydı, senedin geçersizliğine yol açmaz veya kaydın yazılmamış sayılması da söz konusu olmaz. Bu kayıt, üçüncü kişileri bağlamadığı gibi şahsi defilerin üçüncü kişilere karşı öne sürülebilmesi sonucunu da doğurmaz. Düzenleyenin senede eklediği ciro yasağı kaydı, düzenleyen ve lehtar arasındaki temel ilişki bakımından hukuki sonuç doğurur ve lehtarın buna rağmen senedi devretmesi durumunda düzenleyen lehtardan zararının tazminini talep edebilir⁴⁸⁸.

Yargıtayın da konu ile ilgili görüşü, düzenleyenin eklemiş olduğu ciro yasağı kaydının, bir menfi emre kaydı olduğu ve senedi nama yazılı hale getirdiği bu nedenle de senedin alacağın temlik hükümlerine tabi olduğu yönündedir⁴⁸⁹.

⁴⁸⁶ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 308; Burak Taş, "Düzenleyeni Tarafından Ciro Yasaklanmış Kambiyo Senetlerinde Güveni Kötüye Kullanma Suçu", **Adalet Dergisi**, Cilt: 148, Sayı: 67, Temmuz 2021, s. 300.

⁴⁸⁷ Taş, "Düzenleyeni Tarafından Ciro Yasaklanmış...", s. 316.

⁴⁸⁸ İsmail Cem Soykan, "Kambiyo Senedinin Cirounun Düzenleyen Tarafından Yasaklanması", **İstanbul Hukuk Mecmuası** 77 (1), 2019, s. 243.

⁴⁸⁹ "Mahkemece; «ciro edilemez» kaydı nedeni ile bononun teminat, müteselsil mesuliyet fonksiyonlarının ve tedavül edebilme kabiliyetinin ortadan kalkması nedeniyle senedin kambiyo senedi olma niteliğini yitirdiği, adi senede dönüştüğü, bu nedenle kambiyo senetlerine mahsus yolla icra takibi yapılamayacağı gerekçeleri ile takibin iptaline, takibin iptali sebebiyle borca itiraz hakkında inceleme yapılmasına ve karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir. Özel Dairece, «ciro edilemez» şerhinin senedin kambiyo senedi olması niteliğine bir etkisi olmayacağı düşüncesi ile ... bozma sevk edilmiş, yerel mahkemece ilk kararda direnilmiştir. Bilindiği üzere, kambiyo senetlerinin temlik ciro ile devrinde, cironun garanti (teminat) fonksiyonu vardır ([e]TTK. m. 597, 690, 730/4).

Konu ile ilgili bizim görüşümüz de düzenleyenin senede koymuş olduğu ciro yasağı kaydının, menfi emre kaydı olmadığı yönündedir. Çünkü düzenleyenin iradesi senedi nama yazılı hale getirmek yönünde olsaydı senedin nama yazılı hale gelmesine yönelik açık bir beyan ile bunu gerçekleştirebilirdi. Ancak burada düzenleyenin iradesinin senedin tedavül etmesinin engellenmesi yönünde olduğu gayet açıktır. Senedi bu kayda rağmen devralan cirantaların da bunu bilerek ve kabul ederek senedi devralmaları nedeniyle bizce bu kaydın düzenleyenin, senedi devralanlara karşı sorumlu olmaması sonucunu doğurması gerekmektedir.

2.6.3.3. Rehin Cirousunun Teminat İşlevinin Olup Olmaması Sorunu

Temlik cirousunun, teminat işlevi varken tahsil cirousunun teminat işlevi yoktur. Rehin cirousunun ise teminat işlevinin bulunup bulunmadığı doktrinde tartışmalıdır⁴⁹⁰.

Doktrinde bir görüşe göre rehin cirousunun teminat işlevi yoktur⁴⁹¹. Buna göre rehin cirousu, senedin mülkiyetini nakletmediğinden senedin rehnedildiği kişi, senet

Bu husus [eski] Türk Ticaret Kanunun[un] 597. maddesinde; 'Aksine şart bulunmadıkça, ciranta, poliçenin kabul edilmemesinden ve ödenmemesinden mesuldür.' şeklinde ifade edilmiştir. Garanti fonksiyonu, normal olarak, hukuken geçerli bir devirle başlar ve muhatapça ödeme yapılmıncaya kadar devam eder. Zamanaşımı veya hakkı koruyucu işlemlerin yapılmaması sebebiyle son bulur. Müracaat hakkının kullanılması söz konusuysa, müracaat borçlusu yönünden, bu şahsın yapacağı ödemeye sona erer. Bununla birlikte ciranta, garanti borcunu iki şekilde ortadan kaldıracaktır. Öncelikle; poliçenin (bononun) kabul edilmemesinden veya ödenmemesinden sorumlu olmayacağını poliçe (bono) üzerine yazarak, cirantanın senetten doğan sorumluluğunu bertaraf etmesi mümkündür. ([e]TTK. m. 597/I) Buna sorumsuzluk kaydı, ademi mesuliyet kaydı denir. Bunun için belirli bir ifadenin kullanılması mecburiyeti yoktur. Ciranta, "bilâ mesuliyet", "bilâ teminat", "ödenmemeden sorumlu değilim", "kabulden sorumlu değilim" vb. gibi kayıtlar koyarak sorumluluğunu ortadan kaldıracaktır. İkinci olarak ise; Ciranta, 'yeni bir ciroyu yasaklayabilir.' ([e]TTK. m. 597/II) Bir cirantanın, poliçenin (bononun) tekrar ciro edilmesini yasaklayarak, bu yasağa rağmen poliçeyi ciro yoluyla devralan şahıslara karşı garanti vecibesinin doğurduğu sonuçlardan kendisini kurtarması mümkündür. Senet üzerinde 'Ciro edilemez kaydını' nasıl ciranta koyabilirse, aynı şekilde keşideci de koyabilir. Bono, poliçe ve çek kanun gereği emre düzenlenen senetlerdir. Bu senetler üzerine ciranta tarafından konulan ciro edilemeyeceği kaydı senedi nama yazılı bir kambiyo senedi hâline getirmez. Bunun aksine keşideci tarafından konulan ciro edilemeyeceği kaydı senedi nama yazılı hâle getirir. Bu şekilde, keşideci tarafından konan kayıtlı nama yazılı hâle gelen senedin ciro edilme imkânı kalmaz. Ancak alacağın temlik yolu ile devredilebilir. Bu yasağa rağmen yapılan ciro da alacağın temlik hükümlerine tâbi olur. ([e]TTK. m. 591) Bu durumda senedi temellük edene karşı keşideci her türlü defilerini ileri sürebilir (Prof. Dr. Fırat Öztan Kıymetli Evrak Hukuku 12. Bası, Eylül 2006 s. 118 vd.). Somut olayda takip konusu bono üzerine keşideci tarafından «ciro edilemez» şerhi konulmuş, lehtar tarafından senet ciro edilmemiş ve bizzat icra takibine konu edilmiştir. Hâl böyle olunca, bono üzerine konulan «ciro edilemez» şerhi ... senedin kambiyo senedi olma niteliğini engellemeyeceğinden Daire Bozması doğrudur. " Yargıtay HGK T: 11.04.2007 E: 12-206/K: 202 (Soykan, "Kambiyo Senedinin Cirousunun Düzenleyen Tarafından Yasaklanması", s. 247)

⁴⁹⁰ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257.

üzerinde sadece rehin hakkına sahip olmaktadır. Senedin rehnedildiği kişi olan rehin alacaklısı, senet üzerinde müstakil bir hak kazanmamakta ve senet alacaklısı olmamaktadır. Rehin cirosunda belli bir miktarla sorumluluk söz konusu olduğu için rehin ciro suyla senedi devreden ciranta bütün malvarlığıyla sorumluluk altına girmez ve şahsi sorumluluğu olmaz. Senedi rehin ciro su ile devreden ciranta, ciro edilene karşı kambiyo senedinden doğan herhangi bir sorumluluk yüklenmediğinden, senet bedelinin ödeneceğini garanti etmemiştir⁴⁹². Eriş'e göre, TTK 685 gereği, cironun teminat fonksiyonunun kabulü için aksine şart bulunmaması gerekir. Rehin ve tahsil cirosunda bunun aksine şart TTK m. 688 ve 689'da zımnen kabul edildiği için rehin cirosunun da tahsil ciro su gibi teminat işlevi yoktur⁴⁹³. Domaniç, rehin cirosunun teminat işlevinin olup olmadığı hususunu ikiye ayırarak incelemektedir. İlk olarak, rehin veren cirantaya karşı sorumlu olan düzenleyen, ciranta ve avalistler, senedin rehnedildiği kişi olan ciro edilene karşı da sorumlu olurlar. Ciro edilen, senetten doğan alacağı bütünüyle rehin aldığı için rehin verenden önceki sorumlulara başvuru hakkı bulunmakta ve bu açıdan teminat işlevi bulunmaktadır. Buna rağmen, rehin veren cirantanın, rehin alana karşı rehin ciro su nedeniyle teminat yükümlülüğü yoktur. Yani ciro edilen, rehin ciro su yapan cirantaya başvuramazken, bu cirantadan önceki sorumlulara başvurabilir. Çünkü kanunda teminat işlevi, temlik ciro su için düzenlenmiş ve şeklen ve lafzen de temlik ciro suna özgülenmiştir. Bunun yanı sıra rehin veren rehinle temin edilen borçtan şahsen sorumlu olduğu için ayrıca sorumluluğu için rehin cirosunun teminat işlevinin bulunmasına gerek yoktur. Bu nedenle rehin cirosunun teminat işlevinin bulunmadığı görüşündedir⁴⁹⁴.

Yargıtay da konuyla ilgili içtihatlarında, rehin cirosunun teminat işlevinin olmadığını, senedi rehin ciro suyla devralan hamilin cirantayı kambiyo senedine özgü yolla takip edemeyeceğini ancak kendi cirantası dışındaki senet borçlulara

⁴⁹¹ Bu yönde: Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 117; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 81; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 337; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 186; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 206; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 630; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 112.

⁴⁹² Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 188; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 206; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 630; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202.

⁴⁹³ Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 337.

⁴⁹⁴ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 186.

başvurmasının mümkün olduğu görüşündedir⁴⁹⁵. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi bununla ilgili içtihadını 10.02.1975 tarih ve E. 1974/4592, K. 1975/848 sayılı kararında ayrıntılı olarak gerekçelendirmiştir⁴⁹⁶.

⁴⁹⁵ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kararlarında, senedi rehin cirosu ile devralan kişinin, senedi rehin cirosu ile devreden cırantayı kambiyo senedine dayalı olarak takip edemeyeceğini belirtmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 11.10.1969 tarihli, E:727/K:749 sayılı ve 16.02.1979 tarihli kararlarında bu yönde karar vermiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de 12. Hukuk Dairesi Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararlarını doğrulayacak şekilde, rehin cirosunun teminat işlevinin olmadığına dair kararlar vermiştir. (Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 205)

⁴⁹⁶ "1 - Türk Ticaret Kanunun 690. maddesi gereğince emre muharrer senetlere de uygulanan aynı kanunun 601. maddesinde öngörülen ve bir hakkın başkasına rehnedilmesi maksadıyla yapılan ciro, rehin cirosu niteliğini taşır. rehin cirosunda rehin hakkının doğabilmesi için poliçede (bedeli teminattır), (bedeli rehindir) ibarelerinin bulunması yahut tersini ifade eden diğer herhangi bir kaydı ihtiva etmesi ve poliçenin de rehin alana teslim edilmesi gereklidir. Ancak teslim ve ciro, senet üzerindeki mülkiyet hakkını rehin alana intikal ettirmedeğinden mülkiyet, ciro eden şahısta kalır.

2 - Nitekim tahsil cirosu hakkındaki Türk Ticaret Kanununun 600. maddesinin ilk fıkrasında (hamilin, poliçeden doğan bütün hakları kullanabileceği, fakat o poliçeyi ancak tahsil cirosu şeklinde tekrar ciro edebileceği) ifade edildiği gibi, rehin cirosuna ilişkin 601. maddenin ilk fıkrasında da aynı şekilde (hamilin poliçeden doğan bütün hakları kullanabileceği, fakat kendisi tarafından yapılan bir cironun ancak tahsil cirosu hükmünde) olacağı, hükme bağlanmıştır.

Bu hükümlerin incelenmesinden, tahsil cirosu veya rehin cirosu ile poliçeyi veya aynı Kanunun 690. maddesi delaletiyle emre muharrer senedi elinde bulunduran hamilin bu hakları yönünden her iki ciro nev'i arasında, bir nitelik farkı yoktur.

3 - Eski Ticaret Kanununun 543. maddesinin ilk fıkrası, tahsil cirosunda (hamilin o poliçeden mütevellik kaffei hukuku istimal edebilir ise de, o poliçeyi ancak tevkil suretiyle ciro edebilmesini, 544. maddesinin ilk fıkrasında da rehin cirosunda (hamilin poliçeden mütevellik kaffei hukuku istimal edebilmesini, poliçenin kendi tarafından ifa olunan cirosunun yalnız tevkil hükmünde olarak muteber olmasını) amir bulunuyordu.

İsviçre Borçlar Kanununun 1008 ve 1009. maddelerinin ilk fıkralarında da tahsil ve rehin cirolarında hamilin cirosunun, (tevkil cirosu) şeklinde olabileceği, açıkça belirtilmiştir.

4 - Tahsil cirosu tevkili ifade ettiğine ve rehin cirosunda da hamil ancak tahsil cirosu yapabileceğine göre, vekil müvekkili aleyhinde tahsil yoluna başvuramayacağı gibi; rehin cirosunda dahi hamil, aynı zamanda senedin aynının maliki olan kendi cırantasına senet bedelinden dolayı müracaat edemez; bu halde rehin cirosu, senette mündemiç alacağı ilişkin hakkın kullanılarak vekil suretiyle tahsil edilecek meblağ üzerinde rehin hakkını temin eder. Nitekim rehin cirosunda, (bedeli teminattır) veya (bedeli rehindir) gibi ibarelerin kullanılması da rehin, bedel üzerinde olduğunu gösterir; yoksa senedin mülkiyeti ve bu arada asli zilyetliği, fer'i zilyetliği hamile intikal eder.

5 - Esasen rehin cirosunda, temlik cirosunda olduğu gibi cırantı hamilden senet karşılığını almaz. Bu itibarla ayrı bir akdi ilişkiye dayanmadıkça rehin cirosu sebebiyle cırantı, hamile karşı şahsen ve senet bedeli ile sorumlu olmaz. Medeni Kanununun 879. maddesinde de borçlunun, rehin sebebiyle ödünç verene karşı şahsen sorumlu olamayacağı beyan edilmiştir. Kaldı ki rehin cirosunda senedin aynının rehnedilmesi, söz konusu değildir.

6 - Türk Ticaret Kanununun 597. maddesinin ilk fıkrasındaki "cırantanın poliçenin kabul edilmesinden ve ödenmemesinden sorumlu" olacağına dair kuralın uygulanması, bu fıkra belirtilen veçhile aksine şartın mevcut bulunmamasına bağlıdır. Tahsil ve rehin cirolarında aksine şart, aynı Kanunun 600 ve 601. maddelerinde mündemistir.

Türk Ticaret Kanunun 636. maddesinde (bir poliçeyi keyide, kabul, ciro eden veya o poliçeye aval veren kimselerin hamile karşı müteselsil borçlu sorumlu) olmalarını da, kanuni istisnaları ile sınırlamak gerekir.

7 - Yukarıdaki davaya ait açıklamadan da anlaşılacağı gibi, davalı, davacı banka ile kredi ilişkisi olan kişiye bu kredinin kullanılmasında vekaleten hareket etmekte ise de dava konusu senetlerin lehtarları olarak bu senetleri şahsen rehin cirosu ile davacıya teslim etmiştir. Ciroyu yapan davalının banka ile kişisel bir münasebeti ve sözleşmesi, yoktur. Şahsen senette yazılı borcu her hangi bir

Doktrindeki diğer görüş ise rehin cirosunun teminat işlevinin olduğu yönündedir⁴⁹⁷. Buna göre rehin cirosunda ciranta, ciro edilene karşı olan borcunu teminat altına almak amacıyla rehin cirosu yapmaktadır. Temlik cirosunda da ciranta, ciro edilene karşı sorumlu olduğu için borcun ödeneceğine dair bir güvence oluşturmaktadır. Bu nedenle temlik cirosundaki amaç rehin cirosunun amacı ile aynıdır. Rehin cirosu yapan ciranta, borcunu ödeyeceğine dair teminat amacıyla senedi devrettiğinden senedin kabul edilmesini ve ödenmesini de taahhüt etmiş olmaktadır. Bununla birlikte teminat işlevinin sadece temlik cirosunda düzenlenmiş olması, rehin cirosunda teminat işlevi olmaması anlamına gelmemektedir. Bu nedenle rehin cirosunun teminat işlevi bulunmaktadır⁴⁹⁸. Hatta Poroy/Tekinalp'e göre ciranta, rehin cirosunun niteliğine uygun düşmediğinden ciroya sorumsuzluk kaydı dahi koyamaz⁴⁹⁹.

Bozer/Göle'nin konu ile görüşü tarafımıza daha doğru ve mantıklı geldiği için ayrıca yer vermek istemekteyiz. Yazar, rehin cirosunun teminat fonksiyonunun olup olmadığı sorununun iki farklı açıdan ele alınması gerektiği görüşündedir. Buna göre ilk olarak, senedi rehin cirosu ile devralan hamilin, senedi tekrar ciro ederek bir başkasına devretme yetkisi bulunmadığından senet bedelinin ödenmemesi nedeniyle kendisine başvurulması gibi bir durum da olmayacaktır. Bu nedenle rehin cirosunun teminat fonksiyonunun olup olmaması bu açıdan önem arz etmez. İkinci olarak, senedi rehin cirosu ile devreden ciranta ile senedi devralan hamil arasında borç ilişkisinin yanı sıra kambyo senedi hukukuna göre de sorumluluk doğmaktadır.

suretle temin ettiğini kabul etmek olanağı da yoktur. bu itibarla senedi rehin cirosu ile elinde bulunduran davacı bankanın, rehnedan davalıya senet bedelinden dolayı müracaatı, düşünülemez.” Yarg. 11. HD, E:1974/4592, K: 1975/848, T:10.02.1975 (lexpera.com.tr e.t. 14.04.2023)

⁴⁹⁷ Bu yönde; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 205; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 118; Asuman Yılmaz, “Kambyo Senetlerinde Rehin Cirosu ve Rehin Cirosunun Teminat İşlevi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 2, Temmuz 2011, s. 303; Huriye Kubilay, “Kambyo Senetlerinin Rehni”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1-4, 1987, s. 508; Erdem, “Kambyo Senetlerinin Teminat...”, s. 142; Hulusi Gürbüz, **Yargıtay Uygulamaları Işığında Ticari Senetlerin İptali Davaları ve Ticari Senetlere Özgü Sorunlar**, Arpaz Matbaacılık, İstanbul 1984, s. 310.

⁴⁹⁸Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 205; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 188; Emine Develi, “Kambyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, Aralık 2016, s. 92.

⁴⁹⁹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 205.

Senedi rehin cirosu ile devreden cirantanın senedi devrettiği hamile karşı sorumlu olması rehin cirosunun teminat işlevinin bir sonucudur⁵⁰⁰.

Konu ile ilgili bizim görüşümüze göre, rehin cirosunun teminat fonksiyonu bulunmaktadır. Senedi rehin cirosu ile devralan hamil, senedi temlik veya rehin cirosu ile devredemeyeceğinden senedin son hamili konumundadır. Bu nedenle senedin ödenmemesi nedeniyle kendisine başvurabilecek bir kimse olmadığından, uygulamada cironun teminat fonksiyonunun olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Senedi rehin cirosu ile devralan hamilin senedi ancak tahsil cirosu ile devredebileceğinden ve tahsil cirosunun, teminat fonksiyonu olmamasından dolayı senedi rehin cirosu ile devralan hamile başvurma hakkı, bu açıdan da önem arz etmez. Kaldı ki rehin cirosunun yapılmasına neden olan asıl borç ortadan kalktığında hamil, rehin cirosunu çizerek cirantaya geri vereceğinden dolayı sorumluluğunu doğuracak bir durum da kalmayacaktır. Bunun yanı sıra zaten senedi rehin cirosu ile devreden ciranta ile devralan hamil arasında senet nedeniyle kambiyo senedine dayalı bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle, senedi devralan hamilin senede dayalı olarak cirantaya başvurma hakkı normal olarak bulunmalıdır. Bunun aksi düşünüldüğünde, hamilin alacağına teminat olarak almış olduğu senedin hiçbir hukuki değeri olmayacaktır. Bu durumda rehin cirosunun içi boş ve anlamsız bir işlem olması sonucu doğacaktır. Bu nedenle rehin cirosunun niteliği gereğince teminat fonksiyonu doğal olarak bulunmaktadır.

Uygulamada bankalar tarafından kredilere teminat olarak rehin cirosu ile senetler alınmaktadır. Ancak bankalar, kredinin ödenmemesi halinde senede dayalı olarak değil kredi sözleşmesine dayalı talepte bulunmaktadır⁵⁰¹.

⁵⁰⁰ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 118.

⁵⁰¹ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 257.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CİRONUN TÜRLERİ

3.1. ŞEKLİNE GÖRE CİRO TÜRLERİ

Ciro, ciro edilen kişinin belli olup olmamasına göre tam ciro ve beyaz ciro olarak ikiye ayrılmaktadır. **Ciro edilen kişinin belli olduğu ciro tam ciro, ciro edilen kişinin belli olmadığı ciro beyaz ciro olarak tanımlanmaktadır**⁵⁰².

3.1.1. Tam Ciro

Tam ciro⁵⁰³, lehtarın veya cirantanın, senet üzerine, ciro edilen kişinin adını ve “ödeyiniz” kelimesini yazıp imzalaması suretiyle yapılan cirodur⁵⁰⁴. **Ciro üzerine “ödeyiniz” kelimesi yerine “ciro ettim”, “ciro ediyorum”, “ciro yoluyla devrediyorum”, “devrediyorum”, “cirodur” gibi ifadeler de kullanılabilir**⁵⁰⁵. Tam ciroda devreden ve devralan kişiler bellidir⁵⁰⁶.

Burak Yılmaz’a ödeyiniz.

İmza. Aslı Akın.

Tam ciroda, senedin ciro edildiği kişinin adı açıkça yer almalıdır. Yargıtay, cirantanın imzasının, ciro edilen kişinin ismini kapsamayacak şekilde atılması

⁵⁰²Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 103; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 178; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 221.

⁵⁰³ Kanunda “tam ciro” kavramı kullanılmamıştır. “Tam ciro” kavramı “beyaz ciro” dışındaki ciroyu belirtmek üzere öğreti ve yargı kararlarıyla yapılan bir adlandırmadır. (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211)

⁵⁰⁴Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 181; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 114; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 266; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 30; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 57; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 186; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 356; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 241; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 75; Abdullah Çetin Oğuzoğlu ve Özkan Oğuzoğlu, **Açıklamalı-İçtihatlı Bono ve Çek Sorunları**, Beta Yayın, 8. Baskı, s. 62; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 87; Çeker, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 96.

⁵⁰⁵ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104.

⁵⁰⁶ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 181.

halinde tam ciro değil beyaz cironun söz konusu olacağını kabul etmiştir⁵⁰⁷. Yargıtay bir başka kararında da ciro edilen kişinin adının tam olarak yazılmamış olması halinde, bunun tam ciro sayılmayacağını, beyaz ciro olarak kabul edileceğini belirtmiştir⁵⁰⁸.

Tam ciro senedin arka yüzüne ve alonja yapılabileceği gibi ön yüzüne de yapılabilir⁵⁰⁹.

Tam ciro ile senedi devralan hamil senedi mutlaka bir tam veya beyaz ciro ile devretmelidir⁵¹⁰.

3.1.2. Beyaz Ciro

Beyaz ciro, ciro edilen kişinin belli olmadığı cirodur.

3.1.2.1. Şekli

Beyaz ciro, lehtar veya ciranta tarafından senet üzerine, sadece “ödeyiniz” kelimesinin yazılıp imzalanması veya açıklama yapılmaksızın yalnızca imzalanması suretiyle yapılan cirodur⁵¹¹. Beyaz ciroda ciro edilen kişinin adına yer verilmez⁵¹².

Ödeyiniz.

İmza. Aslı Akın

⁵⁰⁷ Yargıtay 11. HD. E:2020/2510, K:2020/4109, T:14.10.2020 (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211)

⁵⁰⁸ Yargıtay 11. HD. E:2015/8718, K:2016/3627, T:04.04.2016 (Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 178)

⁵⁰⁹Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211.

⁵¹⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211.

⁵¹¹Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 182; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 266; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 31; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 60; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 186; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 356; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 75; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104; Oğuzoğlu ve Oğuzoğlu, **Açıklamalı-İçtihatlı Bono ve Çek Sorunları**, s. 62; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 87; Çeker, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 96.

⁵¹²Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 212; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 60; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 186; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 356.

Beyaz ciro temel olarak iki şekilde yapılabilir. İlk olarak senet üzerine “ödeyiniz” veya benzeri ifadeler yazılmaksızın sadece cirantanın imzası atılarak beyaz ciro yapılabilir⁵¹³. Uygulamada sıklıkla kullanılan yöntem budur. Sadece cirantanın imzası atılarak yapılan beyaz cironun, senedin arka yüzüne veya alonj üzerine yapılması gerekmektedir. Senedin ön yüzüne açıklama olmaksızın atılan imza, aval hükmünde olacağından, senedin ön yüzüne sadece cirantanın imzası atılarak beyaz ciro yapılamaz⁵¹⁴.

İkinci olarak beyaz ciro, ciro edilen kişinin adına yer verilmeden, ciro iradesini yansıtan “ödeyiniz” ve benzeri bir ifadenin kullanılıp imzalanması suretiyle de yapılabilir⁵¹⁵. Ciro üzerine “ödeyiniz” kelimesi yerine “ciro ettim”, “ciro ediyorum”, “ciro yoluyla devrediyorum”, “devrediyorum” gibi ifadeler kullanılabilir⁵¹⁶. Ciro edilen kişinin belirtmeyererek “hamiline” ifadesi kullanılarak yapılan ciro da beyaz ciro hükmündedir (TTK m. 68/3).

Beyaz ciro, senedin arka yüzüne veya alonj üzerine yapılabilir. Senedin ön yüzüne beyaz ciro yapılamaz. Beyaz cironun ancak senedin arkasına veya alonj üzerine yapılabileceğine dair kanunda düzenleme bulunmaktadır (TTK m. 683/2). Senedin ön yüzüne başka bir şey yazılmadan atılan imzalar aval olarak kabul edilmektedir (TTK m. 701/2)⁵¹⁷. Aval, senedin ön yüzüne imza atan kişinin, aval şerhinde açıkladığı kişinin borcunu garanti ettiğine dair bir kefalettir⁵¹⁸. Aval kural olarak senedin ön yüzüne imza atılması şeklinde yapılmaktadır. Senedin arkasına veya alonj üzerine yapılan avalın geçerli olabilmesi için “aval içindir” veya buna eş

⁵¹³Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 182; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 212; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 221; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 242; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104.

⁵¹⁴Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 212.

⁵¹⁵Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 212; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 221; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 242; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104.

⁵¹⁶Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 212.

⁵¹⁷Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 105; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Bahtiyar, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76.

⁵¹⁸Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 177; Mehmet Üçer ve Ali Ayli, “Avalde Eşin Rızası Sorunu ve Rızanın Aranmayacağına İlişkin İçtihadı Birleştirme Kararının Eleştirisi”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 24, Sayı: 40, Yıl: 2019, s. 116.

bir ifade yazılması gerekmektedir⁵¹⁹. Tıpkı aval gibi beyaz ciro da yalnızca cirantanın imzası ile yapıldığından, senedin ön yüzüne avalist tarafından atılan imza ile beyaz cironun karıştırılmasının engellenmesi amacıyla kanunda beyaz cironun senedin ön yüzüne yapılamayacağına dair bir düzenleme yapılmıştır⁵²⁰.

Beyaz cironun senedin ön yüzüne yapılıp yapılamayacağı ile ilgili doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrinde bir görüşe göre, senedin ön yüzüne atılan imzanın yanı sıra “ödeyiniz” ifadesi de kullanılmışsa beyaz ciro geçerli olup, aval hükmünde sayılmaz⁵²¹. Buna göre, kanunda senedin ön yüzüne beyaz ciro yapılamayacağına dair hüküm salt imza atılması suretiyle yapılan beyaz cirodur. “Cirodur”, “beyaz cirodur”, “ödeyiniz”, “hamiline ödeyiniz” gibi ifadelerin yazılıp imza atılması suretiyle yapılan beyaz cironun aval ile karışıklığa mahal vermeyecek şekilde açık olmasından dolayı senedin ön yüzüne de yapılabileceği savunulmaktadır.

Ancak öğretilde bir başka görüşe göre, senedin ön yüzüne yapılan beyaz ciro, ne şekilde yapılırsa yapılsın geçersiz olacaktır⁵²². Mevzuat İsviçre Hukukunda da sadece imzadan ibaret olan beyaz cironun, senedin arka yüzüne veya alonj üzerine yapılması geçerlilik şartı olarak düzenlenmiştir (İsvBK 1003/2, 1021/3)⁵²³. Mevzuat kanunda, sadece yalın imzadan oluşan beyaz cironun, senedin arka yüzüne veya alonj üzerine yapılacağına düzenlenmesiyle, açıklayıcı ifadeler yazılmak suretiyle yapılan beyaz cironun senedin ön yüzüne yapılabileceği sonucuna varılmaktadır. Senedin ön yüzüne “ödeyiniz” ve benzeri ifadeler kullanılarak yapılan beyaz cironun geçerli olduğunu savunan yazarlar, mevzuat kanuna göre bunun geçerli olduğunu belirtip ciro

⁵¹⁹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 177; Üçer ve Ayli, “Avalde Eşin Rızası Sorunu...”, s. 119.

⁵²⁰ Hüsnü Turanlı, “Türk Hukukunda Alonj”, s. 124.

⁵²¹ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 104; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 108; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 222; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 242; Hakan Yıldırım, “Beyaz Rehin Cirosu”, **Legal Hukuk Dergisi**, Cilt:16, Sayı:192, 2018, s. 5695; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94.

⁵²² Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 182.

⁵²³ İsvBK m. 1003/2 “Ciro, ciro edileni tek başına göstermek zorunda değildir ve tek başına yalın imzadan oluşabilir (Beyaz Ciro). Bu son halde cironun geçerli olabilmesi için poliçenin arkasına veya senedin ekine yapılması gerekir.” (Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 35; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 182)

iradesini taşıyan bir ifadeyi içeren beyaz cironun, senedin ön yüzüne de yapılabileceğini belirtmektedirler⁵²⁴.

Bizim görüşümüze göre de senedin ön yüzüne atılan imzanın beyaz ciro olduğu karışıklığa mahal vermeyecek şekilde belli oluyorsa eğer senedin ön yüzüne beyaz ciro yapılması mümkündür. Çünkü kanun koyucunun bu hükmü koymasının sebebi beyaz ciro ile avalin karışmasını engellemektir. Senedin ön yüzüne “ödeyiniz” ve benzeri bir ifade ile imza atılması suretiyle yapılan beyaz cironun aval ile karışması mümkün olmayacağı için geçerli olması gerekmektedir.

Senedin ön yüzüne beyaz ciro yapılabileceğinin kabul edilmesi durumunda ön yüze yapılan beyaz cironun, ciro zincirinin neresinde yer aldığı sorunu ortaya çıkmaktadır. Senedin ön yüzüne atılan beyaz cironun, lehtar tarafından yapılması ihtimalinde, cironun ciro zincirinde nerede yer aldığı tespit edilebildiğinden ciro zinciri düzgün olur. Ancak senedin ön yüzündeki beyaz cironun cirantalardan biri tarafından atılması ihtimalinde, bu cironun ciro zincirindeki yeri tespit edilemeyeceğinden ciro zinciri kopmuş olur. Bu durumda ciroyu çizmeye yetkili hamilin, bu ciroyu çizmesiyle ciro zinciri düzgün hale getirilebilir⁵²⁵.

3.1.2.2. Hükümleri

Beyaz ciro, senedin hamiline yazılıymış gibi tedavülüne imkan verir. Senedin beyaz ciro ile devredilmesi halinde senedi elinde bulunduran her hamil yetkili hamil sayılır⁵²⁶. Hamiline ciro, beyaz ciro hükmündedir (TTK m. 682/3)⁵²⁷. Hamiline ciroda, ciro yapılan kişi gösterilmediği için beyaz ciro hükmündedir⁵²⁸. Beyaz ciro, aksi ispatlanmadıkça temlik cirosu hükmündedir. Bu durumun aksi yazılı belge ile ispatlanmalıdır⁵²⁹.

⁵²⁴ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 212.

⁵²⁵ Hanife Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 16, Sayı: 2, Temmuz 2017, s. 632.

⁵²⁶Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 109; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 266; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104.

⁵²⁷Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 325.

⁵²⁸ Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 325.

⁵²⁹Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 266.

Senedi beyaz ciro ile devralan hamilin senedi yeniden devretmesi halinde çeşitli seçenekler söz konusu olur.

- Senedi beyaz ciro ile devralan hamil, senedi kendi adına doldurabilir. (TTK m. 684/2-a)⁵³⁰. Bu durumda senet kendisine, beyaz ciro ile değil tam ciro ile devredilmiş gibi olur. Hamil sonrasında tam veya beyaz ciro yaparak senedi başkasına devredebilir⁵³¹.

- Senedi beyaz ciro ile devralan hamil, senedi başkası adına doldurabilir (TTK m. 684/2-a). Hamilin senedi başkası adına doldurması durumunda kendisi ciro zincirinde yer almayacağından, ciranta sıfatı ile sorumluluktan kurtulmuş olur⁵³². Bu durumda senet, hamil olmaksızın doğrudan doğruya ismi yazılı şahsa devredilmiş gibi olur⁵³³.

- Senedi beyaz ciro ile devralan hamil, tekrar tam veya beyaz ciro yaparak senedi devredebilir (TTK m. 684/2-b)⁵³⁴. Bu durumda hamil, senetteki ciro zincirine katılacağından dolayı ciranta olarak sorumlu olur⁵³⁵.

- Bunların yanı sıra senedi beyaz ciro ile devralan hamil, beyaz ciroyu doldurmaksızın veya yeniden tam veya beyaz ciro yapmaksızın senedi bir başkasına teslim edebilir (TTK m. 684/2-c). Bu durumda da senedi devreden hamil, ciro zincirinde yer almayacağından ciranta sıfatı ile sorumluluktan kurtulur⁵³⁶. Bu durumda senet, emre yazılı bir senet olmasına rağmen hamiline yazılı bir senet gibi

⁵³⁰Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 213; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104.

⁵³¹Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187.

⁵³²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 182; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 213; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104.

⁵³³Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187.

⁵³⁴Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 182; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 213; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104.

⁵³⁵Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187.

⁵³⁶Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 182; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 213; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 110; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 104.

tedavül etmiş olur⁵³⁷. Senet hamiline yazılı bir senet gibi tedavül etse dahi hamiline senet haline gelmez⁵³⁸. Senet emre yazılı bir senet olma niteliğini devam ettirdiği için, senet borçlusunun, hamilin senedi düzgün bir ciro zinciri elinde bulundurduğunu inceleme yükümlülüğü devam eder. Beyaz ciroya kadar olan ciro silsilesinde aksaklık varsa muhatap, bedeli hamile ödememelidir. Çünkü hamil, senedi son cirantadan devralmış durumdadır⁵³⁹. Ayrıca beyaz cirodan sonra senet yeniden beyaz veya tam ciro ile devredilebilir⁵⁴⁰. Bu durumda ciro zinciri beyaz ciroya kadar düzgün ise beyaz cirodan sonra yapılan ciro geçerli olup bu kişiye ciro edilmiş sayılır ve ciro zinciri düzgün olarak devam eder⁵⁴¹.

3.1.2.2.1. Tahsil Cirounun Beyaz Ciro ile Yapılması

Tahsil cirounun beyaz ciro ile yapılıp yapılamayacağı konusunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrinde bir görüşe göre, tahsil cirosu beyaz ciro ile yapılamaz⁵⁴². Beyaz ciro, senedin hamiline gibi devredilmesini sağlar. Tahsil cirosu da senet bedelinin tahsili amacıyla yapılan bir ciro olup senedi tahsil cirosu ile devralan kişi ancak yeniden tahsil cirosuyla başkasına devredebilir. Vekil etme amacıyla devredilen bir senedin, hamiline olarak tedavüle çıkarılmasının bir anlamı olmayıp bu durum vekalet ilişkisine de aykırıdır⁵⁴³. Bununla ilgili öne sürülen bir diğer gerekçe ise, tahsil cirosu, senedi devralan kişiye senet bedelinin tahsili amacıyla işlemleri yapabilme yetkisi getirdiği için bu vekalet ilişkisinde mevcut olan güvenin, beyaz ciro ile sağlanamayacağıdır. Senedi tahsil cirosu ile devralan kişinin senedin tahsili amacıyla gerekli işlemleri yapıp tahsil edememesi durumunda ise

⁵³⁷Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 213; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187.

⁵³⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187.

⁵³⁹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187.

⁵⁴⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 213.

⁵⁴¹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 187.

⁵⁴² Bu yönde: Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 186, Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 576; Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, s. 639; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 222; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 74; Nalan Tüzel, “**Kambiyo Senetlerinde Tahsil Ciro**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 2004, s. 59.

⁵⁴³ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 186; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 190; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 576.

cirantasına senedi iade etmesi gerekirken, bir başkasına hamiline senetmiş gibi devretmesi ihtimali aralarında vekalet ilişkisinin mahiyetine uymamaktadır⁵⁴⁴.

Örtülü tahsil cirosu ise görünürde yapılan cironun, temlik cirosu olarak görünüp tarafların aslında tahsil cirosu yapmak hususunda anlaştıkları ciro olup, aksi yazılı delille ispatlanıncaya kadar temlik cirosu hükmünde olacağından beyaz ciro ile yapılabilir⁵⁴⁵.

Doktrindeki diğer görüş ise tahsil cirosunun beyaz ciro yapılabileceğini düşünmektedir⁵⁴⁶. Bu görüşteki yazarların dayandığı temel gerekçe TTK'da tahsil cirosunun beyaz ciro ile yapılabilmesinin yasaklanmamış olmasıdır. Buna göre ciranta, ciro şerhinde temsile ilişkin ifade kullanarak tahsil cirosunu beyaz ciro şeklinde yapabilecektir⁵⁴⁷. İkinci olarak ise, tahsil cirosunun bünyesinde bulundurduğu vekalet ilişkisi, TBK'da düzenlenen vekalet sözleşmesinin tüm hüküm ve sonuçlarını içermez. Bu nedenle tahsil yetkisinin “hamiline yetki” olarak verilmesinin vekalet sözleşmesi ile bağdaşmayacağı görüşü doğru değildir⁵⁴⁸.

Yargıtay da kararlarında, cironun tahsil için olduğuna dair bir kayıt taşımayan beyaz cironun, temlik cirosu hükmünde olduğunu kabul etmektedir⁵⁴⁹.

Konuyla ilgili bizim görüşümüze göre, tahsil cirosunun yapılış amacının senet bedelinin ciranta adına tahsili olduğundan, cirantanın bedelin tahsili amacıyla vekalet

⁵⁴⁴ Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, s. 639; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 190.

⁵⁴⁵ Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, s. 639.

⁵⁴⁶ Bu yönde; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 120, Halil Doğan Küçükaydın, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Tahsil Cirosu Hamilinin Yetkileri”, **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:XXIII, S. 1-2, 2019, s. 143; Edip Şimşek, “Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar”, **Ankara Barosu Dergisi**, 1977/2, 34, s. 269; Halil Doğan Küçükaydın, “**Tahsil Cirosu ve Tabi Olduğu Hukuki Rejim**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2019, s. 60.

⁵⁴⁷ Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 190, Küçükaydın, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu...”, s. 143; Şimşek, “Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar”, s. 269.

⁵⁴⁸ Küçükaydın, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu...”, s. 143.

⁵⁴⁹ “Takip dayanağı bononun arkasında itiraz eden borçlu tarafından alacaklı bankaya TTK. ’nun 690.maddesi yollamasıyla uygulanması gereken aynı kanunun 600.maddesinde düzenlenen ve cironun tahsil için olduğuna ilişkin kaydı taşımayan beyaz ciroyla devir yapıldığı, bu haliyle yapılan cironun temlik cirosu olduğu kabul edilmelidir. Alacaklı da cevabında senedin kredi borcundan mahsup için verildiğini bildirmiştir. Bu beyan senedin kredi borcunun ödenmesi amacıyla verildiğini göstermektedir. Borçlu tarafından da cironun tahsil amacıyla verildiği ispatlanamadığına göre istemin reddi gerekirken kabulü isabetsizdir.” Yarg. 12.HD., E: 2009/ 7103, K: 2009 / 15126, T: 07.07.2009 (<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> e.t. 10.04.2023)

ilişkinde dayanarak senedi devrettiği kişinin, senedi beyaz ciro ile başkasına devredip senedin hamiline olarak tedavüle çıkmasına neden olması, tahsil cirosunun amacıyla bağdaşmamaktadır. Bu durumda senet cirantanın bilgisi ve rızası olmaksızın başka kişilerin eline geçebilecek, bedelin tahsil edilmesi zorlaşacak ve tehlikeye girecektir. Bu nedenle tahsil cirosunun beyaz ciro ile yapılmaması gerektiği görüşündeyiz.

3.1.2.2.2. Rehin Cirosunun Beyaz Ciro ile Yapılması

Rehin cirosunun beyaz ciro ile yapılıp yapılmayacağına dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır⁵⁵⁰. Doktrindeki bir görüşe⁵⁵¹ göre, kanunda rehin cirosunun beyaz ciro ile yapılabileceğine dair bir engel bulunmaması ve rehin hukuku açısından da aykırılık olmaması nedeniyle rehin cirosu beyaz ciro ile yapılabilir⁵⁵². Beyaz cironun doldurulmak suretiyle tam ciro haline getirilmesi, rehin alacaklısını değiştirse dahi rehnin içeriğini ve rehinden doğan sorumluluğu etkilemez hatta rehnin tedavülünü kolaylaştırır. Rehin cirosundan sonra ancak tahsil cirosu yapılabileceği kuralı açısından ise rehin cirosundan sonra tekrar rehin cirosu yapılamayacağına dair bir hüküm bulunmaması ve rehin cirosundan sonra yapılan temlik cirosunun, tahsil cirosu hükmünde olacağının düzenlenmesi nedeniyle yapılan ikinci rehin cirosu, açık rehin cirosu ise yasak kapsamında değerlendirilmez⁵⁵³. Bunun yanı sıra cironun rehin cirosu olarak yapıldığının açıkça belirtilmesi suretiyle yapılan beyaz cironun, buna rağmen temlik cirosu olarak kabul edilmesi, tarafların iradelerine aykırılık oluşturur. Kaldı ki Yargıtay içtihatları da bu yöndedir⁵⁵⁴.

Bunun aksini savunan yazarlar, senedi rehin cirosu ile devralan kişi senedi, ancak bir tahsil cirosu ile devredebileceğinden, vekaleten senedi devralanın senedin

⁵⁵⁰ Alman hukukunda bazı yazarlar ikinci beyaz cironun yapılamayacağını savunurlar. Buna göre beyaz ciro yapılması durumunda rehin alacaklısı tespit edilemeyeceğinden ona karşı defilerin ileri sürülmesi de zor olacaktır. İsviçre hukukunda ise beyaz rehin cirosunun yapılabileceği kabul edilir. (Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201)

⁵⁵¹ Bu yönde: Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 173; Erdem, “Kambiyo Senetlerinin Teminat...”, s. 143.

⁵⁵² Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, s.640; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 173; Yıldırım, “Beyaz Rehin Cirosu”, s. 5715; Yılmaz, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu...”, s. 290; Erdem, “Kambiyo Senetlerinin Teminat...”, s. 143.

⁵⁵³ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201.

⁵⁵⁴ Yıldırım, “Beyaz Rehin Cirosu”, s. 5716.

hamiline olarak elden ele dolaşması vekalet ilişkisine aykırı olacağından, rehin cirosunun beyaz ciro ile yapılmaması gerektiği görüşündedir⁵⁵⁵. Buna göre rehin cirosunun beyaz ciro ile yapıldığı ihtimalinde, rehin cirosundan sonra tahsil cirosu yapılması gerektiğinden, senedi beyaz rehin cirosu ile devralan hamilin senedi sadece teslim ile teslim etme ihtimali bulunması senedin hamiline gibi elden ele dolaşması sonucunu doğuracağından, rehin cirosunun amacına uygun düşmez⁵⁵⁶. Bunun yanı sıra beyaz rehin cirosunda, rehin alacaklısının kim olduğu belli olmadığından, rehin alacaklısına karşı kişisel defilerin ileri sürülmesinde güçlükler yaşanabilecektir⁵⁵⁷.

Yargıtay kararlarında, yalnızca imza olarak yapılan beyaz cironun temlik cirosu olarak kabul edilmesi gerektiğini ancak bunun başka bir ciro olarak yapıldığının yazılı delille ispat edilmesi halinde cironun geçerli olacağını kabul etmektedir⁵⁵⁸.

Örtülü rehin cirosu ise tarafların iradeleri rehin cirosu olsa dahi görünürde temlik cirosu olup aksi yazılı delille ispat edilmediği müddetçe temlik cirosu hükmünde olduğundan beyaz ciro ile yapılabilir⁵⁵⁹.

Konuyla ilgili bizim görüşümüze göre, her ne kadar kanunda rehin cirosunun beyaz ciro olarak yapılmasına engel bulunmasa da rehin cirosunun, beyaz ciro olarak yapılamaması gerekmektedir. Rehin cirosu, senet içeriğini ciro edilen kişiye

⁵⁵⁵ Bu yönde: Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 576; Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, s.640; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 200; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 373; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 74.

⁵⁵⁶ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 576; Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, s.640; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 200; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 373.

⁵⁵⁷ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 200.

⁵⁵⁸ Yıldırım, “Beyaz Rehin Cirosu”, s. 5716

“...yürürlükteki 6102 sayılı TTK 688 maddeleri uyarınca çekin tahsil cirosu ile devri için mutlaka "bedeli tahsil içindir, vekaleten, veya bedelin başkası adına kabul edileceğini belirten bir şerh ya da sadece vekil etmeyi ifade eden bir kayıt" bulunması gerektiği, söz konusu kayıt ve şerhleri içermeyen ciroların temlik cirosu ya da beyaz ciro niteliğinde bulunduğundan ciro edilene o çeke ilişkin tüm hakların devredildiği anlamı taşıyacağı, bu nedenle bu durumun aksi davacı tarafça çek metni ya da başkaca bir aynı kuvvette belge ile ispatlanamadığından davacının bu yöndeki iddialarına itibar edilmediği, davalı savunmaları kapsamında çekin temlik cirosu ve beyaz ciro ile davalıya devredildiği ve davacı aleyhine takip yapmakta davalının haklı bulunduğu anlaşıldığından davanın reddine.” Yarg. 19. HD. E: 2014/3524, K: 2014/8185, T: 30.04.2014 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 12.04.2023)

Benzer yönde: Yarg. 12. HD. E: 2016/5633, K: 2016/8005, T: 17.03.2016; Yarg. 12. HD. E: 2015/19740, K: 2015/30116, T: 01.12.2015; Yarg. 19. HD. E: 2014/15530, K: 2015/353, T: 15.01.2015 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 12.04.2023)

⁵⁵⁹ Doğrusöz Koşut, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, s.641.

rehnetmek amacıyla yapılan ciro olup, rehin cirosundan sonra yalnızca tahsil cirosu yapılabilir. Senedi beyaz rehin cirosu ile devralan hamil, senedi hamiline gibi devredebilme imkanına sahip olduğundan bu durum, senedi rehin cirosu ile devralan hamilin ancak tahsil cirosu yapabileceği hükmüne aykırı olmaktadır. Bu durum hem vekalet ilişkisine hem de rehin cirosunun amacına aykırı olduğundan, rehin cirosunun beyaz ciro ile yapılmaması gerektiği görüşündeyiz.

3.2. KONUSUNA GÖRE CİRONUN TÜRLERİ

Ciro konusu ve işlevi yönünden temlik cirosu, tahsil cirosu ve rehin cirosu olmak üzere üçe ayrılır. Temlik cirosu, senetten doğan tüm hakları devretmek için yapılan cirodur. Tahsil cirosu, senet bedelinin tahsili amacıyla yapılan cirodur. Tahsil cirosu, cirantanın ciro edilene kendi adına senet bedelini talep ve ödemeyi kabul yetkisi verdiği cirodur. Rehin cirosu ise rehin amacıyla yapılır. Rehin cirosu ile ciranta, ciro edilenin alacağına karşılık bir teminat vermektedir⁵⁶⁰.

3.2.1. Temlik Cirosu

Temlik cirosu, senetten doğan tüm hakları devretmek için yapılan cirodur (TTK m. 684/1)⁵⁶¹. Senetten doğan hakların devri için sadece ciro yapılması yeterli değildir, senet zilyetliğinin de devri gerekir⁵⁶².

Kanunda ciro kavramı esasında temlik cirosu olarak düzenlenmiştir. Özellik gösteren diğer ciro türlerine farklı maddelerde sınırlı olarak yer verilmiştir. Esasında kanunda “temlik cirosu” kavramı da kullanılmamıştır. Kanunda düzenlenen ciro

⁵⁶⁰ Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*, s. 183.

⁵⁶¹ Ülgen ve diğerleri, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 2021, s. 181; Karahan ve diğerleri, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 243; Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 111; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, s. 194; Poroy ve Tekinalp, *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*, s. 186; Ertekin ve Karataş, *Uygulamada Ticari Senetler*, s. 358; Öztan, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 2020, s. 111; Kendigelen, *Çek Hukuku*, s. 236; Coşkun, *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 266; Domaniç, *Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması*, s. 128; Hacıömeroğlu, *Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro*, s. 67; Gencer, *Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı*, s. 97; Şimşek, *Ticari Senetler*, s. 76; İmregün, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 74; Karayalçın, *Ticaret Hukuku Dersleri*, s. 105; Nazif Kaçak, *Kambiyo Senetlerinin Takibi İle Kambiyo Senetlerine İlişkin Borçtan Kurtulma Menfi Tespit ve İstirdat Davaları*, Adil Yayınevi, Ankara 2004, s. 177; Oğuzoğlu ve Oğuzoğlu, *Açıklamalı-İçtihatlı Bono ve Çek Sorunları*, s. 16; Nazif Kaçak, *İçtihatlarla Bono*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001, s. 211; Bilgili ve Demirkapı, *Ticaret Hukuku Dersleri*, s. 788; Bahtiyar ve diğerleri, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 97.

⁵⁶² Bozer ve Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 111; Kendigelen ve Kırca, *Kıymetli Evrak Hukuku*, s. 202; Pulaşlı, *Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları*, s. 194.

türleri olan tahsil cirosu ve rehin cirosundan ve öğretide kabul edilen diğer ciro türlerinden, senetten doğan hakkın devrini sağlayan ciroyu ayırt etmek için öğreti ve yargı kararları ile “temlik cirosu” kavramı oluşturulmuştur. Bu nedenle ciro, esas olarak temlik cirosudur. Diğer ciro türleri cironun özel görünümleridir⁵⁶³.

Esas olan cironun senetten doğan hakkı devretmek için yapılmasıdır. Temlik cirosunun geçerli olabilmesi için herhangi bir açıklamaya veya cironun temlik cirosu olduğuna dair bir ifadeye gerek yoktur⁵⁶⁴. Aksi ciro şerhinden anlaşılmadıkça yapılan her ciro temlik cirosu sayılır⁵⁶⁵. Bu nedenle ciro şerhi üzerinde “bedeli teminattır” veya “bedeli tahsil içindir” gibi ifadeler yer almıyorsa yapılan ciro, temlik cirosudur⁵⁶⁶. Bununla birlikte senedi tahsil veya rehin cirosu ile devralan ciranta, senedi ancak tahsil cirosu ile devredebileceğinden, herhangi bir ifade belirtmeden yapmış olduğu ciro tahsil cirosu sayılmalıdır⁵⁶⁷. Cironun temlik cirosu dışında başka bir ciro olarak yapıldığının ispatı cirantaya aittir⁵⁶⁸. Cironun temlik cirosu dışında başka bir ciro olarak yapıldığını iddia eden kişi bunu yazılı delil ile ispat etmelidir⁵⁶⁹.

Temlik cirosu tam veya beyaz ciro şeklinde yapılabilir. Temlik cirosu senedin arkasına ve alonj üzerine yapılabilir⁵⁷⁰.

Temlik cirosu, senetten doğan tüm hakları devrettiği için senedi temlik cirosu ile devralan hamil, temlik, tahsil veya rehin cirosu yapabilir⁵⁷¹.

⁵⁶³ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 201.

⁵⁶⁴ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 202; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 358; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 111; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 236; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 68; Gencer, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, s. 98.

⁵⁶⁵ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 2; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 202; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 358; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 111; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 236; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 128; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 68; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 97.

⁵⁶⁶ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 111; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 97.

⁵⁶⁷ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 202; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 358; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 111; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 68.

⁵⁶⁸ Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 359; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 111.

⁵⁶⁹ Yıldırım, “Beyaz Rehin Ciro su”, s. 5700.

⁵⁷⁰ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 243.

⁵⁷¹ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 244.

Temlik cirosunda cironun devir, teşhis ve teminat işlevinin üçü de bulunur⁵⁷². Temlik cirosunun temlik işlevi gereğince ciro, senetten doğan hakkın devredilmesini sağlar. Temlik cirosunun teşhis işlevi, senet hamilinin meşru hamil olup olmadığının tespitini sağlar. Temlik cirosunun teminat işlevi ise cirantanın, kendisinden sonra gelenlere ve hamile karşı senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden sorumlu olması sonucunu doğurur⁵⁷³.

3.2.2. Tahsil Ciro

Tahsil ciro, cirantanın ciro edilene alacağını tahsil etme yetkisi vermek amacıyla yaptığı cirodur⁵⁷⁴. Tahsil ciroyuyla ciranta ciro edilene, kendi adına senet bedelini talep ve ödemeyi kabul etmek yetkisi verir. Ciro edilen, senetten doğan hakları ciranta adına kullanma ve senet bedelinin tahsiline ilişkin işlemleri yapma yetkisi kazanır. Burada ciro edilen, cirantanın temsilcisi, vekili konumundadır⁵⁷⁵. Tahsil ciro, senet bedelinin tahsili ile buna yönelik koruyucu işlemleri yapmaya yönelik olan temsil yetkisinin kıymetli evraka özgü bir görünüş şeklidir⁵⁷⁶. Tahsil ciro, genelde uygulamada bankalara yapılır. Senet bedelini tahsil eden vekil hamil, anlaşmaya göre bedeli cirantaya verir⁵⁷⁷.

Tahsil ciro, TTK m. 688’de şu şekilde düzenlenmiştir;

⁵⁷²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 112; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 194; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 111; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 236; Hacıömeroğlu, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, s. 88.

⁵⁷³ Konuyla ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. “2.6. Cironun İşlevleri”.

⁵⁷⁴Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 198; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 119; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 244; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 365; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 166; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 276; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 120; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 77; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 76; Nazif Kaçak, **Kambiyo Senetlerinin Takibi...**, s. 178; Oğuzoğlu ve Oğuzoğlu, **Açıklamalı-İçtihatlı Bono ve Çek Sorunları**, s. 16 Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 211 Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 91; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 790; Küçükaydın, **“Tahsil Ciro ve Tabi Olduğu Hukuki Rejim”**, s. 58; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁵⁷⁵Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 198; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 222; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 244; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 120; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁵⁷⁶ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 198.

⁵⁷⁷ Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 365.

“MADDE 688- (1) Ciro, “bedeli tahsil içindir”, “vekâleten” veya bedelin başkası adına kabul edileceğini belirten bir şerhi ya da sadece vekil etmeyi ifade eden bir kaydı içerirse, hamil, poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir; fakat o poliçeyi ancak tahsil cirosu ile tekrar ciro edebilir.

(2) Poliçeden sorumlu olanlar, bu hâlde, ancak cirantaya karşı ileri sürebilecekleri def’ileri hamile karşı dermeyan edebilirler.

(3) Tahsil cirosunun içerdiği yetki, bu yetkiyi verenin ölümü ile sona ermeyeceği gibi, onun medenî hakları kullanma ehliyetini kaybetmesiyle de ortadan kalkmaz.”

Tahsil cirosu ciro şerhi üzerine, “bedeli tahsil içindir”, “vekaleten”, “kabz içindir”, “vekilimdir”, “mutemedimdir” gibi senet bedelinin başkası adına kabul edileceğini veya vekil etmeyi içeren ifadeler yazılarak yapılır⁵⁷⁸. Bu şekilde yapılan ciroya, tahsil için yapıldığı senet metninden açıkça anlaşıldığı için açık tahsil cirosu da denir⁵⁷⁹. Tahsil cirosu ile senedin devri, ciro şerhi üzerine tahsil cirosu olduğuna dair bir ifade yazılması, imzalanması ve senet zilyetliğinin ciro edilene devri ile gerçekleşir. Ciro şerhi üzerinde cirosunun tahsil cirosu olduğuna dair bir beyan yer almıyorsa ciro, temlik cirosu sayılır⁵⁸⁰. Bu durumda senedin temlik cirosuyla devredildiği karinesi doğar⁵⁸¹. Yargıtay kararları da bu yöndedir⁵⁸².

⁵⁷⁸Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 195; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 222; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 119; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 365; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 393; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 166; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 276; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 110; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 91; Küçükaydın, **“Tahsil Cirosu ve Tabi Olduğu Hukuki Rejim”**, s. 58; Tüzel, **“Kambiyo Senetlerinde Tahsil Cirosu”**, s. 58; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁵⁷⁹Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 365; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 610; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 110; Tüzel, **“Kambiyo Senetlerinde Tahsil Cirosu”**, s. 60.

⁵⁸⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 222.

⁵⁸¹ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 610.

⁵⁸² “Ciro imzası yerinde “bedeli tahsil içindir” “vekaleten” ve benzeri gibi ibareler içermeyen ciroların temlik cirosu olduğunun kabulü gerekir. Buna rağmen mahkemece somut olaya uygun düşmeyen bir gerekçe ile cironun tahsil amacıyla yapıldığından bahisle yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmeyp hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.” Yarg. 19. HD. E: 2015/11371, K: 2016/2463, T:17.02.2016 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 03.04.2023)

3.2.2.1. Özellikleri

Tahsil cirosu tam ciro şeklinde yapılır⁵⁸³. Tahsil cirosunun beyaz ciro şeklinde yapılacağına veya yapılamayacağına dair kanunda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Tahsil cirosunun beyaz ciro şeklinde yapılıp yapılamayacağı ile ilgili doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır⁵⁸⁴.

Tahsil cirosu, senedin ön veya arka yüzünde yapılabilir. Ancak tahsil cirosu beyaz ciro şeklinde yapılmışsa eğer senedin ön yüzünde yer alamaz. Beyaz cironun ancak senedin arka yüzüne veya “alonj” üzerine yapılabileceğine dair kanunda düzenleme bulunması ve senedin ön yüzüne yapılan imzadan ibaret beyaz cironun aval olarak kabul edileceğinden dolayı beyaz ciro şeklinde yapılan tahsil cirosu senedin ön yüzüne yapılamaz⁵⁸⁵.

Tahsil cirosunun niteliği gereği temlik ve teminat işlevi bulunmaz. Tahsil cirosunun teşhis işlevi ise vardır⁵⁸⁶. Tahsil cirosu ile devredilen senet, bir borcun ödenmesi için verilmediğinden dolayı temlik işlevi yoktur. Tahsil cirosunda senet mülkiyeti cirantada kaldığı ve ciro edilene geçmediği için cirantanın, ciro edilene karşı senet bedelinin ödeneceğine dair bir garantisi olmadığından, cironun garanti işlevi de bulunmaz. Tahsil cirosunun tek işlevi, senet hamilinin tespitini sağladığı için teşhis işlevidir⁵⁸⁷. Yargıtay da kararlarında senedi tahsil cirosu ile devralan

Benzer yönde: Yarg. 12. HD. E: 2015/28519, K: 2016/4678, T: 22.02.2016; Yarg. 12. HD. E: 2016/31067, K: 2018/3767, T: 26.04.2018 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 03.04.2023)

⁵⁸³Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 222; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240.

⁵⁸⁴ Konuyla ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. “3.1.2.2.1. Tahsil Cirosunun Beyaz Ciro ile Yapılması”.

⁵⁸⁵Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 222; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240; Şimşek, “Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar”, s. 270.

⁵⁸⁶Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 195; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 366; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 166; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 276; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁵⁸⁷Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 366.

hamilin kendi cirantasını takip edemeyeceği yönünde karar vererek tahsil cirosunun teminat işlevinin bulunmadığını kabul etmiştir⁵⁸⁸.

Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil, senedi ancak yine tahsil cirosu ile devredebilir (TTK m. 688/1). Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil senedi temlik veya rehin cirosu ile devredemez⁵⁸⁹. Tahsil cirosu yapılmasındaki amacın ciro edilenin, ciranta adına senet bedelini tahsil etmesi olması nedeniyle kanun koyucu, senedin tekrar ancak tahsil cirosu ile devredilebilmesine izin vermiştir⁵⁹⁰. Senedi tahsil cirosu ile elinde bulunduran kişi, yine de senedi temlik cirosu ile bir başkasına devrederse eğer, bu ciro, tahsil cirosu olarak kabul edilir⁵⁹¹. Bir kimse, sahip olduğu haktan fazlasını başkasına devredemeyeceğinden, tahsil cirosuyla devralınmış senet, temlik ve rehin cirosu yapılmaya elverişli değildir⁵⁹². Bu nedenle tahsil cirosundan sonra yapılan ciroları, özel bir kayıt içermeseler dahi, tahsil cirosu olarak kabul etmek gerekir⁵⁹³. Bu durumda ciranta, senedi tahsil cirosuyla devrettiği ciro edilen gibi senedi ikinci bir tahsil cirosuyla devralan ciro edilene karşı da garanti borcu altında değildir⁵⁹⁴.

⁵⁸⁸ Yarg. 12. HD. E: 2009/21230, K: 2009/2520, T: 09.02.2010 (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223)

“Bir diğer anlatımla, çeki tahsil cirosu ile alan hamil kendi cirantasını takip edemez ise de diğer cirantalar ve keşideci hakkında kambiyo senetlerine mahsus yol ile takip yapmasına yasal engel yoktur.” Yarg. 12. HD. E: 2013/3751, K: 2013/10379, T: 19.03.2013 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 04.03.2023)

“Bonoyu tahsil cirosu ile devralan alacaklı vekil hamil durumunda olup, senet üzerinde mülkiyet hakkı olmadığı için kendi cirantasını takip edemez. Ancak önceki cirantalar ile keşideci ve avalistleri takip edebilir. Bir diğer anlatımla, bonoyu tahsil cirosu ile alan hamil kendi cirantasını takip edemez ise de diğer cirantalar, keşideci ve avalistler hakkında kambiyo senetlerine mahsus yol ile takip yapmasına yasal engel yoktur.” Yarg. 12. HD. E: 2011/28686, K: 2012/13617, T: 24.04.2012 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 04.03.2023)

⁵⁸⁹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 244; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 366; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 613; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 241; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 393; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 167; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 77; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 77; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 110; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁵⁹⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 613.

⁵⁹¹ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 613.

⁵⁹² Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 613.

⁵⁹³ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 613.

⁵⁹⁴ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 613.

Şimşek, tahsil cirosu ile senedi devralan hamilin senedi temlik cirosu ile devretmesi durumunda kambiyo senetlerinde imzaların istiklali prensibi gereğince son hamilin, senedi tahsil cirosundan sonra temlik cirosu ile devralan cirantalara da başvurabileceğini düşünmektedir⁵⁹⁵. Bunun aksi görüşte olan Küçükaydın, tahsil cirosundan sonra yapılan ciroların, yine tahsil cirosu hükmünde olacağı için cironun, bu kişilere karşı hem tahsil cirosu hükmünde olmasının hem de borç taahhüdü niteliğinde olmasının mümkün olmayacağını düşünmektedir⁵⁹⁶.

Senedi tahsil cirosu ile cirolayan ciranta, senedi devrettiği kişiden geri alırsa veya senedin zilyetliğini zaten devretmemişse, yapmış olduğu ciroyu çizmeden senedi bir başkasına temlik, tahsil veya rehin cirosu yaparsa yapmış olduğu bu ciro geçerli olur ve çizilmeyen tahsil cirosu ciro zincirini bozmaz. Tahsil cirosu ile senedin ciro edildiği kişi, cirantanın temsilcisi olduğundan senetten doğan haklar bu kişiye devredilmiş değildir. Bu nedenle ciro edilen kendisi için değil ciranta için hak sahibi olduğundan, cirantanın senedi tekrar devralması ciro zincirinde kopukluğa neden olmaz⁵⁹⁷.

3.2.2.2. Hamilin Hakları ve Yükümlülükleri

Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil, ciranta adına senetten doğan bütün hakları kullanmaya yetkili hale gelir⁵⁹⁸. Buna göre ciro edilen, senedi ödeme için ibraz edebilir, ödenmeme durumunu tespit edip başvuru hakkını kullanma gibi işlemlerin tamamını yapabilir, hamil sıfatıyla zayi gerekçesi ile iptal veya iade davası açabilir⁵⁹⁹. Ciro edilen, ödeme halinde borçluya makbuz verebilir, ödeme halinde

⁵⁹⁵ Şimşek, “Tahsil Cirosu”, s. 275.

⁵⁹⁶ Küçükaydın, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu...”, s. 146, dp. 24.

⁵⁹⁷ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223.

⁵⁹⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 196; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 184; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 366; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 393; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 166; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 277; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 110.

⁵⁹⁹ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 366; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240.

senedi teslim edebilir ve rücu hakkının doğduğu hallerde rücu hakkını kullanabilir⁶⁰⁰. Ciro edilen, poliçe nüshası verilmesini isteyebilir ve borçluya mehil verebilir⁶⁰¹. Ciro edilen, sebepsiz zenginleşme davası açabilir⁶⁰². Ciro edilen, borçlu aleyhine icra takibi yapabilir ve cirantayı temsilen dava açabilir⁶⁰³.

Bununla birlikte ciro edilen, asıl borç ilişkisi ile ilgili bir dava açamaz⁶⁰⁴. Ciro edilenin cirantayı temsilen dava açma yetkisi Avukatlık Kanunu'na⁶⁰⁵ istisna teşkil eder⁶⁰⁶. Yargıtay bu konuda, senedi tahsil cirosu ile devralan hamilin, icra takibi yapamayacağı görüşündedir⁶⁰⁷. Yargıtayın bu görüşü, senedi tahsil cirosu ile devralan kişinin cirantanın vekili konumunda olduğundan dolayı senetten doğan tüm hakları kullanma yetkisine sahip olması nedeniyle eleştirilmektedir⁶⁰⁸.

Ciro edilenin sulh, ibra ve feragat hakkını kullanıp kullanamayacağına dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki hakim görüşe göre⁶⁰⁹ ciro edilen, özel olarak yetkilendirilmedikçe, borçluyu ibra edemez, sulh olamaz veya feragatte bulunamaz⁶¹⁰. Buna göre tahsil cirosunda amaç sadece senet bedelinin

⁶⁰⁰Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 366.

⁶⁰¹ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 612.

⁶⁰²Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Bu dava ciranta adına açılacağından davada taraf olan kişi cirantadır. Bu nedenle taraf yemini cirantaya tevcih olunur ve davanın kaybedilmesi halinde yargılama giderlerini ödemekle yükümlü olur. (Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 612)

⁶⁰³Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196.

⁶⁰⁴ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117.

⁶⁰⁵ “Avukatlık Kanunu madde 35/1: Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir.”

⁶⁰⁶ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196.

⁶⁰⁷ “Bonolar tahsil için ciro edilmişse, Banka ciro edenin vekili olup müvekkili adına takip edemez. Teminat cirosu ise, bu takdirde de cirantayı takip edemez; İcra ve İflas Kanununun 170/a maddesi uyarınca takibin iptali icabeder.” Yarg. HGK, E: 1983/12-792, K: 1983/559, T: 05.06.1985 (<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/e.t.12.04.2021>)

⁶⁰⁸ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196.

⁶⁰⁹ Bu yönde: Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 121; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 78; Özkan ve Güner, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, s. 16; Gürbüz, **Yargıtay Kararları Işığında...**, s. 320; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁶¹⁰Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 223; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 117; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 120; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196; Coşkun, **Hukuki ve Cezai**

tahsil edilmesi olduğundan ciro edilen sulh, feragat ve ibraya yetkili değildir⁶¹¹. Sulh, feragat ve ibra, senet bedeli üzerinde ancak hak sahibi olan kişilerin yapabileceği hukuki tasarruflardan olduğu için senet bedelinin tahsil edilmesi amacıyla bağdaşmamaktadır⁶¹².

Doktrindeki diğer görüş ise ciro edilenin sulh, feragat ve ibra haklarını kullanabileceğini düşünmektedir⁶¹³. Buna göre TTK'da hamilin senet bedelinin tahsiline ve senetten doğan bütün hakları kullanmaya yetkili olduğu düzenlenmesine rağmen sulh, feragat ve ibra haklarını kullanamayacağına dair bir hüküm yoktur. Bu nedenle vekil hamil, sulh, feragat ve ibra haklarını kullanmaya yetkilidir⁶¹⁴. Yargıtay da vermiş olduğu kararında hamilin, senetten doğan bütün haklarla birlikte sulh, feragat ve ibra haklarını da kullanabileceğini belirtmiştir⁶¹⁵.

Tahsil cirosunda ciro edilen, cirantanın vekili konumunda olduğu için vekilin özenini göstermek zorundadır⁶¹⁶. Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil, senet bedelinin tahsili için gerekli işlemleri usulüne uygun olarak ve süresinde yapmalıdır. Buna uygun davranmayan ciro edilen, cirantaya karşı aralarındaki vekalet ilişkisi (TBK m. 502) kapsamında sorumlu olur⁶¹⁷. Ciro edilenin senet bedelini tahsil

Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku, s. 277; İbrahim Uğur Satıcı, "Tahsil Cirosu ve Gizli Tahsil Cirosunda Kişisel Def'ilerin İleri Sürülebilmesi", **Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 19, Ocak 2020, s. 205; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 121; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 78; İmregün, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 78; Özkan ve Güner, "Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri", s. 16; Gürbüz, **Yargıtay Kararları Işığında...**, s. 320; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁶¹¹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 200.

⁶¹² Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196

⁶¹³ Bu yönde; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 110; Şimşek, "Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar", s. 276.

⁶¹⁴ Şimşek, "Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar", s. 276.

⁶¹⁵ "TTK m. 600 maddesi gereğince, ciranta le hamil arasındaki münasebet vekalet akdi niteliğinde bulunduğu şüphesizdir. Aynı hükme göre, hamil poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir, yani senette mündemiç hakları bunlardan sorumlu olanlara karşı dermeyan edebilir, protesto tanzim ettirebilir, icabında icra ve dava yoluna başvurabilir, yetkili vekil gibi sulh olabilir, feragat edebilir ve mehil verebilir. Bu yetkilerin kullanılabilmesi için bir vekaletnameye ihtiyaç yoktur. Vekalet ilişkisi kanundan doğar." Yüksek Yarg. T.D. E:1075/K:2452, T:29.03.1971 (Şimşek, "Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar", s. 276)

⁶¹⁶ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 242.

⁶¹⁷ Uygulamada genelde tahsil cirosu bankalara yapıldığından dolayı bankalar, sözleşmeye sorumsuzluk kaydı ekleyebilmektedirler. Bankaların, senedin postada kaybolması, süresi içinde protesto edilmemesi gibi nedenlerle koymuş oldukları sorumsuzluk kaydı, TBK gereğince bankanın hile veya ağır kusurunun bulunması durumunda geçersizdir. Bu durum kusursuz sorumluluk anlamına da gelmemektedir. Bankanın sorumlu olabilmesi için kasıt, ihmal veya dikkatsizliğinin olması ve

edememesi durumunda, tahsil edilemeyen bedelin tamamı, vekil konumundaki ciro edilenden talep edilebilir⁶¹⁸. Senedi tahsil cirosu ile devralan hamilin, senedi kaybetmesi gibi durumlarda, senedin kaybedilmesi ile ortaya çıkan zarar arasında nedensellik bağı bulunması durumunda sorumlu olur. Buna göre senet kaybedilmeseydi de senedin tahsil edilemeyeceği kanıtlanırsa eğer hamil sorumlu olmaz⁶¹⁹. Hamilin senedin ziyaı ve süresinde ibraz edilmemesi nedeniyle sorumlu olabilmesi için cirantanın asıl borçluya ve diğer senet borçlularına başvurmuş olması ve olumlu sonuç alamamış olması gerekmektedir⁶²⁰. Yargıtay içtihatlarında cirantanın, zararının doğduğundan bahsedilebilmesi için öncelikle bütün hukuki yolları kullanmış olmasını ancak buna rağmen senet bedelinin tahsil edilememiş olmasını şart olarak aramaktadır⁶²¹.

bunun neticesinde zararın meydana gelmesi gerekir. (Şimşek, “Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar”, s. 274)

⁶¹⁸Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240; Domanıç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 166; Şimşek, “Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar”, s. 273.

⁶¹⁹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183.

⁶²⁰ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 183; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 240.

⁶²¹ “Dava, davalıdan kaynaklı kusur sebebiyle kaybedilen bononun, kaybedilmesi nedeniyle tahsil edilememesi sonucu uğranılan zararın tahsili istemine ilişkin olup davanın kabulüne karar verilmiştir. Somut olaydaki gibi tazminat davalarında kaybedilen senet nedeni ile kaybeden bankadan tazminat isteyebilmesi için zararın ancak senet ilgisine başvurulup, alacağın tahsil edilmemesi sonucu doğduğu durumlarda mümkün olmaktadır. Dava konusu olayda davacı bono keşidecisi limited şirket aleyhine icra takibine girişmiş ve tahsil imkanı bulamamıştır. Ancak dosyada mevcut 31/01/2013 tarihli davalı banka cevabi yazısında bononun lehtarının dava dışı 3. kişi olduğu dolayısı ile davacının ciro yoluyla hamil olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle davacının zararının varlığının kabulü için tüm senet ilgililerinin ve özellikle ticari ilişki içinde olduğu ve kendisine ciro eden bakımından bono ile ilgili olarak yasal yollara başvurup alacağın tahsil edilmemiş olması gerekmektedir. Bu itibarla, keşideci dışındaki cirantalar, davacı ile temel ilişki içinde bulunduğu kişilerin aleyhine yasal yollara başvurup, hiç bir şekilde tahsilinin mümkün olmadığı açıklığa kavuşturulmadan, davacının tüm hukuki yolları tüketip tüketmediğinin araştırılması.” Yarg. 11.HD, E: 2016/ 5097, K: 2017 / 7453, T: 20.12.2017 (<https://www.sinerjimevzuat.com.tr/> e.t. 12.04.2023) Benzer yönde bkz: Yarg. 11. HD. E: 2016/11458, K:2016/3629, T:16.05.2018; (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224)

Kendigelen, her ne kadar Yargıtay, süresinde ibraz etmediği için başvurma hakkının kaybolmasına neden olan veya senedi kaybeden vekil-hamil konumunda olan bankanın sorumluluğunu, cirantanın temel ilişkiye dayalı olarak kendi cirantasına başvurup sonuç alınamaması şartına bağlamış olsa da Yargıtay’ın bu görüşüne katılmadığını belirtmektedir. Çünkü hamilin temel ilişkiye dayalı olarak kendi cirantasına başvurabilmesi için senedi zedelemeksizin iade etmesi gerekir. Bununla birlikte zaten başvurma hakkı kaybedildiği için temel ilişkiye dayalı olarak hamilin kendi cirantasına başvurması halinde ciranta da başvurma hakkının kaybı nedeniyle uğramış olduğu zararı hamilden talep edebilecek, bu durumda hamilin temel ilişkiye dayalı olarak talep ettiği bedel ile kendi uğradığı zararı takas edebileceğinden bu başvuru da sonuçsuz kalabilecektir. Bu nedenle senedi tahsil cirosu ile devralan kişinin sorumluluğunu doğuran zararın, bu kişinin gerekli işlemleri süresinde yapmayarak başvurma hakkının kaybına neden olmakla oluştuğunun kabul edilmesi gerektiğini düşünmektedir. (Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 243)

3.2.2.3. Tahsil Cirousunda Defiler

Senedi tahsil cirousu ile elinde bulunduran hamilin ciranta ile arasındaki vekalet ilişkisinin bir diğer sonucu da ciro edilene karşı öne sürülebilecek defiler bakımından kendini gösterir. Tahsil cirousunda senet metninden anlaşılan defiler ile geçersizlik defileri bakımından özel bir durum bulunmamaktaysa da kişisel defiler bakımından özellik arz etmektedir. Buna göre her senette ileri sürülebilen senet metninden anlaşılan defiler ve senedin hükümsüzlüğüne ilişkin defilerin, tahsil cirousu ile devralınmış senette de öne sürülebilmemesinin yanı sıra tahsil cirousu, kişisel defilerin üçüncü kişilere karşı da öne sürülebilmemesine imkan sağlayan özel bir durum arz etmektedir⁶²². Ciro edilen, cirantanın temsilcisi konumunda olduğundan, senetten dolayı borçlu olan kişiler, tahsil cirousu ile senedi elinde bulunduran ciro edilen ile aralarındaki ilişkiden kaynaklanan defileri değil, ciranta ile aralarındaki ilişkiden kaynaklanan defileri hamile karşı öne sürebilirler(TTK m. 688/2)⁶²³. Bir diğer deyişle senet borçlusunu, cirantaya karşı öne sürebileceği defileri ciro edilene karşı da öne sürebilir. Bununla birlikte senet borçlusunu, ciro edilenin şahsına karşı sahip olduğu defileri öne süremez⁶²⁴. Bu durumda ciranta adına açılması gereken dava, ciro edilen adına açılmaz. Ciro edilenin, cirantanın bildiği hususları bilmiyor oluşu, defilerin öne sürülmesine engel değildir⁶²⁵.

Senedi tahsil cirousu ile devralan kişi, vekil-hamil olduğundan, diğer cirantalarla birlikte sorumluluğu bulunmaz⁶²⁶. Senedi tahsil cirousu ile devralan hamil, kendi cirantasına karşı kambiyo senedine özgü haciz yolu ile takip hakkını kullanamaz⁶²⁷.

⁶²²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 184; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 167.

⁶²³Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 366; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 167; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 277.

⁶²⁴Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 195; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 184; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 121; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 195; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 393; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 77; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 92; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

⁶²⁵ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 614.

⁶²⁶ Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 367.

⁶²⁷ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200.

Düzenleyen, borçlu olmadığı iddiası ile senedi tahsil cirosu ile devralan ciro edilene karşı menfi tespit davası açamaz⁶²⁸.

Tahsil cirosunda ciranta ile ciro edilen arasındaki hukuki ilişki, bir hizmet veya vekalet sözleşmesi olabilir. Uygulamada tahsil cirosu genellikle bankalara yapılır. Banka, senet bedelini tahsil ettikten sonra komisyon ve giderlerini alarak, kalan bedeli cirantaya iade eder. Bankanın senedi kaybetmesi durumunda cirantanın, doğrudan bankaya karşı dava yoluyla senet bedelini talep etme yetkisi bulunmaz. Bu durumda ciranta, öncelikle zayi nedeniyle iptal davası açarak alacağı mahkeme kararı ile senet bedelini borçludan talep eder. Cirantanın bu yolla senet bedelini tahsil edememesi durumunda, bankanın senedi kaybetmesi nedeniyle kusuruna dayanarak meydana gelen zararı bankadan talep edebilir⁶²⁹. Yargıtay'ın içtihatları da bu yöndedir⁶³⁰.

3.2.2.4. Tahsil Cirounun Sona Ermesi

Tahsil yetkisi, tahsil cirounun çizilmesi veya cirantanın bu amaçla senet üzerine yazacağı bir beyan ile sona erer. Tahsil yetkisinin sona ermesi için vekil hamilin senedi cirantaya iade etmesi yeterlidir, ayrıca ciro edilmesine gerek yoktur. Tahsil cirounun yazının silinmesi veya yırtılması gibi nedenlerle tesadüfen imhası durumunda ise tahsil yetkisi, hukuki bir görünüş olmasa dahi devam eder⁶³¹. Senet bedelini tahsil edemeyen ciro edilenin, senedi cirantaya iade etmesi gerekir. Bu

⁶²⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201.

⁶²⁹ Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 368.

⁶³⁰ “Dava, tahsil cirosu ile davalı bankaya teslim edilen çekin süresi içinde muhatap bankaya ibraz edilmemesi nedeniyle zamanaşımına uğramasından dolayı tahsil edilemeyen çek bedelinin tazmini istemine ilişkindir. Davaya konu çek bedelinin bankadan istenebilmesi için öncelikle davacının bu yüzden bir zarara uğramış olması gerekir. Zarar oluşmadan davacının bankaya başvurması mümkün değildir. Bu nedenle davacının öncelikle çek keşidecisine başvurması, keşideci hakkında yapacağı takip veya açacağı davanın semeresiz kalması halinde zararının gerçekleşmiş olacağı ve ancak bu halde davalı banka hakkında dava hakkının doğmuş olacağı dikkate alınmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş kararın davalı yararına bozulması gerekmektedir.” Yarg. 11. HD. E: 2013/4682, K: 2013/6450, T:01.04.2013 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 03.04.2023)

Benzer yönde: Yarg. 11. HD. E:1990/4173, K:1990/4273, T:28.05.1990 (lexpera.com.tr e.t. 03.04.2023)

⁶³¹ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 614.

durumun yazılı delille ispatı gerekir, aksi takdirde ancak yemin teklifine hakkı bulunur⁶³².

Cirantanın, tahsil cirosu ile ciro edilene vermiş olduğu temsil yetkisi, TBK 43/1 ve TBK 513/1’de öngörülen genel kuralın aksine, yetkiyi veren cirantanın ölümü veya medeni hakları kullanma ehliyetini kaybetmesiyle sona ermez (TTK m. 688/3)⁶³³. Bu durum temsil olunan kişinin ölümü ile temsil yetkisinin sona ereceğine dair genel kuralın istisnası niteliğindedir⁶³⁴. Bu istisnanın getirilmesinin sebebi, senet bedelinin tahsili sırasında, cirantanın ölümü veya ehliyet kaybının meydana gelmesi nedeniyle buna dayalı hakkın zarar görmemesidir⁶³⁵. Ciro edilen kişinin ölümü halinde ise temsil yetkisi sona erer⁶³⁶.

Tahsil cirosu ile senedi devralan kişi, henüz senet bedelini tahsil edemeden iflas ederse eğer, senedi devreden ciranta senedin iadesini iflas masasından talep edebilir (İİK . 188)⁶³⁷. Bu hak hem açık hem de örtülü tahsil cirosu için geçerlidir⁶³⁸.

3.2.2.5. Örtülü Tahsil Cirosu

Kanunda açık bir düzenleme bulunmamasına rağmen, doktrinde tahsil cirosunun örtülü olarak da yapılabileceği kabul edilmektedir⁶³⁹. Örtülü(inançlı) tahsil cirosu, senedin görünüşte temlik cirosu ile devredilmesine rağmen tarafların

⁶³² Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 616.

⁶³³Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 184; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 121; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 246; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 196; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 367; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 393; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 167; Şimşek, “Tahsil Cirosu ve Bazı Sorunlar”, s. 276; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 78; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 111 Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 92; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

⁶³⁴Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 246; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 367; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 393; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 167; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

⁶³⁵ Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 367.

⁶³⁶ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 246.

⁶³⁷Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197.

⁶³⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 200.

⁶³⁹Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 198; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197.

aralarında gerçekte tahsil cirosu yaparak senedi devrettikleri cirodur⁶⁴⁰. Örtülü tahsil cirosu, cirantanın ciro edilene olan güvenine dayandığı için bu ciroya “güvene dayanan ciro” veya “fidusyer(inançlı) ciro” da denilmektedir⁶⁴¹. Örtülü tahsil cirosunda görünüşte dışa karşı bir temlik cirosu yapılması söz konusudur. İç ilişkide ise taraflar, aralarındaki ilişkinin senet bedelinin tahsiline yönelik olduğuna dair anlaşarak tahsil cirosu yapmaktadırlar⁶⁴². Örtülü tahsil cirosunda yapılan ciro görünüşte bir temlik cirosu olduğundan ciro edilen, cirantanın temsilcisi değil, senedin maliki konumunda olur⁶⁴³. Ancak iç ilişkide, senet bedelinin tahsiline yönelik senedin devredildiğine dair anlaşma yapıldığından dolayı ciro edilenin, ciro sonucu elde ettiği hakkı, cirantaya devredeceğine dair anlaşmışlardır⁶⁴⁴. Örtülü tahsil cirosu ile vekil hamil, senet bedelini, kendi adına ancak cirantası hesabına tahsil etmektedir⁶⁴⁵.

Bu ciroda esasında senet mülkiyeti, ciro edilene geçmez. Ciro edilen, cirantanı temsilcisi konumundadır. Yetkilendirme şeklindeki örtülü tahsil cirosu, tahsil cirosunun iç ilişkiye yansımış halidir. Yani bu ciroda da dış ilişkide temlik cirosu yapılmış gibi görünürken taraflar aralarında tahsil cirosu yapılmasına dair anlaşmışlardır⁶⁴⁶. Örtülü tahsil cirosunda ciro edilen hamil, görünüşte senedin maliki ancak iç ilişkide vekil-hamil durumunda olduğundan, taraflar arasındaki bir anlaşmazlık halinde cirantanın, cironun örtülü tahsil cirosu olduğunu usulüne uygun olarak kanıtlaması gerekir. Aksi durumda ciranta, senetten doğan hakkını kaybeder⁶⁴⁷.

⁶⁴⁰Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 198; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 277; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 78; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 100.

⁶⁴¹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197.

⁶⁴²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 277; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 78.

⁶⁴³Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199.

⁶⁴⁴ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199.

⁶⁴⁵ Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 368.

⁶⁴⁶ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199.

⁶⁴⁷ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197.

Örtülü tahsil cirosunda senet mülkiyeti ciro edilende kaldığı için, borçlu cironun örtülü tahsil cirosu olduğunu ispat ederek⁶⁴⁸, cirantaya karşı sahip olduğu defileri ciro edilene karşı da öne sürebilir⁶⁴⁹⁶⁵⁰. Örtülü tahsil cirosunda maddi hukuk bakımından hamil, ciranta adına hareket etse dahi görünüşe itimat ilkesi gereği yapılan ciro, temlik cirosu görüldüğünden borçlunun, cironun gizli tahsil cirosu olduğunu kanıtlaması gerekir⁶⁵¹. Buna göre borçlunun, cirantanın maddi hukuk bakımından yetkili olmadığını ciro edilene karşı öne sürme hakkı bulunmaktadır⁶⁵². Örtülü tahsil cirosunda ciro, temlik ve teminat işlevlerine sahip değildir⁶⁵³.

Senedi gizli tahsil cirosu ile devralan ciranta, senedi temlik veya rehin cirosu ile devredemez. Ancak TTK m. 686/2 gereği iyi niyetli iktisap korunur⁶⁵⁴. Buna göre örtülü tahsil cirosunda dışarıya karşı bir tam ciro söz konusu olduğundan, ciro edilen,

⁶⁴⁸ Cironun inançlı tahsil cirosu olarak yapıldığı ancak yazılı delille ispat edilir. (Yarg. 11. HD. E:1990/7483, K:1990/7865, T:06.12.1990) (Karahana ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245)

⁶⁴⁹Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199; Karahana ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 277.

⁶⁵⁰ Senet borçlusu, cironun gerçekte tahsil cirosu olduğunu ispatlamasıyla tahsil cirosu hükümlerine göre cirantaya karşı öne sürebileceği defileri ciro edilene karşı da öne sürme imkanı bulunmaktadır. Bununla birlikte yapılan ciro görünürde temlik cirosu olduğundan dolayı senet borçlusunun, ciro edilene karşı sahip olduğu defileri öne sürüp süremeyeceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Cironun temlik cirosu olarak kabulünde, borçlu ciro edilene karşı sahip olduğu defileri öne sürebilir. Cironun tahsil cirosu olarak kabulünde ise ciro edilen cirantanın temsilcisi konumunda olduğundan dolayı borçlu, ciro edilene karşı sahip olduğu defileri öne süremez. Doktrinde borçlunun cironun tahsil cirosu olduğunu ispatlamasıyla cirantaya karşı öne sürebileceği defileri ciro edilene karşı da öne sürebileceğinin kabulünün yanı sıra cironun görünürde temlik cirosu olması sebebiyle de borçlunun ciro edilene karşı sahip olduğu defileri de kendisine karşı öne sürebileceğini savunan bir görüş bulunmaktadır. Türk hukukunda Ülgen/Helvaci/Kaya/Ertan ve Karahana/Arı/Bozgeyik/Saraç/Ünal bu görüştedir. (Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Karahana ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 245)

Türk hukukunda hakim olan ve bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise borçlu yalnızca cirantaya karşı sahip olduğu defileri öne sürebilir. Ciro edilene karşı sahip olduğu defileri öne süremez. Örtülü tahsil cirosunda borçlu, cironun görünürde temlik cirosu olmasına rağmen esasında tahsil cirosu olduğunu ispat etmekle tahsil cirosu hükümlerinin uygulanması gerektiğini kabul etmektedir. Bu nedenle borçlunun cirantaya karşı öne sürebileceği defileri ciro edilene karşı da öne sürebileceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte borçlunun, ciro edilene karşı sahip olduğu defileri de öne sürebileceğinin kabul edilmesi kendisine iki katlı bir koruma sağlayacağından yalnızca cirantaya karşı sahip olduğu defileri öne sürebileceği kabul edilmelidir. (Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 620; Gürbüz, **Yargıtay Uygulaması Işığında...**, s. 315)

⁶⁵¹ Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 370.

⁶⁵² Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118.

⁶⁵³Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 277.

⁶⁵⁴Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 621; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 277; Küçükaydın, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu...”, s. 148.

yetkili hamil olacağından senedi tam ciro ile devredebilir ve senedi tam ciro ile devralan kişi iyi niyetli olduğu takdirde hak sahipliğini kazanır⁶⁵⁵. Senedi iyi niyetle iktisap eden kişiye karşı ciranta da sorumlu olur⁶⁵⁶. Senedi örtülü tahsil cirosu ile devreden ciranta, iyi niyetli üçüncü kişiye karşı tahsil cirosunun inancılı olduğu defini ileri süremez⁶⁵⁷. Bununla birlikte senedi örtülü tahsil cirosu ile devralan kişi, senedi üçüncü bir kişiye devrettiği takdirde, ciranta ile aralarındaki vekalet ilişkisine aykırı davranmış olduğu ve tahsile ilişkin vekaleti kötüye kullanmış olduğu için TCK m. 155 güveni kötüye kullanma suçundan cezalandırılabilir gibi kusurlu davranışı nedeniyle, senedi tahsil cirosuyla devreden cirantanın uğramış olduğu zararı tazminle de yükümlü olur. Senedi örtülü tahsil cirosu ile devralan kişinin, senedi bir başkasına ciro yaparak devretmesi halinde bu cironun teminat ve temlik işlevleri bulunur⁶⁵⁸.

Örtülü tahsil cirosu yapılmasındaki amaç, ciro edilene daha fazla hak sağlayarak hukuki konumunu güçlendirmektir. Burada ciranta gerçekte senedi tahsil cirosu ile devretmek istemektedir. Ancak ciro edilenin hukuki konumunu güçlendirmek için ve ciro edilene güvendiği için senedi temlik cirosu ile devreder⁶⁵⁹.

Örtülü tahsil cirosu, hukuk düzenine aykırı değildir. Örtülü tahsil cirosunda muvazaa durumu bulunmamaktadır. Çünkü örtülü tahsil cirosunda taraflar, senedi örtülü tahsil cirosu ile devralan ciro edileni, senedi tahsil cirosu ile devralan bir kişinin durumundan daha öte, temlik cirosu ile devralan bir kişinin konumuna sokmayı istemekte ve buna uygun hareket etmektedirler⁶⁶⁰.

Örtülü tahsil cirosu tam inancılı tahsil cirosu şeklinde de yapılabilir. Buna göre ciranta, senet mülkiyetini ciro edilene devreder ve tarafların anlaşmış olduğu

⁶⁵⁵Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 621; Küçükaydın, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu...”, s. 148.

⁶⁵⁶ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 621.

⁶⁵⁷Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 246.

⁶⁵⁸Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 246; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Küçükaydın, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu...”, s. 148.

⁶⁵⁹Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 197.

⁶⁶⁰ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 118.

amaç gerçekleşene kadar senet mülkiyeti ciro edilende kalır. Amaç gerçekleşince ciro edilen, senet mülkiyetini cirantaya geri iade eder⁶⁶¹.

Tam inançlı tahsil cirosunda, örtülü tahsil cirosundan farklı olarak, borçlu inanç işlemini ispat etse dahi cirantaya karşı sahip olduğu defileri ciro edilene karşı öne süremez. Bu ciroda ciro, temlik ve teminat fonksiyonlarına sahiptir ve senedi devralanın temlik cirosu ile devretme yetkisi bulunmaktadır. Bu durumda iyi niyetli iktisabın korunduğu TTK m. 686/2 ile şahsi defilerin öne sürülmesine imkan veren TTK m. 687/1 de uygulanır⁶⁶².

3.2.3. Rehin Cirosu

Rehin cirosu, cirantanın ciro edilene, senet üzerindeki hakkı rehnetmek için yaptığı cirodur⁶⁶³. Rehin cirosu ile senette mündemiç alacak hakkının ciro edilene rehnedilmesi amaçlanır⁶⁶⁴. Senedin rehin cirosu ile devredilmesiyle, ciranta ile ciro edilen arasındaki iç ilişkiden doğan borcun, senedi devreden ciranta (borçlu) tarafından ödenmemesi riski, kambiyo senedi ile teminat altına alınır⁶⁶⁵.

Rehin cirosu TTK m. 689’da şu şekilde düzenlenmiştir;

“MADDE 689- (1) Ciro, “bedeli teminattır”, “bedeli rehindir” ibaresini veya rehnetmeyi belirten diğer herhangi bir kaydı içerirse, hamil, poliçeden doğan

⁶⁶¹Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 621.

⁶⁶²Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 199; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 622.

⁶⁶³Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 246; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 397; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 375; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 123; Şimşek, **Ticari Senetler**, s. 78; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 111; Hayri Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, **Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’e Armağan**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Nu:197, Ankara 1964, s. 519; Nazif Kaçak, **Kambiyo Senetlerinin Takibi...**, s. 177; Oğuzoğlu ve Oğuzoğlu, **Açıklamalı-İçtihatlı Bono ve Çek Sorunları**, s. 17; Nazif Kaçak, **İçtihatlarla Bono**, s. 211; Bilgili ve Demirkapı, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 789; Sayıcı, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu**”, s. 56; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

⁶⁶⁴Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280.

⁶⁶⁵Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 116.

bütün hakları kullanabilir; fakat kendisi tarafından yapılan bir ciro ancak tahsil cirosu hükmündedir.

(2) Poliçeden sorumlu olanlar, kendileriyle ciranta arasında doğrudan doğruya var olan ilişkilere dayanan def'ileri hamile karşı ileri süremezler; meğerki, hamil poliçeyi iktisap ederken bile bile borçlunun zararına hareket etmiş olsun.”

Rehin cirosu ciro şerhi üzerine, “bedeli teminattır”, “bedeli rehindir”, “rehnen devredilmiştir”, “teminat amaçlı devredilmiştir” veya buna benzer rehnetmeyi belirten bir ifade yazılması suretiyle yapılır⁶⁶⁶. Bu şekilde yapılan rehin cirosu açık veya aleni rehin cirosu olarak adlandırılır⁶⁶⁷.

Kıymetli evrakın rehni TMK m. 956’da da düzenlenmiştir;

“Madde 956- Hamile yazılı senetlerin rehni için senetlerin rehin alacaklısına teslimi yeterlidir.

Diğer kıymetli evrakın rehni için senedin ciro edilmiş veya yazılı devir beyanı yapılmış olarak teslimi gerekir.”

TMK m. 956’ya göre emre yazılı kambiyo senetlerinin rehni, senedin ciro edilmesi veya yazılı bir devir beyanı yapılması ve senet zilyetliğinin geçirilmesi ile gerçekleşir. Buna göre senedin rehin amacıyla devredildiğinin senetten anlaşılmasına gerek yoktur. Bu durumda senet temlik cirosu ile devredilmektedir. Görünürde senet temlik cirosu ile devredilse dahi tarafların amacı, senedin rehin amacıyla devredilmesidir. Tarafların senedin rehin amacıyla devredildiğine yönelik olan amacı

⁶⁶⁶Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 224; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 116; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 397; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehinirosu”, s. 523; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 94; Bilal Özel, **“Kambiyo Senetlerinde Rehinirosu”**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2012, s. 83; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

⁶⁶⁷Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Özel, **“Kambiyo Senetlerinde Rehinirosu”**, s. 83.

senet üzerinde görünmemekte, tarafların arasında gizli kalmaktadır⁶⁶⁸. Bu şekilde yapılan ciroya, örtülü rehin cirosu adı verilmektedir⁶⁶⁹.

3.2.3.1. Özellikleri

Rehin hakkının sağlanabilmesi için, senedin rehin cirosu yapıldığına dair bir ifade ile ciranta tarafından ciro yapılıp imzalanması ve senet zilyetliğinin rehin alana geçirilmesi gerekir⁶⁷⁰. Rehin hakkının doğması için geçerli bir rehin sözleşmesi ve alacağın var olması gerekir⁶⁷¹. Rehin hakkının gerçekleşmesi için, teminat altına alınan alacağın ciro şerhi üzerinde belirtilmesine gerek yoktur⁶⁷². Ciro şerhi üzerinde rehin cirosu olduğuna dair açık bir kayıt yer almaması durumunda ciro, temlik cirosu olarak kabul edilir⁶⁷³.

Rehin cirosunun hüküm ve sonuçlarını doğurması için senet zilyetliğinin ciro edilene geçirilmesi gerekir. Bununla ilgili kanunda hamile yazılı senetlerin rehnedilmesi için rehin alacaklısına senedin tesliminin yeterli olduğu, diğer kıymetli evrakların rehnedilmesi için ise senedin ciro edilerek veya yazılı devir beyanı ile zilyetliğinin de geçirilmesi gerektiği düzenlenmiştir (TMK m. 95/1-2)⁶⁷⁴.

Rehin cirosunun geçerli olabilmesi için cironun, senet bedelinin tümüne yönelik olması gerekir. Rehin cirosunun kısmi olarak yapılması ciroyu geçersiz kılar⁶⁷⁵. Ancak uygulama kolaylığı ve anlaşmazlıkların engellenmesi için rehin cirosu üzerinde rehin ile teminat altına alınan alacağın miktarının yer alması faydalıdır. Örnek olarak, on bin TL'lik bir borç için on beş bin TL tutarındaki

⁶⁶⁸ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 172; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, s. 522; Özel, **“Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”**, s. 84.

⁶⁶⁹ Konu ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz: “3.2.3.3. Örtülü Rehin Cirosu”.

⁶⁷⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 116; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198.

⁶⁷¹ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198.

⁶⁷² Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 116.

⁶⁷³ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Yarg. 19. HD. E: 2018/1008, K: 2018/163, T:30.01.2020; Yarg. 19. HD. E:2017/1300, K: 2017/6465, T:10.12.2018; Yarg. 19. HD. E:2016/20339, K:2016/6394, T: 28.09.2017 (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225)

⁶⁷⁴ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117.

⁶⁷⁵ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 398; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280.

senedin rehnedilmesi durumunda rehin cirosu üzerine “on bin TL için teminattır” gibi ifadeler yazılabilir. Bu durumda kısmi ciro söz konusu olmamaktadır. Senedin vadesinde hamil, senet bedelinin tamamını tahsil edecek ancak bunun kendi alacağı miktarındaki kısmını muhafaza edip kalan miktarı rehin veren cirantaya iade edecektir⁶⁷⁶.

Rehin cirosu poliçe ve bono için geçerlidir. Ciro ile devredilebilen ve senedin içerdiği hak rehnedilebilen kıymetli evraklarda da rehin cirosu yapılabilir. Ancak çek, rehin cirosu ile devredilemez⁶⁷⁷. Poliçe ile ilgili hangi hükümlerin çek için de uygulanacağını düzenleyen TTK m. 818’de rehin cirosuna ilişkin TTK m. 689 sayılmadığı için çekin rehin cirosu ile devredilmesi mümkün değildir. Çek görüldüğünde ödenmesi gereken bir senet olması ve kısa ibraz sürelerine tabi tutulması nedeniyle bir ödeme aracı olarak öngörülmüştür. Bu nedenle çekin rehin cirosu ile devredilmesi niteliğine uygun düşmez⁶⁷⁸.

Yargıtay da konu ile ilgili, çekte rehin cirosu yapılamayacağı görüşündedir⁶⁷⁹. Yargıtay konu ile ilgili bir başka kararında çekin gizli rehin cirosu ile devredildiğinin

⁶⁷⁶ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 173; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, s. 523.

⁶⁷⁷ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 233; Yaman, “Çekin Cirosu ve Hukuki Sonuçları”, s. 76; Yılmaz, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu...”, s. 288; Erdem, “Kambiyo Senetlerinin Teminat...”, s. 147.

⁶⁷⁸ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 234; Yaman, “Çekin Cirosu ve Hukuki Sonuçları”, s. 76; Yılmaz, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu...”, s. 288; Gürbüz, **Yargıtay Kararları İşığında...**, s. 329.

⁶⁷⁹ “T.T.K. 707. maddesinde de belirtildiği üzere çek görüldüğünde ödenmesi gereken bir ödeme vasıtasıdır. Bu yapısı itibarıyla çekte rehin cirosu yapılamaz. Çekin ancak temlik veya tahsil cirosu ile devri mümkündür. Gerçekten de kanun koyucu çeklerde uygulanacak poliçe hükümlerinin sayıldığı 730. madde de, rehin cirosuna ilişkin 601. maddeye atıfta bulunmamıştır. Bunun bir başka açıklaması da çekte rehin cirosu yapılmasına cevaz olmadığıdır. Bir ödeme vasıtası olarak ibraz edildiği anda ödenmesi gereken çek bedelinin tahsil edilip, rehin olunmasının, daha devamlı ve emin bir teminat teşkil edeceği tabiidir. (Prof. Dr. Fırat Öztan Kıymetli Evrak Hukuku SB. 1147) (Prof. Dr. Seza Reisoğlu - Çek - SB. 141)

Ne var ki uygulamadan çekin rehin cirosu ile de el değiştirdiğine rastlanmakta ise de, çekin rehin cirosu ile devri mümkün olmadığından çekin Medeni Kanunun rehine ilişkin hükümlerinden yararlanmak suretiyle rehnedilmesi mümkün olduğu halde yasaya aykırı yapılan rehin cirosu sonuç doğurmaz.” Yarg. 12. HD. E: 2002/3254, K: 2002/5259, T: 15.03.2002 (lexpera.com.tr e.t. 05.04.2023); (Yılmaz, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu...”, s. 288)

“Poliçe ve bononun aksine çekte rehin cirosu yapılmasına cevaz verilmemiştir. Bunun sebebi çekin bir kredi aracı değil de ödeme aracı olarak düşünülmüş olmasıdır. Çekin görünürde temlik cirosu ile devredilmiş olmasına rağmen gizli rehin cirosu ile devredildiği anlaşıyor ise bu ciro geçersizdir ve banka gizli rehin cirosu ile aldığı çekin yetkili hamili olarak hak talebinde bulunamayacaktır.” Yarg. 6. HD. E: 2022/1251, K: 2022/1999, T: 11.04.2022 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 11.05.2023)

anlaşılması halinde de cironun geçersiz olacağına hükmetmiştir⁶⁸⁰. Bununla birlikte Yargıtay bir başka kararında, rehinden farklı olarak çekin teminat amacıyla devredilebileceğini ve çekin ileri tarihli olarak düzenlenebileceğini kabul etmiştir⁶⁸¹.

Doktrinde, çekin rehin cirosu ile devredilebileceğini düşünen bir kısım yazar bulunmaktadır. Pulaşlı, ÇekK ile ileri tarihli çek düzenlenmesine imkan tanındığından dolayı bu düzenlemenin geçerli olacağı 31.12.2021 veya bu sürenin uzatılması halinde uzatılan tarihe kadar (tezin yazıldığı dönemde güncel olarak tarih 31.12.2023 tarihine kadar uzatılmıştır) çekin poliçe ve bono gibi bir kredi aracı olduğu kabul edileceğinden, çekte rehin cirosunun yapılabileceğinin kabul edilmesi gerektiği görüşündedir⁶⁸². Domaniç, kısa vadeli rehin işlemlerinde çekin rehne konu olabilmesi gerektiğini düşünmektedir. TTK ‘nın çekte rehin cirosunu yasakladığına dair hükmün, HMK’nın teminat olarak gösterilebilecek belgeler konusunda serbestlik sağladığı hükmü ile çeliştiğini belirtmektedir. Bununla birlikte çekin bir ay ve üç ay gibi ibraz sürelerine sahip olması nispeten uzun vadeli çek düzenlenmesine imkan verdiğinden ve zaten bono ve poliçelerin de bir ile üç ay vadeli kullanılmaları nedeniyle, çekin rehin cirosu ile devredilmesinin kabul edilmesi gerektiği görüşündedir⁶⁸³. Arslanlı da çekin ibraz sürelerinin kısa olması nedeniyle çekin rehin cirosu ile devredilmesine pek rastlanılmasa da çekin rehnedilebileceğini

⁶⁸⁰ “Somut olayda her ne kadar dava konusu çek üzerinde, çekin rehin cirosuyla devredildiği belirtilmemişse de, söz konusu çekin, lehtar tarafından davacı bankadan alınan kredinin teminatı olarak davacı bankaya ciro edildiği, diğer bir deyişle çekin rehin cirosu ile davacıya devredildiği mahkemece kabul edilmiş olup, bu hususa ilişkin bir temyiz bulunmamaktadır. O halde, çekte rehin cirosunun batıl olduğu, bu durumda davacının yetkili hamil olduğunun söylenemeyeceği ve yetkili olmayan kişinin TTK’nın 644. maddesi uyarınca hak sahibi olamayacağı dikkate alınmaksızın hüküm kurulması doğru olmamış, hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.” Yarg. 11. HD. E:2011/6984, K: 2012/14883, T:03.10.2012 (Yaman, “Çekin Cirosu ve Hukuki Sonuçları”, s. 76)

⁶⁸¹ “Söz konusu kabul, çekle teminat altına alınan borçla ilgilidir. Öte yandan ileri tarihli çek keşide etmenin mümkün olduğu da gözetilmelidir.” Yarg. 12. HD. T: 28.10.2009, E: 2009/12274, K:2009/20761 (lexpera.com.tr e.t. 05.04.2023)

“Poliçeye ait olup çek hakkında da uygulanması mümkün bulunan 6102 sayılı TTK’nın 818. maddesinde rehin cirosu ile ilgili aynı Kanun’un 689. maddesine yapılmış bir atıf bulunmadığından çekte rehin cirosu caiz olmayıp, rehin veya bunun sonucunu elde etmeye yönelik olarak teminat amacıyla çekin ciro ile elde edilmesi halinde çeki devir alan kişi çeki dayalı hakları kullanamaz.

Dairemizin yerleşik uygulamalarına (11.04.2018 T. ve 2016/15070 E. – 2018/2588; 26.09.2017 T. ve 2016/7396 E. – 2017/4744 K. vb.) göre de çekte rehin cirosu mümkün değildir.

Ancak, çek metninde açıkça rehin cirosu yazılmasa da birtakım belge ya da evraklardan çekin teminat amacıyla verildiği anlaşılıyorsa çekte gizli veya açık rehin cirosu olamayacağından son hamilin çeki teminat amacıyla elinde bulundurduğunun kabulü gerekecektir.” Yarg. 11. HD. E: 2020/4799, K: 2022/5082, T: 20.06.2022 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/> e.t. 07.05.2023)

⁶⁸² Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 201.

⁶⁸³ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 598.

düşünmektedir⁶⁸⁴. Aytuğar ve Develi de ileri tarihli çek düzenlemesine ilişkin ÇekK hükmü olmasa dahi nakit para alacağının, kısa süreli rehne konu olabilmesi nedeniyle çekin de bu haliyle dahi rehne konu olabileceğini düşünmektedir. Bununla birlikte ÇekK’da vadeli çek düzenlenebilmesinin kabul edilmesi ve TTK’da çek ile ilgili poliçenin rehin cirosu hükümlerine atıf yapılmasa bile ÇekK’daki özel hüküm nedeniyle çekte rehin cirosunun kabul edilmesi gerektiği görüşündedir⁶⁸⁵.

Konuyla ilgili bizim görüşümüz de kanundaki açık düzenleme ile çeklerde uygulanacak poliçe hükümlerinin sayıldığı kanun hükmünde rehin cirosuna atıf yapılmamış olması, açıkça çekte rehin cirosunun kabul edilmediği anlamına geldiğinden çekte rehin cirosu yapılamayacağı yönündedir.

Bununla birlikte çekin inançlı bir işlem olarak teminat nedeniyle temlik cirosuyla devredilmesinde, herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bir diğer deyişle çek, ciro üzerinde rehin için yapıldığına dair herhangi bir kayıt bulundurmasına rağmen teminat amaçlı olarak temlik cirosuyla⁶⁸⁶ devredilebilir⁶⁸⁷.

Rehin cirosu tam ciro şeklinde yapılır. Kanunda rehin cirosunun beyaz ciro şeklinde yapılmasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır⁶⁸⁸. Doktrinde rehin cirosunun beyaz ciro şeklinde yapılıp yapılamayacağı hususunda farklı görüşler bulunmaktadır⁶⁸⁹.

⁶⁸⁴ Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 123.

⁶⁸⁵ Bilge Aytuğar, “Çekte Rehin Cirosu ve Teminat Çeki Uygulaması”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt: 15, Sayı: 163, Mart 2020, s. 485; Develi, “Kambyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, s. 97.

⁶⁸⁶ Öğretide bu tür ciro örtülü rehin cirosu olarak adlandırılmaktadır. Bununla birlikte Kendigelen, bu terimin, taraflar arasında muvazaa varmış gibi tarafların asıl arzusu olan rehin cirosunun görünürdeki işlem olan temlik cirosunun arkasına saklanması dair bir fikir verdiği için isabetli görmemektedir. Çünkü bu durumda görünürdeki işlem olan temlik cirosu muvazaa nedeniyle gizli işlem olan rehin cirosu ise kanuna aykırılık nedeniyle geçersiz olacağından yapılan işlemin de butlanına karar vermek gerekir. Bu nedenle bu kavram yerine “temlik cirosuyla teminat amaçlı temlik” kavramının daha isabetli olacağı görüşündedir. Çünkü teminat amaçlı devirde tarafların niyeti baştan beri çekin mülkiyetinin ve içerdiği hakkın devri yönünde olduğundan muvazaalı işlemin varlığından söz edilemez. (Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 235)

⁶⁸⁷ Kendigelen, **Çek Hukuku**, s. 234; Aytuğar, “Çekte Rehin Cirosu ve Teminat Çeki Uygulaması”, s. 491.

⁶⁸⁸ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 246; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 398.

⁶⁸⁹ Konuyla ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. “3.1.2.2.2. Rehin Cirosunun Beyaz Ciro ile Yapılması”.

Senet, rehin cirosu ile devredildiğinde senedin mülkiyeti devredilmez⁶⁹⁰. Bu nedenle rehin cirosu ile senedi devralan hamil, senedi ancak tahsil cirosu ile devredebilir. Hamil, temlik veya rehin cirosu yapamaz⁶⁹¹. Hamilin rehin cirosu ile devraldığı senedi temlik veya rehin cirosu ile devretmesi durumunda bu cirolar tahsil cirosu olarak kabul edilir⁶⁹². Senedin iyi niyetle iktisap edilmesi veya tarafların temlik veya rehin cirosu yapılmasına dair anlaşmaları mümkün değildir. Senedi açık tahsil cirosuyla elinde bulunduran hamil, senet mülkiyetini devretmek hakkına hiçbir şekilde sahip değildir⁶⁹³. Rehlin cirosuyla devredilmiş bir senedi ciro edilenden devralan kişi, yalnızca birinci ciro edilenin sahip olduğu haklara sahip olur. Buna göre ciranta, birinci ciro edilene karşı öne sürebileceği hakları, ikinci ciro edilene karşı da öne sürebilir. Birinci ciro edilenin, rehlinle teminat altına alınan alacağı ödenirse veya gerçekleşmezse, ikinci ciro edilen de hak elde etmez. Bu durumda senedi birinci ciro edilene geri vermek zorundadır⁶⁹⁴.

Rehin cirosunun temlik işlevi bulunmamaktadır. Rehlin cirosu senetten doğan hakkın devrini sağlamadığından temlik işlevi bulunmaz. Bununla birlikte rehlin cirosunun teşhis işlevi ise vardır. Buna göre hamilin, düzgün bir ciro zinciri ile senedi elinde bulundurup bulundurmadığının yani yetkili hamil olup olmadığının tespit edilmesinde, rehlin cirosu da ciro zinciri içinde yer alır⁶⁹⁵. Rehlin cirosunun teminat işlevinin olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır⁶⁹⁶.

⁶⁹⁰ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247.

⁶⁹¹ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 227; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 186; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 120; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 376; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 630; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280.

⁶⁹² Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247.

⁶⁹³ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 630.

⁶⁹⁴ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 630.

⁶⁹⁵ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 227; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 184.

⁶⁹⁶ Konu ile ayrıntılı bilgi için bkz. “2.6.3.1. Rehlin Cirosunun Teminat İşlevinin Olup Olmaması Sorunu”.

3.2.3.2. Hamilin Hakları ve Yükümlülükleri

Rehin cirosu ile senedi devralan hamil, senetten doğan bütün hakları kullanabilir⁶⁹⁷. Senedi rehin cirosu ile devralan hamil, senet üzerinde mülkiyet hakkı değil, aynı bir hak kazanmış olur. Hamil, kazanmış olduğu bu aynı hakka dayanarak senetten doğan bütün hakları kendi adına kullanabilir⁶⁹⁸. Senedi rehin cirosu ile devralan hamil, tahsil cirosundan farklı olarak, senetten doğan hakları kullanırken ciranta adına değil kendi adına hareket eder. Bu nedenle hamil, cirantanın temsilcisi konumunda değildir⁶⁹⁹. Senedin rehin cirosu ile devredilmesiyle senedi devreden cirantanın senetten doğan tüm hakları sona ermez ancak kısıtlanır. Senedi devreden ciranta, senedin ve senedin içerdiği hakkın maliki olmaya devam eder ancak rehin alana devredilen bazı haklarını kaybeder. Bir diğer deyişle, ciro edilene devredilen haklar ölçüsünde cirantanın haklarında eksilme meydana gelir⁷⁰⁰. Senedi rehin cirosuyla devralan hamil, senedin mülkiyetini kazanmadığından, senetten doğan hakları rehin amacına uygun ve rehinle sınırlı olarak kullanabilir⁷⁰¹.

Senedi rehin cirosu ile devralan hamil, senedi ödeme için ibraz edebilir, ödemeyi kabul edebilir, borçlunun senet bedelini ödememesi halinde protesto çekebilir ve başvuru hakkını kullanabilir⁷⁰². Hamil, senedin ziyayı durumunda iptal davası da açabilir⁷⁰³. Hamil, senet zilyetliği eline bulunuyorsa eğer senedi icraya

⁶⁹⁷Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 185; Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 206; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 201; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 376; Karayalçın, **Ticaret Hukuku Dersleri**, s. 112; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 509.

⁶⁹⁸Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 202; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 201; Yılmaz, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu...”, s. 293.

⁶⁹⁹Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 202; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 201.

⁷⁰⁰ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198.

⁷⁰¹Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 206; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198.

⁷⁰²Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 376.

⁷⁰³Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119.

koyup takip yapılabilir. Ancak hamil, senedi rehin cirosu ile devreden cirantasına iade etmişse eğer iade ile rehin hakkı sona ereceğinden takip de yapamaz⁷⁰⁴.

Bununla birlikte rehin hakkı asıl alacağa bağlı ferî bir hak olduğundan senet hamili, rehnin amacı dışındaki işlemleri yapamaz. Örneğin senedi rehin cirosu ile devralan hamil, alacak hakkından feragat edemez⁷⁰⁵. Hamil, rehnin amacıyla bağdaşmadığından borçluyu ibra edemez, sulh olamaz veya feragatte bulunamaz⁷⁰⁶.

Bu durum, rehin hakkının kazanılması hususunda önem arz eder. Buna göre, senedi rehin cirosu ile devreden ciranta, senet üzerinde maddi olarak hak sahibi olmasa dahi şekli olarak yetkili hamil görünüyorsa ciro edilen, TTK m. 686/2 kapsamında kötü niyetli değilse veya iktisabında ağır kusuru bulunmuyorsa senet üzerinde rehin hakkını kazanır⁷⁰⁷.

Rehin cirosu ile senedi devralan hamil, senet bedelinin tahsil edilmesi için gereken işlemleri süresinde ve usulüne uygun yapmalıdır. Hamilin buna uygun davranmaması halinde ciranta ile arasındaki rehin sözleşmesi kapsamında sorumlu olur⁷⁰⁸.

Rehin cirosu ile senedin devredilmesinde ciranta, bütün mal varlığı ile sorumluluk altına girmez. Rehin, belli bir miktar ile sorumlu olunması sonucunu doğurur. Rehin cirosunda da temlik cirosundan farklı olarak ciranta, rehin konusu olan alacak dışında ödememe veya kabul edilmeme nedeniyle şahsi olarak sorumluluk altına girmeyi düşünmez. Bunun yanı sıra rehin cirosu ile rehnedilen

⁷⁰⁴ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 206.

⁷⁰⁵ Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 202; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 201; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 376; Arslanlı, **Ticari Senetler Dersleri**, s. 123; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 509.

⁷⁰⁶ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 227; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 207; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 376.

⁷⁰⁷ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225.

⁷⁰⁸ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 227; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 120; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202.

senedin alacaklısı hiçbir zaman senedin alacaklısı haline gelmez, sadece rehin hakkına sahip olur⁷⁰⁹.

3.2.3.3. Rehin Cirounda Defiler

Senedi rehin cirosu ile devralan hamilin senet üzerindeki hakkı kendi adına kullanmasının bir diğer sonucu da defiler konusunda kendini gösterir. Senetten dolayı borçlu olan kişiler, senedi rehin cirosu ile devralan hamile karşı, rehin cirosunun cirantasıyla aralarındaki ilişkiye dayalı kişisel defileri öne süremezler. Bir diğer deyişle, senet borçluları, senedi rehin cirosu ile devreden cirantaya karşı ileri sürebilecekleri defileri, hamile karşı ileri süremezler⁷¹⁰. Ancak senedi rehin cirosu ile devralan hamilin, senedi iktisap ederken bilerek borçlunun zararına hareket etmemiş olması gerekmektedir⁷¹¹.

Rehinle teminat altına alınan alacak miktarı, senet bedelinden az ise, aradaki fark açısından borçlu, hamile karşı kişisel defileri öne sürebilir. Buna göre senet bedeli rehin bedelinden daha fazla olduğu için borçlunun bu fazla kısım için kişisel defileri öne sürerek aradaki farkı oluşturan miktarı ödememesi mümkündür⁷¹². Bu nedenle senet bedelinin rehinle teminat altına alınan alacaktan fazla olan kısmına ilişkin kişisel defilerin öne sürülebilmesi, kişisel defilerin üçüncü kişilere karşı öne

⁷⁰⁹ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 120; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 630.

⁷¹⁰Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 227; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 186; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 202; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 120; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 398; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 376; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 628; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 188; Yılmaz, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro...”, s. 296; Can, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 95; Sayıcı, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro**”, s. 94; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

⁷¹¹Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 186; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 202; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202; Eriş, **Kıymetli Evrak**, s. 398; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 629; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 188.

⁷¹²Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 187; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Ertekin ve Karataş, **Uygulamada Ticari Senetler**, s. 376; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 1997, s. 628.

sürülebileceği özel durumlardan biridir⁷¹³. Örneğin, senet bedeli on bin TL, rehinle teminat altına alınan alacak ise yedi bin TL ise, senet borçlusu yedi bin TL'yi ödeyip, aradaki farkı oluşturan üç bin TL için kişisel defileri hamile karşı öne sürebilir. Çünkü hamil senet bedelini tahsil edince, alacağına ilişkin kısım olan yedi bin TL'yi alıp, senet bedelinin kalan kısmı olan üç bin TL'yi senedi rehin veren cirantasına iade eder.

Rehin hakkı, ferî niteliğinden dolayı asıl alacağa bağlı bir hak olduğundan borçlular, rehinli alacağa ilişkin defileri hamile karşı öne sürebilirler⁷¹⁴. Buna göre rehin konusu bir senet olsa dahi, rehin hakkı asıl alacağa bağlı bir ferî hak olduğundan, rehinle teminat altına alınan alacağın geçersiz olması veya sona ermesi, rehin hakkını da ortadan kaldıracığından rehin cirosu dayanaksız kalır. Bu nedenle senet borçlusu, rehin cirosunu yapan cirantaya karşı sahip olduğu kişisel defileri artık senet hamiline karşı da ileri sürebilecektir⁷¹⁵. Örneğin, borçlular hamile karşı, rehinli alacağın sona erdiğini, alacağın şarta bağlı olması halinde şartın gerçekleşmediğini, rehinli alacak ile senet bedelinin farklı olması halinde aradaki farkı ödemeyeceğini öne sürebilir⁷¹⁶. Buna göre, rehin veren ile rehin alan arasındaki rehinle teminat altına alınan alacak batıl ise, senet borçlusu, alacağın batıl olduğunu ve rehnin de hükümsüz olduğunu öne sürebilir⁷¹⁷.

3.2.3.4. Senedin Vadesi ile Rehinli Alacağın Vadesinin Farklı Olması

Rehin cirosu ile devralınan senetlerde, rehin ile teminat altına alınan alacağın vadesi ile rehin cirosu ile devralınan senedin vadesinin farklı olması sorunuyla karşılaşılabilir. Teminat altına alınan alacak ise senet vadesinin örtüşmesi çok

⁷¹³Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 187; Yılmaz, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu...”, s. 296.

⁷¹⁴Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 187; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 202; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 204; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280; Bahtiyar ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 101.

⁷¹⁵ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 226.

⁷¹⁶Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 202; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 204; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 281.

⁷¹⁷ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 187.

nadir görünen bir durumdur. Genelde bu iki alacağın vadesi birbirinden farklı olur⁷¹⁸. Bu durumda iki ihtimal gündeme gelir.

1) Senedin vadesi, rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden önce olabilir. Örnek olarak, senedin vadesi 30.01.2023 iken, rehinle teminat altına alınan alacağın vadesi 30.03.2023 olabilir. Bu durumda hamil, senedin vadesinin geldiği gün senedin ibraz ederek senet bedelini talep eder. Senet bedeli ödenirse hamil alacağını tahsil etmiş olur. Bu durumda senet iade edilir ve rehin hakkı sona erer⁷¹⁹. Senedin vadesinin rehinli alacağın vadesinden önce olması durumunda senet borçlusu, rehinin feri niteliği nedeniyle teminat altına alınan alacağa ilişkin defiler öne sürülebileceğinden, asıl alacağın vadesinin gelmediğini, vadesinde borcun ödenmeyeceğinin belli olmadığını, borcun vadesinde ödenmemesi durumunda kendisine başvurulabileceğini öne sürerek ödemedi kaçınmamalıdır. Çünkü bu durumda hamil, ödememe nedeniyle protesto düzenlemezse, protesto süresini kaçırıp başvurma hakkını kaybedebilir⁷²⁰.

Senet vadesinin rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden önce gelmesi nedeniyle, teminatlı alacağın vadesine kadar senet bedelinin, alacağa mahsup mu edileceği yoksa asıl alacağın vadesine kadar ikame değer olarak banka gibi bir yere tevdi edilen bu para üzerinden rehin hakkının devam mı edeceği hususu tartışmalıdır. Rehlin hükümleri uygulanırsa eğer lex commissoria yasağı gereğince, rehin alanın bu parayı kullanamaması ve parayı tevdi ederek borcun vadesinin gelmesini beklemesi gerekmektedir. Borcun vadesinde ödenmemesi durumunda rehin alan, tevdi ettiği paraya rehin hükümleri çerçevesinde başvurabilir. Lex commissoria yasağı, rehin alanın rehnedilen şey üzerinde rehin verenin sıkışık durumundan yararlanarak haksız olarak hak elde etmesini önlemek içindir. Poroy/Tekinalp ve Domaniç, rehin alacaklısının, senet bedelini alacağına mahsup etmesinin en kestirme yol olduğunu savunmaktadır⁷²¹. Bozer/Göle ise senet bedelinin tahsil edilmesi durumunda rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinin henüz

⁷¹⁸ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 227.

⁷¹⁹ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 228; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 203; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 119; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 179.

⁷²⁰ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 203.

⁷²¹ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 203; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 179.

gelmemiş olması nedeniyle senet bedelinin notere tevdi edilmesi gerektiğini, borcun vadesinde ödenmemesi durumunda alacağın tevdi edilen bu bedelden tahsil edilmesi gerektiğini düşünmektedir⁷²². Öztan da senedin vadesinin alacağın vadesinden önce gelmesi durumunda, hamilin senet bedelini tahsil etmesiyle, cirantanın bu para üzerinde mülkiyet hakkına, ciro edilenin ise rehin hakkına sahip olduğunu belirtmekte ve bu gibi durumlarda paranın vadesi gelinceye kadar güvenilir bir yere faiz karşılığı tevdi edilmesi gerektiğini düşünmektedir⁷²³.

Senet bedelinin, rehinle teminat altına alınan alacaktan fazla olması durumunda ise hamil, fazla olan kısmı rehin cirosu yapan cirantaya iade eder⁷²⁴. Bu durumda ciro edilenin alacağını aşan kısım için ciro edilen, temsilci durumundadır⁷²⁵.

Senet bedelinin, teminat altına alınan alacaktan fazla olması durumunda, fazla olan kısım için muhatabın def'i ileri sürmesi halinde hamil, ödenen kısmı alıp geri kalan miktar için protesto çekip, senedi cirantaya teslim etmelidir.

Senedin vadesinin rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden önce gelmesi durumunda, senet borçlusunun, senet bedelini ödememesi halinde rehin alacaklısı olan hamil, kendi cirantası da dahil olmak üzere kendinden önce gelen müracaat borçlularına ve düzenleyene başvurabilir. Ancak hamilin kendi cirantasına başvurması durumunda ciranta, ciro edilen ile aralarındaki hukuki ilişkiye göre rehinli borcun vadesinin gelmediğini kişisel def'i olarak ileri sürüp ödemedi kaçınabilir. Bu nedenle hamilin senet bedelini, kendi cirantası dışındaki müracaat borçluları ile düzenleyenden kambiyo senedine özgü icra takibi yolu ile talep etmesi daha doğru olacaktır⁷²⁶.

2) Senedin vadesi, rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden sonra da olabilir. Örnek olarak, senedin vadesi 30.03.2023 iken, rehinle teminat

⁷²² Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 119.

⁷²³ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119.

⁷²⁴Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 248; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 187; Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 228; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 119; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198.

⁷²⁵ Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 119; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 198.

⁷²⁶ Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 119.

altına alınan alacağın vadesi ise 30.01.2023 olabilir. Bu durumda rehinle teminat altına alınan alacağın vadesi önce geldiğinden senedi rehin cirosuyla devralan hamil, kendi borçlusunu olan cirantadan alacağın ödenmesini talep eder. Rehlin borçlusunu olan ciranta, ödemeyi yapmaz ise hamil, senedin paraya çevrilmesi yoluna gidebilir. Bu durumda taşınır rehninin paraya çevrilmesine ilişkin usul uygulanır (İİK m. 145). Senedin vadesi geldiğinde ise, senedi icra dairesinden iktisap eden kişi, senet borçlusuna başvurup senet bedelini tahsil eder⁷²⁷.

Poroy/Tekinalp, senet vadesinin rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden sonra gelmesi durumunda, kendi borçlusuna başvurup alacağını tahsil edemeyen hamilin, senette vadeden önce müracaat hakkını kullanabileceği görüşündedir. Buna göre hamilin kendi borçlusuna başvurup ödemeyi alamaması, rehin veren borçlunun durumunun bozulması anlamına gelmektedir. Borçlunun durumunun bozulması, senet vadesinden önce başvurma hakkının kazanılmasına neden olan bir durum olduğu için hamilin, kambiyo senedine dayanarak başvurma hakkını kullanabileceği görüşündedir⁷²⁸.

Bu görüşe karşı çıkan Ülgen/Helvaci/Kaya/Ertan, senet borçlusunu ile rehinle teminat altına alınan alacağın borçlusunu farklı olduğu için vadeden önce kambiyo senedine dayanarak başvurma hakkının kullanılamayacağını belirtmektedir. Buna göre, kambiyo senedine dayalı olarak vadeden önce başvurma hakkının doğması için senet borçlusunun durumunun bozulması gerekmektedir. Ancak burada senet borçlusunun değil, rehinle teminat altına alınan alacağın borçlusunun durumu bozulduğu için vadeden önce başvurma hakkının doğması için gereken şartın gerçekleşmediğini belirtmektedir⁷²⁹.

3.2.3.5. Rehlin Ciro Sununun Sona Ermesi

Rehin cirosuyla devredilen senet ile teminat altına alınan alacağın ödenmesi durumunda rehin hakkı düşer. Ancak rehin ciro sunu yapılmasını gerektiren asıl borç ilişkisinin ortadan kalkmasıyla rehin ciro sunu kendiliğinden hükümsüz hale gelmez.

⁷²⁷Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 248; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 188; Kendigelen ve Kırcı, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 228; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 119; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 179.

⁷²⁸ Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 204.

⁷²⁹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 188.

Rehin ile teminat altına alınan alacağın ödenmesiyle rehin alanın, senedi cirantaya iade etmesi gerekir. Rehın alan hamıl, senedi cirantaya tekrar ciro etmekle veya rehın cirosunun çizilmesiyle senedin iadesi gerçekleşir⁷³⁰.

Rehin cirosu, borcun ödenmesiyle sona erdiği gibi bazı durumlarda ödeme yapılmaksızın da sona erebilir.

- Borcun düşmesi ile: Ödeme yapılması hariç, herhangi bir sebeple borcun düşmesi durumunda rehın cirosu hükümsüz kalır. Örnek olarak, borçlunun ehliyetsiz olması sebebiyle borç ilişkisi hükümsüz olursa eğer rehın cirosu da sebep ve sonuçlarını kaybeder⁷³¹.

- Rehın alanın feragati ile: Rehın cirosu, rehın alanın tek taraflı feragati ile de sona erebilir. Bununla birlikte alacaklının, mücerret haciz veya iflas yoluna başvurması rehın hakkında feragat anlamına gelmez⁷³².

- Tarafların anlaşması ile: Borç ödenmeksizin taraflar, aralarında anlaşarak yeni bir hukuki işlem ile rehın işlemini sona erdirebilirler. Tarafların irade serbestisine dayanan bu işlemin geçerli olabilmesi için rehın cirosunun yapıldığı şekilde yazılı olarak yapılması gerekir. Bu şekilde yapılan iptal işleminin rehnedilen senet üzerinde yapılması ve rehın verene geri iade edilmesi gerekir. Ancak iptal işleminin senet üzerinde yapılmaması ve senedin iade edilmemiş olması durumunda yine de rehın işlemi sona ermiş sayılır. Senet dışında rehın işleminin sona erdirilmesi durumunda rehın verenin, senet borçlusunu durumdan haberdar etmesi ve borçlunun protesto edilmesini veya takibe maruz kalmasını önlemesi gerekli ve yeterlidir⁷³³.

- Rehın cirosunun iptali ile: asıl borç devam etmesine rağmen rehın cirosunun yapılarındaki aksaklıklar nedeniyle sona ermesi de mümkündür. Buna göre ciro

⁷³⁰Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Bozer ve Göle, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 117; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 201; Coşkun, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 280; Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 189; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 510; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehın Cirosu”, s. 538.

⁷³¹ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 189; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 511; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehın Cirosu”, s. 538.

⁷³² Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 190; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 511 Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehın Cirosu”, s. 538.

⁷³³ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 190; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 511; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehın Cirosu”, s. 539.

zincirinde kopukluk olması durumunda kopmadan sonraki cirolar geçersiz hale gelir. Bununla birlikte cirantanın ehliyetsiz veya yetkisiz olması durumunda da ciro, borçluyu bağlamaz⁷³⁴.

- Alacağın mevcut olmaması nedeniyle: Senette ifade edilen alacağın mevcut olmaması durumunda da rehin cirosu hükümsüz hale gelir. Bu durumda rehin cirosunun hükümsüz hale gelmesi için sadece senet borçlusunun borçtan sorumlu olmaması yetmeyip, imzaların istiklali prensibi gereğince, senette imzası bulunan cirantaların da sorumluluktan kurtulmuş olmaları gerekir. Aksi takdirde rehin cirosu sona ermez, aradaki cirantalara başvuru imkanı bulunur⁷³⁵.

- Rehnedilen alacağın ödeme yerine kabulü ile: Rehnedilen alacağın, ödeme yerine geçmek üzere rehin alan tarafından devralınması durumunda da rehin cirosu sona erer. Buna göre rehin alan, imtiyaz hakkından feragat ederek, bunun karşılığında alacağı tamamen devralmıştır⁷³⁶.

- Rehnedilen senedin ödenmesi veya paraya çevrilmesi ile: Rehnedilen senedin senet borçlusu tarafından ödenmesi ile rehin sona erer. Bu durumda senedin tahsil veya ödeme şerhi ile senedi ödeyen borçluya iade edilmesi gerekir. Senedin cebri icra yolu ile satılması durumunda da senet üzerindeki rehin hakkı sona erer. Bu durumda senedin satılması nedeniyle ödenen bedel rehin alan emrine icraya yatırılıp, rehin hakkından kurtulmuş olan senet de senedi satın alan kişiye alacak hakkı olarak devredilir⁷³⁷.

3.2.3.6. Örtülü Rehin Cirosu

Ciro şerhi üzerinde rehin cirosu olduğuna dair bir beyan bulunmadığı için görünürde temlik cirosu yapılp, gerçekte tarafların aralarında rehin anlaşması

⁷³⁴ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 191; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 511; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, s. 540.

⁷³⁵ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 191.

⁷³⁶ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 191; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 512; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, s. 540.

⁷³⁷ Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, s. 192; Kubilay, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, s. 512; Domaniç, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, s. 541.

çerçevesinde rehin cirosu yapıldığına dair anlaştıkları ciro, örtülü rehin cirosu⁷³⁸ olarak adlandırılır⁷³⁹. Bir diğer deyişle senedin, rehin hakkı tanımak amacıyla tam veya beyaz temlik cirosuyla devredilmesi örtülü rehin cirosu olarak adlandırılır⁷⁴⁰. Örtülü rehin cirosunda dış ilişkide temlik cirosu bulunmaktadır. Ancak ciranta ile ciro edilen arasındaki iç ilişkide, senedin rehin amacıyla verildiği kararlaştırılmıştır. Bu şekilde ciro edilen lehine rehin hakkı tesis edilmiştir⁷⁴¹.

Örtülü rehin cirosunda üçüncü kişiler, senedin temlik cirosuyla devredildiğini ve mülkiyetin ciro edilene geçtiğini zannederler. Senedin rehnedilmesi amacı, taraflar arasındaki iç ilişkide kalmıştır. Bu nedenle örtülü rehin cirosu, senedin ciro edildiği rehin alanın konumunu güçlendirir⁷⁴².

Örtülü rehin cirosunda da ciranta, ciro edilene karşı sorumlu değildir. Ancak ciranta, senedi ciro edenden iktisap eden kişilere karşı sorumludur⁷⁴³. Örtülü rehin cirosunda senet görünürde temlik cirosu ile devredildiğinden, hamilin senedin maliki olarak görünmesi nedeniyle senedi temlik cirosu ile devredebilir. Senedi iyi niyetle devralan üçüncü kişi, senedin mülkiyetini kazanır⁷⁴⁴. Bu durumda örtülü rehin cirosu ile senedi devreden ciranta, sözleşmeye aykırı davranış nedeniyle senedi devredene

⁷³⁸ Örtülü rehin cirosu, “teminat amacıyla temlik”ten farklı bir işlemdir. Teminat amacıyla temlikte taraflar, teminat altına alınan alacağın devredilene geçirilmesi konusunda anlaşılır ancak bu devir ile devredilen, alacağa teminat amacıyla sahip olur. Örtülü rehin cirosunda ise görünürde senet üzerindeki alacak hakkının devri amaçlansa da tarafların iradesi senet üzerindeki alacak hakkının rehnedilmesi doğrultusundadır. Teminat amacıyla temlikten farklı olarak örtülü rehin cirosunda taraflar, senet üzerindeki hakkını ciro edilene devretmek amacıyla değillerdir. (Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225)

Örtülü rehin cirosunun teminat amacıyla temlikten en önemli farkı, örtülü rehin cirosunda senedi rehin cirosuyla devralan hamilin rehin hakkı kazanırken, teminat amacıyla temlikte hamilin senet mülkiyetini kazanmasıdır. Bunun neticesi olarak senedi teminat amacıyla temlik ile devralan kişinin senedi temlik cirosu ile devretmesi durumunda devredilen kişi teminat amacıyla temlikten haberdar olsa dahi senedin mülkiyetini kazanır. Rehin amacıyla yapılan temlik cirosunun örtülü rehin cirosu mu yoka teminat amacıyla temlik mi olduğu tarafların beyanlarının yorumlanması ile tespit edilir. (Develi, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Cirosu”, s. 85)

⁷³⁹Karahan ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 247; Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 189; Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201; Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 120; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202; Erdem, “Kambiyo Senetlerinin Teminat...”, s. 144.

⁷⁴⁰ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225.

⁷⁴¹ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 189.

⁷⁴² Poroy ve Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, s. 201.

⁷⁴³ Ülgen ve diğerleri, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2021, s. 189.

⁷⁴⁴Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2020, s. 120; Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202.

(örtölü rehin ciro suyla senedi devralan kişi) karşı tazminat davası açabilir. Bu durum yazılı bir belge ile ispat edilmelidir⁷⁴⁵.

Örtöl rehin ciro su, beyaz ciro olarak yapılması durumunda senedin ön yüzün yapılamaz. Çünkü senedin ön yüzünde yer alan sadece imza aval sayılır⁷⁴⁶.



⁷⁴⁵ Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, s. 202.

⁷⁴⁶ Kendigelen ve Kırca, **Kıymetli Evrak Hukuku**, s. 225.

SONUÇ

Kambiyo senetleri kanunda poliçe, bono ve çek olarak sayılmıştır. Kambiyo senetlerinin en önemli ve en çok kullanılan devir usulü “ciro”dur. Kanunda ciro kavramı poliçe üzerinde düzenlenmiş ve bono ve çek açısından bu hükümlere atıf yapılmıştır. Ciroya ilişkin doktrinde birçok tanım yapılmış olsa da genel olarak ciro, emre yazılı senetlerden doğan hakların bir başkasına temlik, rehin veya tahsil edilmesine yönelik yapılan yazılı bir irade beyanıdır. Senetten doğan hakların devrinin gerçekleşebilmesi için senet üzerine ciro işlemi yapıp imzalanmasının yanı sıra senet zilyetliğinin de geçirilmesi gerekir. Ciro, devren iktisap biçimi olduğundan dolayı ciro işlemi ile senetten doğan bütün haklar devredilir. Cironun hukuki mahiyetine ilişkin havale, şart, icap ve modern teoriler bulunmaktadır. Kanaatimizce ciro kavramını en iyi açıklayan teori modern teoridir. Modern teori, kanuna uygun bir şekilde senetten doğan hakkın devren iktisap edildiğini kabul ettiği ve cironun senet üzerindeki hakkın kayıtsız şartsız devredilmesini sağladığını belirttiği için daha sağlam hukuki gerekçelere dayanmaktadır.

Ciro, senedin arka yüzüne veya senede bağlanmış bulunan “alonj” adı verilen bir kağıt üzerine veya suret üzerine ciranta tarafından el yazısı ile imza atılması suretiyle yapılır. Buna göre cironun ilk şartı, mutlaka senet üzerine yapılması gerektiğidir. Senet üzeri kavramından kastedilen senedin ön veya arka yüzü veya “alonj” denilen eklenti ya da senedin suretidir. Tam ciro, senedin ön veya arka yüzüne yapılabilecekken beyaz ciro, aval ile karıştırılabileceği için senedin arka yüzüne yapılır.

Cironun bir diğer şartı imzanın el yazısı ile atılması gerektiğidir. Mekanik herhangi bir araç, işaret, resmi bir şهادetname, mühür veya elektronik imza atılması suretiyle yapılan ciro geçerli değildir. Ancak bunların yanı sıra imza atılması halinde ciro geçerli olur.

Cironun üzerinde tarih veya adres yazılması zorunluluğu bulunmamaktadır. Bununla birlikte ciro şerhi üzerine tarih yazılması, ciro zincirinin daha kolay tespit edilmesine yardımcı olur.

Ciro kural olarak kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Ciro şerhi üzerine yazılan şartlar yazılmamış sayılır. Bununla birlikte kanunda bazı kayıtların ciro şerhi üzerine eklenebileceği düzenlenmiştir. Buna göre cirantanın sorumsuzluğuna, ciro yasağına, ibraz süresine, protestodan muafiyet kaydına, araya girme suretiyle ödeyecek kişinin gösterilmesine dair kayıtlar geçerli bir biçimde ciroya eklenebilir.

Kambiyo senetlerinde senedin içerdiği hak bölünüp devredilemeyeceğinden kısmi ciro geçersizdir. Kısmi ciro, cirantanın senet bedelinin bir kısmını devrettiğine dair beyanıyla veya birden fazla lehtar bulunan senedin bunlardan biri veya birkaçı tarafından ciro edilip, diğerlerinin buna katılmaması suretiyle gerçekleşir. Ancak birden fazla lehtar veya cirantası bulunan senette bunlardan birinin senedi diğerine ciro yapıp devretmesi, senetteki hakkın bölünmesine neden olmayacağından geçerli kabul edilmektedir.

Cironun üzerinin çizilmesi veya karalanması suretiyle gerçekleşen çizilmiş cirolar, yazılmamış sayılır. Doktrinde bir görüş, cironun çizilmiş sayılması için hamilin imzası veya parafı ile onaylanması gerektiğini belirtmektedir. Bir başka görüş ise, bunun da bir adım ötesine geçerek cironun çizilmesinin cironun iptal edilmesi anlamına gelmesinden dolayı çizme işleminin hamil tarafından açıkça onaylanması gerektiğini belirtmektedir. Yargıtay ise cironun üzerinin çizilmesi veya karalanmasının yeterli olduğu görüşündedir. Ciroyu çizme yetkisine sahip olan kişi, senedin yetkili hamili olduğundan, cironun yetkili olmayan kişi tarafından çizilmesi halinde bu durum senet üzerinde tahrifat olarak değerlendirilir. Bu durumda senedi kötü niyetli hamilden devralan kişi, hamilin kötü niyetli olduğunu biliyor veya bilebilecek durumda ise kötü niyetli sayılır ve senedin mülkiyetini kazanamaz. Cironun yanlışlıkla çizilmesi durumunda ise iyi niyetli kişilerin iyi niyeti korunur ve ciro çizilmiş sayılır. Ciroyu yanlışlıkla çizen yetkili hamil ciro zinciri bozulsa dahi maddi hukuka göre yetkili hamil olmaya devam eder ve bunu senet borçlularına karşı ileri sürebilir.

Cironun çizilmesi işlemi, cirodan dönme, cironun sadeleştirilmesi ve geriye ciro durumlarında yapılmaktadır. Cirodan dönme, senedin yetkili hamili olan cirantanın senet zilyetliğini devretmeden önce kendi yapmış olduğu ciroyu çizerek iptal etmesidir. Cironun sadeleştirilmesi, senet bedelini ödeyen cirantanın

sorumluluktan kurtulduğu için kendi cirosu ile kendinden sonra gelen ciroları çizmesi şeklinde yapılmaktadır. Geriye ciroda ise hamilin, senedi kendinden önce gelen cirantalardan birine ciro ederek devretmesi ile senedi yeniden iktisap eden ciranta, senet üzerinde kendi cirosu ile kendinden sonra gelen ciroları çizme yetkisine sahip olmaktadır.

Tam ciroda imzanın çizilip ciro şerhinin çizilmemiş olması cironun tamamen çizilmesi anlamına gelmekteyse de ciro şerhinin çizilip imzanın çizilmemesi durumunda cironun geçerliliğı hususunda doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüş, bu durumda cironun tamamının çizilmiş sayılıp cironun yazılmamış olacağını düşünürken bir diğ er görüş, ciroyu beyaz ciro yapmak amacıyla ciro şerhinin çizilip imzanın çizilmemesi durumunda imzanın, beyaz ciro olarak geçerli olacağını savunmaktadır. Konuyla ilgili Yargıtay, cironun tamamının çizilmiş sayılması gerektiğı için imzanın beyaz ciro olarak kabul edilemeyeceğı görüşündedir. Bizim görüşümüze göre de cironun çizilip imzanın çizilmemiş olması durumunda, kötü niyetli hamillere fırsat yaratmamak ve cironun güvenilirliğini korumak için cironun çizilmiş olarak kabul edilip yazılmamış sayılması gerekmektedir.

Ciroda kişiler, ciroyu yapan kişi olan ciranta ve ciro yapılan kişidir. Ciranta, ciro işlemini yaparak senet üzerinde tasarrufta bulunan kişidir. Cironun ehliyetli olan kişi tarafından yapılması gerektiğ inden, ehliyetsiz bir kişi tarafından yapılan ciro geçersiz olacak ancak imzaların bağımsızlığı ilkesi nedeniyle bu ciro, senetteki diğ er imzaların geçerliliğini etkilemeyecektir. Senede birden fazla kişinin hamil olması durumunda bu kişiler, senede alternatif olarak hamillerse, her biri senedi tek başına ciro edebilir. Bu kişiler senede müşterek olarak hamillerse, senet ancak cironun müşterek olarak imzalanmasıyla devredilebilir.

Senette ilk ciro lehtar tarafından yapılır. Ancak uygulamada lehtarın cirosundan önce başka ciroların yapılabildiğı görüldüğ ünden bu durumda ciro zincirinin bozulup bozulmayacağına dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüş, lehtarın cirosundan önce başka cirolar bulunması durumunda bu ciroların ciro zincirini bozmayacağı yönündedir. Doktrindeki diğ er görüş ise ilk cironun lehtar tarafından yapılmaması nedeniyle ciro zincirinin bozulmuş olduğunu

düşünmektedir. Yargıtayın konuyla ilgili farklı kararları bulunsa dahi genel eğilimi, bu durumda ilk ciro lehtarın cirosu olmamasına rağmen, sonraki cirolarda lehtarın bulunmasından, işlemin ayakta tutulması yönündedir. Konuyla ilgili bizim görüşümüz, senedin ilk cirantasının lehtar olmaması durumunda, ciro zincirinde lehtarın imzası bulunuyorsa eğer, ciro zincirinin kopmuş sayılmaması yönündedir.

Senet üzerinde, ciro zincirinde ilk imzanın lehtar tarafından değil üçüncü bir kişi tarafından atılması durumunda, bu imzalara sorumluluk yönünden bir anlam yüklenip yüklenmeyeceği hususu doktrinde tartışmalıdır. Doktrindeki bir görüş, senet arkasına lehtarın cirosunun üzerine atılan imzanın garanti amacına yönelik beyaz ciro olduğu yönündedir. Diğer görüş ise, bu imzanın aval olarak nitelendirilmesinin daha doğru olduğu yönündedir. Konuyla ilgili doktrindeki bir başka görüş ise ilk ciroyu lehtarın yapmamış olması ihtimalinde, lehtardan önce yapılan cirolar geçersiz sayılacağından sorumluluklarının doğmayacağı yönündedir. Yargıtayın görüşü de bu doğrultudadır.

Ciro, üçüncü bir kişiye yapılabileceği gibi muhataba, düzenleyene veya ciranta, avalist gibi poliçe ile borç altına girmiş kişilerden birine de yapılabilir. Cironun senedi kabul etmiş olsun veya olmasın muhataba yapılması durumunda, muhatap hem alacaklı hem de borçlu durumuna gireceğinden dolayı senet tedavülden çıkmış olsa da muhatap senedi tekrar ciro edip devrederek tedavüle sokabilir. Bu durumda poliçenin ödenmemesi veya kabul edilmemesi nedeniyle başvurulup ödeme yapan muhatap kendinden önceki cirantalara rücu edemeyecektir. Ancak muhatabın senedi kabul etmemiş olması ihtimalinde, başvurma borçlusu olmayacağından, ciranta olarak kendisine başvurulmuş ve ödeme yapmışsa kendisi de önceki cirantalara başvurabilir.

Çekte muhatap, banka olduğundan dolayı muhatabın yapmış olduğu ciro makbuz hükmünde sayılarak muhatabın senedi ciro yapıp tedavüle sokması engellenmiştir. Bununla birlikte muhatap bankanın birden fazla şubesi bulunması durumunda, muhatap şubeden başka bir şubeye yapılan ciro geçerli olmaktadır. Muhatap bankanın başka şubesi lehine yapılan cironun geçerli olması nedeniyle bu şubenin, çeki tekrar cirolayabileceğine dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüş, banka şubesinin, kendisine ciro edilen bu çeki normal bir ciro

ile iktisap etiği için tekrar ciro yapabilme hakkına sahip olduğunu düşünürken diğer görüş, banka şubesinin çeki üçüncü kişilere ciro yapıp devredemeyeceğini savunmaktadır. Bir başka görüş ise çek bedelini ödeyen şubenin çeki, muhatap şubeye ibraz edebileceği ve makbuz hükmünde bir ciro yapabileceğini belirtmektedir. Yargıtay da konu ile ilgili kararında, lehtar durumunda olsa bile muhatap bankanın çeki devredemeyeceğini, devrederse eğer bu ciroya dayanarak çeki devralan kişinin yetkili hamil olamayacağını belirtmiştir. Konuyla ilgili bizim görüşümüz de bankanın muhatap şube dışındaki bir başka şubesinin çeki tekrar cirolayamayacağı ve tedavüle sokamayacağı yönündedir. Doktrinde muhataba yapılan ve makbuz hükmünde olan cironun tam ciro olarak yapılması gerektiğini savunan yazarlar bulunmakla beraber cironun, tam cironun yanı sıra beyaz ciro olarak da yapılabilceğini belirten bir kısım yazar da bulunmaktadır.

Senedin düzenleyene ciro edilmesi durumunda senet tedavüle çıkmamış gibi olsa dahi düzenleyen, senedi tekrar ciro yapıp devrederek tedavüle çıkmasını sağlayabilir. Senet, senette borç altına girmiş olan ciranta veya avalistlere de ciro edilebilir. Senedin cirantaya tekrar ciro edilmesi durumunda mükerrer ciro veya geriye ciro söz konusu olur.

Ciro kural olarak senedin lehtara verildiği andan senedin vadesine kadar yapılabilir. Bununla birlikte vadeden sonra yapılan ciro da geçerli olur. Vadeden sonra yapılan ciro, vadeden önce yapılan bir cironun hükümlerini doğurur. Ancak ödememe protestosunun çekilmesinden veya bu protestonun çekilmesi için öngörülen sürenin geçmesinden sonra yapılan ciro alacağın temlik hükmündedir.

Cironun temlik, teşhis ve teminat işlevleri bulunmaktadır. Cironun temlik işlevi, senetten doğan hakların devrini sağlamaktadır. Cironun temlik işlevi, temlik cirosunda bulunmaktadır. Rehin ve tahsil cirosu senetten doğan hakkın devrini sağlamadığı için temlik işlevleri bulunmamaktadır. Cironun temlik işlevi, senetten doğan alacak hakkına halefiyet sağladığı için senet metninden anlaşılmayan defiler senedi devralana karşı ileri sürülemez. Bununla birlikte senetten anlaşılan defiler ve senedin hükümsüzlüğüne dair defiler ise herkese karşı ileri sürülebilir. Cironun temlik işlevi gereğince, senedi düzgün bir ciro zincirine dayanarak elinde bulunduran ciro edilen, senet önceki hamilin elinden ne şekilde çıkmış olursa olsun, senedi kötü

niyetle iktisap etmemiş veya iktisabında ağır kusurlu bulunmadıkça senedi geri vermeye mecbur edilemez.

Cironun geçerliliğinin, temlik işlevini etkileyip etkilemeyeceği hususunda doktrinde farklı görüşler vardır. Doktrinde bir görüş, ciro işleminin, temlik işlevini yerine getirmesi için hukuken geçerli bir ciro olması gerektiğini söylemektedir. Diğer görüş, ciro zincirinde kopukluk bulunması durumunda kopukluktan sonraki ilk cironun maddi olarak hak sahibi olan kişi tarafından yapılması halinde kopmadan sonraki ciroların da temlik işlevine sahip olduğunu düşünmektedir. Konuyla ilgili bizim görüşümüz de ciro zincirindeki kopukluğun, ciro edilenin maddi olarak hak sahibi olması durumunda, cironun temlik işlevini etkilemeyeceği yönündedir.

Cironun teşhis işlevi, senedin yetkili hamilinin teşhis edilmesini sağlar. Buna göre senedi düzgün bir ciro zinciri ile elinde bulunduran kişi senedin meşru hamilidir. Senedi, kendi hakkı müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşılan hamilin elinde bulundurması şekli olarak hak sahipliğine karine oluşturur.

Cironun teşhis işlevinin birtakım sonuçları bulunmaktadır. Buna göre düzgün bir ciro zinciri ile senedi elinde bulunduran hamil, herhangi bir ispata gerek olmaksızın senetteki hakkı ileri sürebilir veya senedi devredebilir. Cironun teşhis işlevinin bir diğer sonucu, senet borçlusunun, hile veya ağır kusuru olmadıkça, şeklen yetkili hamile ödeme yapmakla borcundan kurtulmasıdır. Teşhis işlevinin bir başka görünümü, senedi düzgün bir ciro zinciri ile devralan hamilin, senet önceki hamilin elinden ne suretle çıkmış olursa olsun, iktisabında kötü niyetli veya ağır kusurlu değilse iktisabının korunmasıdır.

Hamilin, şekli olarak hak sahibi olduğuna dair karinenin uygulanması için senedi, birbirine bağlı ve müteselsil cirolarla yani düzgün bir ciro zinciri ile elinde bulundurması gerekir. Düzgün bir ciro zinciri, her ciroda cirantanın bir önceki ciroda kendine ciro edilen kimse olması anlamına gelmektedir. Düzgün ciro zincirinin ilk şartı, ilk cirantanın lehtar olmasıdır. Düzgün ciro zincirinin ikinci şartı, sonraki cirolarda, her cironun bir önceki cironun ciro edileni tarafından imzalanmış olması gerektiğidir. Düzgün bir ciro zincirinde son cironun hamilin adına yapılmış olması veya beyaz ciro olması gerekmektedir. Ciro zincirinde beyaz ciro, ciro zincirini

koparmaz. Bir beyaz ciroyu bir başka ciro izlemesi durumunda son ciroyu imzalayan kişi senedi beyaz ciro ile almış sayılır. Çizilmiş cirolar yazılmamış sayıldığından, ciro zincirinin düzgün olup olmadığının tayininde çizilmiş cirolar dikkate alınmaz. Cirolar, birbirine bağlı olsa dahi, senedin önceki cirantalarından birinin eline geçmesi durumunda bu kişi, şeklen hak sahibi olamaz. Bu kişinin, şeklen yetkili hamil olabilmesi için senedi geriye ciro ile devralması gerekmektedir. Ciro zincirinde hayali veya yetkisiz kişilerin yer alması ciro zincirini bozmaz. Cirodaki imzalardan birinin sahte olması, diğer cirantaların imzaların geçerliliğini ve düzenleyenin sorumluluğunu etkilemez. Senedin son hamil tarafından değil de hamilin halefi olan kişi tarafından ciro edilmesi durumunda bu kişinin, halefiyetini belgeyle kanıtlaması gerekir.

Ciro zincirinde kopukluk varsa hamil, yetkili hamil olmaz. Ciro zincirinde kopukluk olması durumunda, kopukluktan sonraki ciranta maddi hukuk yönünden geçerli bir halefiyet durumu yoksa, sonraki cirolar geçersiz olur. Kopukluktan sonraki ciroların temlik ve teminat işlevleri bulunmaz. Ciro zinciri kopuk olduğu için sonraki cirantaların iyi niyeti de korunmaz.

Senette maddi olarak hak sahibi olan kişi, senedi hukuka uygun olarak iktisap eden kişidir. Senette şekli olarak hak sahibi olan kişi ise senedi düzgün bir ciro zinciri ile elinde bulunduran kişidir. Senette şekli olarak hak sahibi olan kişi maddi olarak hak sahibi olmayabilir veya tam tersi maddi olarak hak sahibi olan kişi şekli olarak hak sahibi olmayabilir. Senette maddi olarak hak sahibi olup da şekli olarak hak sahibi olmayan kişi, senedi ciro edemez. Ancak halefiyet bulunması durumunda hamil, şeklen hak sahibi olmasa da senedi ciro yoluyla devredebilir. Doktrinde halefiyetin cüzi halefiyeti de kapsayıp kapsamadığı hususunda farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrinde bir görüş, yalnızca külli halefiyet durumunda hamilin senedi ciro edebileceğini savunurken diğer görüş, cüzi veya külli halefiyet ayrımı yapmaksızın halefiyetin varlığının yeterli olduğu görüşündedir. Konuyla ilgili bizim görüşümüz, senet üzerinde cüzi veya külli halefiyet fark etmeksizin maddi hak sahibi olan kişilerin şekli olarak hak sahibi olmasalar dahi senedi ciro yoluyla devredebilecekleri yönündedir.

Senet üzerinde şekli hak sahibi olup maddi hak sahibi olmayan kişinin yapacağı ciro ile senedi devralan kişinin iktisabı ise, senedi kötü niyetle iktisap etmedikçe veya iktisabında ağır kusur bulunmadıkça geçerli sayılır. Senedi iyi niyetle iktisap eden cirantadan devralan hamil ise kötü niyetli olsa dahi iktisabı korunur. Senedin ehliyetsiz bir kişiden iyi niyetle devralınması halinde ise TMK m. 15'teki genel ilke gereğince ayırt etme gücüne sahip olmayan kişilerin fiilleri hukuki sonuç doğurmayacağından devir geçerli olmaz. Senedin temsil veya tasarruf yetkisi olmayan bir kişi tarafından ciro edilip devredilmesi veya senedin sakat geçirim sözleşmesi ile devredilmesi durumunda ise senedi iyi niyetle devralan kişinin kazanımı korunur.

Cironun son işlevi olan teminat işlevi gereğince, her ciranta, kendisinden sonra gelenlere ve hamile karşı senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden sorumludur. Cironun teminat işlevi kanuni veya iradi olarak sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Buna göre gecikmiş cironun teminat işlevi bulunmamaktadır. Müracaat hakkının düştüğü durumlarda da cironun teminat işlevi bulunmaz. Cironun teminat işlevi, iradi olarak sorumsuzluk kaydı konulması veya cironun yasaklanması yolları ile sınırlandırılabilir. Cirantanın senedin ödenmemesinden veya kabul edilmemesinden sorumlu olmayacağına dair sorumsuzluk kaydı koyması durumunda senedi ciro ettiği kişi de dahil olmak üzere kendinden sonra gelenlere karşı sorumluluğu kalkar. Düzenleyen de senedin kabul edilmemesinden dolayı sorumsuzluk kaydı koyabilecekken senedin ödenmemesinden dolayı koyduğu sorumsuzluk kaydı yazılmamış sayılır.

Senedin, ciranta tarafından tekrar ciro edilmesinin yasaklanması durumunda senedin buna rağmen ciro edilmesi halinde senedin ciro edilmesini yasaklayan ciranta, senedi ciro ettiği kişiden sonra gelenlere karşı sorumlu olmaz. Yalnızca senedi ciro ettiği kişiye karşı sorumlu olur.

Düzenleyenin, senedi düzenlerken senede koymuş olduğu senedin cirosunun yasaklanmasına dair kaydın, hukuki sonucunun ne olduğuna dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki hakim görüşe göre, düzenleyenin senet üzerine koyduğu ciro yasağı kaydı, bir menfi emre kaydı niteliğindedir ve senedi nama yazılı hale getirir. Doktrindeki diğer görüş, düzenleyenin senedin üzerine koymuş olduğu

ciro yasağı kaydının, senedi nama yazılı hale getirmeyeceği ve kaydın geçersiz olup yazılmamış sayılması gerektiğini belirtmektedir. Yargıtayın da konu ile ilgili görüşü, düzenleyenin eklemiş olduğu ciro yasağı kaydının bir menfi emre kaydı olduğu ve senedi nama yazılı hale getirdiği, bu nedenle de senedin alacağın temlik hükümlerine tabi olduğu yönündedir. Konu ile ilgili bizim görüşümüz, düzenleyenin senede koymuş olduğu ciro yasağı kaydının menfi emre kaydı olmadığı ve senedi nama yazılı hale getirmediği yönündedir.

Temlik cirosunun, teminat işlevi varken tahsil cirosunun teminat işlevi yoktur. Rehin cirosunun ise teminat işlevinin bulunup bulunmadığı doktrinde tartışmalıdır. Yargıtay konuyla ilgili içtihatlarında, rehin cirosunun teminat işlevinin olmadığını, senedi rehin cirosuyla devralan hamilin cirantayı kambiyo senedine özgü yolla takip edemeyeceğini ancak kendi cirantası dışındaki senet borçlulara başvurusunun mümkün olduğu görüşündedir. Konuyla ilgili bizim görüşümüz, rehin cirosunun teminat işlevinin bulunduğu yönündedir. Senedi rehin cirosuyla devreden ciranta ile devralan arasında kambiyo senedine dayalı bir ilişki bulunduğundan, hamilin senede dayalı olarak cirantaya başvurma hakkı normal olarak bulunacağından, rehin cirosunun teminat işlevi bulunmaktadır. Aksi durumda, hamilin alacağına teminat olarak almış olduğu senedin hiçbir hukuki değeri olmayacaktır.

Ciro şekline göre ciro edilen kişinin belli olup olmamasına göre tam ciro ve beyaz ciro olarak ikiye ayrılmaktadır. Tam ciro, lehtarın veya cirantanın senet üzerine, ciro edilen kişinin adını ve “ödeyiniz” kelimesini yazıp imzalaması suretiyle yapılan cirodur. Beyaz ciro ise, lehtar veya ciranta tarafından senet üzerine, sadece “ödeyiniz” kelimesinin yazılıp imzalanması veya açıklama yapılmaksızın yalnızca imzalanması suretiyle yapılan cirodur. Beyaz ciroda ciro edilen kişinin adına yer verilmez.

Beyaz ciro temel olarak iki şekilde yapılabilir. İlk olarak senet üzerine “ödeyiniz” veya benzeri ifadeler yazılmaksızın sadece cirantanın imzası atılarak beyaz ciro yapılabilir. İkinci olarak beyaz ciro, ciro edilen kişinin adına yer verilmeden, ciro iradesini yansıtan “ödeyiniz” ve benzeri bir ifadenin kullanılıp imzalanması suretiyle de yapılabilir. Beyaz ciro senedin arka yüzüne veya alonj

üzerine yapılır. Beyaz cironun aval ile karıştırılabilme ihtimali olduğu için senedin ön yüzüne yapılıp yapılamayacağı ile ilgili doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrinde bir görüşe göre, senedin ön yüzüne atılan imzanın yanı sıra “ödeyiniz” ifadesi de kullanılmışsa beyaz ciro geçerli olup, aval hükmünde sayılmaz. Doktrinindeki diğer görüşe göre ise senedin ön yüzüne yapılan beyaz ciro, ne şekilde yapılırsa yapılsın geçersiz olacaktır. Bizim görüşümüze göre de senedin ön yüzüne atılan imzanın beyaz ciro olduğu karışıklığa mahal vermeyecek şekilde belli oluyorsa eğer senedin ön yüzüne beyaz ciro yapılması mümkündür.

Senedi beyaz ciro ile devralan hamil senedi tekrar beyaz veya tam ciro ile devredebilir. Bu durumda ciro zincirine dahil olacağından sorumluluğu doğar. Hamil senedi kendi adına da doldurabilir. Bu durumda senet kendisine tam ciro ile devredilmiş gibi olur. Senedi beyaz ciro ile devralan hamil senedi başkası adına doldurabilir. Hamilin senedi başkası adına doldurması durumunda, kendisi ciro zincirinde yer almayacağından, ciranta sıfatı ile sorumluluktan kurtulmuş olur. Bunların yanı sıra senedi beyaz ciro ile devralan hamil, beyaz ciroyu doldurmaksızın veya yeniden tam veya beyaz ciro yapmaksızın senedi bir başkasına teslim edebilir. Bu durumda da senedi devreden hamil, ciro zincirinde yer almayacağından ciranta sıfatı ile sorumluluktan kurtulur.

Tahsil cirosunun beyaz ciro ile yapılıp yapılamayacağına dair doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrinindeki bir görüşe göre, senedin hamiline gibi tedavüle çıkarılması vekalet ilişkisine aykırı olacağından, tahsil cirosu beyaz ciro ile yapılamaz. Doktrinindeki diğer görüş ise kanunda tahsil cirosunun beyaz ciro ile yapılmasının yasak olmaması nedeniyle tahsil cirosunun, beyaz ciro ile yapılabileceği görüşündedir. Yargıtay da kararlarında, cironun tahsil için olduğuna dair bir kayıt taşımayan beyaz cironun, temlik cirosu hükmünde olduğunu kabul etmektedir. Konuyla ilgili bizim görüşümüze göre, tahsil cirosunun yapılış amacının senet bedelinin ciranta adına tahsili olduğundan, cirantanın bedelin tahsili amacıyla vekalet ilişkisine dayanarak senedi devrettiği kişinin, senedi beyaz ciro ile başkasına devredip senedin hamiline olarak tedavüle çıkmasına neden olması, tahsil cirosunun amacıyla bağdaşmayacağından tahsil cirosu beyaz ciro ile yapılmamalıdır.

Rehin cirosunun beyaz ciro ile yapılıp yapılmayacağına dair de doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüşe göre, kanunda rehin cirosunun beyaz ciro ile yapılabileceğine dair bir engel bulunmaması ve rehin hukuku açısından da aykırılık olmaması nedeniyle rehin cirosu beyaz ciro ile yapılabilir. Bunun aksini savunan yazarlar senedi rehin cirosu ile devralan kişi senedi, ancak bir tahsil cirosu ile devredebileceğinden, vekaleten senedi devralanın senedin hamiline olarak elden ele dolaşması vekalet ilişkisine aykırı olacağından, rehin cirosunun beyaz ciro ile yapılmaması gerektiği görüşündedir. Konuyla ilgili bizim görüşümüze göre, her ne kadar kanunda rehin cirosunun beyaz ciro olarak yapılmasına engel bulunmasa da rehin cirosundan sonra ancak tahsil cirosu yapılabileceğinden ve senedi beyaz rehin cirosu ile devralan hamilin senedi hamiline gibi devretme imkanı bulunduğundan, bu durumun rehin cirosundan sonra ancak tahsil cirosu yapılabileceğine dair hükme aykırılık teşkil ettiğinden rehin cirosunun, beyaz ciro olarak yapılamaması gerekmektedir.

Ciro, konusuna göre temlik cirosu, tahsil cirosu ve rehin cirosu olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Temlik cirosu, senetten doğan tüm hakları devretmek için yapılan cirodur. Esas olan cironun senetten doğan hakkı devretmek için yapılması olduğundan aksi ciro şerhinden anlaşılmadıkça yapılan her ciro temlik cirosu sayılır. Temlik cirosu tam veya beyaz ciro şeklinde yapılabilir. Temlik cirosu senedin arkasına ve alonj üzerine yapılabilir. Temlik cirosu senetten doğan tüm hakları devrettiği için senedi temlik cirosu ile devralan hamil, temlik, tahsil veya rehin cirosu yapılabilir. Temlik cirosunda cironun devir, teşhis ve teminat işlevinin üçü de bulunur.

Tahsil cirosu, cirantanın ciro edilene alacağını tahsil etme yetkisi vermek amacıyla yaptığı cirodur. Tahsil cirosu ile ciro edilen, senetten doğan hakları ciranta adına kullanma ve senet bedelinin tahsiline ilişkin işlemleri yapma yetkisi kazanır. Burada ciro edilen, cirantanın temsilcisi, vekili konumundadır. Tahsil cirosu ciro şerhi üzerine, “bedeli tahsil içindir”, “vekaleten”, “kabz içindir”, “vekilimdir”, “mutemedimdir” gibi senet bedelinin başkası adına kabul edileceğini veya vekil etmeyi içeren ifadeler yazılarak yapılır. Bu şekilde yapılan ciroya, tahsil için yapıldığı senet metninden açıkça anlaşıldığı için açık tahsil cirosu da denir.

Tahsil cirosunun niteliği gereği temlik ve teminat işlevi bulunmaz. Tahsil cirosunun teşhis işlevi ise vardır. Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil, senedi ancak yine tahsil cirosu ile devredebilir. Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil senedi temlik veya rehin cirosu ile devredemez. Senedi tahsil cirosu ile cirolayan ciranta senedi devrettiği kişiden geri alırsa veya senedin zilyetliğini zaten devretmemişse, yapmış olduğu ciroyu çizmeden senedi bir başkasına temlik, tahsil veya rehin cirosu yaparsa yapmış olduğu bu ciro geçerli olur ve çizilmeyen tahsil cirosu ciro zincirini bozmaz.

Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil, ciranta adına senetten doğan bütün hakları kullanmaya yetkili hale gelir. Bununla birlikte ciro edilen, asıl borç ilişkisi ile ilgili bir dava açamaz. Ciro edilenin sulh, ibra ve feragat hakkını kullanıp kullanamayacağına dair ise doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki hakim görüşe göre ciro edilen, özel olarak yetkilendirilmedikçe, borçluyu ibra edemez, sulh olamaz veya feragatte bulunamaz. Doktrindeki diğer görüş ise ciro edilenin sulh, feragat ve ibra haklarını kullanabileceğini düşünmektedir. Yargıtay da vermiş olduğu kararında hamilin, senetten doğan bütün haklarla birlikte sulh, feragat ve ibra haklarını da kullanabileceğini belirtmiştir.

Tahsil cirosunda ciro edilen, cirantanın vekili konumunda olduğu için vekilin özenini göstermek zorundadır. Buna uygun davranmayan ciro edilen, cirantaya karşı aralarındaki vekalet ilişkisi (TBK m. 502) kapsamında sorumlu olur.

Ciro edilen, cirantanın temsilcisi konumunda olduğundan, senetten dolayı borçlu olan kişiler, tahsil cirosu ile senedi elinde bulunduran ciro edilen ile aralarındaki ilişkiden kaynaklanan defileri değil, ciranta ile aralarındaki ilişkiden kaynaklanan defileri hamile karşı öne sürebilirler. Bir diğer deyişle senet borçlusu, cirantaya karşı öne sürebileceği defileri ciro edilene karşı da öne sürebilir. Bununla birlikte senet borçlusu, ciro edilenin şahsına karşı sahip olduğu defileri öne süremez. Senedi tahsil cirosu ile devralan kişi, vekil-hamil olduğundan dolayı, diğer cirantalarla birlikte sorumluluğu bulunmaz.

Tahsil yetkisi, tahsil cirosunun çizilmesi veya cirantanın bu amaçla senet üzerine yazacağı bir beyan ile sona erer. Tahsil yetkisinin sona ermesi için vekil

hamilin senedi cirantaya iade etmesi yeterlidir, ayrıca ciro edilmesine gerek yoktur. Cirantanın, tahsil cirosu ile ciro edilene vermiş olduğu temsil yetkisi, TBK 43/1 ve TBK 513/1’de öngörülen genel kuralın aksine, yetkiyi veren cirantanın ölümü veya medeni hakları kullanma ehliyetini kaybetmesiyle sona ermez.

Kanunda açık bir düzenleme bulunmamasına rağmen, doktrinde tahsil cirosunun örtülü olarak da yapılabileceği kabul edilmektedir. Örtülü(inançlı) tahsil cirosu, senedin görünüşte temlik cirosu ile devredilmesine rağmen tarafların aralarında gerçekte tahsil cirosu yaparak senedi devrettikleri cirodur. Örtülü tahsil cirosunda, senet mülkiyeti ciro edilende kaldığı için, borçlu cironun örtülü tahsil cirosu olduğunu ispat ederek, cirantaya karşı sahip olduğu defileri ciro edilene karşı da öne sürebilir. Senedi gizli tahsil cirosu ile devralan ciranta, senedi temlik veya rehin cirosu ile devredemez. Ancak TTK m. 686/2 gereği iyi niyetli iktisap korunur. Örtülü tahsil cirosu tam inançlı tahsil cirosu şeklinde de yapılabilir. Buna göre ciranta, senet mülkiyetini ciro edilene devreder ve tarafların anlaşmış olduğu amaç gerçekleşene kadar senet mülkiyeti ciro edilende kalır. Amaç gerçekleşince ciro edilen, senet mülkiyetini cirantaya geri iade eder.

Rehin cirosu, cirantanın ciro edilene, senet üzerindeki hakkı rehnetmek için yaptığı cirodur. Rehin cirosu ciro şerhi üzerine, “bedeli teminattır”, “bedeli rehindir”, “rehnen devredilmiştir”, “teminat amaçlı devredilmiştir” veya buna benzer rehnetmeyi belirten bir ifade yazılması suretiyle yapılır. Bu şekilde yapılan rehin cirosu açık veya aleni rehin cirosu olarak adlandırılır.

Rehin cirosu poliçe ve bono için geçerlidir. Çek ise görüldüğünde ödenmesi gereken bir senet olması ve kısa ibraz sürelerine tabi tutulması nedeniyle bir ödeme aracı olarak öngörüldüğünden rehin cirosu ile devredilemez. Yargıtay da konu ile ilgili, çekte rehin cirosu yapılamayacağı görüşündedir. Ancak yine de doktrinde çekin rehin cirosu ile devredilebileceğini düşünen bir kısım yazar bulunmaktadır. Konuyla ilgili bizim görüşümüz de kanundaki açık düzenleme ile çeklerde uygulanacak poliçe hükümlerinin sayıldığı kanun hükmünde rehin cirosuna atıf yapılmamış olması açıkça çekte rehin cirosunun kabul edilmediği anlamına geldiğinden çekte rehin cirosu yapılamayacağı yönündedir. Bununla birlikte çekin

inançlı bir işlem olarak teminat nedeniyle temlik cirosuyla devredilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Rehin cirosu ile senedi devralan hamil, senedi ancak tahsil cirosu ile devredebilir. Hamil, temlik veya rehin cirosu yapamaz. Hamilin rehin cirosu ile devraldığı senedi temlik veya rehin cirosu ile devretmesi durumunda bu cirolar tahsil cirosu olarak kabul edilir.

Rehin cirosunun temlik işlevi bulunmamaktadır. Bununla birlikte rehin cirosunun teşhis işlevi vardır. Rehin cirosunun teminat işlevinin olup olmadığı ise doktrinde tartışmalıdır.

Senedi rehin cirosu ile devralan hamil, senet üzerinde mülkiyet hakkı değil, aynı bir hak kazanmış olur. Hamil, kazanmış olduğu bu aynı hakka dayanarak senetten doğan bütün hakları kendi adına kullanabilir. Senedi rehin cirosu ile devralan hamil, tahsil cirosundan farklı olarak, senetten doğan hakları kullanırken ciranta adına değil kendi adına hareket eder. Rehin hakkı asıl alacağa bağlı ferî bir hak olduğundan dolayı senet hamili, rehnin amacı dışındaki işlemleri yapamaz.

Senetten dolayı borçlu olan kişiler, senedi rehin cirosu ile devralan hamile karşı, rehin cirosunun cirantasıyla aralarındaki ilişkiye dayalı kişisel defileri öne süremezler. Bir diğer deyişle, senet borçluları, senedi rehin cirosu ile devreden cirantaya karşı ileri sürebilecekleri defileri, hamile karşı ileri süremezler. Ancak senedi rehin cirosu ile devralan hamilin, senedi iktisap ederken bilerek borçlunun zararına hareket etmemiş olması gerekmektedir. Rehinle teminat altına alınan alacak miktarı, senet bedelinden az ise, aradaki fark açısından borçlu hamile karşı kişisel defileri öne sürebilir. Rehin hakkı, ferî niteliğinden dolayı asıl alacağa bağlı bir hak olduğundan borçlular, rehinli alacağa ilişkin defileri hamile karşı öne sürebilirler.

Rehin cirosu ile devralınan senetlerde, rehin ile teminat altına alınan alacağın vadesi ile rehin cirosu ile devralınan senedin vadesinin farklı olması sorunuyla karşılaşılabilir. Senedin vadesi, rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden önce olabilir. Bu durumda hamil, senedin vadesinin geldiği gün senedin ibraz ederek senet bedelini talep eder. Senet bedeli ödenirse hamil alacağını tahsil

etmiş olur. Bu durumda senet iade edilir ve rehin hakkı sona erer. Senet vadesinin rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden önce gelmesi nedeniyle teminatlı alacağın vadesine kadar senet bedelinin, alacağa mahsup mu edileceği yoksa asıl alacağın vadesine kadar ikame değer olarak banka gibi bir yere tevdi edilen bu para üzerinden rehin hakkının devam mı edeceği hususu ise doktrinde tartışmalıdır.

Senedin vadesi, rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden sonra da olabilir. Bu durumda rehinle teminat altına alınan alacağın vadesi önce geldiğinden, senedi rehin cirosuyla devralan hamil, kendi borçlusu olan cirantadan alacağın ödenmesini talep eder. Rehin borçlusu olan ciranta, ödemeyi yapmaz ise hamil, senedin paraya çevrilmesi yoluna gidebilir. Doktrinde bir görüş, senet vadesinin rehinle teminat altına alınan alacağın vadesinden sonra gelmesi durumunda kendi borçlusuna başvurup alacağını tahsil edemeyen hamilin, senette vadeden önce müracaat hakkını kullanabileceği görüşünderken diğer görüş müracaat hakkının kullanılamayacağını düşünmektedir.

Rehin cirosuyla devredilen senet ile teminat altına alınan alacağın ödenmesi durumunda rehin hakkı düşer. Ancak rehin cirosu yapılmasını gerektiren asıl borç ilişkisinin ortadan kalkmasıyla rehin cirosu kendiliğinden hükümsüz hale gelmez. Rehin ile teminat altına alınan alacağın ödenmesiyle rehin alanın, senedi cirantaya iade etmesi gerekir. Rehin alan hamil, senedi cirantaya tekrar ciro etmekle veya rehin cirosunun çizilmesiyle senedin iadesi gerçekleşir.

Rehin cirosu borcun ödenmesinin yanı sıra borcun düşmesi ile, rehin alanın feragati ile, tarafların anlaşması ile, rehin cirosunun iptali ile, alacağın mevcut olmaması nedeniyle, rehnedilen alacağın ödeme yerine kabulü ile veya rehnedilen senedin ödenmesi veya paraya çevrilmesi ile de sona erebilmektedir.

Rehin cirosu örtülü rehin cirosu olarak da yapılabilmektedir. Ciro şerhi üzerinde rehin cirosu olduğuna dair bir beyan bulunmadığı için görünürde temlik cirosu yapılp, gerçekte tarafların aralarında rehin anlaşması çerçevesinde rehin cirosu yapıldığına dair anlaştıkları ciro, örtülü rehin cirosu olarak adlandırılır. Örtülü rehin cirosunda da ciranta, ciro edilene karşı sorumlu değildir. Ancak ciranta, senedi ciro edenden iktisap eden kişilere karşı sorumludur.

KAYNAKÇA

ALIŞKAN, Murat, **Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**, Yayılım Yayıncılık, İstanbul 1998.

ALIŞKAN, Murat, Rıfat CANKAT, “Teori ve Uygulamada Kambiyo Senedinin Arka Yüzüne Lehtarın Cirosundan Önce Atılan İmza (Şeklindeki Garanti Ciro)

ALTAŞ, Soner, **Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.

ARSLANLI, Halil, **Ticari Senetler Dersleri**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 3. Bası.

AYDIN, Firuze, **“Kambiyo Senetlerinde Temlik Ciro**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2020

AYLI, Ali, **Çek Hukukunda Muhatabın Yükümlülükleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

AYLI, Ali, “Çekte Düzenleyenin İmzasının Şekli, Yeri ve Önemi”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 16, Sayı: 2, Temmuz 2017.

AYLI, Ali, Mehmet ÜÇER, “Çekte Bedelsizlik İddiası ve Açılacak Dava”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 23, Sayı: 39, Yıl: 2018.

AYLI, Ali, Didem YARDIMCIOĞLU, “Çekte Düzenleme Tarihi ve Önemi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 16, Özel Sayı 2014, Basım Yılı: 2015, Prof. Dr. Hakan PEKCANİTEZ’e Armağan.

AYTUĞAR, Bilge, “Çekte Rehin Ciro ve Teminat Çeki Uygulaması”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt: 15, Sayı: 163, Mart 2020.

AZARKAN, Necat, “Faktoring İşlemi Çerçevesinde Çeki Ciro ile Temlik Alan Üçüncü Kişiye Karşı Şahsi Defilerin Sürülmesi”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 22, Sayı: 36, Yıl: 2017.

BAHTİYAR, Mehmet, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Beta Yayın, 16. Baskı, İstanbul 2018.

BAHTİYAR, Mehmet, Nihat TAŞDELEN, Levent BİÇER, Esra HAMAMCIOĞLU, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Beta Basım, İstanbul 2022.

BAŞ, Kadir, “Kambiyo Senetlerinde Çizilmiş Cironun Hüküm ve Sonuçları”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt 26, Sayı 1, Haziran 2020.

BERBEROĞLU YENİPİNAR, Filiz, **Uygulamada Çek Davaları**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.

BİLGİLİ, Fatih Bilgili, Ertan DEMİRKAPI, **Şirketler Hukuku**, Dora Yayınları, 9. Baskı, Bursa 2013.

BİLGİLİ, Fatih, Ertan DEMİRKAPI, **Ticaret Hukuku Dersleri**, Dora Yayınları, Bursa 2012.

BİLGİLİ, Fatih, “Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun Bonoda "Ciro Edilemez" Kaydına İlişkin 2007/202 No.lu Kararı Üzerine Bir Değerlendirme”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Cilt: 21, Sayı: 78, Eylül 2008.

BOZER, Ali, Celal GÖLE, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 10. Baskı, Ankara 2021.

BULUT, Erkul, “Çekin Ciro”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2010.

CAN, Mertol, **Kıymetli Evrak Hukuku**, İmaj Yayınevi, Ankara 2015.

COŞKUN, Mahmut, **Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara 2021.

ÇAMOĞLU, Ersin, “Çizilmiş Cironun Hukukî Sonuçları”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 35, Sayı: 2, Haziran 2019.

ÇEKER, Mustafa, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Orion Kitabevi, Ankara 2007.

DAYINLARLI, Kemal, **Borçlar Kanununa Göre Alacağın Temliki**, Dayınlarlı Yayınları, 2. Baskı, Ankara 2000.

DEVELİ, Emine, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro”, **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 4, Sayı: 2, Aralık 2016.

DOĞRUSÖZ KOŞUT, Hanife, “Kambiyo Senetlerinde Beyaz Ciro”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 16, Sayı: 2, Temmuz 2017.

DOMANIÇ, Hayri, **Kıymetli Evrak Hukuku ve Uygulaması**, Eskin Matbaası, İstanbul, 1990.

DOMANIÇ, Hayri, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro”, **Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’e Armağan**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Nu:197, Ankara 1964.

ERDEM, Nuri, “Kambiyo Senetlerinin Teminat Amacıyla Ciro Edilmesi: Garanti ve Rehin Ciro”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 1, 2021.

ERDOĞAN, Mehmet Şirin, “Kambiyo Senetlerinde İyi Niyetli Hamilin Korunması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 1999/2.

EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin Yayınları, 23. Baskı, Ankara 2018.

ERİŞ, Gönen, **Kıymetli Evrak**, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2016.

ERTEKİN, Erol, İzzet KARATAŞ, **Uygulamada Ticari Senetler**, Turhan Kitabevi, 3. baskı, Ankara 1998.

GENCER, Abdullah Revaha, **Kıymetli Evrakta Ciro Kavramı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.

GÜRBÜZ, Hulusi, **Yargıtay Uygulamaları Işığında Ticari Senetlerin İptali Davaları ve Ticari Senetlere Özgü Sorunlar**, Arpaz Matbaacılık, İstanbul 1984.

HACİÖMEROĞLU, Abdülhamit Oğuzhan, **Kıymetli Evrak Hukukunda Ciro**, Yetkin Yayınları, Ankara 2017.

HATEMİ, Hüseyin, Emre GÖKYAYLA, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.

HİRSCH, Ernst, **Ticaret Hukuku Dersleri**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1946.

İMREGÜN, Oğuz, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998.

KAÇAK, Nazif, **İçtihatlarla Bono**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2001.

KAÇAK, Nazif, **Kambiyo Senetlerinin Takibi İle Kambiyo Senetlerine İlişkin Borçtan Kurtulma Menfi Tespit ve İstirdat Davaları**, Adil Yayınevi, Ankara 2004.

KARAHAN, Sami (Edit), **Şirketler Hukuku**, Mimoza Yayınları, 2. Baskı, Konya 2013.

KARAHAN, Sami, Zekeriyya ARI, Hayri BOZGEYİK, Tahir SARAÇ, Mücahit ÜNAL, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Mimoza Yayınları, 2. Baskı, 2014.

KARAYALÇIN, Yaşar, **Ticaret Hukuku Dersleri**, Güzel İstanbul Matbaası, 3. Baskı, Ankara 1964.

KARIKSIZ, Muhammet Can, “Teminat Amacıyla Düzenlenen Kambiyo Senetleri ve Soyutluk İlkesi”, **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:26, S:2, Aralık 2022.

KENDİGELEN, Abuzer, **Çek Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul 2019.

KENDİGELEN, Abuzer, İsmail KIRCA, **Kıymetli Evrak Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul 2021.

KILIÇOĞLU, Ahmet, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan Kitabevi, 15. Baskı.

KUBİLAY, Huriye, “Kambiyo Senetlerinin Rehni”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1-4, 1987.

KÜÇÜKAYDIN, Halil Doğan, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Tahsil Ciroosu Hamilinin Yetkileri”, **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:XXIII, S. 1-2, 2019.

KÜÇÜKAYDIN, Halil Doğan, “**Tahsil Ciroosu ve Tabi Olduğu Hukuki Rejim**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2019.

NOMER, Haluk Namı, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 13. Bası, Beta Basım, İstanbul 2013.

OĞUZMAN, Kemal, Turgut ÖZ, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 2**, Vedat Kitapçılık, 10. Bası, İstanbul 2013.

OĞUZOĞLU, Abdullah Çetin, Özkan OĞUZOĞLU, **Açıklamalı-İçtihatlı Bono ve Çek Sorunları**, Beta Yayın, 8. Baskı.

ÖZEL, Bilal, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciroosu**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2012.

ÖZKAN, Ömer, Elmas GÜNER, “Çekin Tedavüle Sunulması ve Devri”, **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı:32, Eylül-Ekim 2012.

ÖZTAN, Fırat, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Turhan Kitabevi, 2. Baskı, Ankara, 1997.

ÖZTAN, Fırat, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Yetkin Yayınları, 24. Baskı, 2020.

POROY, Reha, Ünal TEKİNALP, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, Vedat Kitapçılık, 21.baskı, İstanbul 2013.

POROY, Reha, Ünal TEKİNALP, Ersin ÇAMOĞLU, **Ortaklıklar Hukuku II**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.

PULAŞLI, Hasan, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, Adalet Yayınevi, 9. Baskı, Ankara 2021.

PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II**, Adalet Yayın, 2. Baskı.

REİSOĞLU, Safa, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Beta Yayım, 18. Baskı, İstanbul 2006.

REİSOĞLU, Seza, **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Çek**, 3. Baskı, Ankara 2003.

SATICI, İbrahim Uğur, “Tahsil Ciroosu ve Gizli Tahsil Ciroosunda Kişisel Def’ilerin İleri Sürülebilmesi”, **Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 19, Ocak 2020.

SAYICI, Elif, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciroosu**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2019.

SEVEN, Vural, “Kambiyo Senetlerinde Alonj”, **İzmir Barosu Dergisi**, 2017,4.

SOYDAL ÇINAR, Tuğçe, “**Kambiyo Senetlerinde Bedelsizlik**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2019.

SOYKAN, İsmail Cem, “Kambiyo Senedinin Ciroosunun Düzenleyen Tarafından Yasaklanması”, **İstanbul Hukuk Mecmuası**, 77 (1), 2019.

ŞENER, Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, 2012.

ŞİMŞEK, Edip, “Tahsil Ciroosu ve Bazı Sorunlar”, **Ankara Barosu Dergisi**, 1977/2, 34.

ŞİMŞEK, Edip, **Ticari Senetler**.

TAŞ, Burak, “Düzenleyeni Tarafından Ciroosu Yasaklanmış Kambiyo Senetlerinde Güveni Kötüye Kullanma Suçu”, **Adalet Dergisi**, Cilt: 148, Sayı: 67, Temmuz 2021.

TERCIER, Pierre, Pascal PİCHONNAZ, Murat DEVELİOĞLU, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.

TURANLI, Hüsnü, “Türk Hukukunda Alonj”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, Cilt:3, Sayı:1, 2017.

TÜZEL, Nalan, “**Kambiyo Senetlerinde Tahsil Ciroosu**”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli 2004.

UYAR, Talih, **İcra Hukukunda Kambiyo Senetleri**, Şafak Basım, 2. Baskı, Manisa.

ÜÇER, Mehmet, Ali AYLI, “Avalde Eşin Rızası Sorunu ve Rızanın Aranmayacağına İlişkin İçtihadı Birleştirme Kararının Eleştirisi”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 24, Sayı: 40, Yıl: 2019.

ÜLGEN, Hüseyin, Mehmet HELVACI, Abuzer KENDİGELEN, Arslan KAYA, **Kıymetli Evrak Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014.

ÜLGEN, Hüseyin, Mehmet HELVACI, Arslan KAYA, N. Füsün NOMER ERTAN, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021.

YAMAN, Rabiye, “Çekin Ciro su ve Hukuki Sonuçları”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt: 8, Sayı: 85, Eylül 2013.

YILDIRIM, Hakan, “Beyaz Rehin Ciro su”, **Legal Hukuk Dergisi**, Cilt:16, Sayı:192, 2018.

YILDIRIM, Hakan, “**Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su**”, (Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2021.

YILMAZ, Asuman, “Kambiyo Senetlerinde Rehin Ciro su ve Rehin Ciro sunun Teminat İşlevi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 2, Temmuz 2011.